

A wooden crate with several compartments. The top-left compartment contains a key. The top-right compartment contains a key. The middle-left compartment contains a pair of scissors. The middle-right compartment contains a key. The bottom-left compartment contains a key. The bottom-middle compartment contains a key. The bottom-right compartment contains a key.

МАРТИН
ОЛЧАК

УБИЙСТВА

В ШВЕДСКАТА
АКАДЕМИЯ

18 души – 18 мишени

серия северно сияние

ера

МАРТИН ОЛЧАК
УБИЙСТВА В ШВЕДСКАТА
АКАДЕМИЯ

Превод: Анелия Петрунова

chitanka.info

УБИЙСТВА В ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ

18 ДУШИ — 18 МИШЕНИ

В нощта на 14 май 2012 г. секретарят на Шведската академия е застрелян с револвер от XIX в. На следващия ден още 4-ма членове на Академията са убити със същото оръжие.

Безмилостен и хладнокръвен убиец е на свобода...

Новината бързо завладява световните медии, а шведската полиция е изправена пред невиждано до сега в страната издирване на престъпник. Останалите членове на Академията са поставени под строга охрана, но това не спира извършителя. Един по един те са убивани — всеки следващ по все по-впечатляващ начин.

Кой преследва тези, които присъждат Нобеловата награда за литература?

Клаудия Родригес поема разследването. И съвсем скоро осъзнава, че има нужда от помощта на експерт по литература... Защото ключът за разгадаването на убийствата води към тайни на литературния свят, пазени грижливо 100 години.

„Убийства в Шведската академия“ съчетава напрегнатото действие на „Шифърът на Леонардо“, заплетения сюжет на „Десет малки негърчета“ и загадъчността в книгите на Карлос Руис Сафон. Романът на Олчак е свеж бриз в скандинавската криминална традиция, подправен с гениално разпръснати улики, изобретателни герои, интелигентно написан сюжет без клишета и неподозирани тайни за едно недостъпно затворено общество.

На Анна. И Патрик

ПРОЛОГ

XXII. §. Най-висшата и важна задача на Академията е (...) да тълкува Небесните истини.

Устав на Шведската
академия, изготвен от
Густав III и Елис
Скрьодерхейм, 1786
година

Приятели!

Ще позволите ли да ви нарека така?

Учудени сте, виждам го в очите ви. Но аз гледам на вас като на свои приятели, въпреки че това е първата ни среща.

О, подлагате възглавница под главата ми, и то красива ленена възглавница. Благодаря ви за загрижеността, но наистина няма нужда. Когато човек е на смъртно легло, удобството не е от голямо значение.

Но достатъчно по този въпрос. Времето ни притиска, а имаме много теми за обсъждане, нали?

Вие, разбира се, вече сте запознати с възникналите събития — онези, които тази нощ достигнаха до смъртоносния си край. Но може би бих могъл да ви разясня някои от обстоятелствата.

Кога започна всичко? Кой беше началният момент?

Може би не споделяте мнението ми, но смятам, че знам както датата, така и часа.

Беше 12,59 часът.

На 11 октомври 2005 година.

Хюберт Рюдквист стоеше зад бялата дъбова врата в голямата зала на Борсата^[1]. Ръката му лежеше върху бравата, погледът му следваше движението на секундната стрелка на стенния часовник. Той чакаше търпеливо кръглия час.

Навлажни устните си, след което излезе през вратата, за да обяви името на лауреата. Помещението, разбира се, беше пълно с фотографи и журналисти от всички краища на света.

Рюдквист оправи сакото си и обяви с уверен глас:

— Добър вечер и добре дошли в Шведската академия. Нобеловата награда за литература за 2005 година се присъжда на английския писател Харолд Пинтър.

Сред тълпата се разнесе шепот.

— Най-накрая! — извика някакъв шегобиец.

Но Рюдквист не му обърна ни най-малко внимание. Вместо това той изчете мотивите на Академията на пет различни езика — шведски, английски, френски, немски, руски, след което погледна към морето от хора.

Тогава, сякаш случайно, погледът му се спря върху мен, както стоях в дъното на залата. Аз се взрях в синьо-сивите му очи и в същия момент ми стана ясно какво трябва да се случи.

Че Отмъщението трябва да се изпълни.

Най-накрая, както се изрази шегобиецът.

След това Рюдквист благодари за вниманието и даде интервю за присъстващите журналисти. Щяха да минат седем години до следващата ни среща.

Беше... една вечер... в средата на... май...

---

[1] В миналото сградата на Борсата в Гамла стан в Стокхолм се е използвала не само за борсова търговия, но и за официалните събития на Шведската академия. В нея днес се помещава и Нобеловият музей.
— Б.пр. ↑

ПЪРВА ЧАСТ
MODUS OPERANDI

1.

ХАРОЛД ПИНТЪР

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 2005 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ

*... който в своите драми разкрива бездната
под незначителните ежедневни разговори и
нахлува в заключената стая на
потисничеството...*

14 май 2012 година

В салоните на хотел „Бернс“ в центъра на Стокхолм се честваше стогодишнината от смъртта на Аугуст Стриндберг^[1]. Големият настан с паркет салон и терасите бяха пълни с празнично облечени мъже и жени, от високоговорителите звучеше Кройцеровата соната на Бетовен, но любимата музика на Стриндберг се заглушаваше от шума на празненството. Гостите вдигаха поздравници и разговаряха оживено, шумоленето на роклите и костюмите изпълваше всички ъгли. Глъчката се издигаше към кристалните полилеи, високо нагоре към позлатения свод на тавана.

Хюберт Рюдквист, постоянният секретар на Шведската академия, стоеше на югозападната тераса. Погледът му обходи съседната трапезария, плъзна се по плюшените фотьойли и ламперията в Червената стая, по ръчно рисуваните стъкла на прозорците. Преди малко повече от век Стриндберг беше общувал тук с литератори и писатели — в тези ресторантски салони, на тези кървавочервени кресла.

— Ако човек седи съвсем тихо — каза Рюдквист в речта си преди вечерята, — може и днес да чуе гласа на Стриндберг. Неговите

думи са се врязали завинаги в тези стени. Заслушайте се! Заслушайте се много внимателно!

Близко тристата гости замлъкнаха, от дългите, пълни с хора маси не се чуваше нито звук. Тогава той приближи микрофона към устата си и прошепна призрачно:

— Целта ми беше не победата, а битката...

Речта по случай годишнината се хареса на гостите, ако се съди по аплодисментите, а вечерта се оказа по-приятна, отколкото Рюдквист очакваше. Но беше време да тръгва, беше пил и разговарял повече, отколкото възнамеряваше. С енергични ръкостискания той се сбогува с издателите и колегите писатели, помахаше за кратко на останалите членове на Академията. След това се огледа в салона, потърси жена си, но не можа да я различи сред гъмжилото от хора. Взе палтото си от гардероба, закопча старателно колана, излезе в стокхолмската нощ и тръгна през парка „Берцелиус“^[2]. Тук до края на 40-те години на XIX век било блато — обширна канавка под рибния пазар до площад „Пакареториеет“. Тази нощ паркът отново напомняше на простиралото се някога на мястото му тресавище. Тревата беше влажна от росата, мъглата проникваше като воал между тъмните корони на широколистните дървета, сенките обгръщаха статуята на Берцелиус като не намерили покой призраци.

Той вървеше с решителни крачки покрай храстите, на десетина метра от боядисаната в черно чугунена ограда на парка. Нощта беше студена и дъхът му се виждаше на светлината от уличните лампи. Изведнъж на чакълената алея изникна фигура — мъж. Беше облечен с балтон с двойно закопчаване, лъснати до блясък ниски обувки, цилиндър, килнат леко назад на темето. Изтърканите му черни дрехи се сливаха с полумрака, но металният предмет в ръката му хвърляше ярки отблясъци.

Рюдквист спря и се втренчи в него като омагьосан.

— Какво... какво означава това?

Фигурата се приближи и отговори е приповдигнат тон:

— Часът на отмъщението настъпи, Карл Билт.

След това мъжът вдигна огнестрелното оръжие и пръстът му се сви около спусъка. Изстрелът отекна в нощта, от цевта на револвера избликна бял барутен дим и Рюдквист падна на земята. Оловният

куршум беше пронизал челото му, точно между очите, и кръвта се стичаше на тънки струйки по бузите му като пурпурни сълзи.

Мъжът погледа за кратко жертвата си. После напусна мястото с бързи крачки и изчезна в мъглата.

* * *

Клаудия Родригес се огледа в стаята, взря се в белите текстилни тапети, снимките на нощното шкафче, мъжа, който лежеше неподвижен на кревата. На таблата на леглото висеше ламинирано листче — написаните на ръка кодове по Международната класификация на болестите открай време бяха едни и същи — G00-G991 IU00-U9911100-199 — цифри, които не й говореха нищо, но означаваха всичко.

— Отивам в боксовия клуб. На парти.

От гръкляна на мъжа стърчеше ендотрахеалната тръба, извиваше се и изчезваше зад леглото, на по-малко от метър от вентилатора. На екрана се виждаха светещите в червено цифри — дихателната честота, която се отчиташе на всяка минута, на всеки час.

— Георгиос навършва шестдесет — обясни тя.

През първата година й се струваше естествено да му говори на висок глас, да разказва за ежедневието, за приятелите, които се женеха или развеждаха, за клюките в работата, за резултатите от футболните мачове, но сега най-често стоеше мълчаливо до прозореца. Обикновено оставаше за четвърт час тук, в стая 12 в отделението по обща неврология, понякога за двадесет минути, винаги съжаляваше, че е дошла, съжаляваше и че си тръгва. Когато говореше, усещаше думите ръбати и чужди в устата си.

Поне тази нощ беше сама. Без медицински сестри, без чистачки. Майката на мъжа го беше посетила по-рано през деня, навярно по обяд. През последната година посещенията им никога не съвпадаха — негласно споразумение.

— Трябва да тръгвам...

Тя докосна лявата ръка на мъжа и отново погледна към вентилатора до леглото му — към оранжевите светодиоди, които премигваха през три секунди, без прекъсване, денонощно. След това

излезе от отделението с каската в ръка. Тръгна по стълбите, вместо да се качи в асансьора, слезе шест етажа до партера и с бързи крачки излезе от университетската болница и отиде при своя мотоциклет „Донда Шадоу“, който стоеше в края на паркинга. Потегли на запад през жилищните квартали на Худинге, покрай езерото Албюшон, и скоро зърна спортния център „Бутшюркахален“ в тъмнината. Беше изминала само няколко километра, не повече, но разстоянието между двете места ѝ се струваше безкрайно. Паркира до главния вход, но остана за малко отвън, вдигнала очи към нощното небе, което се разстиляше над югозападните предградия, а после влезе в боксовата зала.

Тук беше прекарала голяма част от детството си, голяма част от живота си, беше свикнала с шума от ударите, с ругатните на десетина езика, но тази нощ се чуваше само смях и ребетико^[3] — прашни плочи на Харис Алексиу, които се въртяха отново и отново на грамофона. Когато видя Елена, забърза към нея през тълпата и прегърна приятелката си от детството внимателно, за да не разлее минералната вода в ръката ѝ.

— *Sorry*^[4], че закъснях.

— Като те познавам, направо подрани — засмя се Елена отначало, но скоро млъкна, изражението ѝ стана сериозно. — Беше днес, нали? Преди пет години...

— Да, беше днес.

— Отби ли се в болницата?

— Току-що.

— Посред нощ? Позволено ли е?

— Не.

Известно време Клаудия се взираше в балатума, но изведнъж лицето ѝ засия в усмивка, сякаш беше натиснала някакъв ключ в мислите си и бе променила настроението си.

— Е, как ти се струва купонът?

Елена се усмихна и кимна към импровизирания бар, към песента и виковете, които идваха от другия край на залата.

— Познай.

— Звучи, сякаш той е във върхова форма тази вечер.

— И още как.

Безброй свещи осветяваха спортната зала, а сред множеството се забелязваха стотина добре познати лица, но очите на Клаудия бяха впити в огромния мъж.

Георгиос Пападакис седеше до разклатена пластмасова маса до бара, заобиколен от учениците си по бокс, роднините и приятелите си. Седнал откъм дългата страна на масата, той мереше силите си на канадска борба с всички, които бяха достатъчно безразсъдни да приемат предизвикателството му, а след всяка победа от устата му се разнасяше весел смях, който отекваше в залата.

— Никой ли не може да победи един гръцки дядка? Наистина ли никой?

Повечето имаха благоразумието да не се доближават до дясната ръка на Георгиос. Опиталите късмета си на масата стояха разпръснати из залата с наболяващи ги кокалчета на пръстите и ръце. Георгиос кимна още веднъж към празния стол на претендентите.

— Още някой да си мисли, че има шанс? Никой ли? Никой ли не се осмелява?

Мисълта изникна отникъде, оформи се изведнъж в главата на Клаудия. Без да отмества поглед от великана, тя се наведе към Елена и прошепна няколко думи в ухото на приятелката си от детството. На устните на Елена веднага се появи усмивка. Тя хвърли поглед към баща си и отговори:

— Да.

— Сигурна ли си?

— Напълно.

Клаудия стисна силно ръката на приятелката си. След това свали коженото яке и си проправи път през тълпата, мина покрай застланите с покривки маси, покрай бара и седна на черния сгъваем стол.

— Добре, старче, крайно време е да си намериш майстора.

В боксовата зала се разнесе глъчка от развеселени гласове.

— Клаудия ще се състезава на канадска борба с Георгиос!

За няколко секунди около масата за кафе се струпаха петдесетина души, в помещението заехтяха насърчителни викове и подигравателни свиркания, разнесе се тропот от крака по балатума. Мокрите от пот кичури на Георгиос се разлюляха пред лицето му, когато той поклати глава.

— В Центъра сигурно минаваш за *hot shot*^[5]. Арестуваш изнасилвани и прибираш на топло убийци. Но тук винаги ще си останеш малката ми Клаудита.

Със светкавично движение тя сграбчи дясната му ръка, впи поглед в живите очи, които я наблюдаваха от другата страна на масата.

— Днес се чувствам във форма, Георгиос. В много добра форма.

— Добре, добре, но не си мисли, че ще се размекна само защото си жена. От шестдесет години никой не ме е победил и не смятам да загубя на шестдесетия си рожден ден. Още по-малко пък от едно момиченце, което проходи в кухнята ми.

— Още много ли смяташ да дрънкаш, или вече можем да започваме?

Той избърса лицето си с лявата ръка и си пое дълбоко въздух.

— На три?

Тя кимна, без да изпуска очите му от поглед.

— На три.

Ръцете им трепереха от напрежението, по лицето на Георгиос се стичаха огромни капки пот, докато той отброяваше:

— Едно, две...

В този момент тя се наведе над пластмасовата маса и прошепна в ухото му:

— Георгиос, ще ставаш дядо.

Великанът се вцепени, застина като изсечена от гранит скулптура на Кронос, помръдваха само устните му, които безшумно повтаряха думите ѝ. Тогава Клаудия натисна с цялата си сила и удари безпомощната му ръка в масата.

— Честит рожден ден — прошепна тя и го целуна по бузите.

Георгиос се опита да проговори, но думите заседнаха в гърлото му. Вместо това обърна поглед към единственото си дете — Елена — и повдигна вежди в безгласен въпрос: *истина ли е?*

Елена кимна и си проправи път през множеството, сложила лявата си ръка върху корема си.

— Да, татко.

Георгиос стана от сгъваемия стол и с неуверени крачки отиде при дъщеря си и я прегърна, около тях се скупчиха приятелите, роднините, младежите от боксовия клуб „Бутшюрка“. Помещението се изпълни с викове и смях, благопожелания на гръцки, шведски,

испански и персийски. Невъзможно беше да се чуе сигналът на телефона във врявата, но Клаудия усети вибрациите в задния си джоб и го извади. Когато видя номера на екрана, тя притисна апарата към ухото си.

— Ало? Какво се е случило?

Заслуша се, напрягаше се да долови всяка дума, всяка подробност.

— След петнадесет минути съм там — отговори и изключи телефона.

Пъхна апарата в джоба си, махна бързо на Елена и стисна ръката на Георгиос. После издърпа каската и коженото яке и изскочи от спортен център „Бутшюрка“, дишането и стъпките ѝ изпълваха нощта в предградието, докато прекосяваше тичешком паркинга. Малко по-късно вече летеше по пътя за Съодертелие в посока към парка „Берцелиус“.

* * *

Среднощната тъмнина обгръщаше Вернер Столте, докато той прекосяваше Гамла стан^[6] с бързи крачки. От другата страна на залива Салтшъон се виждаше лунапаркът — проблясващи светлини, възгласи и смях на хиляди хора. Но тук беше съвсем тихо, над сергиите танцуваха сенки, една скулптура сякаш оживя в полумрака.

Той извървя този маршрут за първи път на десетия си рожден ден, в късната есен на 1941 година. Тогава вечерната разходка му се стори загадъчна, величава. Държеше ръката на баща си и гледаше обгърнатите от сенки средновековни сгради, това беше началото на едно приключение. Сега, повече от седемдесет години по-късно, вървеше по същите улици — покрай двореца на Тесин и нагоре към улица „Шелагордсгатан“. По тези стръмни калдъръмени улици беше вървял по-често, отколкото можеше да си спомни, но сега усещането беше различно. Това не беше началото на едно приключение, а краят.

Скоро стигна до площад „Бренда Томтен“. Кестенът разстилаше клоните си над триъгълното площадче и Столте погледна към короната му, запита се дали някога отново ще види белите му цветове. След това продължи към дървената врата на „Шиндстюгатан“ и въведе кода с

изтърканите стоманени бутони. Заклучващият механизъм се отвори с цъкване и Столте влезе в сградата. С предпазливи крачки слезе по стълбището към мазето, привеждаше се под гредите на тавана и белите чугунени тръби, на челото му още личеше белегът, с който се беше сдобил на четиринадесет години. Тогава бързаше за срещата и забрави да се наведе — грешка, която повече не повтори.

Слезе в мазето, мина с бързи крачки покрай стария парен котел и килера и се насочи към стоманената врата в края на коридора. Най-горе над вратата имаше ръждясала ламаринена табелка: **РАЗПРЕДЕЛИТЕЛЕН ШКАФ — ДОСТЪПЪТ ЗАБРАНЕН.**

Той отключи стоманената врата и влезе в тъмния килер. Щом запали фенерчето, в снопа от светлина се появи овехтяло електрическо табло. Столте отвори вратата и се вгледа в тухлената стена, която се криеше зад ламарината. В хоросана беше зазидан равноностранен триъгълник, чиито страни бяха от почерняла с годините сребърна сплав. До горния и левия ъгъл на триъгълника бяха написани две различни думи, всяка с височина на буквите един сантиметър — шестнадесет сребърни букви, излети във вътрешността на стената. От долния рафт на шкафа Столте взе избиван за гвоздеи и притисна върха му към осем от почернелите букви, една след друга, като изписа нова дума — име.

Когато докосна последната буква, сребърната конструкция издаде механичен звук и в зида се очерта процеп. Тухлите започнаха бавно да се отдръпват встрани върху релси в настлания с варовикови плочи под и скоро в стената се отвори тесен тунел. Високият Столте отново се наведе и тръгна през леко наклонената каменна шахта към приглушената светлина в края на прохода, на десетина метра навътре в скалата. Когато стигна там, пред него се разкри широка стая. От тавана висеше полилей с излети восъчни свещи, пламъчетата им потрепваха неспокойно.

Подземната стая беше пълна с вещи, в полумрака се криеха красиво подвързани книги, произведения на изкуството и отдавна забравени редки научни инструменти. Покрай каменните стени бяха наредени етажерки с книги в дълги редици, рафт след рафт с издания от евтина хартия и други с подвързии от марокен. Зад витрините се съхраняваха кореспонденция и ръкописи на ръчно пресована ленена хартия.

До зиданата камина на фотьойли от козя кожа седяха мъж и жена. Жената беше на възрастта на Столте, а мъжът — няколко години по-млад. Тримата бяха прекарвали голяма част от живота си в тази подземна стая, тук бяха създали връзки, по-силни от семейните, по-силни от кръвните, но извън тези стени бяха чужди един за друг. Такава беше уговорката.

Той пристъпи бавно по каменния под и седна в едно от креслата, срещна погледа на другарите си, но не промълви нито дума. Чуваше се само пращането от камината, цепениците скимтяха като бити кучета. До Столте имаше гардероб от първото десетилетие на XIX век, олющените му врати бяха широко отворени, а рафтът зееше празен. Той се вгледа в изпразнения гардероб и най-накрая наруши тишината.

— Тази нощ се започна и никой не може да го спре.

— Боже мой.

— Какво ще правим? — попита жената ужасено.

— Нищо не можем да направим. Нищо.

Вернер Столте затвори очи и отново прошепна:

— Започна се.

* * *

Клаудия се промуши под синьо-бялата полицейска лента. Пред нея светлинните снопове шареха около бронзовата статуя, около каменните стълбове на Карл Милее, в нощта отекваха шумни гласове. Откъм храстите птиче грозде се долавяха монотонни сигнали — детектор за метал, скрит сред тъмните листа.

На улица „Хамнгатан“, зад чугунената ограда, бяха спрели минувачи, тя различаваше сълзите и любопитните им погледи. Когато продължи по чакълената алея, зърна няколко полицаи в сумрака в североизточния край на парка. В средата на групичката стоеше криминалният инспектор от Нормалмския полицейски участък — мъж, за когото често бе слушала, но никога не беше срещала.

Проблеми.

Ще има проблеми.

Когато тя стигна до групичката, той продължаваше да разговаря с дежурните полицаи, без да сваля поглед от покритото мъжко тяло,

което лежеше безжизнено до краката му.

— Клаудия Родригес, следовател от Национално звено „Убийства“.

Той бавно вдигна глава, отправи ѝ поглед, който не се поддаваше на тълкуване.

— Дявол да го вземе. Мислех, че всички от Национално звено „Убийства“ са плешиви старчета.

— Не съвсем всички.

— Виждам. На вас сигурно ви остава половин век до пенсия. Казвам се Ролф Хедлунд — добави той и стисна здраво протегнатата ѝ дясна ръка.

— Е, какво се е случило? Грабеж?

— Неуспешен опит за грабеж, струва ми се — отговори той. — Негодникът е нападнал Рюдквист, но се е паникьосал и е избягал. Без парите, портфейла или мобилния му телефон.

— Нищо не е било откраднато? Изобщо ли?

— Не, доколкото знаем.

— Кой е пристигнал пръв?

— Един от патрулите ни от Йостермалмския участък — Гран и Робертсон.

Той махна с ръка към двамата дежурни полицаи и дръпна от цигарата си, гъстият сив дим обгърна главата му.

— Ако трябва да съм съвсем откровен...

Той замълча, сви рамене.

— Какво?

— Ами не разбирам защо за случая е уведомено Национално звено „Убийства“.

Тя не каза нищо, а го изчака да продължи.

— Вие се заемате със сложни случаи, нали? Неразкрити убийства в затътената провинция. Но тук не е Хюдиксвал или Шьовде, това е Сити^[7].

— Да, разбира се — отговори тя. — Знаем къде се намираме.

Той посочи с широко движение на ръката към тъмните улици на Йостермалм.

— Имаме десетина патрула в околността. Също и кучешки патрули, разузнавателен хеликоптер. До час-два ще хванем негодника.

— Надявам се да се окажете прав. Не бих отказала да се наспя добре тази нощ.

Тя се приближи към безжизненото тяло на чакълена аля, погледна очертанията под жълтото велурено одеяло.

— Значи това е Хюберт Рюдквист?

— *Бил* е Хюберт Рюдквист. За последен път в живота си е връчил Нобеловата награда.

Клаудия приклепна до застреляния член на Шведската академия, дръпна одеялото до гърдите му. Лицето му беше покрито със съсирена кръв — тъмночервени ивици от косата чак до шията, почти незабележима входяща рана в челото, зейнала изходяща рана на тила.

— Доста необичайно.

— Следите от барут ли имате предвид?

Тя кимна.

— По цялото лице, дори и по яката на ризата.

— Да, необичайно е, но може да има стотици обяснения. Може би изстрелът е бил произведен отблизо или пък оръжието на убийството е било дефектно.

— Може би.

Хедлунд долови колебанието в гласа ѝ и очите му веднага се свиха в тъмнината. Тя видя как мускулите по долната му челюст се стегнаха.

Ще има проблеми.

От другата страна на парка се виждаше заливът Нюбрувикен, между завързаните за брега лодки мъглата се стелеше като воал, в катраненочерната вода на езерото Меларен се отразяваха улични лампи и неонов светлини. В градината пред хотел „Бернс“ се бяха събрали стотина души, облечени празнично, отчаяни, и сред тях изпъкваше едно женско лице, загрозено от сълзи и размазана очна линия.

— Жената с червената рокля — тя е съпругата на Рюдквист, нали?

— Yes.^[8]

— Била ли е на празненството?

Хедлунд кимна и дръпна за последен път от цигарата.

— Но Рюдквист е вървял сам през парка?

— Жена му е останала в „Бернс“.

— Разговаряхте ли с нея?

— Опитахме се, но беше изпаднала в истерия. Успяхме само да я накараме да ни оповръща. Ще разговарям с нея утре, след като се успокои.

— Добре, ще ви придружа.

Хедлунд се поколеба, хвърли угарката си, преди да отговори.

— Не е нужно. Сигурно имате по-важни задачи.

— Няма проблеми, ще вмества и тази в графика си.

Когато звукът от двигателя на хеликоптера се разнесе над покривите в Нормалм, Хедлунд вдигна поглед, след което отново се втренчи в чакъла, а по устните му премина студена подигравателна усмивка.

— Родригес, ако искате, съберете група, която да изготви психологически профил на извършителя, да направи списък на свидетелите и всичко останало, с което се занимавате в Национално звено „Убийства“. *Ve tu quest.*^[9] Но както казах, ние ще заловим този негодник, преди да сте успели да се съберете за първата си сутрешна пауза за кафе, от мен да го знаете.

— Нямам нищо против. И ненавиждам паузите за кафе.

В същия момент от катраненочерните храсти в западната част на парка се чу вик.

— Намерих нещо!

Двамата забързаха към мястото, от което беше дошъл викът, прескочиха лехите с незабравки, пробиха си път през храстите на двадесетина метра по-нататък. До чугунената ограда стоеше един от следователите от полицейското управление в Сити с детектор за метал до себе си. Нощният мрак го обгръщаше, но на главата си полицаят носеше челна лампа и в светлината ѝ ясно се виждаше дясната му ръка. Със стоманена пинсета той показва сферичен предмет — малък оловен куршум, ръждясал и леко деформиран. Въпреки че беше изстрелян от ръчно огнестрелно оръжие в другия край на парка и беше преминал през черепа на Рюдквист, те различиха следи от кръв и остатъци от прозрачна смазка върху гилзата му.

Задъханият Хедлунд изпръхтя в тъмнината.

— Що за куршум е това, мамка му?

Клаудия огледа намерения предмет.

— Нямам представа. Но криминалистите скоро ще разберат.

---

[1] Аугуст Стриндберг (1849–1912) — шведски писател, драматург, художник и фотограф, смятан за един от най-значимите шведски автори, най-известен с пиесите си и романа „Червената стая“. — Б.пр. ↑

[2] Известният парк „Берцелиус“ в центъра на Стокхолм е наречен на името на шведския химик Йоне Якоб Берцелиус (1779–1848). — Б.пр. ↑

[3] Ребетико — гръцки музикален стил от началото на 20-те години. — Б.пр. ↑

[4] Съжалявам (англ.). — Б.пр. ↑

[5] Голяма работа (англ.). — Б.пр. ↑

[6] Гамла стан е историческият център на Стокхолм. — Б.пр. ↑

[7] Сити се нарича централната част на Стокхолм. — Б.пр. ↑

[8] Да (англ.). — Б.пр. ↑

[9] Не възразявам (англ.). — Б.пр. ↑

2.

ЪРНЕСТ ХЕМИНГУЕЙ

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1954 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... за неговото мощно въздействащо майсторство, изграждащо нов стил в съвременното разказваческо изкуство, най-скорошното доказателство за което откриваме в „Старецът и морето“...

15 май 2012 година

Клаудия поднесе предпазливо термочашата към устата си, разтворимото кафе намокри устните ѝ, силно и толкова горещо, че от него се вдигаше пара. Бюрото пред нея беше затрупано от купчини с документи: първите следствени доклади, свидетелски показания, протокол от разпит. С изморени очи тя следеше текста абзац по абзац, протегна се за червения флумастер и подчерта думата „миризма“ във всички документи, след което преброи подчертаните места.

Осем души. Всички са я усетили.

Силна миризма.

Върху жълто самозалепващо се листче записа „МИРИЗМА, МН. СИЛНА!“ и го залепи на стената от гипсокартон вляво от бюрото. През нощните часове повърхността ѝ се беше превърнала в шарена мозайка — петдесетина цветни листчета, изписани с бележки, часове, адреси.

Тогавя прозвучаха два пронизителни сигнала. Тя взе мобилния телефон и прочете краткото съобщение, след което набра номера на подателя и се заслуша нетърпеливо в звъненето.

— Хайде, вдигни де...

Когато чу записаното съобщение на гласовата пощенска кутия, тя затвори ядосано телефона, изчака по-малко от минута и пак набра номера. Отново прозвуча механичният глас на телефонния секретар.

— Мамка му...

Клаудия стана от работния стол и погледна през отворения прозорец към центъра на Стокхолм, който бавно се събуждаше. На по-малко от два километра на североизток се виждаше болничният комплекс. Съобщението беше изпратено от една от ръждивочервените сгради — от някое от отделенията без прозорци. Тя си пое дълбоко въздух. После взе каската и излетя от кабинета.

След няколко минути пътуваше с 90 км/час при ограничение на скоростта 30 км/час по пътя, който минаваше покрай гара „Карлберг“ на локалния влак — така заобикаляше ремонта на улица „Рьорстрандсгатан“. На върха на хълма вятърът фучеше, а от другата страна на релсите се очертаха подобните на замък сгради на военното училище. Когато мина покрай вестникарската будка, пред погледа ѝ се мерна заглавие, тя успя да разчете високите десет сантиметра букви: ЧЛЕН НА АКАДЕМИЯТА УБИТ.

Хвана се здраво за кормилото на мотоциклета, докато прекосяваше по диагонал автобусната отбивка и минаваше през кръстовището, след това продължи под бетонните конструкции на магистралата за Есинге и спря на „Рециус вег“ 5. Шумът от мотора заглъхна между постройките и Клаудия се затича през големия комплекс на Каролинския институт в посока към главния вход на отделението по съдебна медицина. Там притисна лицето си към заключената врата и погледна във фойето през влажното от росата стъкло на прозореца. Щом видя празната рецепция, отново набра номера, но никой не отговори.

— По дяволите.

Тя пхна мобилния телефон в задния си джоб и заудря по синята метална каса — отначало предпазливо, след това с всички сили. Стъклата на вратата затрепериха и скоро през преддверието дотича мъж, тя веднага позна младия лаборант. Пер Вилкинсон ѝ махна иззад прозореца, докато изненадан и въодушевен се бореше с ключалката.

Когато най-накрая успя да отключи, той се усмихна щастливо и отвори широко вратата.

— Нима си станала толкова рано, Клаудия? По убийството на Рюдквист ли работиш?

Тя мина през вратата и кимна кратко в отговор и на двата въпроса, не искаше да води излишни разговори, знаеше колко приказлив може да бъде Вилкинсон.

— Франк Ларшон е тук, нали?

— Да, да, разбира се. Ела. Между другото, още ли се боксираш?

— Понякога.

Прекосяха фойето и Вилкинсон я погледна любопитно, жаден за компания по време на самотното нощно дежурство. Изведнъж вдигна юмруци и ги размаха шеговито във въздуха.

— Аз се боксирах в юношеските си години, разказвал ли съм ти? Всъщност доста ме биваше. Бихме могли да си организираме спаринг среща някой път. Какво ще кажеш? На „Санкт Ериксплан“ има боксов клуб.

— На „Уденплан“ — поправи го Клаудия, без да отговори на въпроса. — Франк в аутопсионната зала ли е?

— Да, нали ги знаеш какви са. Той и съдебните лекари цяла нощ се занимаваха със своите...

— Да, знам какви са.

Тя спря, погледна го.

— Виж какво, Пер, няма да те безпокоя повече. Мисля, че ще намеря пътя и сама.

Тя вдигна ръка за бърз поздрав и продължи по коридора, мина покрай автомата за кафе и затворената работна зала на съдебните токсиколози. Зад гърба си чу бързи стъпки от твърди гумени подметки върху прясно измития балатум. Когато я настигна, Вилкинсон каза задъхано:

— Не се притеснявай, Клаудия. Не ме безпокоиш.

Той докосна рамото ѝ с дясната си ръка.

— Я кажи, има ли нещо ново за убийството на Рюдквист?

— Не, нищо.

— Нито Свенения, нито следи?

— Нищичко.

— А, между другото — каза той внезапно. — Хюберт Рюдквист е написал есе за смъртта, знаеше ли? Преди малко го чух по радиото.

На мястото, където коридорът се разделяше, тя зави наляво и разгледа пресованите метални табелки по протежението на тухлената стена — **ЗЪБОТЕХНИЧЕСКА ЛАБОРАТОРИЯ, ГЕНЕТИЧЕН АНАЛИЗ**. В същия момент Вилкинсон избухна в смях и пак сложи ръка на рамото ѝ.

— Сега това есе сигурно ще стане бестселър, не мислиш ли? Убийството е най-добрият рекламен трик на света.

Тя спря рязко пред боядисаната с бяла гланцова боя врата.

— Слушай, Пер, трябва да поговоря с Франк. Доскоро.

Зад себе си долови гласа на Вилкинсон, но не чу сбогуването му, защото влезе в аутопсионната зала. Осветлението беше изгасено, но лампата на аварийния изход светеше в тъмнината, съседните помещения се виждаха ясно на зеленикавата светлина. Зад една притворена врата Клаудия съзря хладилни шкафове и номерирани метални чекмеджета. Тук се съхраняваха стотици мъртви тела — жертви на престъпления и злополуки, хора, сложили край на живота си, но мирисът на смърт бе премахнат с помощта на антисептични почистващи препарати или напълно беше изчезнал на четириградусовата температура. Щом стигна до последната врата, Клаудия спря и огледа облицованата с бели плочки зала.

Франк Ларшон стоеше до една аутопсионна маса от неръждаема стомана. Върху найлона, с който беше покрита, лежеше голо мъжко тяло, съсирената кръв и оголеният череп блестяха на яркочестата светлина от луминесцентните лампи.

Тя не може да сдържи усмивката си.

— И тук ли, Франк? В аутопсионната зала, на половин метър от труп?

Специалистът по обща криминалистика се обърна с нащърбена чаша в лявата ръка.

— Я виж ти... Здравей, Клаудия.

Тя влезе с решителни крачки в аутопсионната зала и застана до него.

— Май никога не съм те виждала без чаша какао.

— Всички имаме своите пороци — отговори той. — Аз обичам топло какао.

— Явно мобилните телефони не ти се нравят.

Той сбърчи сивите си рошави вежди и я погледна въпросително.

— Четири пъти ти звънях — обясни тя. — Не знаеш ли как се отговаря на телефонно обаждане?

Ларшон махна извинително с ръка, внимателно, за да не разлее топлото какао.

— *Sorry*, в тези стари тухлени сгради няма обхват, защото...

— Получих съобщението ти — прекъсна го тя. — Написа, че сте открили нещо.

— Да, направихме предварително техническо изследване на оловния куршум и следите от барут. Между другото искаш ли да закусиш? В коридора има автомат за кафе.

Клаудия поклати нетърпеливо глава.

— Какво установихте?

Ларшон отпи предпазливо от шоколада, след което се вгледа умислено в керамичната чаша, сякаш отговорът се криеше в димящото ѝ съдържание.

— Убийствата се извършват в момент на разгорещеност. В повечето случаи.

Клаудия погледна към побелелия криминалист, не можеше да определи дали е задал въпрос, или просто е констатирал факт.

— Да — каза тя. — В повечето случаи.

— Някой се разгневява или уплашва. Изважда огнестрелно оръжие, произвежда смъртоносен изстрел. Всичко свършва за няколко секунди — обикновено така се случва.

— Да.

— Импулсивно действие, чисто и просто.

— Накъде биеш, Франк?

Той вдигна поглед от чашата.

— Това убийство не е било импулсивно действие.

Тя се наведе над аутопсионната маса, миризмата на медицински спирт и смърт проникна в ноздрите ѝ.

— Да не искаш да кажеш, че убийството е било предумишлено?

— Не знам. Но извършителят е разполагал с достатъчно време, за да обмисли всичко — поне това е сигурно.

— Откъде знаеш?

Франк Ларшон избърса светлокафява ивица какао от горната си устна.

— Пълните резултати от пробите ще се забавят няколко часа, може би дори дни. Но едно можем да констатираме още сега.

— Какво?

— Извършителят е използвал оръжие, работещо с черен барут, вероятно револвер от средата на деветнадесети век.

— Револвер?

— Да.

— От деветнадесети век?

— Да, и същото се отнася за намерения оловен куршум.

— Куршумът на сто години ли е?

— На сто и петдесет, струва ми се, може би дори по-стар. Лаборантите ни от Линшъопинг току-що изготвиха предварителен спектроскопски анализ. Всичко говори, че става въпрос за нестабилизиран кръгъл куршум от вида, който се е използвал към средата на деветнадесети век. Освен това беше смазан с масло от торен бръмбар — мазнина, използвана по онова време.

Черен барут. Револвер.

Масло от торен бръмбар.

Неправдоподобните думи преминаха през ума ѝ, когато тя Свене поглед към покрития с плочки под. Чуваше само жуженето на луминесцентните лампи. Бавно вдигна очи.

— Черен барут не се намира в близкия магазин „Ика“^[1].

Франк Ларшон поклати глава и махна с ръка към голото мъжко тяло.

— Тъмните следи по лицето и врата — виждаш ли ги?

— Да.

— От черен барут са. Едрозърнест черен барут.

— Едрозърнест? Какво означава това?

— Означава, че някой е приготвил барутната смес сам, вероятно на ръка в хаван. Стрил е дървени въглища, сяра и селитра до зърнист прах.

— Разговаряхме с десетина души, които са се намирали в околността на парка „Берцелиус“ снощи. Много от тях са усетили силна миризма след изстрела. Възможно ли е да е била миризма на черен барут?

— Вероятно. Особено силна е миризмата на сярата.

Клаудия се приближи до аутопсионната маса. За втори път през изминалите няколко нощни часа тя се вгледа в застреляния член на Шведската академия — черните следи от барут около склопените му клепачи, широкия колкото палец отвор от куршум в черепа, оголената челна кост.

В долния край на масата имаше доклад от предварителния оглед на трупа — набързо нахвърляни записки с черно мастило. Тя позна небрежния почерк на съдебната лекарка Елисабет Йостберг — бележки за начина на проникване на куршума, предварително определен час на настъпване на смъртта, анализ на компютърната томография. В долния край на листа имаше подчертан ред: пълна съдебномедицинска аутопсия, 8:30 ч. Клаудия се обърна отново към криминалиста.

— Разговорите с теб са като игра на гатанки.

— Благодаря — отговори той искрено.

— Не ти правя комплимент, Франк. Какво общо, по дяволите, има черният барут с импулсивността? Хората не са ли могли да действат импулсивно през деветнадесети век?

— Не и с револвер.

Той вдигна лявата си ръка — свита в юмрук, с изпънат показалец и палец, вирнат под прав ъгъл, след което посочи към долната става на палеца.

— Тук се намира въртящият се барабан на револвера, нали така?

След като тя кимна, той продължи:

— Най-горното гнездо трябва да се напълни с черен барут. Нито прекалено много, нито прекалено малко. Трябва да дозираш абсолютно точно — тридесет *grains*^[2], както американците наричат мярката за тежест. И за Бога, използваш специално пригодена фуния и мерителна чашка. След това взимаш кръгъл куршум и го намазваш със смазката, например масло от торен бръмбар. Поставяш куршума в отвора на барабана с помощта на клещи за сачми и го бутваш с ръчката за презареждане, бавно и много внимателно. Когато куршумът застане на правилното място, поставяш възпламенител върху нипела в задната част на гнездото. След това връщаш барабана в изходно положение и запъваш петлето. Сега можеш да стреляш.

Той погледна Клаудия с усмивка на устните.

— Не звучи много импулсивно, нали?

— Не, колко време отнема тази процедура?

— Няколко минути. Ако имаш опит в стрелбата с револвер с черен барут.

— А ако нямаш?

— Тогава сигурно всичко ще отиде по дяволите. Ако боравиш неправилно с барута, той може да се самовъзпламени. Ако в цевта има остатъци от барут, револверът може да се взриви. Моят опит с огнестрелни оръжия с черен барут показва, че стрелецът поема повече риск от набеязаната жертва.

— И убиецът на Рюдквист е използвал такъв револвер?

— Да, точно такава оръжие.

Тя започна да снове между аутопсионната маса и стената с бели плочки, с крайчеца на окото си виждаше триизмерните рентгенови изображения на компютъра.

— Защо?

Той я погледна въпросително.

— Какво защо?

— Защо човек би използвал револвер с черен барут?

— Не знам.

— Трудно се зареждат, трудно се стреля с тях. Когато стреляш, трясъкът се разнася из целия Йостермалм. А и мирише. Защо извършителят е използвал такава оръжие?

Франк Ларшон допи какаото.

— Не знам.

* * *

Два часа и половина по-късно въпросът ѝ все още беше без отговор.

Клаудия погледна през напрашеното стъкло на тойотата — вляво автобусната спирка се очертаваше на фона на утринното небе. Колата се движеше бавно към виадукта „Клараберг“, заради уличния ремонт и натовареното движение пътят беше трудно проходим. До себе си тя чу ругатните на Ролф Хедлунд, когато светофарът при Централната гара

светна червено. Изведнъж той обърна глава към седалката до шофьорското място:

— На колко си години? Двадесет и седем, двадесет и осем?

— Тридесет и пет.

— Изглеждаш по-млада, предполагам, че си на двадесет и седем.

През краткото пътуване от полицейското управление той не беше спрял да дрънка — за черния барут, бившата си жена, темповете на повишаване на заплатата в полицейската професия. Но през цялото време премълчаваше нещо, усещаше се — между думите се криеше нещо неизказано. Тя погледна към пълните му пръсти, които натискаха гумените бутони на радиото и търсеха между честотите. Когато от колоните се чу *Sultans of swing*, той започна да барабани в такт по волана.

— И си от Чили, предполагам. Или от Испания?

— Чили.

— По говора ти не личи. Звучиш като най-обикновена шведка.

— Имах достатъчно време да науча езика. Дойдохме през 1979 година.

— Седемдесет и девета? — възкликна той и плесна волана с ръка. — В същата година постъпих в полицейската школа. Хубави години, дявол да го вземе. Купони, мацки, целият живот беше пред мен.

Тя заби върховете на пръстите си в кожената тапицерия на седалката, знаеше как ще завърши всичко. Всяка излязла от устата на Хедлунд дума я дразнеше, всеки жест, всеки поглед. Рано или късно щеше да се поддаде на гнева, той щеше да избухне в нея като парата в дефектна тенджерата под налягане.

Хедлунд продължи да барабани по волана, пръстите му потрепваха все по-бързо върху твърдата черна пластмаса. Понякога поглеждаше към нея — напрегнати погледи, които ставаха все почести, когато колата започна да приближава адреса до парка „Хумлегорден“ в Йостермалм.

Има нещо.

Нещо, което иска да разбере или да каже.

Нещо.

— Преди си работила в Бутшюрка, нали?

— Да, в следствения отдел в Съодертъорн.

— А сега си от няколко месеца в Национално звено „Убийства“?

— От три години и половина.

— Виж какво, нека да ти кажа нещо. Между Бутшюрка и Сити има огромна разлика. В предградията се случват обира с взлом на мазета и кражби на велосипеди. Емигрантски банди си разчистват сметките на паркинг, някой иранец с магазин за плодове дава подкуп, за да получи разрешително за продажба. Тук правилата на играта са други, проблемите са по-различни. Казвам го, за да ти помогна, Родригес. А *friendly advice*^[3], както се казва.

— Много мило от твоя страна. Благодаря.

Тя наблюдаваше пръстите му, които продължаваха трескавия си танц върху волана.

Това ли беше всичко?

Минаха покрай западната страна на Кралската библиотека и завиха по улица „Рюнебергсгатан“. До входа на номер 6 тя различи един мъж на около шестдесет, позна го от по-предната вечер, от парка „Берцелиус“. Хедлунд намали и паркира четиридесет метра по-напред и се покашля, преди да слязат от тойотата.

— Знаеш ли, мислех си за нещо.

— Какво?

— Ами ти си свикнала с Бутшюрка, нали? Сирийски дребни гангстерчета и югославяни, които продават анаболни стероиди в метрото. Но тук е моята територия, аз работя в полицейското управление на Сити от двадесет и пет години. Знаем как се постъпва с такива типове. Така че остави ме да говоря, а?

Значи това било.

След няколко секунди Клаудия отговори с широка усмивка, засега успя да сдържи гнева, който пулсираше в нея.

— Няма проблеми, ти ще говориш, Хедлунд. Така ще бъде идеално.

Двамата слязоха от колата, всеки от своята страна, и затвориха вратите, погледите им се срещнаха отново над мръсния покрив.

— Аз ще слушам внимателно. Кой знае, може пък да науча нещо.

— Може — каза той и отвърна на усмивката ѝ.

Пресякоха улицата и се приближиха към чакация мъж. Той беше облечен в черен лепен костюм и бледоморава риза, които беше носил

на вчерашното празненство, очите му бяха кървясали след безсънната нощ, тънката коса падаше несресана върху темето му.

— Улуф Русен, издателят на Хюберт.

Хед лунд пое протегнатата му ръка.

— Трябваше да се срещнем със съпругата на Рюдквист.

— Нея я няма.

— Виждам. Къде е?

Русен дръпна дълбоко от почти изгорялата цигара и я попипа с пръсти.

— Наистина ли е необходимо? Минали са броени часове от смъртта на Хюберт. Не може ли да изчакаме поне няколко...

— Изчакахме — прекъсна го Хедлунд. — Сега трябва да разговаряме с нея.

Русен погледна с крайчеца на окото си към жилищната сграда, която се намираще на отсрещния тротоар, редиците от прозорци гледаха към тях като любопитни очи.

— Добре, но не тук.

Той пусна угарката на земята, стъпка я и въведе кода за входната врата. Те влязоха след него, качиха се по сводестото стълбище. На втория етаж Русен извади връзка ключове, отключи вратата на апартамента и влезе предпазливо.

— Трябва да ви помоля да пазите тишина. Не искам да безпокоя Маргот.

— Маргот?

— Съпругата на Хюберт — обясни Русен шепнешком и кимна към една затворена врата в края на вестибюла. — Тя е в спалнята заедно с дъщерите им и лекаря. В състояние на тежък шок е и в никакъв случай не бива да бъде обезпокоявана.

— Трябва да разговаряме с нея.

— Изключено, тя прие случилото се ужасно тежко. Лекарят спомена как се нарича състоянието ѝ — остра стресова реакция или нещо подобно. Дал ѝ е успокоително и сега спи.

— Няма проблеми — намеси се Клаудия. — Можем да обсъдим въпроса с вас, това е достатъчно. Нали, Ролф?

Хедлунд направи леко, неподдаващо се на тълкуване движение с глава.

— Супер — каза тя. — Има ли някоя стая по-встрани, където можем да поговорим на спокойствие?

Русен кимна, в сивкавите му очи проблесна искрица на благодарност.

— Насам.

Тримата прекосиха просторния вестибюл. Стените бяха украсени със снимки в рамки: деца и внуци, портрет на членовете на Шведската академия, няколко известни художници и писатели. Тя разпозна чертите на лицето на южноафриканската нобелова лауреатка Надин Гордимър. Опита се да прочете посвещението в долния край на снимката, но беше невъзможно да се разгадае тънкия почерк.

Когато влязоха в дневната, Хедлунд спря и се загледа в махагоновата библиотека. Рафтовете бяха препълнени с редки издания и томове, книги с кожена и сатенена подвързия, с гърбове от телешки бокс с щампи и златни орнаменти.

— Рюдквист е чел много, предполагам?

— Той беше един от водещите литературоведи в Европа — отговори Русен. — А също и страстен библиофил.

Русен продължи към прозоречната ниша и махна с ръка към трите фотьойла в стил „Карл Малмстен“, черният телешки бокс изскърца, когато седнаха.

— Е, какво ви интересува?

Ролф Хедлунд скръсти едрите си ръце върху гърдния кош и навлажни устните си в знак, че смята да започне разпита. Но преди да успее да отвори уста, Клаудия се приведе напред във фотьойла и каза:

— Рюдквист е бил в „Бернс“ снощи, нали?

Тя долови разярения поглед на Хедлунд, усети как търси нейния, как я изгаря като нажежено желязо, но не отмести очи от издателя.

— Да — отговори Русен, — в „Бернс“ се проведе голям юбилеен банкет.

— Празникът в чест на Стриндберг?

— Точно така, чествахме стогодишнината от смъртта на Аугуст Стриндберг. Хюберт беше един от почетните гости и изнесе изключителна реч, но това едва ли има някакво значение сега.

— Вие също сте присъствали, нали? А и съпругата на Рюдквист?

— Да, и двамата с Маргот бяхме там.

— Но Рюдквист си е тръгнал сам? Съпругата му е останала?

— Да.

— Не ви ли се струва странно?

— Странно?

— Нали съпрузите си тръгват заедно от празненствата?

— В техния случай изобщо не беше необичайно. На Маргот ѝ харесваха такива приеми, но не и на Хюберт. Смокинг, запознанства, празни учтивости. С годините беше намразил всичко това.

С крайчеца на окото си тя различаваше фигурата на Хедлунд, гневните му погледи, които бяха по-красноречиви от всякакви думи, но се престори, че не го вижда, и вместо това продължи:

— Значи Рюдквист си е тръгнал сам? Малко след полунощ?

— Да — отговори Русен, — малко след полунощ.

— И е щял да си отиде вкъщи?

— Предполагам. Къде иначе да отиде?

— Нямам представа. Може би му се е доял хотдог? Или пък е имал връзка с друга жена? А може би е взимал амфетамини и е щял да се срещне с пласьор?

Русен погледа Клаудия за няколко секунди, а когато отговори, натъртваше на всяка дума.

— Хюберт не се срещаше с други жени и не беше наркоман. Тръгнал си е за вкъщи, а не за някъде другаде.

— Добре. Забелязахте ли нещо по-особено у Рюдквист снощи?

— Нещо по-особено?

— Беше ли нервен? Ядосан? Уплашен? Имаше ли нещо странно в поведението му?

— Не, доколкото видях, се държеше както винаги.

— Вие сте познавали Рюдквист добре, нали?

— Бях негов издател в продължение на двадесет и шест години. Често се срещяхме в издателството и обсъждахме всевъзможни теми. Литература, политика, последният мач на „Юргорден“. Понякога играехме на петанк в зала „Принц Бертил“. Да, може да се каже, че познавах Хюберт доста добре.

— Значи познавате хората, с които е общувал?

— Донякъде.

— Имаше ли врагове?

— Врагове?

— Да. Врагове, съперници, неприятели.

— Какво... какво искате да кажете? Боже мой, нали не смятате, че някой от неговите...

— Не смятаме нищо. Само искаме да разберем дали Рюдквист е имал врагове.

Очите на Русен бяха широко отворени, гласът му трепереше.

— Снощи разговарях с един от колегите ви. Той каза, че става въпрос за нападение. Отчаян наркоман. Или младежка банда, която е искала да му открадне мобилния телефон.

— Променихме становището си в някои отношения.

— Какво искате да кажете?

— Открихме следи от черен барут по тялото на Рюдквист. Всичко говори, че оръжието на престъплението е било револвер от средата на деветнадесети век.

Той се взря в копринения килим на шарки, осмисли чутото.

— Черен барут? Боже мой, звучи като случка от приключенски роман на Александър Дюма. Кой, по дяволите, използва такива неща днес?

— И ние се питаме същото. Наркоманите и членовете на младежките банди могат да бъдат въоръжени, но обикновено не носят антични оръжия в задния си джоб. И така, известно ли ви е Рюдквист да е имал врагове?

— Сигурно всички имат врагове, също и Хюберт. Но със сигурност не такъв, който да го застреля.

— Какви врагове е имал?

— Не искам да отправям неоснователни обвинения, които...

— Какви врагове е имал?

Русен си пое дълбоко въздух, преди да отговори.

— Със Сикстен Йерпе не бяха винаги на едно и също мнение, така да се каже. Това не е тайна.

— Сикстен Йерпе? Друг от членовете на Академията?

— Да, двамата не са престанали да спорят от началото на седемдесетте. Случваше се Йерпе да изрече или напише ужасни неща за Хюберт. На заседанията на Академията, по страниците на вестниците. Но той никога не би му отнел живота, абсолютно невъзможно е.

— За какво са спорили?

— Ставаше въпрос за дълбоки различия в мненията, литературни диспути. Не бива да отнемам от времето ви с...

— Какви диспути?

— Ха, откъде да започна? Спореха почти за всичко. Значението на тълкувателите на Маларме за постмодернистичната лирика. Политическите позиции на Хорхе Луис Борхес. Магическият реализъм в южноамериканската литература от седемдесетте. Но преди всичко застъпваха крайно различни становища за това как трябва да работи Шведската академия.

— Постмодернистичната лирика? Литературата от седемдесетте?

— Да.

— Не звучи като кървави схватки с ножове.

— Те са изтъкнати професори по литература, а не членове на „Ангелите от ада“^[4]. Пререканията им са по-различни, но бих казал, че са не по-малко бурни.

— Случайно да знаете дали Йерпе притежава оръжие с черен барут?

— Нямам представа. Трябва да го посетите в дома му на Реймершхолме и сами да го попитате.

— Ще го направим. Трябва да разговаряме и със съпругата на Рюдквист. Възможно най-скоро.

Клаудия понечи да се изправи от фотьойла, но изведнъж размисли и се облегна бавно назад, усетила гневните погледи на Хедлунд.

— Всъщност още нещо. Преди малко казахте, че Рюдквист е щял да се прибере у дома след празненството.

— Да, така е.

— Защо в такъв случай е тръгнал през парка „Берцелиус“?

— Какво искате да кажете?

— Домът му се намира тук, на улица „Рюнебергсгатан“. Ако е идвал насам, е трябвало да тръгне в обратната посока — покрай площад „Нормалмсторг“. Но снощи е тръгнал на изток, през парка „Берцелиус“.

За кратко погледът на Русен зашари върху рафтовете, върху томовете с твърди корици и другите с подвързия от козя кожа и щамповани букви, избягваше тъмнокафявите очи, които го наблюдаваха. След това отговори много решително:

— Това са лични въпроси, които нямат никаква връзка с разследването на убийството. Не искам в никакъв случай да накърня репутацията на Хюберт.

— Той е бил убит преди по-малко от девет часа — бил е застрелян хладнокръвно в главата с револвер. Нима може да му се нанесе по-голяма вреда от тази?

Нямаше и следа от учтивата усмивка, погледът ѝ беше пронизващ, съсредоточен.

— Искаме да научим абсолютно всичко за Рюдквист. Затова трябва да разбера защо е тръгнал към площад „Нюбруплан“ — на изток, в обратната посока на жилището си.

Фотьойлът изскърца, когато Русен промени положението на тялото си, а след това отговори с леко свиване на раменете:

— Хюберт имаше навик да излиза на дълги вечерни разходки. Винаги по един и същ маршрут, по едно и също време.

— Вечерни разходки? Това много лични въпроси ли са? Те биха ли накърнили репутацията му?

Тя пак се приведе напред във фотьойла.

— Защо Хюберт Рюдквист е тръгнал през парка „Берцелиус“ снощи?

Русен хвърли поглед към вестибюла и понижи глас до почти недоловим шепот.

— Вижте какво, тези неща нямат никаква връзка с разследването на убийството и...

— Ние ще решим дали имат, или нямат връзка. За какви лични въпроси става дума?

— Това наистина са неща, за които аз не искам...

— Защо, по дяволите, Хюберт Рюдквист е тръгнал през парка „Берцелиус“?

Русен пак погледна с крайчеца на окото си към вестибюла, към затворената врата на спалнята.

— За Бога, говорете по-тихо.

— Защо не е тръгнал право към дома си?

Русен изрече с усилие думите, сякаш бяха залепнали за гърлото му:

— Добре, добре. Но това не е известно на никого и така трябва да си остане.

Клаудия кимна.

— Къде е отивал?

— Щеше да разговаря с Маргарета Крук.

— Актрисата?

— Да, актрисата.

— Поправете ме, ако греша, но тя не почина ли преди няколко години?

— Да, така е. Почина през пролетта на 2001 година.

Той поглади темето си с ръка, намести тънките кичури.

— Хюберт обожаваше театъра, а Маргарета Крук беше безспорната му любимка. Може да се каже, че беше влюбен в нея, силно влюбен. Гледаше всичките ѝ постановки, всичките ѝ роли. Когато тя игра Адел фон Рипа в средата на деветдесетте, той през седмица седеше до Голямата сцена на „Драматен“^[5]. Сигурно знаеше репликите по-добре от самата Крук. След смъртта ѝ пред „Драматен“ беше издигнат паметник в нейна чест — бронзова статуя^[6]. Оттогава Хюберт я посещаваше всеки ден.

— Посещавал я е?

— По време на вечерните си разходки той винаги тръгваше по улица „Нюбругатан“, минаваше покрай статуята и ѝ пожелаваше лека нощ. Може би прошепваше няколко думи, понякога я потупваше приятелски по ръката. С годините това се превърна в неизменен ритуал.

— Смятате ли, че снощи е отивал към статуята?

— Убеден съм в това.

— Този ритуал — колко хора са знаели за него?

— Хюберт ми довери чувствата си. Никой друг не знаеше за неговия... ритуал.

— Дори съпругата му?

— Дори тя.

Русен погледа през прозореца, след което отново обърна очи към Клаудия.

— Това беше влюбване за цял живот, беше красиво. Но в очите на другите може да изглежда странно. Дори да прилича на лудост. Не искам Хюберт да бъде запомнен така.

Той погледна към Клаудия умоляващо и решително.

— Моля ви, нека си остане между нас.

— Давам ви думата си.

Тя стана от фотьойла и направи няколко крачки към вратата на салона, а после изведнъж се обърна към Хедлунд.

— Добре, май това беше всичко. Или имаш нещо да допълниш, Ролф?

Три минути по-късно Клаудия седеше в тойотата, на изтърканата седалка до шофьорското място. През прозореца на движещата се кола отново се мяркаха гледки от столицата — църквата „Адолф Фредрик“, площад „Нора Банториет“. Тя бутна седалката назад, колкото беше възможно, и сложи краката си на контролното табло. С крайчеца на окото си виждаше до себе си огромната фигура на Хедлунд и ръцете му, шито стискаха волана.

Проблем.

От сега нататък всичко ще се превръща в проблем. Всичко.

Въпреки това изпитваше голямо удовлетворение, наслаждаваше се на гледката на пламналите бузи на Хедлунд, пулсиращите вени на тила му, разярения поглед.

— Не научихме много от Русен. Или си на друго мнение, Ролф?

Той не отговори, а продължи да се визира право напред. Чуваше се единствено шумът на двигателя и тежкото дишане на Хедлунд, но той нямаше да мълчи още дълго, тя виждаше как гневът се надига в гърдите му. Изведнъж той удари с юмрук по волана.

— Какво, по дяволите, си мислеше, че правиш?

Удари волана още веднъж, този път по-силно.

— Аз щях да водя разпита, Родригес. Така се бяхме разбрали, дявол да го вземе!

— *Sorry*, Ролф, забравих. Ние от Бутшюрка не сме от най-паметливите.

— Мамка му, точно толкова откачена си, колкото те изкарват. От сега нататък ще си държиш езика зад зъбите, разбра ли?

Тя погледна ръцете му, те се бяха вкопчили във волана, а кожата върху кокалчетата беше опъната до побеляване.

Не е приключил. Има още.

— Слушай, Родригес, ще ти дам един съвет.

— *A friendly advice?*

Той удари с цялата си сила волана с юмрук.

— Виж какво, много по-добре е да си ми приятелка, а не враг, вярвай ми.

Тя смъкна седалката още малко назад и се облегна.

— Нито за секунда не се съмнявам.

---

[1] „Ика“ е верига от супермаркети в Швеция. — Б.пр. ↑

[2] Зърна (англ.); мярката за тежест е гран = 0,06 грама. — Б.пр. ↑

[3] Приятелски съвет (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Мотоклуб, обявен за престъпен синдикат от американските власти заради участие в престъпна дейност. — Б.пр. ↑

[5] „Драматен“ е шведският национален театър. Голямата сцена е основната му сцена. — Б.пр. ↑

[6] Статуята на Маргарета Крук пред театър „Драматен“ е известна забележителност на Стокхолм поради факта че е отоплявана. — Б.пр. ↑

3.

ЖАН-ПОЛ САРТР^[1]

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1964 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ

*... за неговото богато на идеи творчество,
което със своя дух на свобода и стремеж към
истината оказа широко влияние върху нашето
съвремие...*

15 май 2012 година

Писклив женски глас изтръгна Лео Дорфман от съня му. Някой заблъска толкова силно по витрината, че стъклото се разтърси в рамката, а след това се чу пронизителен вик откъм улица „Бундегатан“.

— Ало! Има ли някой вътре?

Дорфман потърси сънено с ръка мобилния телефон и го намери между две прашни купчини с книги, цифрите на часовника светеха размазано върху напукания екран: 10:07. В същия момент блъскането по витрината започна отново, този път още по-силно.

— По дяволите...

Той се изправи рязко и удари лакътя си в един от препълнените рафтове на секцията за издания с меки корици. Един оръфан криминален роман от Джеймс Елрой падна на пода и няколко секунди Дорфман седя като вцепенен, затаил дъх, а после се изхлузи от изтъркания дюшек и навлече ризата и дънките, както беше легнал. С лице към пода запълзя зад етажерката с научна фантастика, а когато вдигна поглед, между гърбовете на книгите се показва мършавата фигура на Сигрид Евертс. Тя стоеше пред антикварния магазин и притискаше лицето си към мръсната витрина.

— Мамка му...

Той продължи да пълзи по дъските на пода в посока към задния вход. Когато стигна до вратата, обу си изтърканите маратонки и се изправи до клекнало положение. Предпазливо натисна бравата и се промъкна през процепа, незавързаните връзки на обувките се полюшваха около глезените му, когато се втурна в задния двор. Изтича покрай стойката за велосипеди и зеленчуковата леха и стигна до южния край на двора — там отвори вратата, изскочи на улица „Сконегатан“ и замалко да се блъсне в няколко тийнейджърки.

— *Sorry, sorry!* — каза той запъхтяно и бързо зави зад ъгъла.

Зад себе си чу подсвиркванията на групичката момичета и осъзна, че ризата му е разкопчана. Веднага я закопча и спря до един от магазините за стоки втора употреба, огледа се набързо в стъклото, приглади рошавия си бретон и оправи яката на ризата. След това отиде до ъгъла на сградата и погледна към сводестия портал на „Бундегатан“ 16. Там стоеше жена на около шестдесет години, облечена с розов анцуг, и удряше по витрината на антикварния магазин.

— По дяволите...

Дорфман си пое дълбоко въздух и зави зад ъгъла с изненадано изражение.

— Я виж ти... Здравей, Сигрид. Така значи, отиваш на фитнес, както обикновено?

— Да — отговори тя хладно. — Както обикновено.

— Аз пък малко закъснях днес — продължи той през смях. — Типично, нали? Живея на една пряка от тук, но въпреки това закъснявам за работа.

Той изтри потта от челото си с ръкава на ризата и погледна въпросително към Сигрид Евертс.

— За нещо специално ли си дошла? Ако търсиш книга, мога да ти дам съвет. Роберто Боланьо е много добър.

Тя не отговори, вместо това се приближи към него и го погледна втренчено.

— Видях някого.

— Какво искаш да кажеш?

— Снощи в антиквариата ти имаше някого. Отново.

— Снощи?

— Да, към два часа.

— Наистина ли си сигурна?

Тя кимна, без да го изпуска от поглед.

— Странно — каза той, — много странно.

— Значи не си бил в магазина в два часа снощи?

— Не, тогава си бях вкъщи и спях като пън.

— Бил си си вкъщи?

— Да.

— В апартамента си?

— Мда.

— А кого, по дяволите, съм видяла в антиквариата ти?

Той поглади умислено с ръка върха на небръснатата си брадичка.

— Някой плъх може би?

— Опитваш се да се майтапиш ли, Дорфман? Мамка му, в състояние съм да различа плъх от човек.

— Някои плъхове са ужасно големи.

— Не беше никакъв плъх!

— Може да е бил крадец. Все пак имам някои ценни книги. Например един прошит екземпляр от „Черни балади“ на Дан Андершон — първо издание от 1917 година със запазена хартиена подвързия. А и е с автограф. По-добре да проверя да не е откраднат. Чела ли си „Черни балади“?

— Слушай, Дорфман. Това помещение не може да се използва за лично жилище, нали не е необходимо да ти го напомням?

— Не, разбира се, знам го.

Тя направи още една крачка към Лео, лицето ѝ беше само на десет сантиметра от неговото.

— Ако наемател злоупотреби с доверието ни и използва отдаденото му под наем помещение за лично жилище, това би означавало незабавно прекратяване на договора. Наясно си, нали?

— Естествено, естествено. Не трябва да се безпокоите. Не възнамерявам да заживея в тесен магазин, където постоянно става течение.

Сигрид го погледна недоверчиво и измърмори нещо, което приличаше на „Чао“, след което продължи с бързи крачки към басейна „Ериксдалсбадет“.

Лео се загледа след нея. Приглади още веднъж залепналия за челото му потен бретон и през ума му премина въпрос:

Колко дълго може да продължава това? Колко?

В началото на април го бяха изхвърлили от едностайния му апартамент на улица „Готландсгатан“. Не беше плащал наема повече от година, получи няколко предупреждения и накрая хазяинът му изгуби търпение. След прекратяването на договора Лео се нанесе в антиквариата, това беше единственото решение, сега спеше там на протрит дюшек между секцията за издания с меки корици и етажерката за лирика. Но тъй като помещението можеше да се използва само за стопанска дейност, той всяка вечер затваряше магазина така, както го беше правил през последните четиринадесет години. Заклучваше бронираната врата и тръгваше към „Готландсгатан“, но щом завиеше зад ъгъла, продължаваше на изток — към „Сконегатан“ 61. Там отваряше тъмнозелената порта, връщаше се през вътрешния двор, отключваше задната врата на антиквариата и се промъкваше в магазина си като крадец.

Понякога пренощуваше при някоя жена, в телефона си имаше номерата на няколко, които го приемаха с отворени обятия, щом им се обади. Но повечето нощи оставаше в антиквариата, сам, лежеше на дюшека, скрит зад пълните етажерки, и четеше на слабата светлина от джобното си фенерче с презареждаща се батерия. Никога не палеше лампата на тавана, нито се осмеляваше да включи компютъра или да вдигне телефона при позвъняване. Когато се събудеше сутрин, повтаряше процедурата от вечерта, но в обратен ред.

Но приятелката на хазяина, Сигрид Евертс, държеше под око всички наематели в квартала и скоро в ума ѝ се зародиха подозрения. През всичките тези години не беше харесвала Лео, не одобряваше антиквариата и сега видя шанса си да се отърве от наемателя.

Колко дълго може да продължава това?

Този въпрос изпълваше ума му, докато стоеше на улица „Бундегатан“ и гледаше как Сигрид се отдалечава с розовия си анцуг. След малко се обърна, отключи бронираната външна врата и отвори изкривената вътрешна врата, тя се плъзна със скърцане и той погледна примирено към разядените от ръжда панти.

Влезе вътре с уморени стъпки, окачи написаната на ръка табелка ОТВОРЕНО на прозореца и остави вратата притворена, за да влезе малко свеж пролетен въздух в помещението. Нави дюшека и го скри в килера. Вдигна от пода романа на Елрой — издание в голям формат с

меки корици на „Поверително от Ел Ей“ — и го сложи на мястото му на рафта с криминална литература.

В тесния кухненски бокс си направи чай с подправки и два сандвича с кашкавал. След това се настани на стола, модел „Мадмоазел“, зад касата, сложи краката си върху античното писалище и включи старото радио на дядо си. От високоговорителите се чу заплашително пращане, но гласът на говорителя надви шума:

— ... а това са сутрешните новини на емисия „Еко“. Постоянният секретар на Шведската академия Хюберт Рюдквист е мъртъв. Бил е застрелян тази нощ в парка „Берцелиус“ в центъра на Стокхолм. Смъртта му е настъпила веднага поради тежките наранявания, които са му били нанесени в областта на черепа. Полицията не е заловила извършителя, но предполага, че...

Гласът на говорителя се изгуби в шума между честотите на радиото, а Лео остави сандвича с кашкавал. Отмести бавно поглед към секцията за история на литературата — към най-горния рафт, където бяха събрани няколко от сборниците с есета и антологиите на Рюдквист. Поклати глава.

— Хюберт Рюдквист... убит? Накъде отива светът, по дяволите?

* * *

Клаудия се беше излегла на работния стол с крака върху бюрото, повърхността около кубинките ѝ беше заета от дузина празни чаши за кафе и нощните доклади на следствените екипи. Под прозореца улиците на Кунгсхолмен се бяха събудили, звуците и ароматите на големия град проникваха през процепа.

Пред нея имаше комуникационна система РАКЕЛ, от време на време от цифровото радио се чуваха гласове — битов скандал в Биркастан, обир до църквата „Енгелбрект“. Докато слушаше съсредоточено докладите по радиото, тя отпи от разтворимото си кафе, то беше хладно и силно, кофейнът се бореше с умората в тялото ѝ.

— Е, как е да работиш с Ролф Хедлунд?

На вратата се появи закръглената фигура на Биргер Шьолин. Началникът на Национално звено „Убийства“ беше облечен с дънки и кафяво сако от рипсено кадифе, очите му бяха дружелюбни, както

винаги, но значително по-изморени. Тя отговори на въпроса му с дълъг безизразен поглед.

— Толкова ли е зле?

— Дори повече.

Шьолин влезе в стаята и седна на края на бюрото.

— Добре, нека да отгатна. Казал е нещо провокативно. Ти си побесняла и си му го върнала, и то доста безмилостно, ако те познавам добре.

— Нещо подобно.

— Значи сега водиш разследване за убийство заедно със следовател, който отказва да говори с теб?

— Не е обелил и дума от сутринта. Освен няколко ругатни и заплахи.

Тя вдигна отчаяно ръце.

— Знам, знам, но не се сдържах. Като бик съм — ако някой ми размаха червен плащ под носа, полудявам.

— Знам, няколко пъти си ме наръгвала с рогата.

Тя го потупа по крака, след което махна към комуникационната система на бюрото.

— Сега седя и подслушвам радиото като разузнавачите от шпионските филми. Нямам представа какви ги върши той.

— Но аз знам, затова дойдох.

Тя веднага се изправи.

— Какво?

— И аз помислих, че ще ти бъде интересно да разбереш.

— Какво, по дяволите, прави той, Биргер?

— Току-що изпрати два патрула да проучат антикварните магазини в Нормалм и Йостермалм. Също и Музея на армията, знаеш, че той се намира на една крачка от парка „Берцелиус“. Ще проверят дали през нощта не е било откраднато оръжие с черен барут.

— Няма да открият нищо. Това не е откраднато оръжие.

— Откъде си толкова сигурна?

— Тази сутрин говорих с Франк Ларшон. Той смята, че извършителят сам си е смесил барута — стрил го е на ръка в хаван.

— Щом Франк смята така, сигурно е вярно. Но какво общо има домашно направеният барут с убийството?

— Ако човек си приготвя сам черния барут, вероятно притежава собствен револвер.

— Може би, но въпреки това Хедлунд постъпва правилно, като проверява всички възможности.

Шьолин попипа ръба на бюрото, обмисляше как да формулира мислите си.

— Хедлунд е абсолютен тъпанар — каза той накрая, — сигурно всички тук ще се съгласят. Но доста го бива като криминален инспектор. Когато се срещам с него, се опитвам само да се смея на простацините му, така е значително по-лесно да водиш разследване на убийство.

На устните на Клаудия се появи широка усмивка.

— Какво? — попита той. — На какво се смееш?

— Биргер, откога се познаваме?

— Не знам. От три години и половина може би, защо?

— Три години и половина и нито веднъж не съм те видяла да губиш контрол. Никога не си избухвал, не си пращал никого по дяволите. Мамка му, дори не съм те чувала да повишаваш тон.

— Никога не си била на мач на „Брате“ — засмя се той и изведнъж в гласа му прозвуча лек диалект от Бурленге. — Ела някой път с мен на „Домнарвсвален“^[2], ако искаш да ме чуеш как крещя и псувам като луд.

На облото му червенобрадо лице грейна усмивка.

— Знаеше ли, че Моника и близнаците отказват да седят до мен на мачовете? Срамували се. Затова аз седя в сектор „Е“ на северната трибуна, а те в...

Той млъкна изведнъж, съжали, че е споменал съпругата и децата си. За миг не се чуваше друго, освен кратките металически сигнали на комуникационната система РАКЕЛ.

Клаудия беше свикнала със ситуации като тази. В стаята за почивка колегите ѝ често говореха за семействата си. За плановете за ваканцията, взимането на децата от детската градина, петъчната семейна вечер, сватбите, трудните тийнейджъри, които искат да си направят пиърсинг — разговорите се чуваха надалеч в коридора, но в секундата, в която тя влизаше в стаята, всички се умълчаваха и сменяха темата.

— Десет часа — каза тя внезапно.

Шьолин я погледна благодарен, че е нарушила мълчанието.

— Десет часа ли?

— Повечето убийства в Швеция се разкриват за не повече от десет часа, след това шансът намалява с всеки изминал час.

Клаудия вдигна поглед към светлосиния стенен часовник, секундната стрелка се движеше неумолимо върху циферблата.

— Изминаха точно десет часа, откакто Рюдквист е бил застрелян.

Тя се обърна бавно към Шьолин и продължи:

— Има нещо особено в този револвер с черен барут. Не ми излиза от главата.

— Какво?

— Не знам, просто имам такова усещане. Ако оръжието на убийството е специално, би трябвало същото да важи и за мотива.

Тя сложи ръцете си върху гарвановочерната си коса, притисна върховете на пръстите си към слепоочията, сякаш можеше да изцеди отговора от главата си.

— Спомняш ли си онзи петнадесетгодишен младеж? — каза след известно време. — Нали се сещаш, в Упландс Весбю преди няколко години?

— Петнадесетгодишният младеж?

— Да, тенисистът. Баща му беше от онези откачалки — беше решил, че синът му ще стане новият Бьорн Борг. Професионален тенисист, мултимилионер. Петнадесет години му опявал и му крещял. Научил го да бие топспин форхенд, преди още да може да си стои на краката. Измислял и най-различни жестоки наказания. Веднъж синът трябвало да спи гол върху коприва, защото изгубил сет от състезанието за купата „Патокът Доналд“. Накрая момчето не издържало. Излязло посред нощ от апартамента на майка си, прекосило целия Упландс Весбю и отишло в къщата на баща си. Там го убило с ракетата си — с тридесетина силни удари по главата. Спомняш ли си?

— Ракета „Уилсън Про Тур Би Ел Екс“ — такова оръжие на убийство не се забравя лесно.

— Това момче е можело да застреля баща си. По време на предварителното следствие в гардероба му бяха открити два полуавтоматични пистолета „Застава“, при това заредени. Но не беше

използвало пистолетите, а ракетата си. Може би става въпрос за нещо подобно.

— Символично действие?

— Да, защо иначе извършителят би взел тромаво оръжие от деветнадесети век? Защо би използвал черен барут и сто и петдесет годишен кръгъл куршум?

— Нямам представа.

— Било е символичен акт, Биргер. Смятам, че убиецът иска да каже нещо.

Тя се загледа навън през мръсния прозорец.

— Въпросът е какво иска да каже.

* * *

Соня Бергвал остави чашата с чай. Подпря лактите си на кухненската маса, а погледът ѝ се плъзна по текста, ред по ред, огледа внимателно всяка дума, всеки препинателен знак.

Пред нея имаше парцалива коректура, малко над шестстотин страници, събрани на купчина. Безброй пъти беше прекосявала Стокхолм по куриер — ту напред, ту назад между дома ѝ и офиса на издателството до парка „Ванадислунден“. Страниците се пълнеха с все повече стрелки, задрасквания и почти нечетими библиографски бележки, хиляди коментари, вмъкнати между абзаците — нейните, написани с черна химикалка, а на редактора — с червен молив.

Тази седмица тя все още можеше да нанесе корекции в книгата — последния том за развитието на скандинавските езици. След това ръкописът щеше да бъде изпратен в печатницата във Фалун, нейните думи и мисли щяха да бъдат подвързани с твърди корици, печатарското мастило щеше да попие в белите листове хартия, окончателно и безвъзвратно.

Книгата беше погълнала цялото ѝ внимание. Тя си взе отпуск от университета, съобщи, че няма да присъства на заседанията на Академията всеки четвъртък, пропусна снощния юбилеен банкет. През последните денонощия работеше непрестанно, изключи телефона от контакта, за да не я безпокоят.

Отпи от чая си с мед и погледна към епилога на книгата, на челото ѝ се появиха няколко тревожни бръчки, когато взе химикалката. Написа бележка в дясното поле на листа, но веднага я задраска. В този момент се чу добре познат звук: вратата на балкона в дневната се отвори и по паркета се чуха тихи, предпазливи стъпки. Соня отмести неохотно поглед от заключителния абзац на епилога, стана от кухненския диван и забърза през апартамента.

— Значи благоволи да се върнеш у дома, Толстой? Сигурно си гладен, разбира се.

Но в дневната нямаше никого, сивият абисински котарак не се виждаше. Тя погледна под креслото и зад ръчно рисуваната ракла, но и двете любими места на котарака зееха празни. Когато дъските на пода изскърцаха, Соня се обърна с усмивка на устните, но не срещна любящия поглед на Толстой. Пред нея стоеше тъмна фигура — мъж. Беше облечен с протрит черен балтон и ниски обувки, на главата си носеше цилиндър. Слънчевите лъчи от прозореца падаха върху дясната му скула и осветяваха остриите му черти.

Соня се втренчи ужасено в мъжа, в лицето му, което ѝ беше едновременно непознато и добре известно. Отвори уста, за да изпищи, но ужасът беше затъкнал гърлото ѝ като тапа, от устните ѝ излезе само тих шепот:

— В-вие?

Мъжът отговори тържествено:

— Да, това съм аз.

От десния джоб на балтона си извади револвер. Вдигна бавно огнестрелното оръжие и с леко движение на палеца издърпа посребреното петле.

— Дойдох. Най-накрая.

Когато сви пръст около спусъка, прозвуча оглушителен изстрел и апартаментът се изпълни с бял барутен дим и пареща миризма на сяр. Тялото на Соня Бергвал се свлече на пода, падна безжизнено на наредения под формата на рибена кост паркет. Куршумът беше проникнал под челюстта ѝ, кръвта се стичаше на тънка струйка по гърлото и назад към врата. Лицето ѝ беше изкривено в ужасена гримаса, окончателна и безвъзвратна.

Необикновеният мъж остана за малко в задната част на стаята, като не отместваше поглед от жертвата си. Сложи внимателно

огнестрелното оръжие в десния джоб на балтона си и излезе от апартамента по същия начин, както беше дошъл — през вратата на балкона, по котешката стълба. След това се отправи бързо към северния край на моста Вестербрун.

---

[1] Отказва да приеме наградата ↑

[2] Стадион в Бурленге, на който играе срещите си като домакин отборът на футболен клуб „Враге“. — Б.пр. ↑

4.

ЙОСИФ БРОДСКИ

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1987 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за едно широкообхватно творчество,
белязано от острота на мисълта и поетична
наситеност...*

15 май 2012 година

Клаудия се вираше през прозореца, в процепа между щорите се виждаше градският пейзаж на Стокхолм на десетки километри наоколо. В стъклото се различаваше и отразеният силует на Биргер Шьолин, началникът на Националното звено „Убийства“ седеше на няколко метра зад нея, подпрян на шкафа до бюрото.

— Този мръсник е някъде тук — каза тя, — точно под носовете ни.

— За извършителя ли говориш или за Хедлунд?

Устните ѝ се извиха в изморена усмивка.

— За извършителя. Може би седи в някой апартамент от другата страна на улицата. Или в някоя стая за почивка и си похапва бадемови сладки с колегите си.

— Все някъде трябва да бъде.

— Да, все някъде.

Тя се подпря на перваза, промърмори:

— Мразя това усещане.

— Кое усещане?

— Че убиецът продължава да си живее живота. Сякаш нищо не се е случило.

Шьолин стана, направи няколко крачки към вратата, но се спря на прага.

— Може би трябва да си отидеш вкъщи, Клаудия? Да поспиш няколко часа?

— Може би — отговори тя без убеденост.

— Поне да подремнеш, явно имаш нужда.

— Погледни се в огледалото, Биргер. И ти не изглеждаш особено бодър.

— Спрях да се оглеждам, когато навърших четиридесет, прекалено потискащо стана.

Двамата се спогледаха твърде изтощени, за да се засмеят или дори да се усмихнат.

— Добре, добре — каза Шьолин с примирен жест, докато излизаше от стаята.

Когато стъпките му заглъхнаха в коридора, тя седна на работния стол и отпи няколко глътки от студеното разтворимо кафе, но дори и кофеинът вече не й действаше. Очите я боляха от умора, когато погледна към купчините върху бюрото — протоколи от разпити, свидетелски показания, първите експертизи от Националната криминалистична лаборатория. Протегна бавно ръка към една от купчините с документи.

— Тук патрул 57... говори младши полицаи Юхан Рюдолфсон.

Клаудия обърна глава и погледна към комуникационната система РАКЕЛ, имаше нещо особено в гласа, който идваше от високоговорителя.

Нещо.

Тя долови дишането на младшия полицаи, паузите, как преглъща уплашено.

— С колегата ми току-що извършихме проверка по подаден сигнал... от Мариеберг. В един апартамент намерихме простреляна жена... на около петдесет години. Изстрелът е преминал през гърлото й точно под брадичката... а входящата рана изглежда странно. Има... как да се изразя...

Тя слушаше внимателно всяка дума, всяко вдишване.

— Ами... около отвора от куршума има точки.

Тя скочи от стола, грабна радиостанцията.

— Тук Клаудия Родригес от Национално звено „Убийства“. Как изглеждат точиците?

Минаха няколко секунди, преди да се чуе отговорът.

— Трудно е да се види заради многото кръв — каза полицаят най-накрая, — но гърлото на жената е покрито с малки черни пръски.

Пръски.

Малки. Черни.

Трите думи проникнаха в съзнанието ѝ като токови удари.

— Къде се намирате? — извика тя. — На какъв адрес?

— Апартамент на подземния етаж на „Вивалиусгатан“ 11, в най-долния край до...

— След пет минути съм там!

* * *

Коридорите се простираха пред него като лабиринт от прозорци и стени от гипсокартон, но това беше работното му място от двадесет и пет години насам и той познаваше всяка топла връзка, всяко кътче.

Ролф Хедлунд отвори рязко сивата врата на един аварияен изход и забърза по спираловидната евакуационна стълба. Когато стигна до петия етаж, мина през още една стоманена врата и сви наляво. С бързи крачки тръгна по коридора, накрая спря до отворената врата на областния полицейски началник и почука по касата.

Ларш Льовден седеше на бюрото, вперил очи в един компютърен монитор. Когато чу почукването, веднага вдигна поглед.

— Здравей, Ролф. Нещо ново за убийството на Рюдквист?

— Разследването напредва, имаме няколко интересни Свенения, които проверяваме. Но имам въпрос.

— Кажи.

Хедлунд влезе в просторния кабинет и се подпря на бюрото на Льовден.

— Защо, по дяволите, Национално звено „Убийства“ се бърка в нашето разследване?

— Не се бъркат, Ролф. Оказват ви помощ с персонал и със специализираната си компетентност.

— Защо?

Льовден остави чашата си за кафе, поглади с ръка прошарената си коса и отговори категорично:

— Хюберт Рюдквист беше постоянен секретар на Шведската академия. От двадесет години излиза през онази бяла врата и съобщава кой получава Нобеловата награда за литература. От двадесет години, а целият свят го гледа. Това убийство е по първите страници на всички вестници, Ролф, и в Швеция, и в чужбина.

Той махна към монитора, посочи електронното издание на „Ню Йорк Таймс“. В горната част на сайта се виждаше снимка на Хюберт Рюдквист в голямата зала на Борсата, а отдолу заглавие в морскосиньо: ASSAULT ON THE NOBEL PRIZE. Member of the Swedish Academy murdered in Stockholm^[1].

— Това не е обикновено разследване на убийство — продължи той. — Всяко действие на полицията ще се разглежда под лупа, всяка погрешна стъпка ще се превърне в сензационно заглавие. Ще гъмжи от репортери и фотографи — и тук в управлението, и в парка „Берцелиус“ — навсякъде. Вече ми се обадиха десетина шведски и чуждестранни журналисти. Това е обществено значимо убийство от същата величина като убийството на Анна Линд. Именно за този вид разследвания Национално звено „Убийства“ трябва да оказва експертно съдействие, не смяташ ли?

— Нямам нищо против експертното съдействие. Напротив, приветствам го с отворени обятия. Но Клаудия Родригес не е никакъв експерт и да ме вземат дяволите, ако оказва някакво съдействие.

Ларш Льовден погледна едрия криминален инспектор и претегли всяка своя дума, преди да отговори. Наистина пред него стоеше Ролф Хедлунд и се подпираше на бюрото му, но спокойно можеше да бъде и директорът на Национална служба „Полиция“. Всичко, казано в тази стая, щеше да бъде повторено пред Род Йеглерц, той го знаеше.

— Назначих Клаудия да ръководи следствените работи заедно с теб, Ролф. Проблем ли е това за теб?

— Тя е помощник-следовател по този случай, нали така?

— Точно така.

— Това е първият проблем. Тя не знае какво означава думата „помощник“.

— Ти си й обяснил, предполагам.

— Опитвах, но трудно се разговаря с човек, който не схваща какво казваш. Може би трябва да потърся „помощник“ в някой шведско-испански речник.

— Ролф, слушай ме много внимателно. Не искам да слушам такива глупости. Клаудия е един от най-добрите следователи в Националната криминална полиция.

— Аз чух друго.

Няколко секунди двамата се гледаха неотклонно, в пълно мълчание.

— Чух всички слухове — продължи Хедлунд най-накрая. — Създавала е проблеми тук още откакто е дошла от Съодертьорнската полиция, нали? Била единачка, не се сработвала с другите.

Той махна бързо с лявата си ръка.

— *Don't get me wrong.*^[2] Със сигурност е била звезда в следствения отдел в Бутшюрка и точно това искам да кажа — мястото ѝ е в предградията, тук, в Сити, не представлява друго, освен риск за сигурността.

— Това ли е мнението ти?

— Да, това е мнението ми. Клаудия Родригес не трябва да участва в това разследване и съм сигурен, че и Йеглерц ще го потвърди.

— Аз взимам това решение, не Род Йеглерц.

— Ще видим — отговори Хедлунд.

След това излезе от стаята и изчезна в безкрайните коридори на полицейското управление.

* * *

Гумите изскърцаха върху асфалта, когато Клаудия спря рязко пред бледосивата жилищна сграда на улица „Вивалиусгатан“ 11. Тя скочи от мотоциклета и прекоси тичешком обръщалото, като мина покрай паркираната полицейска кола. Потта се стичаше по лицето ѝ, когато дръпна каската от главата си, а гарвановочерната ѝ коса беше залепнала за челото.

В секундата, в която отвори стъклената врата, усети острата миризма на сяра, която опари ноздрите ѝ. Втурна се надолу по

бетоновото стълбище, взимаше по три стъпала наведнъж, стъпките и дишането ѝ отекваха в помещението. До отворената врата на апартамента на подземния етаж чакаше жена младши полицај.

— Къде е тя? — каза запъхтяно Клаудия и показва полицейската си значка. — Къде е простреляната жена?

— Във всекидневната.

Тя влезе бързо в апартамента, мина през антрето и стигна до всекидневната, където се изправи срещу двама души: върху паркета в средата на стаята лежеше неподвижна женска фигура, а до нея стоеше младши полицај, стените около тях бяха покрити с препълнени с книги лавици.

— Вие ли сте Юхан Рюдолфсон?

— Да, аз съм.

— Разкажете ми всичко, което знаете.

— Преди четвърт час съседът на жената се обади на номера за спешни случаи на полицията, бил чул силен трясък. Ние пристигнахме няколко минути по-късно. Имаше странна миризма и чухме мяукането на котка от апартамента. Никой не отвори, когато позвънихме на вратата, затова я разбихме и намерихме простреляната жена. Разбира се, веднага докладвахме и вие отговорихте. Това е всичко.

Клаудия клекна до безжизненото тяло, разгледа тъмните следи от барут по гърлото на жената, почти незабележимата входяща рана до трахеята, зеещата изходяща рана на тила. Наведе се внимателно напред, сложи ухо до полуотворената уста на жената, хвана лявата ѝ китка. Нямаше пулс, нито дишане.

— Какво знаете за жената? Как се казва?

— Не знам, но на вратата пише Бергвал.

Тя се обърна към полицайката.

— Проверете кой живее на „Вивалиусгатан“ 11 — на подземния етаж. Погледнете и на рафтовете и в чекмеджетата и вижте дали няма да намерите портфейл или сметка за битова услуга — нещо, на което да пише името на жената.

След това погледна пак към Рюдолфсон.

— Разговаряхте ли със съседа?

— Не, да се качим ли сега?

— Не още. Вратата на балкона беше ли отворена, когато пристигнахте?

— Да.

— Казахте, че котката е мяукала, тя в апартамента ли беше?

— Да, седеше до жената.

— Има ли признаци за обир? Разбити ключалки на кутии за бижута? Отворени чекмеджета?

— Не мисля, но не успяхме да проверим подробно.

Клаудия се изправи и отметна потните кичури от челото си. Погледа за кратко женското тяло на пода.

— Точно така ли лежеше, когато пристигнахте? В това положение?

— Да, точно така.

— Някъде там трябва да се намира причинилият смъртта куршум — каза тя и посочи към рафтовете с книги в другия край на стаята. — Вероятно намазнен оловен куршум, малък и кръгъл, от деветнадесети век. Опитайте да го намерите.

— Откъде... откъде знаете как изглежда куршумът?

Клаудия не отговори, вместо това попита:

— Идват ли още патрули?

— Всеки момент ще пристигнат.

— Кажете им да претърсят цялата околност, и то колкото може по-детайлно. Извършителят вероятно има видими следи от барут върху някоя от ръцете си, може би и по лицето.

— Жената се казва Соня Бергвал. Родена през 1962 година.

Клаудия се обърна и погледна към полицайката. Тя стоеше под сводестия отвор на всекидневната и четеше от екрана на комуникационната си станция РАКЕЛ.

— Соня Бергвал?

— Да, само тя е регистрирана на този адрес. Професор е по скандинавски езици, работи в Стокхолмския университет, а от 2011 година е член на Шведската академия, където...

Адреналинът избухна в гърдния кош на Клаудия, разнесе се из тялото ѝ като приливна вълна. Със светкавично движение тя извади мобилния си телефон и пръстите ѝ затанцуваха по клавиатурата. След две иззвънявания отговори напрегнат глас:

— Да... Льовден.

— Обажда се Клаудия, намираме се в кризисна ситуация, по дяволите! Още една членка на Академията е била застреляна, вероятно

със същото оръжие с черен барут.

Тя чу как областният полицейски началник си пое дъх.

— Още една? Членка на Шведската академия?

— Да, Соня Бергвал.

Гласът на Льовден се чу от телефона като треперене:

— Академията има осемнадесет членове, нали?

— Вече остават шестнадесет.

— Боже мой, мислиш ли, че някой луд се опитва...

— Не знам, но всяка секунда е жизненоважна. Трябва да поставим всички членове под полицейска охрана, а само ти имаш такива правомощия. И Йеглерц.

— Веднага ще се погрижа.

Клаудия затвори телефона и усети как бие сърцето ѝ — ритмични удари, които пулсираха в гръдния кош и слуховите ѝ канали. Погледа към парка, към залива Ридарфиерден, закова поглед върху няколко медночервени покрива. Различаваше ги от другата страна на залива, отвъд върховете на дърветата на остров Лонгхолмен, и в ума ѝ проблесна една-единствена мисъл, две думи.

Може би.

Тя се обърна към двамата младши полицаи.

— Останете тук. Не пипайте нищо!

С мобилния телефон в ръка изскочи от апартамента, изкачи тичешком бетонните стълби и набра прекия номер на следствения отдел. Когато изтича навън през вратата, долови норландския диалект на Пер Фалкман в слушалката.

— Ало?

— Обажда се Клаудия! — изкрещя тя, за да надвика вятъра. — Писателят Сикстен Йерпе живее на Реймершхолме, намери адреса му!

Минаха само няколко секунди, след което се чу гласът на главния следовател.

— Живее на „Андерш Реймерш вег“ 9, на шестия етаж. Намира се...

— Знам.

Клаудия пхна мобилния телефон в джоба на якето си и се качи на своята „Хонда“, която избумтя, когато тя запали двигателя и потегли по улицата в посока към моста Вестербрун и остров Реймершхолме.

[1] ПРЕСТЪПЛЕНИЕ СРЕЩУ НОБЕЛОВАТА НАГРАДА. Член на Шведската академия убит в Стокхолм (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Не ме разбирай погрешно (англ.). — Б.пр. ↑

5.

ТОМАС МАН

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1929 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... най-вече за големия му роман „Буденброкови“, който с течение на годините получава все по-голямо признание като едно от класическите произведения на съвременната литература...

15 май 2012 година

Предобедното слънце проникваше през тъмнозелените кадифени завеси и осветяваше мрачния салон за четене на Сикстен Йерпе, дълги слънчеви лъчи пълзяха по дъските на пода като позлатени змии.

Четиримата членове на Академията се бяха настанили на меките мебели покрай прозорците на салона. Очите им бяха кървясали от плач, лицата — пребледнели от отчаяние.

Беатрис Елмстен въздъхна, след което помръдна объркано глава. Хроничната ѝ глаукома се бе влошавала с всяка изминала година, сега слепите ѝ очи сезираха в нищото. Тя се наведе бавно напред, погали с пръсти златистата козина на тила на кучето си водач.

— Не мога да осъзная, че Хюберт е мъртъв. Наистина всички се намираме в тази възраст, когато смъртта дебне зад ъгъла, през последните години съм била на повече погребения, отколкото рождени дни. В това няма нищо чудно, разбира се, злополуки и болести сполетяват всички ни, такъв е животът. Но убийство!

Тя поклати глава отчаяно и огорчено.

— Ничия смърт не ме е съкрушавала така, както смъртта на Хюберт. Едно е съдбата — или пък Бог, ако щете — да реши, че дните

ни са преброени. Но убийството се извършва от човешка ръка.

Орвар Шеле кимна в знак на съгласие и отпи от димящото кафе.

— Вчера разговарях дълго с Хюберт в „Бернс“. Трябва да беше към дванадесет часа, значи по-малко от час по-късно е бил застрелян. Говореше за вилата си. Искаше да я пребоядиса в тъмночервено, това бяха последните му думи.

Сикстен Йерпе отдавна мълчеше. Кожата около скулите му висеше отпусната като прекалено голяма маска, тежкото му дишане можеше да се сбърка с хъркане, но погледът му беше буден, пронизващ като на хищна птица. Когато Йерпе се покашля, останалите веднага замълчаха.

— Както ви е известно, с Хюберт имахме своите стълкновения, искам да добавя, че така и трябва да бъде. Спорим от над тридесет години. Казвам „спорим“, а не „караме се“, защото, както знаете, между двете има съществена разлика. Така сме спорили, че между Борсата и „Юлене Фреден“^[1] прехвърчаха и кифлички, и ругатни. Веднъж, Орвар, си спомням, че се наложи ти и Вилхелмсон да ме усмирявате със сила, когато исках да убедя физически още младия Рюдквист в превъзходството и значението на тълкувателите на Маларме за съвременната ни лирика.

На устните на Йерпе се появи печална усмивка. Тогава се усмихнаха и останалите, които си спомняха инцидента.

— Двамата с Хюберт не се погаждахме. Някои са ни наричали врагове и може би имат право. Но — и всички трябва да са наясно с това — Хюберт Рюдквист беше най-добрият ми враг. За да мога да се сражавам срещу острия му като бръснач интелект, от тридесет години подострям перата и доводите си. Ще ми липсва невероятно много.

Над членовете на Академията се спусна тишина, те Свеноха погледи, изгубиха се в мисловните си светове. Когато звънецът издаде писклив и продължителен звън, Сикстен Йерпе погледна към стенния часовник.

— Сигурно е Соня. Тя, както винаги, трябва да отбележа, си е изключила телефона от контакта. Но оставих съобщение на гласовата й поща и я помолих да тръгне насам. Клас, ти си млад и бодър, ще бъдеш ли така добър да й отвориш?

Клас Фален, който наскоро беше отпразнувал седемдесетия си рожден ден, стана от дивана.

— Разбира се. Ние, младежите, се радваме да бъдем полезни.

Той прекоси с усилие салона и изчезна зад домашно ушитата завеса, която отделяше помещението от антрето. Из апартамента се разнесе скърцане, когато Фален освободи веригата и отвори външната врата. Скоро откъм антрето се чуха гласове, единият беше добре познатият глас на Клас, а другият принадлежеше на непознат мъж. Изведнъж в апартамента отекна гърмеж и през завесата проникна сиво-бял дим.

— Клас, какво, за Бога, става?

Двамата мъже се втренчиха в отвора на салона. Беатрис Елмстен обърна бледите си очи в същата посока и веднага усети острата миризма на сярата.

В същия миг завесата беше дръпната настрани и в салона влезе мъж с балтон с двойно закопчаване и цилиндър, леко килнат назад на темето. В затворената ръка на мъжа имаше револвер с гравирани метални орнаменти, от обработената против ръжда цев все още излизаха струйки дим. Когато забеляза многобройната компания, той спря и се втренчи в тях.

Сикстен Йерпе срещна погледа му и се изправи с голямо усилие от фотъойла.

— Какво, по дяволите, означава това?

Непознатият стоеше напълно неподвижно, лицето му беше безизразно под периферията на цилиндъра. След това устните му се извиха в израз на дълбоко удовлетворение и той вдигна огнестрелното оръжие със сигурна ръка, насочи го към гръдния кош на Йерпе и натисна спусъка. Гърмежът беше оглушителен, цевта на револвера отново избълва дим, а от въртящия се барабан изскочиха парещи сажди. Йерпе беше улучен от два оловни снаряда, бархетната му риза се оцвети в карминеночервено от бликащата кръв, а огромното му тяло се свлече безжизнено в кожения фотъойл.

Тогава Орвар Шеле се надигна от дивана. До него кучето водач оголи зъбите си и започна да лае като подивяло.

За част от секундата нахлулият в апартамента мъж се поколеба, след което се обърна бързо наляво и стреля два пъти — първият оловен куршум уцели бетонната стена, а вторият се заби в лявото око на лабрадора. Лаят утихна мигновено и кучето водач се свлече на пода. В същия момент Шеле успя да хване ръкава на балтона на нападателя,

заби върховете на пръстите си в ръката му и посегна да го стисне за гърлото. Но мъжът се изскубна и му нанесе силен удар с ръкохватката на револвера. Прикладът се удари в челото на Шеле и възрастният историк залитна назад със зееща рана над веждата. Опита се да се изправи, като се олюляваше, но беше прекалено замаян.

Сега мъжът вдигна необезпокояван оръжието си, прицели се и стреля още веднъж. Когато оловният куршум разтроши лявата му скулова кост, силата на изстрела запрати мощно Шеле назад и той се удари в библиотеката. След това в салона за четене настана пълна тишина. Беатрис Елмстен седеше до прозоречната ниша и търсеше безпомощно с ръце във въздуха. Тя усещаше присъствие пред слепите си очи, долавяше дълбоко дишане, движения, скърцането на дъските под тежестта на човек.

— С-сикстен? Орвар? Какво... какво става? Клас! Отговорете! Отговорете ми! Къде е Немо?

Отначало тя не получи друг отговор на въпросите си, освен мълчание, а след това стаята се изпълни с непознат мъжки глас:

— Приятелите ви са мъртви, кучето ви също. Естествено, намерението ми не беше и кучето да умре, но вече нищо не може да се направи. Моля за извинение.

— К-кой... кой сте вие? Какво сте... сторили?

— Едно дълго чакане завърши — отговори гласът. — Часът настъпи.

Изведнъж от другия край на салона се чу звук. Сикстен Йерпе изскимтя, прозвуча почти като животински вой. Той запълзя бавно по пода и вдигна поглед към палача си, а после отвори уста и от нея избликнаха кръв, жлъчка и ругатни.

— В-винаги съм... те презирал... п-проклет самодоволен мръсник такъв...

Мъжът не се засегна от обидните думи. С голямо спокойствие той отново вдигна огнестрелното оръжие и сви показалеца си около посребрения спусък, но този път от барабана на револвера се чу само глух звук. В синкавите очи на мъжа се появи леко раздражение. Без да се бави, той пхна лявата си ръка в джоба на балтона и извади кръгла месингова кутийка, чийто капак бе украсен със старателно оформен надпис: Ю. А.

Отвъртя месинговия капак. В кутийката имаше въгленовочерен прах, голяма колкото напръстник мерителна чашка, странично отделение с възпламенители и мунициция. Мъжът взе чашката и напълни горното гнездо на барабана с тъмния прах. Сложи кръгъл оловен куршум в отвора и го притисна с помощта на ръчката за презареждане, силно и старателно. Накрая постави възпламенител върху нипела в задната част на барабана.

Сикстен Йерпе лежеше неподвижно на паркета с поглед, в който се четяха гняв и безпомощност. Когато мъжът вдигна зареденото огнестрелно оръжие, Йерпе се опита да заговори, но от устните му излязоха само кръв и жлъчка.

В апартамента отново отекна тътен от изстрел и се разнесе вонята на сярата. Оловният куршум проникна в широко отворената уста на възрастния писател и тялото му беше обгърнато от дим.

Беатрис Елмстен се притисна ужасена към облегалката на фотьойла, само на метър от мъртвия си приятел. Ръцете ѝ трепереха неконтролируемо, а невидящите ѝ очи се напълниха със сълзи.

— Не ме убивайте... моля ви, не ме застрелвайте...

— Защо, по дяволите, ще искам да ви застрелям?

Абсолютното удивление в гласа на мъжа не можеше да се сбърка.

— Няма от какво да се боите, мога да ви уверя в това.

После той напусна апартамента с бързи крачки. Елмстен остана седнала на фотьойла и чу как мъжът се отдалечава по стълбите, след което салонът се изпълни с непоносима тишина. Тя седеше неподвижна, парализирана от ужас. Дишаше тежко, пръстите ѝ се бяха вкопчили в облегалката на фотьойла.

Минаха тридесетина секунди, малко повече от минута. След това външната врата отново се отвори, изгърканите панти изскърцаха. Беатрис Елмстен чу скърцането на пода, задъхано дишане и приближаващи се тихи стъпки.

— Не, не ме убивайте! Пощадете ме!

Но не ѝ отговори непознатият мъж, а до ухото ѝ прошепна женски глас:

— Няма да ви нараня. Казвам се Клаудия. От полицията съм.

Клаудия клекна до сляпата жена. В дясната си ръка държеше служебното си оръжие — „Зиг Зауер“ Р226, насочи го първо към двете

врати на салона, а след това към кадифените завеси. С лявата си ръка погали треперещите пръсти на жената и каза с едва доловим глас:

— Извършителят в апартамента ли се намира?

— Т-той... той изчезна. Точно преди да пристигнете... само няколко м-минути по-рано...

Изчезнал.

Само няколко минути по-рано.

Клаудия изруга наум, когато разбра колко близо е била. Дали се беше разминала с убиеца в двора? Той беше ли сред събралите се на спирката на автобус 66 хора? В някоя кола на моста Вестербрун? За момента тя прогони тези мисли от главата си, извади мобилния си телефон и набра един номер.

Ларш Льовден отговори незабавно.

— Клаудия, къде си?

— В апартамента на Сикстен Йерпе на Реймершхолме, но не стигнах навреме. Изпрати подкрепления и линейка, тук има трима застреляни и една оцеляла.

Областният полицейски началник си пое въздух, след кратко мълчание успя да проговори.

— Ти добре ли си?

— Да.

— Започнахме да действаме и вече знаем, че убиецът се намира тук, в Стокхолм. След няколко минути всички членове на Академията ще имат полицейска охрана.

— Добре.

Клаудия затвори телефона и се огледа. Двамата мъже лежах застреляни в различни ъгли на салона, до външната врата беше видяла още едно тяло на мъж. На пода до краката на сляпата жена лежеше куче водач, изглеждаше, сякаш е легнало с удобно поставена между лапите муцуна, но зеещият отвор около лявото му око разкриваше истината. Клаудия стисна измършавялата ръка на жената.

— Знаете ли кой е извършил това?

— Н-не...

След като си пое дълбоко дъх, тя добави:

— Н-но Сикстен знаеше.

— Откъде знаете?

— Преди... преди Сикстен да умре, той промълви няколко думи. Каза: *Винаги съм те п-презирал, проклет самодоволен... мръсник такъв.*

Клаудия запамети последните думи на убития писател, след което се обърна отново към жената.

— Може ли да ви попитам нещо? Ще имате ли сили да ми отговорите? Изключително важно е.

Възрастната жена кимна.

— Ами — започна Клаудия — този убиец е застрелял петима членове на Шведската академия. Но вас не е застрелял. Защо?

Сълзите потекоха по бузите на Беатрис Елмстен.

— Не знам — отговори тя. — Не знам.

---

[1] „Юлене Фреден“ е ресторант с вековни традиции в Гамла стан в Стокхолм. — Б.пр. ↑

6.

ГАБРИЕЛ ГАРСИЯ МАРКЕС

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1982 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... за неговите романи и разкази, където фантастичното и реалистичното се сливат в богат поетичен свят, отразяващ живота и конфликтите на един континент...

15 май 2012 година

Клаудия прекоси салона за четене, като внимаваше къде стъпва върху ръчно тъкания копринен килим. Телата вече не бяха там, бяха преместени в Центъра за образни изследвания и визуализация на Университетската болница на Линшъопинг, за да бъдат подложени на виртуален оглед, но върху килима и пода бяха останали ясни следи от случилото се.

Тя заобиколи предпазливо ръждивочервените петна от кръв и спря до фотьойла, вгледа се в посивелия мъж, който беше клекнал до него. Между палеца и показалеца на дясната си ръка Франк Ларшон държеше кръгла четка, с която нанасяше тънък слой магнитен прах върху извитата странична облегалка на фотьойла.

— Трябва да тръгвам.

Ларшон отговори, без да вдига поглед.

— Знам.

— Обади ми се веднага, ако откриете нещо.

— Добре.

— Каквото и да е — мигла, човешка следа в двора. Тогава ми се обади веднага.

— Добре, Клаудия. Тръгвай, трябваше да си стигнала преди десет минути.

Тя огледа за последен път салона, бетонните стени, широката един сантиметър кухня, която беше оставил оловният куршум. За последен път се заслуша в разговорите, които се водеха във всички части на стаята — на екипа по оръжията от Националната криминалистична лаборатория, на криминалистите, на двамата съдебни медици — всички те обсъждаха с приглушени гласове. Всяка дума беше парче от налудничавия пъзел, който тя беше започнала да реди през нощта.

Парчетата стават все повече и повече.

Пъзелът — все по-голям.

След това тя напусна апартамента на Сикстен Йерпе и слезе по виещите се стълби на сградата. Когато излезе през външната врата, пред очите ѝ се появиха очертанията на стотина души — зад загражденията стояха репортери от вестниците, фотографи, телевизионни екипи. Един криминален репортер от Шведското радио позна Клаудия и извика след нея, но тя продължи в обратната посока, без да се обърне.

За втори път през последните петнадесет часа се провря под синьо-бялата найлонова лента, с която ограждаха местата на убийствата. Тръсна се върху нагорещената от слънцето кожена седалка на хондата и запали двигателя. Преди репортерът от радиото да успее да стигне до нея, тя изчезна между построените през 40-те години сгради с цвят на кайсия. Мотоциклетът вибрираше под ръцете ѝ, докато караше през западната част на столицата, по моста Вестербрун, покрай площад „Фридхемс план“, към оживените улици на Кунгсхолм. Паркира до южния край на парка „Крунуберг“ и се отдалечи от обсадения главен вход на полицейското управление и тридесетината журналисти, които се бяха събрали пред стъклената врата. Влезе през служебния вход на улица „Пулхемсгатан“ и взе асансьора до шестия етаж, след което изтича до заседателната зала.

Там беше горещо и задушно, вентилаторът в дясната част на тавана не работеше, а този в лявата издаваше механичен звук, докато перките бавно се въртяха над масата.

До прозореца стоеше Фрида Сетерлунд, началничката на щаба на областния полицейски началник, и говореше с напрегнат вид по

телефона, като превключваше между френски и английски. Клаудия долови думите *responsabilite*^[1] и *killing spree*^[2]. На стол с текстилна дамаска откъм дългата страна на масата седеше Биргер Шьолин, началникът на Национално звено „Убийства“, и си водеше записки върху няколко листа хартия.

— Истински ад — каза задъхано той, когато Клаудия седна до масата.

— Добро обобщение. Къде е Льовден?

— Идва насам. През последния час беше в „Русенбад“^[3], за да докладва за ситуацията на премиера и министъра на правосъдието. Добре ли си, Клаудия?

— Да. А ти?

— Никога не съм преживявал подобно нещо. През последните четири часа тук е пълен хаос.

— Представям си.

Тя взе термоса, наля димящо шварц кафе в бяла пластмасова чаша и опита предпазливо горещата напитка. В същия момент вратата се отвори и влезе Ларш Льовден, запъхтян, челото му проблесна от пот, когато се приближи до Клаудия.

— Нещо ново? Някакви следи от този мръсник?

— Нищичко. Но всичко говори, че извършителят е един — и при снощното убийство, и при днешните. Как мина в „Русенбад“?

Льовден седна до заседателната маса и отговори с примирено кимване, обезсърчението личеше по лицето му като бледосив прах.

— Не сме имали сериен убиец в Стокхолм от Снайпериста^[4] насам. Оттогава минаха двадесет години, а и формално погледнато, той не беше сериен убиец. Отне живота само на един човек, а този ненормалник вече е убил пет.

Вече.

Това само началото ли е?

Зашеметяващата мисъл премина през ума на Клаудия, но тя я запази за себе си.

— Тринадесет от членовете на Шведската академия са още живи — каза областният полицейски началник и обърна изморените си очи към Фрида Сетерлунд. — Кажете къде се намират, каква охрана им е осигурена. Искам да чуя всичко.

— Има много за разказване — отговори тя.

— Знам, разкажи всичко.

Сетерлунд разлисти записките си, страниците на бележника ѝ зашумоляха между пръстите ѝ — множество разговори, обобщени в бележки, разпръснати върху листовете.

— Добре — каза тя, — да започнем от Стокхолм.

— В района на Стокхолм има шестима членове на Академията, нали?

— Точно така. Нилс Т. Флудстрьом, Кристин Далберг, Ян Коскинен и Йоран Валин се намират в управлението — в сектора за повишена сигурност на подземния етаж. Там е и Беатрис Елмстен. Тя ще бъде охранявана по същия начин като останалите, въпреки че извършителят по някаква причина е избрал да я пощади. Няма да поемаме никакви рискове, разбира се.

Льовден кимна.

— Естествено.

— Всички са в състояние на шок, а някои, особено Елмстен, показаха и признаци на психическа травма. Нашите разпитващи полицаи и психолози започнаха да разговарят с тях, зададоха им най-спешните въпроси, например дали напоследък е имало конкретни заплахи срещу Шведската академия, но досега не сме установили нищо, което да бъде от полза.

— Абсолютно нищо ли? — каза Клаудия учудено.

— Да.

— Никакви заплашителни писма? Гневни телефонни обаждания?

— Нищо.

— А останалите членове на Академията — къде се намират те?

Биргер Шьолин опря лакти на масата и отговори:

— В Стокхолм има още един член на Академията — поетесата Лисбет Хансон. Тя е претърпяла тежко отравяне на кръвта миналата седмица и сега лежи в отделението по ЕКМО — екстракорпорална мембранна оксигенация на болница „Каролинска“, където диша с помощта на апарат сърце бял дроб.

— Не може да бъде местена?

— Не — отговори Шьолин. — Нуждае се от денонощно наблюдение, а такава апаратура има само в „Каролинска“. Но е поставена под надеждна охрана. До отделението се стига само по едно стълбище и с един асансьор — и двете се охраняват от екипи на

Службата за охрана. До стаята на Хансон имаме поставени и още охраняващи полицаи.

— Колко?

— Четирима, а освен това в района на болницата има няколко патрула и цивилни полицаи от нормалмската полиция. В охраната е включено и частното охранително дружество, което отговаря за сигурността на болницата. Служителите му са наясно със ситуацията и са на наше разположение, ако имаме нужда от тях. Разбира се, разчитаме и на всички охранителни камери, които са разположени в болницата и около нея.

На челото на Клаудия се появи угрижена бръчка.

— Това не ми харесва. Болниците се охраняват трудно, убиецът може спокойно да влезе с превръзка на лицето, без да събуди подозрения.

— Нищо не може да се направи. Хансон е на осемдесет и седем години и е на границата между живота и смъртта. Главният лекар преценява шансовете ѝ за оцеляване на по-малко от петдесет процента. Убиецът не е най-големият ѝ проблем в момента.

— Не, предполагам, че не е. А какво е положението на западния бряг?

След бърза справка със записките си Фрида Сетерлунд отговори:

— Там се намират Сив Першон Макензи, Вилгот Елмандер и Лейф Линдер. Засега ги пазят в домовете им, но Службата за охрана няма достатъчно служители, за да осигури безопасността им по този начин за дълго време. Не и след вчерашните събития.

— Какво означава това?

— Че трябва да бъдат преместени. Утре сутринта ще бъдат отведени във военната база КЗ до Карлсборг, всички засегнати са дали съгласието си за това решение. Там тримата членове на Академията ще бъдат настанени в общежитие, разположено на петдесетина метра от обществената зона. Около базата има висока четири метра ограда от бодлива тел, по която тече ток, а точно тази казарма е оборудвана с бронирани стъкла. В околността по всяко време на денонощието ще има минимум два дежурни екипа от Службата за охрана, освен това там са разположени към седемдесет професионални военни и формирание на парашутни рейнджъри. Говорих с началник-щаба на полка и той ме увери, че ще увеличат броя на постове и ще въведат

максимална готовност. В интерес на истината тази кризисна ситуация за тях сигурно е перфектно военно учение.

— Звучи добре. А онзи езиковед?

— Ханс Екберг ли?

— Да, той не живее ли в Даларна?

— Да, Екберг е във фермата си между Бурленге и Фалун. Неговата охрана ще се организира на смени от полицията на Бурленге в сътрудничество с екипите на Службата за охрана. Освен това можем да разчитаме на помощ и от самата ферма.

— Каква помощ?

По устните на Сетерлунд премина изморена усмивка.

— Семейство Екберг има пет добермана — обясни тя, — а те обикалят малко или много свободно из имота. Според самия Екберг никой не може да се прокрадне незабелязан покрай кучетата.

— Нуждаем се от всяка възможна помощ — въздъхна Льовден.

— А Еун-Брит Хьок? — каза Клаудия. — Тя е в чужбина, нали?

— Хьок се намира в къщата си на френското средиземноморско крайбрежие — отговори Биргер Шьолин. — Разговаряхме с френската полиция, която прояви голяма отзивчивост. Разквартируваха шестима полицаи в малкото планинско селце. Освен това жителите основаха гражданска гвардия по собствена инициатива и патрулират улиците и площадите на селото.

— Не е зле.

— Това не е всичко, дори френският президент даде своя принос.

— Онзи новият — Оланд? Който встъпи в длъжност днес?

— Да, щом чу за сериозното положение, веднага изпрати четирима от личните си телохранители. Сигурно е било първото му решение като президент. В момента пътуват към вилата на Хьок в покрайнините на Ница.

— Французи! — възкликна Льовден и удари с ръка по масата. — Знаят как се действа в криза.

За първи път този следобед на устните на областния полицейски началник се появи лека усмивка.

— Добре, дотук са единадесет членове на Академията. Трябва да са тринадесет.

Шьолин и Сетерлунд си размениха бърз поглед.

— Имаме някои проблеми с последните двама — отговори Фрида Сетерлунд.

Усмивката на Льовден изчезна на секундата.

— Какви проблеми?

— Пер Биркенфелт отказва да приеме лична охрана.

Клаудия се изправи толкова рязко, че пластмасовият стол се разлюля.

— Отказва?

— Да, отказва.

— Навън има ненормалник, който убива членове на Академията на конвейер. Петима от колегите на Биркенфелт току-що са били хладнокръвно убити. А той отказва да получи защита?

— Биркенфелт не иска да има нищо общо с Академията — отговори Фрида Сетерлунд. — Той не взема участие в дейността ѝ от аферата „Рушди“ през 1989 година, не е стъпвал в Борсата от над двадесет години. Вече не смята себе си за част от Шведската академия.

— Но убиецът може би го смята!

— Обяснихме му, че е налице изключително сериозна заплаха — каза Сетерлунд. — Началникът на полицията на Стренгнес, който го познава от дете, каза същото.

— И какво, по дяволите, отговори Биркенфелт?

— Отказва да ни послуша, отказва изобщо да разговаря с нас. В момента шестима служители на Службата за охрана пазят зоната около къщата му в центъра на Стренгнес, там е съсредоточена и по-голямата част от местната полиция. Но той не допуска никого в границите на имота си. В такъв случай щял да извади сачмената пушка на дядо си.

— Невероятно — промърмори Льовден, — дядото ни забранява да го спасим. Никога не съм чувал подобно нещо.

— По-нататък става още по-зле — каза Биргер Шьолин.

Льовден затвори очи и пъкна никотинова дъвка в устата си.

— Добре, слушам.

— Сигурд Вилхелмсон, нали се сещате — онзи писател от Йемтланд, който написа трилогията за ловците на лосове на север в...

— Какво го е прихванало пък него? Да не си е нарисувал мишена на гърдите?

— Няма го.

— Какво, по дяволите, искаш да кажеш?

— Нямаме представа къде се намира.

— Тогава разберете! Разпитайте и последния човек в Йемтланд.

— Разговаряхме със сестрите му, с издателя му, съседите, познати, с останалите членове на Академията и всички казват едно и също. Вилхелмсон е тръгнал на туристически преход в някаква посока.

— В някаква посока?

— Да, в някаква посока.

— И никой не знае къде ходи на преходи обикновено?

— Вероятно се намира в Швеция. Но може да бъде и в Североизточна Норвегия, понякога ходи там. Или във финландската част на Лапландия.

— Занасяш ли се?

— Нищо подобно, прави го няколко пъти годишно от средата на седемдесетте. Не продумва и думичка на никого, просто потегля на продължителен преход, за да проясни мислите си.

Льовден скри лице в ръцете си и прокара пръсти по надупчените си от шарка бузи.

— Писатели...

Изведнъж вратата се отвори рязко и в заседателната зала влязоха Ролф Хедлунд и директорът на Национална служба „Полиция“ Род Йеглерц.

Погледите на Йеглерц и Льовден се срещнаха над правоъгълната работна маса. От близо четиридесет години двамата водеха безмилостна борба за власт. Сблъсъците им бяха започнали от полицейската школа през втората половина на седемдесетте, а оттогава се сражаваха помежду си за длъжности, ръководни постове, жени и Йеглерц побеждаваше във всяка от схватките.

Двамата новодошли седнаха в отсрещния край на масата, до прозорците. В продължение на няколко секунди не се чуваше друго, освен жуженето на вентилатора на тавана, но накрая Льовден наруши мълчанието:

— Чудесно е, че дойдохте, Род. Току-що обобщихме ситуацията и можем да констатираме, че...

Йеглерц вдигна лявата си ръка, за да го накара да замълчи, но не каза и дума. Вместо това взе едно дистанционно и включи монтирания на стената телевизор.

По всички канали течаха извънредни новинарски емисии, фрагменти от по няколко секунди на пет-шест езика, кореспонденти, предаващи пряко от каменното стълбище пред Борсата в Гамла стан, на площадките се виждаха букети, горящи свещи, съболезнователни писма. Когато камерите показваха площад „Стурториет“, се виждаше море от хора, стотици скърбящи, които се бяха стекли там, за да изразят подкрепата си.

Накрая Род Йеглерц вдигна дистанционното и изключи телевизора.

— Шведската национална телевизия, Си Ен Ен, Би Би Си Нюз, РАИ, френската ТВ5, „Дойче Веле“, дори „Ал Джазира“, мамка му. Всички предават пряко от Стокхолм. Това е *big news*^[5] в целия проклет свят и така и ще продължи, докато не заловим убиеца.

Погледът на началника на шведската полиция премина бавно в полукръг около заседателната маса.

— Това е ситуация с мащабите на убийството на Палме, вероятно и по-значима. В следващите дни ще се реши ходът на кариерите ни. Всички ще бъдем запомнени с този случай — или като герои, или като абсолютни некадърници.

Той втренчи поглед в Льовден и прошепна почти беззвучно:

— Аз не възнамерявам да бъда запомнен като абсолютен некадърник. Ясно ли ти е, Ларш?

Двамата мъже не отместваха поглед един от друг. Накрая Льовден Свене очи и извади още една никотинова дъвка. Тогава Йеглерц се обърна към Клаудия.

— Значи ти си Родригес?

— Да, аз съм.

— Добре, Родригес, сега ще трябва да покажеш за какво те бива. Навън има ненормалник, който застрелва членовете на Шведската академия. Петима вече са убити, застреляни с оръжие от каменната ера, мамицата му. Целият свят следи тази драма. Цялата полиция работи по случая, но нямаме нито извършител, нито следи — нищичко. И така, Родригес, имам въпрос към теб. Какво, по дяволите, да правим сега?

— Трябва да повикаме експерт.

Чертите на началника на шведската полиция не помръднаха, той не промълви нито дума, но Ролф Хедлунд се наведе напред със студена

усмивка на лицето.

— Дявол да го вземе, та полицията бъка от експерти. *You name it.*

[6] Криминалисти, психолози, които изготвят профил на извършителя, специалисти по оръжията, които...

— Липсва ни един вид — прекъсна го Клаудия. — Трябва ни експерт по литература.

---

[1] Отговорност (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Серия от убийства (англ.). — Б.пр. ↑

[3] „Русенбад“ е сградата в Стокхолм, в която заседава правителството на Швеция. — Б.пр. ↑

[4] Снайпериста е прякорът на известен шведски убиец и крадец, който през 1991–1992 година извършва серия от атентати в Стокхолм и Упсала, като стреля с пушка с лазерен мерник по единадесет души, един от които умира. — Б.пр. ↑

[5] Голяма новина (англ.). — Б.пр. ↑

[6] Каквито се сетиш (англ.). — Б.пр. ↑

7.

СИГРЕТ УНСЕТ

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1928 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... преди всичко за нейните въздействащи
описания на средновековния живот в Севера...*

15 май 2012 година

Лео Дорфман духна димящия си чай с подправки, остави парата да облъхне лицето му.

Лъчите на вечерното слънце проникваха в помещението през пращните прозорци на антикварния магазин, падаха върху радиото на перваза и се отразяваха в медните елементи. Това беше стар транзистор — „Грундиг 941 WS“, купен от дядо му в средата на петдесетте, но все още работеше отлично. Понякога сигналът на станция Р1 се губеше сред шума между честотите — тогава Лео почукваше леко с дясната си ръка по изкривеното копче за регулиране на звука и сигналът веднага се възстановяваше. През следобедните часове редакцията на програма „Ехо“ предаваше без прекъсване — само съобщения за смъртоносните изстрели в центъра на Стокхолм.

Лео отпи от билковия чай, отхапа от сандвича си и се заслуша съсредоточено в думите на пресаташето на Службата за охрана — изморен глас, който излизаше от триватовия високоговорител на радиото.

Тогаво звънецът на входната врата на антиквариата издрънча и ръждясалата врата се отвори със скърцане. В магазина влетя пълен мъж на около петдесет години, облечен с изтъркана бархетна риза и панталони от рипсено кадифе с повече кръпки, отколкото човек можеше да преброи. Буйната му коса падаше разрошена покрай

слепоочията и около почти голото му теме, на дясното му ухо имаше засъхнала пяна за бръснене, останала след сутрешния тоалет. С тежки стъпки мъжът пристъпи към писалището. Опита да поздрави, но беше прекалено задъхан, от зейналата му уста излизаше само силно пъхтене.

Лео изключи радиото и погледна със сериозно изражение редовния си клиент.

— Здравсти, Брюнолфсон. Чул си за убийствата в Академията, предполагам?

Брюнолфсон се подпря на писалището и кимна, все още неспособен да говори. Най-накрая зададе запъхтяно въпроса си — същия, който от три седмици задаваше почти ежедневно.

— Н-намери... ли я?

— О, да, намерих я. Най-накрая.

— Наистина ли?

Лео кимна.

— Слушай... нали не се майтапиш с мен?

— Не — отговори Лео и извади подшита книга, която сложи на капака на писалището.

Книгата беше добре запазено първо издание на дебютния криминален роман на Стик Трентер от 1943 г. „Никой не може да спре смъртта“. След няколкоседмични усилия и след като наду главата на един готландски колекционер, беше успял да купи редкия екземпляр от него за две хиляди и петстотин крони. Брюнолфсон погледна криминалния роман със светнали очи.

— Перфектно. Идеална е.

Той хвана книгата с двете си ръце, плъзна пръсти по корицата с мраморни шарки, по зелената сатенена подвързия, по етикета със заглавието на гърба на книгата, който беше направен от козя кожа в червено и охра. След това отвори книгата на заглавната страница и огледа много внимателно колофона.

— Първо издание, първа разпечатка, 3000 бройки.

Той прошепна думите със страхопочитание, сякаш бяха редове от молитва.

— Точно така — каза Лео. — Колко бройки си имал преди?

— Две, наследих ги от дядо. Но те са второ качество, евтинийки, които могат да се купят от битпазар или на Книжната борса за петдесет крони.

Изведнъж той изгледа въпросително Лео.

— Можеш ли да познаеш кои две издания имам, Дорфман? Би трябвало да можеш, ако претендираш да се наричаш антикварен търговец.

— Две издания второ качество, нали така каза? На „Никой не може да спре смъртта“?

— Да, две истински издания второ качество.

— Добре, едното трябва да е лепеното издание на издателството към супермаркети „Ика“ от 1948 година. Но за второто ми е значително по-трудно да отгатна.

Лео помисли известно време, но накрая сви рамене.

— Нямам представа. Може ли да е издание на „Б. Валстрьом“? От средата на шестдесетте вероятно?

— *Нет.*^[1] Но трябва да призная, че предположението ти си го бива.

— Добре, предавам се. Кажете ми.

Лицето на Брюнолфсон се озари от лукава усмивка, но той изчака няколко секунди с отговора за повече драматизъм.

— Втората бройка — каза той тържествено — е с кожена подвързия, издадена като част от поредицата „Кримка на месеца“ през хиляда деветст...

— 1979! — възкликна Лео и се плесна по челото с двете ръце. — Дяволите да го вземат, трябваше да се сетя.

— Да, трябваше.

Лео сложи ръката си върху огромното ляво рамо на Брюнолфсон и го потупа леко няколко пъти.

— Е, вече имаш оригинала.

— Да, най-накрая.

Брюнолфсон отново прокара пръсти по сиво-зелената илюстрация на корицата, по сенчестия планински склон, по стоящата на билото загадъчна женска фигура. Но изведнъж между веждите му се появи угрижена гънка и той веднага остави криминалния роман.

— Цената! Не сме обсъдили цената, Дорфман. Колко струва книгата?

Лео погледна с крайчеца на окото си към Брюнолфсон — редовния клиент, който влагаше цялата си заплата, всичките си спестявания в книги и комикси от четиридесетте, петдесетте и

шестдесетте, за предпочитане в ненарушена оригинална опаковка и с обозначението за редки издания R.R.R. или R.R., но винаги поне г.г.

— Да кажем две хиляди?

Гънката се връза още по-надълбоко в челото на Брюнолфсон.

— Безмилостен търговец си ти, Лео, наистина безмилостен.

Той прехапа замислено долната си устна, след което неохотно извади четири измачкани банкноти по петстотин крони от задния си джоб и ги сложи върху спуснатия капак на писалището.

— Понякога човек трябва да си позволи малко лукс, нали?

— На същото мнение съм — отговори Лео усмихнато. — Слушай, искаш ли малко чай? В каната има готов. Или може би сандвич с кашкавал?

— Нямам време, трябва да побързам.

Брюнолфсон хвана дебютния роман на Трентер с върховете на пръстите си и го сложи внимателно в огромния джоб на ризата си, а след това разсеяно вдигна дясната си ръка за поздрав.

— Досвидания^[2], Дорфман!

Външната врата се затръшна зад колосалната фигура на Брюнолфсон и Лео видя как редовният му клиент тръгна по улица „Бундегатан“ и се изгуби в посока към улиците около площад „Нюториет“. Той се облегна на дървения стол, извади измачканите банкноти, сгъна ги и ги пъкна в една тенекиена кутия зад секцията с лирика: в покафенялата от ръжда кутия за чай държеше всичките си пари и ценности. Обикновено кутията беше празна, но когато му се намираха няколко стотачки, те ухаеха силно на руски чай с подправки. Той затвори рязко тенекиения капак и остави кутията зад изпокъсаната от четене книга на Вернер Аспенстрьом „Избрани стихове“.

Тогава звънецът на вратата отново издрънча и тя се отвори. Лео се уплаши, че Брюнолфсон е съжалил за решението си и връща книгата на Трентер. Дали не беше намерил дразнещо подгънат ъгъл на страница в книгата, или пък бе открил драскотина на последната страница, а може би на заглавната имаше петно от влага. Но на прага стоеше не високият редовен клиент, а една жена, която той от много години обичаше.

— Здравей, Лео — каза Клаудия Родригес и влезе в магазина.

Двамата бяха имали кратка лятна връзка — младежко влюбване, когато той беше на двадесет и четири, а тя — на двадесет. Запознаха се случайно на празненство по случай деня на лятното слънцестоене, на което и двамата се чувстваха не на място. Всичко започна с маринована херинга и състезание по скачане с чували и завърши с това, че правиха любов под нощното небе в парка „Витаберг“.

Клаудия и Лео бяха напълно различни и точно в това беше очарованието, но когато дойде есента, тя произнесе думите, от които той се беше страхувал, думите, които очакваше. Бяха отишли на любимото си място — сладкарница „Гунаршон“ до северния изход на метрото на станция „Сканстул“. Там хапнаха късна закуска, докато съседките им по маса, две възрастни дами, ядяха ранна вечеря. Клаудия довърши франзелата си с шунка на няколко бързи хапки и изтръска трохите от ръкава на пуловера си.

— Виж какво, Лео, тази работа няма да я бъде.

— Да, знам.

Той отпи от топлия си чай от жълт кантарион и попита:

— Защо да не я бъде?

— Ще ти покажа.

Тя извади бележник и молив от раницата си и сравни чертите на характерите им, сякаш връзката им беше математическо уравнение, което можеше да се пресметне, диаграма, където всички грешки личаха ясно.

КЛАУДИЯ

Обожава месо на скара
Обича да е сред хора
Католичка (понякога)
Обожава да пътува
Обича животните (особено кучетата)
Често спортува
Иска да научи китайски
Предпочита да е отгоре при секс
Харесва Паулу Коелю

Член на Младежкото движение на
Социалдемократическата работническа партия
ЛЕО

Вегетарианец
Единак
Атеист (винаги)
Не мърда от Съодермалм
Алергичен към козина (особено кучешка)
Ненавижда спорта
Иска да научи елфски
Също предпочита да е отгоре
Отказва да прочете „Алхимикът“
Два пъти поред е пуснал празна бюлетина

Той разгледа внимателно всичко, след това взе молива и дописа още едно поле в своята колона: „Обича Клаудия“ Тя веднага взе късото моливче и записа в своята колона: „Обича Лео!!!“

— Но това няма да е достатъчно — добави с окончателност в гласа.

С върховете на пръстите си погали бузата му, неизбръснатата му брадичка. А после излезе от сладкарница „Гунаршон“ и повече не се бяха виждали.

Оттогава бяха минали петнадесет години.

Сега тя стоеше точно до прага на антикварния магазин в светлината на вечерното слънце и го гледаше с изморени очи.

— Здравей — каза той и свали босите си крака от капака на писалището.

Клаудия затвори вратата зад себе си и погледна към етажерките, които изпълваха помещението — полирани рафтове от брезово дърво, които се огъваха под тежестта на десетки хиляди книги.

— Най-накрая успях да видя прословутия ти антиквариат, чудех се как ли изглежда.

— Така ли, знаела си, че имам антиквариат?

— Понякога те търся в Гугъл.

Тя се огледа с буден поглед и установи, че магазинът е празен.

— Трябва да говоря с теб за нещо.

— Разбира се. Влез, Клаудия, влез.

Ръкавите на ризата му се разлюляха, когато той махна към каната от марка „Хьоганес“ на перваза.

— Искаш ли малко чай?

Тя поклати нервно глава.

— Или може би нещо за ядене? Тук някъде имам орехов хляб.

— *Sorry*, ужасно бързам.

Той се опита да скрие разочарованието си, като отхапа голям залък от сандвича си с кашкавал.

— Е — каза с пълна уста, — за какво искаш да поговорим?

— Предполагам, че си чул за убийствата на петимата членове на Академията?

Въпросът го изненада.

— Да... естествено. Защо питаш?

— Работя по разследването, затова дойдох тук.

Двамата се гледаха мълчаливо няколко секунди, след което тя поясни:

— Следовател съм в Националното звено „Убийства“ и ни трябва експерт по литература. Някой, който да знае всичко за Шведската академия, за членовете, за книгите им. Какво ще кажеш, Лео, искаш ли да ни помогнеш?

Той прокара бавно лявата си ръка през косата, а след това думите излетяха от устата му.

— Да, да, разбира се. И още как.

— Супер!

Клаудия отиде до външната врата, обърна табелата ОТВОРЕНО и завъртя резето.

— Тези разстрели не са случайност. Убиецът има мотив, убедена съм в това. Нещо го движи. Защо някой ще иска да убие членовете на Шведската академия? Лео, можеш ли да се сетиш за причина?

Той прехапа долната си устна, започна бавно да снове между етажерките с книги, между прашните купчини с издания с меки корици и месечните списания.

— Причина — промърмори той на себе си, — причина някой да иска да убие членовете на Шведската академия.

Клаудия го гледаше нетърпеливо, следеше всяко движение на тялото му, чакаше.

Нищо не се е променило. Нищичко.

Сноването, мърморенето, дългият пепеляв бретон, който постоянно му падаше в очите — всичко си беше същото. Накрая тя пристъпи към него.

— Академията изказвала ли се е по някой спорен въпрос напоследък?

— Те никога не се изказват по никакви въпроси, особено по спорни.

— Някой от членовете да е публикувал оспорвана статия? Да е направил някакво изявление? Някой да е написал книга, която да е разбунила духовете?

— Винаги има кой да се подразни, но не е имало големи противоречия, които да...

— Кой се е дразнил?

— Това са дреболии. Не е нещо, което да доведе до убийството на петима...

— Какви дреболии, Лео?

— Ами например през седемдесетте имаше много радикално леви, които критикуваха лириката на Клас Фален.

— Критикували са? Как по-точно?

— Смятаха, че в стиховете му трябва да се засягат големите политически въпроси. Защо пишел за затоплените от слънцето камъни край езерото Венерн, вместо да описва бомбардировките с напалм на САЩ в Северен Виетнам? Защо възпявал вермландските гори, вместо да разказва за намесата на ЦРУ в преврата на Пиночет? Веднъж активисти от Комунистическата партия марксисти-ленинисти (революционери) хвърлиха петстотин яйца по къщата му в покрайнините на Филипстад.

— Петстотин?

— Да, по едно за всеки убит в клането в Ми Лай. Но това беше през есента на 1972-ра, никой не се е сещал за тази акция от четиридесет години.

Тя кимна, ставаше все по-нервна.

— Добре, но членовете на Академията писали ли са други оспорвани книги? Нещо, публикувано наскоро?

— Почакай една секунда...

Той се изправи и изчезна между етажерките, босите му крака се движеха почти безшумно по дъбовия паркет. След малко се върна с пълни с книги и стари вестници ръце. Когато ги сложи на пода, се вдигна облак прах и пращинките проблеснаха на светлината от залязващото слънце.

— Разбира се, нямам всичко написано от членовете на Академията — каза той задъхано, — но имам много.

Лео започна да притичва из антиквариата, от етажерка на етажерка, и извади още десетина издания. Скоро дъските около писалището изчезнаха под сборници с лирика, изпокъсани от четене романи, есета и докторски дисертации. Той седна пак на дървения стол и махна с ръка към разпръснатите купчини.

— Ще разлистя тези за начало.

— Доста има за четене тук.

— Напълно ме устройва. Кой знае, може би ще успея да намеря някоя следа. Все отнякъде трябва да се започне, нали?

— Вече имаме няколко следи. Три от убийствата са извършени в апартамента на Сикстен Йерпе на Реймершхолме, сигурно вече си чул за това.

— По радиото не говорят за нищо друго. Вероятно всички по целия свят са разбрали за убийствата.

— Сигурно, но не са разбрали за странните обстоятелства.

— Какви обстоятелства?

— Извършителят не е застрелял Беатрис Елмстен, пощадил я е.

— Почадил ли я е?

— Да, тръгнал към апартамента на Йерпе на Реймершхолме. Там се намирили четирима от членовете на Академията — Орвар Шеле, Клас Фален, Беатрис Елмстен и самият Йерпе, разбира се. Извършителят застрелял тримата мъже хладнокръвно, без да се поколебае. Застрелял и кучето водач на Елмстен. Но когато тя помолила убиеца да пощади живота ѝ, той казал: *Защо, по дяволите, ще искам да ви застрелям? Няма от какво да се боите, мога да ви уверя в това.* След това напуснал апартамента.

Лео повтори бавно думите на убиеца, търсеше скрит смисъл между редовете, послание.

— Лео, има ли нещо, което да отличава Беатрис Елмстен от останалите членове?

— Да, има.

— Какво?

— Спомнят ли си историята с Рушди?

— В края на осемдесетте?

— Точно така, тогава аятолах Хомейни издаде фатва срещу Салман Рушди — религиозна смъртна присъда. Няколко седмици по-късно Беатрис Елмстен и Пер Биркенфелт настояха Шведската академия официално да заклейми смъртната присъда. Това беше през есента на осемдесет и девета, ако не се лъжа. Когато желанието им не беше изпълнено, двамата прекратиха участието си в дейността на Академията. Биркенфелт не е стъпвал в Борсата оттогава, а Елмстен се върна в Академията в средата на деветдесетте.

Клаудия извади бележник със спирала от коженото си яке и нахвърли набързо няколко бележки, подчерта думите „смъртна присъда“ и името „Пер. Б.“

— Да — каза тя, — знаех, че Биркенфелт е напуснал Академията.

Тогава Лео поклати решително глава.

— Избраните не могат да напуснат — абсолютно никога. Оставаш член на Шведската академия до смъртта си.

— До смъртта си?

— Да. Така е записано в устава, който Густав III съставя в края на осемнадесети век. Има само два изхода от Академията — изключване и смърт.

— А какво става, когато някой член почине?

— Тогава останалите избират нов — или писател, или професор по нещо. А новоизбраният трябва да седне на стола, на който по-рано е седял покойникът.

— Явно смъртта играе важна роля в Шведската академия.

Въпреки че бяха сами в антиквариата, Клаудия понижи още повече глас:

— Искам да ти кажа още нещо. Сикстен Йерпе е познавал извършителя и го е ненавиждал.

— Откъде знаеш?

— Преди да умре, Йерпе говорил с убиеца. Казал: *Винаги съм те презирал, проклет самодоволен мръсник такъв*. Беатрис Елмстен седяла точно до него, не можела да види нищо, разбира се, но чула всичко — до последната дума.

Клаудия хвана ръкава на ризата на Лео, сякаш можеше да изтръгне отговор от него със сила.

— На кого може Йерпе да е казал тези думи? Имал ли е враг, някого, когото наистина да ненавижда?

Лео помисли върху последните думи на прочутия писател, промърмори ги под носа си.

— Сикстен Йерпе имаше много врагове, вероятно стотици. Но един човек ненавиждаше повече от всеки друг.

— Кош?

Лео отвърна с крива усмивка:

— Хюберт Рюдквист. Но нали той е бил вече мъртъв, когато убиецът е застрелял Йерпе, това е доста солидно алиби, предполагам?

— Да, да си мъртъв е сносно алиби, но никога не можем да бъдем съвсем сигурни.

Тя погледна с крайчеца на окото си към оранжевия часовник от седемдесетте на тухлената стена — минутната стрелка беше счупена по средата, а цифрите бяха толкова изтъркани, че едва се различаваха.

— Виж, Лео, съжалявам, че изникнах така и освен това те въвличам в разследване на убийство. И то след като не съм се обаждала от четиринадесет години.

— Петнадесет — поправи я той.

Те се усмихнаха леко, и двамата се засмяха.

— Няма нищо, Клаудия. Радвам се, че дойде.

Тя хвана лявата му китка, стисна я силно.

— Сега трябва да бягам. Но ако ти хрумне нещо интересно за членовете, нещо за Шведската академия, ми се обади веднага. По което и да е време на денонощието.

— Добре, ще го направя.

За кратко двамата останаха загледани един в друг.

— Приятно ми беше да те видя отново, Клаудия.

— И на мен.

— Може би някой ден ще намериш време за чаша чай?

— Може би.

След това тя сложи визитната си картичка върху капака на писалището и излезе от антиквариата, без да се сбогува, без да помахна, точно както правеше преди петнадесет години.

— Никога не казвай довиждане — прошепна Лео сам на себе си.

Той отиде до витрината и погледа след притичващата фигура на Клаудия, видя как тя се качи на сребристочерния мотоциклет и изчезна зад ъгъла с висока скорост — потегли по улица „Йостъотагата“, която светеше огненочервена на вечерното слънце. След малко Лео се върна при писалището, столът изскърца, когато той седна. Отпи голяма глътка от чая, който вече беше изстинал, и вдигна една изтъркана книга от пода, отвори я напосоки и зачете.

* * *

Вернер Столте стоеше в средата на подземната стая. Над главата му висеше полилеят, черният чугун беше почти незабележим в сумрака, а восъчните свещи сякаш се рееха свободно във въздуха. Пламъците потрепваха на въздушното течение, а сенките танцуваха буйно по каменната зидария.

Той държеше много внимателно в ръцете си един полуразпаднал се лист, който беше скъсан през средата. Небрежният почерк беше труден за разчитане, мастилото криволичеше по хартията като разгневен черен слепок, но Столте познаваше всяка буква, всеки препинателен знак, още на десетгодишна възраст беше научил наизуст тези прощални думи.

Тогава, преди малко повече от седемдесет години, неговите баща и дядо стояха до него тук в подземие и слушаха внимателно. От онзи момент Столте многократно беше размишлявал върху значението на думите.

Той бавно обърна поглед към скритите под сводестия таван предмети — стотиците писма и ръкописи, които се съхраняваха зад витрините, в архивните шкафови. Повечето струваха цяло състояние, търсеха се от учени и колекционери от целия свят, но нищо не беше толкова ценно, колкото изтъркания лист в ръцете на Столте.

По-старите текстове бяха записани върху пресована ленена хартия през втората половина на XIX век, те все още бяха в отлично състояние, но листът, който Столте държеше, беше от второто десетилетие на XX век — ръчно произведена хартия за писане от хартиената фабрика в Лесебу в югоизточен Смоланд. Ленените й нишки бяха разядени от френското мастило и бавно корозираха около всяка буква. С всяка изминала година хартията ставаше все по-тънка. Двамата бяха остарели заедно — Вернер Столте и този лист — и дните им скоро щяха да свършат. Той погледна листа за последен път, след което го постави във витрината върху карминеночервената копринена дреха.

Зад него, на протритите фотьойли от козя кожа, седяха жената и мъжът, които споделяха неговите тайни и обещания. Тревогата и безсънните нощи бяха оставили дълбоки следи върху лицата им.

На масата от тиково дърво пред тях бяха разпръснати ежедневниците, издания от няколко държави, във всички се съобщаваше за жестокостите от последното денонощие. Върху плота на масата имаше и джобна бутилка за алкохол, тя проблясваше златисточервена на светлината от камината. Бутилката беше произведена от месинг и върху тънкото й гърло имаше надпис — две тънки като паяжини букви: Ю. А.

Мъжът на фотьойла не отместваше очи от месинговата бутилка.

— Всичко трябва да е приключило вече, нали? Не мислите ли?

Въпросът остана да виси в подземиято, проникна във всяко ъгълче, но не получи отговор. Тогава мъжът отвърна поглед от джобната бутилка и го насочи към тъмносивия силует на Вернер Столте.

— Разбира се, полицейските власти не са запознати с всички обстоятелства, но сигурно знаят достатъчно. Сега всичко ще приключи, убеден съм в това.

От гърлото на Столте се изтръгна тежка въздишка.

— Не знам, приятелю. Не знам.

— Но членовете на Академията са поставени под полицейска охрана. Той вече не може да ги достигне, невъзможно е.

— Няма нищо невъзможно — отговори Столте.

Тогава жената се наведе напред във фотьойла и хвана безсилната ръка на Столте в своята.

— Вернер, аз го познавам не по-зле от теб и едно нещо е отвъд всякакво съмнение. Той не е убиец, не и дълбоко в себе си. Не е такъв човек.

Вернер Столте кимна тъжно.

— Не, не притежава душата и характера на убиец, имаш пълно право.

После добави:

— Но отне живота на петима души. И да пази Бог, но броят на убитите може да се увеличи многократно.

---

[1] Не (рус.). — Б.пр. ↑

[2] Довиждане (рус.). — Б.пр. ↑

8.

1940–1943 ГОДИНА

Не е връчена Нобелова награда.

16 май 2012 година

Пер Биркенфелт държеше здраво мелничката за кафе, ръцете му обгръщаха емайлираната метална конструкция. Той въртеше ръчката с резки движения и в кухнята се разнасяше приятно ухание от смлените кафеени зърна.

Понякога поглеждаше през касетирания прозорец. Отвън се виждаха двама от служителите на Службата за охрана, силуетите им се очертаваха на фона на перилата като в театър на сенките. До украсената с лъвска глава врата на главния вход на катедралата стояха няколко полицаи от запасния корпус, сред храстите се виждаха тъмните им униформи. Беше им казал да се махат, да вървят по дяволите, но въпреки това обикаляха като призраци около неговата боядисана в червено къща от цели дънери. Понякога стъпките им отекваха по калдъръмената улица, а лаконичните им разговори се долавяха иззад ъгъла.

След като смля кафеените зърна, той остави мелничката и приготви кафето по обичайния начин. Накрая напълни двете керамични чаши, като капна по капка мляко във всяка.

— Заповядай, Агнес.

Съпругата му седеше мълчаливо откъм дългата страна на масата за хранене и гледаше чашата. Цяла сутрин мълчеше като риба, дори не срещаше погледа му. Сега вдигна очи и продължи спора, който не бяха престанали да водят през предишния ден чак до нощните часове.

— Пер, искам да ме изслушаш, наистина да се вслушаш в думите ми. Някакъв ненормалник е застрелял петима от приятелите ти, а ти...

— Те не ми бяха приятели и много добре го знаеш.

— Но са мъртви, това поне е сигурно. Застреляни са и ако не послушаш съветите на полицията...

— Дума да не става. Няма да се оставя да ме сплашат — нито ненормалници, нито полицията. И дума да не чувам повече за това.

— Но все пак можеш...

— Нито дума повече, Агнес! Нито гък!

Яростта искреше в очите на Биркенфелт, а вените по врата му пулсираха. Той затвори очи за малко, а после седна до масата срещу съпругата си. Внимателно приближи чашата към устата си, остави горчивото кафе да се разлее върху върха на езика му. Скоро спокойствието се върна в погледа му, а гневът, който допреди малко го владееше, сякаш се изпари, гласът му прозвуча почти любящо:

— Агнес, пий, докато е топло. Изстиналото кафе не става за нищо.

Той отрязва две дебели филии хляб, намаза ги е домашен мармалад от касис и отхапа голям залък.

— Тази година реколтата от горски плодове ще бъде отлична — каза с пълна уста, — разбрах от онова симпатично закръглено момиче от „Консум“^[1], нали се сецаш.

След това погледна през старинния прозорец, очите му преминаха покрай полицаите и люляковите храсти. Наблюдаваше тази гледка от дете; с изключение на няколко телевизионни антени, пейзажът се не беше променил от началото на четиридесетте. Над билата на покривите можеше да различи катедралата на Стренгнес, шпилът ѝ се очертаваше на фона на ясното сутрешно небе.

— Знаеш ли какво, това лято сигурно ще можем да напълним целия зимник с червени боровинки и касис, не мислиш ли?

В този момент върху гръдния му кош се появи точка — кръг с широчина едва един сантиметър. Трептеше и сияеше червеникава, премина бързо над гръкляна, над носната кост и накрая спря върху челото. Съпругата му забеляза светещата червена точка и в гърлото ѝ се надигна вик, но така и не успя да излезе през устата ѝ.

Куршумът с кух връх строши касетирания прозорец и проби челото на Биркенфелт, главата му се отметна назад с мощен тласък под дъжд от парченца стъкло и трески, след което той се свлече върху плота на масата. Когато викът на съпругата му най-накрая прозвуча, масата вече беше покрита с кръв и лимфна течност, а безжизнените

очи на Пер Биркенфелт гледаха втренчено към неговата другарка в живота.

Няколко секунди по-късно телохранителите от Службата за охрана разбиха залостената външна врата и нахлуха в кухнята. Хвърлиха се с извадени автомати на пода до прозоречната ниша и издърпаха безжизненото тяло на Биркенфелт от масата. Един от тях притисна показалеца си към гърлото на застреляния литературовед — към гръкляна му, докато напразно търсеше признаци за живот. Другият хвана съпругата му и я хвърли на пода под мивката. След това клекна до прозореца и огледа навън, в северозападна посока към катедралата и дъбовете от другата страна на двора.

— Стрелецът трябва да се намира там горе! Тичайте! Колкото ви държат краката!

Охранителите и полицаите, които се намираха при дървената къща, се втурнаха веднага в указаната от командващия офицер посока, прекосиха двора, притичаха между дървените бараки и покрай буйно разклонените дъбове. В подножието на хълма Шюркбериет стигнаха до каменна къща, пред тях се издигаха бели стени от шлакобетон. На горния етаж на къщата един тавански прозорец беше широко отворен, в отвора му ясно се виждаше предната част на цевта на пушка.

Командирът на охранителите даде безшумни нареждания на останалите, посочи им старателно как да се разположат около бялата постройка към църквата, след което насочи автомат „Зиг 552“ към таванския прозорец.

— Тук Службата за охрана! Незабавно поставете оръжието си на пода! Застанете на прозореца с ясно видими ръце!

Заповедта му беше посрещната от мълчание, чуваше се само шумоленето на клоните на дърветата и тежкото дишане на полицаите. Командирът на звеното повтори заповедта си, този път на по-висок глас, но положението на пушката остана същото, никой не се появи на прозореца, нито отговори на виковете му. Тогава той повика с ръка трима от останалите полицаи от екипа на Службата за охрана. Подредени в каре, те изтичаха до червеникавокафявата врата на каменната къща. Когато командирът натисна бравата, вратата бавно се отвори. Четиримата полицаи от Службата за охрана махнаха предпазителите на автоматите си и се промъкнаха предпазливо през

вратата, минаха през тъмното антре и се изкачиха по дървените стълби, площадките скърцаха под тежестта им.

Таванският етаж беше продълговат и сумрачен. Тук имаше четири врати — по една във всяка посока на света, а вратата в отсрещния край стоеше притворена, през процепа проникваше тънък слънчев лъч. Охраняващите полицаи се приближиха бавно към стаята в предната част на таванския етаж, всеки насочил оръжието и погледа си към една от четирите врати. Двама се разположиха от двете страни на таванското помещение, другите двама се засилиха, вдигнаха оръжията си и ритнаха полуотворената дървена врата.

Инстинктивно изкрещяха командите си, но в стаята нямаше никого, вътре беше останал само статив с монтирана снайперска винтовка.

* * *

Само четиридесет и пет минути по-късно долината на езерото Меларен беше огласена от тътена на двигател. Хеликоптер ЕС-135 прелетя над разпенената вода, над залива Улвхелсфиерден, ниско над покривите на сградите в центъра на Стренгнес, завъртя се около шпила на катедралата и се приземи до югоизточния склон на хълма Шюркбериет.

Предната врата се отвори и от хеликоптера слезе Клаудия. Посрещна я Ян Магнусон, командващ екипа от Службата за охрана. Двамата се приведоха под свистящите роторни перки, приличаха през пасището и минаха покрай портата с лъвска глава на църквата. След петдесетина метра Клаудия сложи свитата си дясна ръка пред устата и изкрещя, за да надвика шума от двигателя:

— Хванахте ли го?

Магнусон поклати разочаровано глава, левият ръкав на ризата му беше още влажен от кръвта на Биркенфелт.

— Повикани са всички патрули от полицейските управления в Съодерманланд — извика той в отговор. — Претърсват централните части на Стренгнес и държат околността под око. Успяхме да преградим магистрала Е20 на няколко места и в двете посоки, а също и

път 55 на две места — на моста „Юлстабрун“ северно от Мершъон и при кръстовището в Малмшъопинг.

Тя кимна нетърпеливо, вече беше запозната с всички тези подробности.

— Но има ли следи от стрелеца?

— Не.

— Никакви?

— Оставил е магазинната си пушка — PSG 90 с лазерен мерник и оборудване. Това е всичко.

Двамата пресякоха улица „Юлениелмсгатан“ и продължиха през датиращия от Късното средновековие двор. На разстояние се чуваха напрегнати викове, а на шестдесетина метра надолу по покрития с обли камъчета хълм се виждаха множество човешки фигури, улицата беше пълна с патрулни коли и полицейски екипи.

— Ето я къщата на Биркенфелт — каза Магнусон и посочи една боядисана в червено къща от цели дънери.

Двамата подминаха катедралата с бързи крачки и продължиха през по-старите части на града, настланата с калдъръм улица криволичеше между храсти и сгради от дъбова дървесина от XVII век. Накрая спряха пред бялата каменна фасада на някогашния църковен приют. Клаудия обърна очи на югоизток, погледна към квартала, където се намираще къщата на члена на Академията.

— Невъзможно е да се стреля оттук, абсолютно невъзможно.

— Да.

— Няма удобен ъгъл.

— Така е...

— Тогава как, по дяволите, е успял да застреля Биркенфелт?

— Трябва да видиш със собствените си очи, за да разбереш.

Двамата влязоха през широко отворената врата на църковния приют и се качиха по дървеното стълбище, кимнаха на младшите полицаи в тъмния коридор. После Клаудия мина през вратата и се огледа в пустата таванска стая. С изключение на снайперската винтовка и статива, помещението беше напълно празно. Дъските на пода бяха изгнили, а кадифените тапети бяха покрити с мухъл, миризма на гнилоост изпълваше стаята и проникваше в ноздрите на Клаудия. Паяжини, мъртви насекоми и изпражнения на плъхове във всички ъгли. В отсрещния край на стаята лежаха отместените дъски,

на чието място сега се разкриваше тайно отделение в пода. Магнусон кимна към продълговатото скривалище.

— Рано е да се каже, но безспорно прилича на тайно отделение. Има същата дължина и форма като винтовката. Няма да бъде пресилено да се предположи, че пушката е била съхранявана там долу. В скривалището намерихме и балистичен калкулатор, резервен мерник и три пълнителя с муниции — 7,62 милиметра, куршуми с кух връх.

— Това е същото снаряжение, което се използва от взвода на бреговата охрана, нали? От снайперисткия отряд.

Магнусон кимна в отговор.

— Значи убиецът е заменил оръжието си с черен барут за една от най-модерните снайперски винтовки на света?

— Да, така изглежда — отговори Магнусон. — А по всичко личи, че притежава и други умения.

— Какво искаш да кажеш?

Магнусон заведе Клаудия до прозореца и ѝ подаде бинокъл.

— Погледни тук — каза той и посочи на югоизток.

Тя взе бинокъла и погледна навън през тясното прозорче. През половинчасовото пътуване с хеликоптера си беше задала въпроса как опитен охраняващ полицай като Магнусон е могъл да пропусне нещо толкова съществено: прозорец, осигуряващ видимост към кухнята на обекта на охрана. Сега всичко ѝ се изясни.

Боже мой.

На двора пред белия църковен приют имаше дъб, чиято корона напълно закриваше гледката от таванския прозорец, но клоните в средата бяха старателно подрязани, малките клонки и листата бяха отстранени. Сега през избуялата растителност се разтваряше свободен, почти незабележим проход.

Зад дъба, на стотина метра надолу по склона, между билата на покривите и зиданите комини, се виждаше малко от кухненския прозорец на Пер Биркенфелт.

Тя едва успя да изрече думите:

— Това... това е перфектното място за снайперист.

Магнусон погледна примирено в същата посока като Клаудия.

— Никога не съм виждал подобно нещо, дори не съм чувал за такъв случай.

Изведнъж някой почука на касата на вратата — три бързи потропвания. Клаудия се обърна и видя двама души в тесния отвор — единият беше началникът на полицията на Стренгнес, а до него стоеше жена на около шестдесет и пет години с цивилно облекло. Лицето ѝ беше омазано със сълзи и разтекла се спирала.

— Това е Брита Оман — обясни началникът на полицията. — Работела е като органистка в близката катедрала, тя е собственичката на тази постройка.

Брита Оман направи няколко колебливи крачки към Клаудия.

— И-истина... ли е? Застрелян ли е Пер? М-мъртъв... ли е?

— Да, за съжаление.

— Дватамата с него се познавахме. Учихме заедно в гимназията до Съорйердет и...

Полицейският началник сложи дясната си ръка на рамото на жената и я прекъсна тактично.

— Брита, разбирам огромното отчаяние, което изпитваш в момента. Но щяхме да говорим за нещо конкретно, нали си спомняш?

Тя кимна, но когато отвори уста, се чу само скимтене, стон, нищо повече. Полицейският началник я потупа успокояващо по рамото и се обърна към Клаудия.

— Преди малко разговарях с Брита и тя каза нещо много важно, а по-точно, че тази таванска стая напоследък е била дадена под наем на един мъж.

Клаудия се втурна към жената и сграбчи ръцете ѝ.

— Кой е наел стаята? Как се казва? Как изглежда?

— Не... н-не знам. Никога не съм го виждала.

— Той е наел тази таванска стая от вас, но никога не сте го виждали? Дори веднъж?

Брита Оман поклати глава и изтри сълзите си с ръкава на палтото.

— Но сигурно сте разговаряли?

— Да, веднъж. Когато той се обади по обявата.

Клаудия погледна към плачещата жена и кимна нетърпеливо, изчака тя да продължи.

— От цяла вечност със сина ми се опитвахме да дадем стаята под наем — каза тя накрая. — Но е в толкова лошо състояние, че никой не я искаше. Често пускахме обяви в „Ескилстюна-Курирен“, без да

намерим наемател. Но този човек дори не държеше да види стаята. Искаше да я наеме, независимо от състоянието ѝ и от наема.

— Не сте ли подписали договор за наем?

Жената се размърда смутено и погледна с крайчеца на окото си към полицейския началник.

— Имаме само устно споразумение, той поиска така. А ние много бързахме да дадем стаята под наем.

— Но сигурно имате някаква информация за него? Телефонен номер, адрес? Все някак трябва да поддържате връзка.

— Не, нямаме. В това отношение той беше категоричен. Каза, че ако искам да му оставя съобщение за наема или нещо друго, може да пъхна листа под вратата.

— А как смяташе да плаща наема?

— Веднъж в месеца. Сутринта на първия ден в пощенската кутия имаше кафяв плик, а вътре беше цялата сума — две хиляди крони.

— На плика не пишеше ли име на подател или адрес? Нямахте ли марка, пощенско клеймо?

— Не, нищо.

— Явно е бил ужасно потаен. Не заподозряхте ли нищо?

Бузите на Брита Оман пламнаха, тя Свене поглед.

— Мислех, че използва стаята като място за... е, нали знаете... за любовни срещи.

Клаудия не можа да скрие разочарованието си, когато кимна на полицейския началник и жената.

— Добре, благодаря за помощта.

Брита Оман каза нещо, но думите се изгубиха в кърпичката между сълзите. Издуха си два пъти носа, след което тръгна бавно към вратата.

— Чакайте!

Викът на Клаудия отекна в таванската стая и тя се приближи с бързи крачки към жената.

— Кога е наел този мъж стаята?

— Ох, трудно ми е да кажа. Трябва да погледна в книжата си, за да мога да отговоря с точност.

— Но поне приблизително. Преди седмица ли? Месец? Два месеца?

— Не, не, значително по-рано — отговори Брита Оман категорично. — Струва ми се, че беше преди около пет години.

Пет години.

Думите удариха Клаудия като юмрук и тя си пое дъх. Погледна потресена към покривите на къщите, към разбития кухненски прозорец на Пер Биркенфелт и по гръбнака ѝ полазиха тръпки.

Убиецът е планирал това престъпление от пет години.

Всичко е премислено.

Може да се случи всичко.

---

[1] „Консум“ е верига от супермаркети в Швеция. — Б.пр. ↑

9.

ИМПРЕ КЕРТЕС

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 2002 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за едно творчество, което отстоява
крехкото съществуване на индивида, изправен
срещу варварския произвол на историята...*

16 май 2012 година

Оглушителният тътен на роторните перки обгърна Клаудия, плътен като стена. Пилотът се обърна към нея, каза нещо, но думите му се изгубиха в шума на двигателя. Пътуваха над Стокхолм и следобедното слънце светеше през прозореца в тясната пилотска кабина. Клаудия трябваше да предпазва очите си с ръка, когато поглеждаше навън. Водата на езерото Меларен си проправяше път между островчетата като вените на гигантско тяло.

На около осемдесет метра под тях сянката на хеликоптера се плъзгаше над парка „Роламбсховспаркен“, над бледи тревни площи, над колата, която я чакаше отстриани. Описаха няколко широки кръга над градския парк, след това започнаха да се спускат все повече към тревните площи. В момента, когато кацнаха, тя отвори вратата и изскочи навън, притича приведена до сребристосивото „Волво“. Когато отвори предната врата на колата, зад волана седеше началникът на Националното звено „Убийства“.

— Какво правиш тук? Да не са те понижили до шофьор?

— Имах нужда да изляза от онази лудница — отговори Биргер Шьолин. — Ако беше присъствала на двучасова среща с Йеглерц, и ти щеше да направиш същото.

— Вероятно — каза тя и се тръшна на седалката до него.

Шьолин подкара колата и тръгна покрай прашния като всяка пролет парк в посока към централните части на Кунгсхолмен.

— Как си, Клаудия?

Тя сви рамене, без да отговаря.

— Не си спала от три денонощия, нали?

— Нито пък ти.

— Аз имам малки деца — усмихна се той. — Никога не спя.

Тя не отвърна на усмивката, а само се взираше през прозореца, мислите ѝ все още бяха в Стренгнес.

— Не проумявам как е действал онзи негодник. Би трябвало да е невъзможно да се измъкне оттам.

— Знам.

— Абсолютно невъзможно, Биргер.

— Да.

Тя затвори очи само за няколко секунди, пред себе си в тъмнината видя белия църковен приют, разбития старинен прозорец, снайперската винтовка.

— В улиците около дома на Биркенфелт са охранявали над тридесет души. И пиле не е можело да прехвъркне незабелязано.

Тя удари яростно с кокалчетата на ръката си по командното табло.

— Цялата долина на Меларен беше отцепена! Криминалисти и обучени да откриват оръжие кучета претърсваха дори мотопедите с ремарке в цял Съодерманланд, всички мъже над осемнадесетгодишна възраст бяха изследвани за следи от барут. Свеаландската железопътна линия беше спряна, регионалните автобуси също. Дявол да го вземе, това беше най-мощната полицейска акция в шведската криминална история.

Шьолин кимна и зави надясно по „Нор Меларстранд“.

— И въпреки това той се измъкна.

Да. Въпреки това.

Клаудия погледна към Ридарфиерден, последва с очи една от покритите с бяла пяна вълни, докато тя не се разби в кея.

— Пет години, Биргер. Той е планирал това цели пет проклети години и не е оставил нищо на случайността. Криминалистите изследваха с магнитен прах абсолютно всичко в таванското помещение — приклада на пушката, перваза, лазерния мерник — всичко. Нито

един отпечатък, всичко почистено като в болница. Дори по възвратната пружина имаше следи от почистващ препарат.

Тя отпусна изтощена главата си на облегалката.

— Трябваше да видиш проклетия дъб. Проходът минава точно през средата на короната, по идеално права линия, и се вижда само от таванския прозорец. От никъде другаде.

— Да, старателен негодник, и то не само по отношение на дъбовете и прикладите.

— Какво искаш да кажеш?

— Преди пет години убиецът се обадил на Брита Оман, за да наеме таванската стая, и...

— Знам.

— Но не знаеш, че сме проследили разговора.

Тя се изправи рязко на пътническата седалка.

— Откъде се е обадил? Намерихте ли някакъв частен номер?

— Използвал е телефонен автомат на централната станция на метрото, обадил се е от онзи дълъг коридор между синята линия и стълбището на изхода към улица „Брюгаргата“.

— Там трябва да има охранителни камери. Проверихте ли при охранителната фирма?

— Да, проверихме.

— И?

С рязко натискане на спирачките Шьолин паркира до източната дълга страна на парка „Крунуберг“. Слязоха от колата и тръгнаха към служебния вход на улица „Пулхемсгата“, докато той отговаряше:

— През април 2007 година в района на метростанцията е имало дванадесет телефонни автомата. Единадесет от тях са се виждали на охранителните камери на „Панаксия Секюрити“, дванадесетата била скрита зад голяма бетонна колона. Познай от кой телефон се е обадил убиецът.

— Дванадесетият?

— Да, и едва ли е било случайно.

— Едва ли.

Отвори входната врата, прекоси преддверието с настлания с гранитогрес под и продължи по лъкагушешката мрежа от коридори на полицейското управление, зад себе си чуваше тежкото дишане на Шьолин.

— По стълбите или с асансьора?

— По стълбите — отговори Клаудия и го потупа по корема. — Имаш нужда от движение.

Тя отвори стоманената врата вляво и се заизкачва по тясното евакуационно стълбище, като взимаше по две стъпала наведнъж.

— Нещо ново за Сигурд Вилхелмсон?

Половин етаж зад нея Шьолин отговори запъхтяно:

— Преди шест дни е използвал дебитната си карта на бензиностанция в Биспгорден.

— Биспгорден? Това е само на няколко километра от фермата му, нали?

— Да, там е купил двадесет и девет чувала храна на гранули и осемдесет литра бензин, това е последната следа, която имаме от него.

— Осемдесет литра бензин стигат за дълго време.

— Да.

— Дяволите да го вземат, може да се намира в Йостерлен или в Северозападна Финландия.

— Или на норвежкото западно крайбрежие — каза задъхано Шьолин. — Или в Долна Саксония в Северозападна Германия, където и преди е ходил.

Тя удари разочаровано с лявата си ръка по перилото и продължи да изкачва остъкленото стълбище.

— Двадесет и девет чувала храна на гранули ли каза?

— Да, двадесет и девет.

— Значи планира дълго пътуване.

— Така изглежда.

— Имате ли новини от Националната оперативна група?

— Продължават да обикалят с хеликоптери местата, където по-рано е ходил, но има един голям проблем.

— Какъв?

— Вилхелмсон — той е проблемът.

Клаудия спря рязко и впери поглед в Шьолин, който се приближаваше към нея по стълбите сред заслепяващите я слънчеви лъчи.

— Какво, по дяволите, искаш да кажеш?

— Той тръгва на тези преходи, за да бъде на спокойствие. За да се отърве от всички досадници, както се изразиха сестрите му.

— Значи търсим човек, който не иска да бъде намерен.

— Според сестрите му Вилхелмсон е експерт по пустошта, истински вълк единак. Види ли и най-малка следа от човек, тръгва в обратната посока. Ако зърне претърсващ хеликоптер, сигурно ще се маскира като хвойнов храст или нещо подобно.

— Проклети писатели.

— Не бих могъл да се изразя по-добре.

Потта изби по челото ѝ, когато дръпна вратата на шестия етаж и влезе с бързи крачки в помещенията на следствената група. Мина през оживената канцелария, през хаоса, проби си път покрай временните работни маси и колегите от Националната криминална полиция.

В предната част на помещението имаше четири телевизора. Шведската национална телевизия, Си Ен Ен, „Дойче Веле“ и френската ТВ5 излъчваха непрекъснати новинарски емисии за зверствата в Швеция. На единия от плазмените екрани се виждаше старият буржоазен квартал на Стренгнес, където Клаудия се беше намирала само преди четиридесет минути.

Тя спря до претрупаното бюро на Фрида Сетерлунд в най-отдалечения край на помещението. Ръководителката на щаба на областния полицейски началник говореше едновременно по два телефона, но прекрати и двата разговора, щом видя Клаудия.

— Нещо ново от Стренгнес?

Клаудия поклати глава.

— А тук? Да не сте намерили Вилхелмсон на някоя пейка в парка „Дата“?

— Този човек е невъзможен за откриване — отговори Сетерлунд отчаяно. — Все едно да търсим чудовището от езерото Стуршъон.

— Не е ли изскочило нещо от разпитите на сестрите му?

— *Nada.*^[1]

— А роднините му?

— Не знаят нищичко.

Сетерлунд понижи леко глас.

— През последните часове разговаряхме с неговия братовчед. Казва се Холгер Першон, истински особняк. Сигурно е изял всички сладкиши в управлението и...

— Тук ли е братовчедът? В управлението?

— Да, седи ей там, в кухненския бокс, и се тъпче с кошнички с малиново сладко и...

— Ще отида да поговоря с него.

— Клаудия, разпитващите полицаи разговаряха вече два пъти с него, а скоро и поведенческият психолог ще...

Гласът на Сетерлунд се изгуби сред глъчката, докато Клаудия притичваше през помещението. Тя излезе в коридора и отиде до тесния кухненски бокс. До разтегаемата маса седеше нисък и прегърбен мъж на около шестдесет и пет години, масата беше покрита с трохи от сладкиши и опаковки от кифлички.

Тя отиде до късата страна на масата, седна на стола стълба и протегна ръката си.

— Клаудия Родригес, следовател в Национално звено „Убийства“.

Ръката на мъжа беше топла и влажна, той срещна погледа ѝ за кратко, но не каза нищо.

— А вие сте Холгер Першон, нали? Братовчедът на Сигурд Вилхелмсон?

— Три часа — отговори той. — От три часа седя тук.

Погледът му се премести върху семплата лампа на тавана, а после върху абсорбатора.

— Първо говорих с една жена, каза, че отговаря за разпитите на свидетели. След това говорих с мъж, който зададе същите въпроси и получи същите отговори. А сега явно трябва да говоря и с теб. Може би полицията си мисли, че разполагам с цялото време на света?

— Днес беше необикновен ден.

— Да, и още как.

Клаудия взе термоса в средата на масата и напълни една бледосива чаша до средата.

— Искате ли още кафе? Да ви долея чашата?

— Кафе вече ми дадоха. Повече чаши, отколкото мога да преброя. Сега си задайте въпросите.

Тя бавно поднесе порцелановата чаша към устата си, отпи една глътка от горчивото, почти изстинало шварц кафе. Изчака, опита се да улови погледа на Холгер Першон, но той непрекъснато се местеше.

— Разбирам, че няколко пъти са ви задавали този въпрос, но въпреки това ще започна с него. Имате ли изобщо някаква представа

къде се намира братовчед ви?

— Както казах на колегите ви — и на жената, и на мъжа, Сигурд може да се намира абсолютно навсякъде.

— Познавате го много добре, нали? Двамата общувате от деца, ако съм разбрала правилно.

— Да, така е. Със Сигурд сме родени в една и съща година, затова животът ни протече сходно. Учихме в един и същ клас в Биспгорден, бяхме в един и същ футболен отбор. Но той не си падаше много по спортовете с топка. Предпочиташе пустошта.

— Да, разбрахме, че обича пустошта. Как всъщност избира накъде да се отпрати? Споделял ли е някога?

— Сигурд не говори много. Отваря си устата само ако иска да каже нещо за риболов или лов. Например може да попита колко тежи пъстървата. Дали някой е виждал следи от мечка в Стур-Льовбериет — за такива неща може да говори с часове. По други теми не обелва и думичка.

Изведнъж той се наведе напред над разтегаемата маса и погледна към Клаудия.

— Нали знаете, че е болен от рак и умира? Рак на червата.

— Да, известно ни е.

Той отново се облегна на стола и погледът му се плъзна по голите кухненски стени.

— На никого не каза, ще знаете. Лекарят му се изпуснал на празника след прибирането на реколтата в Рагунда. Там срещнал сестрата на Сигурд и попитал как е болният. „Болният ли?“ — каза тя. И така излязло наяве, че на Сигурд му била поставена диагноза преди три месеца. Ракът е в корема му, а докторите не могат да направят нищо. Остават му няколко месеца живот, може би половин година. Така че разбирате — без значение дали го дебне убиец или не, той си е обречен.

Клаудия се облегна на стената, влажната тениска залепваше за плешките ѝ.

— Казвате, че обича лова и риболова. Смятате ли, че е взел оръжие на прехода?

В гръдния кош на Холгер Першон се надигна хриплив смях.

— Той не ходи дори за мляко в „Ика“ без ловджийския нож и сачмената пушка. Вие тук в големия град си мислите, че Сигурд е

писател, който пише за лова. Но той е ловец, който понякога си наумява да напише книга.

— Значи вероятно носи и пушка, и нож?

— Сигурд може да си забрави панталоните вкъщи, въобще няма да се учудя, но не и пушката. Винаги я носи със себе си, напълно заредена.

— Добър стрелец ли е?

— Познавам Сигурд от над шестдесет години. Виждал съм го да стреля с въздушна и със сачмена пушка от началото на петдесетте. Но никога не съм го виждал да пропуска изстрел, никога.

— Значи е ловец, рибар. Ходи ли на преходи на места, където може да се занимава с такива неща?

— Да, разбира се, че се случва да се отпрати към река Бюске, когато съомгата пуска хайвера си. Обича да ходи във вермландските гори на лов за вълци. Допада му и да наблюдава птици. Но както може би ви е известно, в тази страна има много гори и реки. Може да се намира на север или на юг, в резервата „Мосатреск“ в Лапландия или на полуостров Фалстербу в Сконе. Кой знае, може би си седи до езерото Лилдигерлемен и лови сивен само на няколко километра от къщата си.

Той махна с ръце в знак, че разговорът е приключил.

— Казвам ви същото, което казах на колегите ви. Нямам ни най-малка представа къде се е дянал.

Клаудия погледна лицето му, оловносивите очи, които непрекъснато се движеха в орбитите си.

— Братовчед ви вероятно е в голяма опасност. Сериен убиец е застрелял шестима от колегите му в Академията, но вие не изглеждате много разтревожен.

— Всички в цялата страна търсят Сигурд. Полицията го търси, вестникарските репортери и фотографи също. Търсят го и сестрите му, първите и вторите му братовчеди. Всички го търсят, но никой не може да го намери, никой. Как тогава би могъл да го намери един напълно непознат убиец?

Холгер Першон разбърка кафето си с десния си показалец и облиза старателно пръста си.

— Между другото двамата с братовчед ми никога не сме се харесвали. Въобще не бих се трогнал, ако някой вземе, че го застреля.

* * *

Станислав Косински седеше на сива изтъркана пейка в парка „Васа“. Вкочанените му пръсти се склучиха около угарката от цигара „Марлборо Голд“, която беше намерил до бордюра на улица „Атласмюрен“. Той поднесе бавно угарката към устните си и си дръпна. Струйките дим се извиха от ноздрите му, обгърнаха подутото му и зачервено лице.

Той се опита да не слуша, опита се да затвори съзнанието си за всяка дума, всяко име, но не беше възможно. Радиото стоеше на дървения плот на будката за сладолед, а звукът беше много увеличен. Извиращият от високоговорителите глас разказваше за убийствата в Шведската академия.

Станислав изплю няколко люспи тютюн зад дървената пейка и няколко микроскопични парченца чакъл, шито бяха залепнали за езика му. След това извади бутилката от вътрешния си джоб и отпи голяма глътка, остави евтината водка да се разлее по гърлото му.

Предишната нощ не му даваше мира.

Разговори на улицата, заглавия на вестници, ужасяващи сънища.

След няколко минути му дотегна и хвърли угарката, реши да се махне от парка и шумното радио. Но нещо улови вниманието му — една дума — и той скочи от дървената пейка. Болното коляно се огъна под тежестта му и чакълът се разхвърча във всички посоки, когато Станислав закуцука към будката за сладолед. С подобно на спазъм движение пхна главата си между стъклата и се втренчи във възрастния собственик.

— И-има... има ли награда? Онзи от радиото пет милиона крони ли каза?

Мъжът в будката огледа бездомника, погледна треперещите му пръсти и зачервеното и надрано лице.

— Да, пет милиона. Ще купувате ли нещо?

— Не.

Станислав си тръгна от будката и прекоси парка. Болката пулсираше в капачката на коляното му, но той се добра с усилие до моста „Санкт Ериксбрун“, без да спре, след което продължи към улица „Кунгсхолмсгатан“. От осем години странеше от тези квартали, но сега

слезе по каменните стълби на полицейския участък в Нормалм, бутна вратата и доуцука до регистратурата. Очите му горяха от опиянение и очакване.

— Имам информация. Важна информация. За извършителя на убийствата в Академията.

Рецепционистката вдигна бавно поглед от монитора си.

— Тогава попълнете този формуляр, ако обичате.

Той погледна химикалката и дългия формуляр, след това показа дясната си ръка — деформирания палец, напоената с гной превръзка, покритите с корички от рани кокалчета.

— Не мога да пиша. В момента не.

Рецепционистката въздъхна леко, взе химикалката с дясната си ръка и обърна формуляра към себе си.

— Как се казвате?

— Станислав Косински. С-т-а-н-и-с-л-а-в К-о-с-и-н-с-к-и. Правилно ли го написахте? Косински със „с“. Имам приятел във Вроцлав, който се казва Коцински с „ц“. Не искам той да получи парите ми.

— С каква информация разполагате?

Той се огледа, а след това прошепна потайно:

— Знам как изглежда убиецът. Видях го.

— Видели сте го?

— Да. Бях в парка. В „Берцелиус“. В храстите. Опитвах се да спя, но ме събудиха. Имам проблеми със съня.

— Добре, можете ли да опишете външността на мъжа?

— Носеше черна шапка. И... как се казва... *plaszcz*.

Рецепционистката погледна живото ръкомахане на Станислав, опита се да го разтълкува.

— Яке? Палто?

— Да, палто.

— Имаше ли други отличителни белези? Как изглеждаше лицето му?

— Трудно ми е да обясня. Но знам още.

— Какво?

Той се поколеба, забарабани с пръсти по мраморния плот, преди да продължи:

— Кажете на началника си, че искам десет милиона. Иначе няма да кажа.

По лицето на рецепционистката се разля доброжелателна усмивка.

— Знаете ли, сигурно сумата на наградата е била определена от премиера, а не мисля, че той ще размисли.

— Добре — каза Станислав замислено, — казваме пет милиона. Нали написахте името ми правилно? Косински със „с“.

— Да, записах го. Е, имате ли да съобщите още нещо?

Той се наведе фамилиарно към рецепционистката през мраморния плот, от устата му се разнесе отблъскващият дъх на развалени зъби и водка.

— Знам какво каза убиецът в парка „Берцелиус“. Знам какво каза, преди да застреля писателя.

— Какво?

— Каза: *Часът на отмъщението настъпи, Карл Билт.*

Рецепционистката вдигна поглед от формуляра.

— Карл Билт ли? Министърът на външните работи на Швеция?

— Точно така. Карл Билт. Така каза убиецът.

---

[1] Нищо (исп.). — Б.пр. ↑

10.

СЕЛМА ЛАГЕРЛЬОФ

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1909 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... заради благородния идеализъм,
богатството на фантазията и
одухотвореността на повествованието, които
бележат нейното творчество...*

16 май 2012 година

Клаудия бързаше по самотния коридор — отиваше към асансьора на петдесетина метра по-напред. Когато мина покрай помещенията на групата, която разследваше убийството на Улуф Палме, не се сдържа да обърне леко глава и да надникне вътре. Зад стъклената врата етажерките бяха пълни с прашни папки със засекретени документи и стотици изрезки от вестници и снимки, много от тях избледнели, след като бяха престояли с десетилетия на тези рафтове.

И ние ли ще седим тук след двадесет и шест години?

С неприключено разследване за убийства.

Тя отклони поглед от измачканите от пипане изрезки и отпи глътка от черното кафе, което се плискаше в термочашата. Когато стигна до края на коридора, се качи на асансьора, притисна пропускателна карта към четеща за карти и натисна бутон — 1. Асансьорът се разклати и започна да се спуска към подземния етаж на сградата на Централното полицейско управление. Сама в кабината, Клаудия затвори очи и се подпря на стоманеното перило, умората вече започваше да си казва думата и пулсираше под клепачите ѝ.

Когато вратите се отвориха, тя вдигна клепки с усилие на волята си, излезе от асансьора и тръгна през подземния етаж, през бетонния

лабиринт от коридори и работни стаи без прозорци. С бързо кимване поздрави охраняващите полицаи: два силуета, които стояха на пост на приглушената светлина от лампите на тавана. Някъде зад масивните бетонни стени се намираха петима от членовете на Шведската академия, скрити от околния свят в затворения сектор за повишена сигурност, скрити от убиеца, от патрони с кух връх и кръгли оловни куршуми. Когато коридорът се раздели на две, Клаудия продължи наляво, мина през по-тесен, наподобяващ тунел пасаж и спря едва когато влезе в криминалистичната лаборатория.

Франк Ларшон седеше до работната маса, наведен над сребрист микроскоп „Лейка“. Без да отмества поглед от лещата, той промърмори:

— Ако искаш кафе, в коридора има автомат.

— Вече си имам.

Тя седна на едно дървено столче и разгледа работната маса. Освен голямата чаша с топло какао върху плота бяха разпръснати десетина предмета. Шесто грами, демонтирани лазерни мерници, патрони, оптични прицелни устройства, балистични калкулатори. В един бележник се виждаше разкривеният почерк на Франк — изписани с молив букви, които се нижеха по листа: *Подкалибрен 7,62 мм — евентуално модифицирана барутна натривка. КТ-М43/КТ-М44 (Внимание! Обади се на Ева Г. в 21:15 ч., преди срещата на следствената гр.!).*

Накрая очите ѝ се насочиха към далечния край на лабораторията — към най-долния рафт. В средата, върху две ватирани метални скоби, стоеше магазинната винтовка. Само преди няколко часа убиецът беше хванал приклада, окото му бе погледнало през лещата на мерника, показалецът му се бе сключил около сърповидния спусък.

Само преди няколко часа.

До себе си тя чуваше съсредоточеното дишане на Франк Ларшон, с внимателни движения на пръстите той въртеше копчето на микроскопа, милиметър по милиметър.

— Снабдил се е с качествени муниции, Клаудия. И страхотна пушка.

— Две страхотни пушки.

Франк пусна винта и вдигна поглед от окуляра.

— Две ли?

— Да, току-що говорих с Гьотеборгската полиция.

Тя не сваляше очи от огнестрелното оръжие, но усещаше въпросителния поглед на Ларшон.

— След като Биркенфелт беше застрелян — обясни, — се свързахме с всички собственици на недвижими имоти в районите, където живеят членовете на Академията, и на всички зададохме един и същ въпрос: „Имате ли наемател, който плаща месечния наем в брой в кафяви пликове без марки?“.

— Хубав въпрос.

— Преди четиридесет и пет минути един хазяин от Гьотеборг отговори положително на този въпрос.

Тя отпи от термочашата и продължи:

— Тъкмо са започнали да изследват онзи тавански апартамент, но вече са открили нещо. Зад една извадена ПДЧ плоскост в гардероба намерили пушка — PSG 90 с пълно снаряжение и лазерен мерник.

Работният стол изскърца, когато Франк Ларшон се приведе леко напред.

— Предполагам, че апартаментът има хубав изглед?

— Направо прелестен — отговори тя. — От другата страна на парка „Скан“ се виждат и двата прозореца на хола на Вилгот Елмандер.

Ларшон бавно прокара пръсти през посивялата си коса.

— Значи убиецът се е снабдил с две снайперски винтовки.

— Да.

— Това вероятно означава, че...

— Че има още пушки? Сигурна съм, че е така.

Погледът ѝ продължаваше да бъде вперен в етажерката — в специалното военно оръжие.

— Отначало използваше револвер от деветнадесети век, а след това — модерна снайперска винтовка. Между двете има огромна разлика, Франк.

— Да, има известна разлика.

Той се изправи предпазливо, разтри схванатия си врат, който от часове стоеше приведен над микроскопа и частите от оръжието.

— Ако убиецът използва оръжие с черен барут с ненарязана цев и нестабилизирани оловни куршуми, трябва да се намира близо до набелязаната жертва — ужасно близо.

— Колко?

— На десетина метра, а по-добре още по-близо.

— А ако използва PSG 90?

— Тогава ефективният обхват трябва да е осемстотин метра, но при благоприятни условия един добър стрелец може да улучи обекти на над два километра разстояние. С други думи, би могъл да стои най-горе в кулата на кметството и да застреля човек на моста „Юргордсбрун“.

— Значи това е много хубава снайперска винтовка?

— Една от най-добрите в света. Но е интересен най-вече един детайл, а именно свойствата на ръждата в цевта на пушката.

— Ръждата?

Ларшон кимна и поглади черното лаково покритие на пушката.

— Цевите на пушките са изключително податливи на ръждясване и за това има просто обяснение — отлаганията от барут са хигроскопични и освен това съдържат соли. Това означава, че се получава електролиза, когато металните отлагания и остатъците от олово реагират с...

— По същество, Франк.

— В тази пушка няма ръжда.

— Никаква ли?

— Пушката е използвана редовно през последните години, дори много редовно. Но в цевта няма локална корозия, нито отлагания от снаряди, нито дори едно петънце ръжда. Никога не съм виждал нещо подобно.

Тя се втренчи във възрастния криминалист, проследи всички движения на тялото му, когато той стана от стола и започна да снове напред-назад между бетонните стени.

— Сигурно ежедневно е смазвал цевта на пушката с разтворител за медни остатъци, с часове я е чистил с фосфор бронзова четка. Възвратните пружини и нефиксираните части е мазал със смазка — всеки ръб, всяко винтче. Нулирал е прицелното устройство с точност до милиметър, нагласил е оптималния контраст на лещите на окуляра. Успял е да калибрира перфектно лазерния мерник.

— Дяволите да го вземат, от твоята уста звучи като произведение на изкуството.

— То си е, Клаудия.

Изведнъж в стаята отекна пронизителен сигнал, след това още един. Франк Ларшон потърси в джобовете на панталона си, в джоба на ризата, попипа с ръка върху претрупаната работна маса. След петия сигнал намери мобилния телефон под една разтворена папка.

— Ало?

След това не промълви нито думичка повече, не зададе нито един въпрос, не направи нито един коментар, слушаше гласа в слушалката в пълна концентрация.

Клаудия седеше на дървеното столче на няколко метра от него и го наблюдаваше внимателно. От три и половина години работеше заедно със специалиста по обща криминалистика, до момента по десетина разследвания за убийства в цялата страна, но сега в погледа на Франк Ларшон се появи нещо, което не беше виждала никога преди.

Учудване, удивление.

Когато той затвори телефона, тя стана от столчето и го погледна.

— Какво се е случило?

Отговорът му се забави няколко секунди, той навлажни устните си, подпря се на плота на масата.

— Криминалистите ни са изследвали апартамента на Орвар Шеле — каза Ларшон най-накрая.

— И?

— В шевовете на яката на сакото му от рипсено кадифе са открили микрочип — проследяващо устройство.

— Проследяващо устройство? Какво означава това?

— Това — отговори той — означава, че убиецът използва същия вид високотехнологично оборудване за проследяване, като например американското разузнаване.

— А как, по дяволите, работи тази проследяваща техника?

— Съвсем просто е. Използва се цифров радиоприемник, а микрочипът действа като предавател. Ако чипът се сложи в дреха, е възможно да се открие човекът, който я носи.

— Да не искаш да кажеш, че убиецът може да открие всеки? Където и да било?

Франк Ларшон бавно Свене глава с почти незабележимо кимване.

* * *

Сигурд Вилхелмсон вдиша дълбоко, остави аромата на опушен костур да изпълни ноздрите му. Намираше се в почти пресъхнало тресавище на няколко километра западно от норвежката граница, мястото имаше формата на долина между две плата. На североизток, от шведската страна, се виждаха няколко планински върха — голи масиви, където снегът още не се беше стопил. В останалите посоки боровите гори се разстилаха над земята като зелени вълнени одеяла.

Веднъж в миналото беше идвал тук — първият му преход в началото на седемдесетте. Сега се беше върнал, може би за да затвори един кръг, тази мисъл му се струваше привлекателна. Подобно на дъговите пъстърви — след като са се отдалечили на хиляди километри от речното устие, където са прекарали детството си, през чужди морета и бурни води, накрая се завръщат в реката, където са израснали, към произхода си.

Това щеше да бъде последният му преход, знаеше го. Болестите в тялото му нямаше да позволят повече натоварвания. Такива бяха мислите на Сигурд Вилхелмсон, когато забеляза фигурата, появила се до каменната могила точно под планинското било. Движенията ѝ бяха прекалено равномерни, за да принадлежат на мечка, прекалено дръзки, Вилхелмсон веднага го забеляза. Северните елени пък не бродеха сами по платата като това същество.

Фигурата скоро придоби форма, а след това — добре познати черти на лицето. Беше човек, облечен с черен балтон, ниски обувки и килната назад на темето шапка. Приближаваше се с бързи крачки към лагера, спря чак до скалата само на няколко метра разстояние.

— Добър вечер.

Вилхелмсон кимна в отговор и изтри следите от тютюна за смучене от горната си устна, докато наблюдаваше мъжа.

— Трябва да призная, че ме изненада. Не очаквах да срещна човек тук в пустошта, още по-малко пък теб.

Върху торфа между двамата мъже имаше четири повалени борови дънера върху ивица от камъни, те тлееха кротко под връзка димящи хвойнови клонки. Над дънерите висяха половин дузина сладководни риби, набучени на издялани борови клони.

— Виждам, че си направил огнище от дънери.

— Да, то е за предпочитане, когато имаш предостатъчно време, но малко гориво.

Малките рибки се поклащаха над лагерния огън с разпорени кореми и оголени гърла. Вилхелмсон махна към опушения си улов.

— Гладен ли си? Улових костур и няколко лъчеперки от едно малко езеро и има повече храна, отколкото мога да изям сам.

— Няма да ти откажа. Пътувах дълго и нямах време да мисля за провизии.

— Вземи каквото е останало.

Мъжът седна на един от покритите с мъх камъни и започна да яде мълчаливо, поглъщаше бързо костурите един след друг. Пъхаше и главите им в устата си, дъвчеше старателно, преди да изплюе разтрошените парченца от хруцяли и рибните люспи. След малко вдигна очи и погледна сачмената пушка, която стоеше опряна на палатката на няколко метра от него.

— Хубава пушка имаш. „Браунинг В25“, ако не греша.

— Да, точно така.

— Красиво оръжие. Жозе Бертен ли е гравирал приклада?

— Не, Луи Вранкен.

Над поляната отново се спусна тишина, чуваха се само отделни звуци, когато непознатият изсмукваше някоя рибена кост или облизваше пръстите си.

— Колко странно, че случайността те е довела дотук, до това тресавище далеч в пустошта.

— Няма нищо общо със случайността. Дойдох по определен въпрос — да се срещна с теб.

Вилхелмсон поглади бавно с ръка наболата си брада.

— Тук има само гора, голи планини и блата, докъдето стига погледът. За да ме намериш по тези краища, ти трябва обонянieto на вълк или зрението на северен мишелов. Да не би да имаш носа на вълк или очите на мишелов?

— Не, но имам ето това.

Мъжът извади една кутийка от джоба на балтона си — електронен уред със сгъваема антена и екран от течни кристали.

— Това е дигитализиран локатор, а в десния ти ботуш има микрочип. Така успях да те откроя тук сред пустошта.

Вилхелмсон разгледа сребристия инструмент.

— Напредъкът на техниката е поразителен. В юношеските ми години през шестдесетте ме омагьосваше транзисторът. Баща ми имаше „Луксор 4096W“, беше ми позволено да го разглобявам и сглобявам отново и отново, за да разбера устройството му. Инженерната наука е интересна, трябва да го призная. Но какво, по дяволите, търси този микрочип в ботуша ми?

— Става въпрос за отмъщение.

— Отмъщение?

— Да, за сторената неправда.

Вилхелмсон не поиска по-подробно обяснение, а обмисли мълчаливо получения отговор.

Тогава мъжът се наведе към него.

— А как си със здравето? Болен си от две болести, а както разбирам, и двете са смъртоносни.

За първи път на лицето на Вилхелмсон се появи намек за удивление — леко свиване на мускулите около очните кухини.

— Половин Йемтланд вече знае за рака, който е обхванал дебелото ми черво — докторът се погрижи за това. Само три месеца успя да си държи езика зад зъбите. Но откъде, по дяволите, знаеш за болестта на кръвта ми? Никой не знае за нея. Дори сестрите ми, а те са си поставили за цел в живота да си врат носа в чуждите работи.

— Отбих се в къщата ти до Биспгорден. Там, най-долу в чекмеджето на скрина ти, намерих опаковка от специално отпуснато лекарство — „Гливек“. Ако съм разбрал правилно, то се използва, когато се разболееш от остра лимфобластна левкемия.

— Точно така. В тялото ми има две болести, които се надпреварват коя да ме довърши. Отначало мислех, че ракът на дебелото черво ще надделее, но вече не съм сигурен.

— Болестите ти ме разтревожиха много. Ами ако беше умрял, преди да имам възможност да отмъстя, какво щях да правя тогава?

— Но сега си тук, а както виждаш, аз съм още жив. Мога ли да ти предложа кубинска пура?

— И нея няма да ти откажа.

Вилхелмсон извади тенекиена кутия от раницата си, отвори я, извади две пури „Хабанос“ и хвърли едната на мъжа от другата страна на лагерния огън. Двамата отрязаха много прецизно краищата на

пурите, запалиха върховете им от огъня. След това се спогледаха мълчаливо, лицата им блестяха на светлината на вечерното слънце.

— Тук е много спокойно, разбирам защо си дошъл на това място.

— Да, хубаво е.

Двамата продължиха да пушат мълчаливо, понякога се чуваше далечната песен на някоя синьо гушка, на няколко пъти тлеещите дънери изпращяха. Вечерното слънце бавно се спускаше над върховете на дърветата, а ивицата небе смени цвета си от бледомораво до кървавочервено.

Изведнъж мъжът се изправи, този път с решителност в движенията си. От десния джоб на балтона си извади револвер.

— Часът настъпи. Както казах, искам отмъщение.

Очите на Вилхелмсон не изразяваха нито страх, нито учудване. Той седеше съвсем неподвижно и гледаше към отвора на огнестрелното оръжие, както опитомените животни понякога гледат човека, който ги коли, в последния миг от живота си.

Мъжът вдигна дясната си ръка и се прицели. Когато натисна спусъка на револвера, в долината отекна изстрел, а от оръжието избликна бял барутен дим.

В същия момент Вилхелмсон се хвърли рязко настрани с бързината на светкавица, а оловният куршум мина точно там, където току-що се беше намирала главата му. От кожената ножница на хълбока си писателят извади ловджийски нож и с издадени навън лопатки като рогата на животно се втурна към нападателя си, яростно и непредсказуемо като росомаха.

Проехтя още един изстрел и снаряжът проби лявата раменна става на Вилхелмсон. За момент той загуби опора, олюля се, но продължи напред, сякаш куршумите и барутът не можеха да го спрат. Замахна силно с дясната си ръка и опря върха на ножа в гърлото на мъжа. Тогава отекна трети изстрел и този път кръглият куршум проби гръдния кош и сърцето му.

Сигурд Вилхелмсон спря. Ножът в протегнатата му ръка докосна шията на нападателя му, а острието остави кървавочервена резка върху гръкляна му. След това мъртвият писател бавно се свлече на земята, легна — за последен път — в обраслото с мъх тресавище.

11.

ХЕРМАН ХЕСЕ

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1946 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... за неговото вдъхновено творчество, което в своето развитие към дързост и дълбочина възплъщава както класическите хуманистични идеали, така и високата стилистична стойност...

16 май 2012 година

Клаудия влезе в тъмния кабинет на петия етаж. Тук имаше само един източник на светлина — компютърен монитор, поставен по средата на бюрото, чието сияние придаваше белезникав нюанс на лицето на Микаела Далстрьом.

Когато Микаела чу стъпките, тя вдигна поглед от клавиатурата и отговори, преди Клаудия да успее да зададе въпроса си.

— Казах вече — не — промърмори и продължи да пише.

С усмивка на устните Клаудия се подпря на касата на вратата, загледа се мълчаливо в специалистката по поведенческа психология, погледна гарвановочерната фланелка на „Дъ Кюър“, лакираните в лилаво нокти, които се движеха по клавишите. Микаела беше единачка в Централата, странна птица, на която повечето се подиграваха. Майтапеха се за призрачно бледото ѝ лице, за черните ѝ готически дрехи и монотонния ѝ глас, но на Клаудия веднага ѝ допадна социалната психоложка особнячка.

Микаела Далстрьом продължи да пише със светкавична скорост, но след тридесетина секунди спря и въздъхна продължително.

— Клаудия, знаеш как работим в групата за психологическо профилиране. Не сме готови още.

— Но сте започнали, нали?

— Да, започнахме.

Клаудия бавно прекоси мрачния кабинет, без да сваля поглед от връстничката си.

— Предполагам, че си чула за микрочиповете?

— Да, говорих с Франк. Единадесет чипа, нали?

— Преди малко повече от половин час бяха толкова — отговори Клаудия. — Вече са намерили седемнадесет — в жилищата на шестима от членовете.

Тя продължи, без да отмества поглед от Микаела:

— След няколко минути разследващата група има среща. Тогава ще ни трябва някаква следа за убиеца.

— Клаудия, не можем да извадим цвета на косата и телефонния му номер от цилиндър. Профилът на извършител отнема поне три седмици...

— След три седмици членовете на Академията може да са мъртви. Трябва ни профил сега, тази вечер.

— Невъзможно е. Трябва да проучим внимателно местопрестъпленията, знаеш. Да погледнем докладите от аутопсиите и протоколите от разпитите, да прочетем всяка страница от становищата на съдебните лекари. Преди малко повече от час проведохме първата си среща и само нахвърляхме профил, който...

— До какви изводи стигнахте?

— Не искам да правя прибързани заключения, би означавало...

— Какво можеш да кажеш за убиеца?

— Ама виж какво, би било грешка при изпълнението на служебните ми задължения да...

— По дяволите, Микаела, до какви изводи стигнахте?

Двете се вгледаха една в друга в сумрака — две двойки решителни очи, които отказваха да отстъпят. Накрая устата на Микаела се изкриви в примирена усмивка.

— Добре, добре. Нямам сили да се разправам с теб, Клаудия, не и сега.

— Супер. Кажи за профила.

— Тава са само догадки, трябва да го имаш предвид. Но наистина, развитието на събитията през днешния и вчерашния ден вероятно говори много за извършителя.

— Или извършителите.

Микаела тръсна категорично глава.

— Трите разстрела в апартамента на Йерпе са дело на един-единствен човек, знаем го благодарение на показанията на Беатрис Елмстен. Убийствата на Рюдквист и Бергвал са извършени по абсолютно същия начин, със същия револвер с черен барут, само на няколко километра едно от друго в центъра на Стокхолм. Затова можем да констатираме, че един и същ човек е извършил петте първи убийства.

— А шестото? Биркенфелт беше убит в друг град, с друго оръжие. Няма нито една връзка с извършителя.

— Напротив. Гласът му.

— За какво говориш?

— Когато Брита Оман е дала под наем стаята в Стренгнес, двамата са разговаряли по телефона и тя описва маниера му на говорене като старомоден и необичаен. Това съвпада напълно с разказа на Елмстен. А има и още нещо.

— Какво?

— Статистиката — отговори Далстрьом. — Деветдесет и девет процента от всички серийни убийства се извършват от един-единствен извършител.

— Добре, да приемем, че е така. Какво можеш да кажеш за него?

Микаела Далстрьом хвърли поглед към записките на екрана.

— Успял е да скрие микрочипове в дрехите на членовете, нали?

— Да.

— Нулирал е две пушки PSG 90 с голямо усърдие. Изрязал е проход в короната на дърво с математическа прецизност. Използва високотехнологично оборудване и сам си произвежда черния барут. Когато се е обадил от телефонен автомат на Централната метростанция, се е погрижил охранителната камера да бъде закрыта от бетонна колона. Значи трябва да е изучил системата за сигурност на „Панаксия Секюрити“ до най-малката подробност и...

— Знам какво е направил убиецът — прекъсна я Клаудия и погледна ръчния си часовник. — Какво говори всичко това за него?

— Обикновено разграничаваме организираните от неорганизираните серийни убийци. Организираните по правило имат коефициент на интелигентност значително над средния, тоест над сто. Няколко са имали коефициент от почти сто и четиридесет, т.е. по-висок, отколкото на много нобелови лауреати. Убиецът на членовете на Академията явно спада към тази категория, всичко, извършено от него, говори за изключително висока интелигентност.

— Значи си имаме работа с гениален психопат?

Микаела отново поклати глава, боядисаните ѝ в черно плитки се разлюляха пред монитора и хвърлиха дълги сенки върху стените от гипсокартон.

— Серийните убийци рядко страдат от психози, точно обратното. Често обкръжението им ги възприема като нормални, дори общителни. В криминалната психология този феномен се нарича *the mask of sanity* — маската на нормалността. Отвън изглеждат като хармонични личности, но под повърхността се крие чудовище, способно на невъобразима жестокост.

— Това описание съответства на вратаря на отбора ни по хокей на трева.

— Симон? Да, той отговаря доста точно на профила на серийен убиец.

Лицето на Микаела засия в усмивка, тя намести очилата си и продължи много сериозно.

— Убийствата на даден серийен убиец почти винаги следват предварително определен модел, така наречения *modus operandi*. Моделът може да се основава например на етническият произход на жертвите, на техния пол или професионална принадлежност. В този случай има съвсем ясен *modus operandi*.

— Всички жертви са членове на Шведската академия.

— Точно така, а изборът на жертви показва страшно много за самия убиец.

— Добре, застрелва членове на Академията. Какво говори това за него?

— Разбира се, това са само предположения, но мисля, че произлиза от интелектуално семейство. Напълно е възможно да е учил дълги години в университета, но едва ли е завършил. Вероятно го

движи дълбока завист, жажда за отмъщение, която насочва срещу литературния елит.

— Завист? Да не искаш да кажеш, че е неуспял поет, чиито стихове са били отхвърлени?

— Искам да кажа, че литературата вероятно заема централно място в живота му.

Клаудия стана бавно от бюрото и тръгна през сумрачната стая, трите безсънни денонощия напомняха за себе си във всяко нейно движение. Очите я заболяха, когато погледна към часовника — към секундната стрелка, която се движеше безмилостно по циферблата.

— Що за човек е той?

— Невъзможно е да знаем — отговори Микаела, — но пък можем да констатираме какъв не е. Не работи обикновена работа от девет до пет, а и като цяло е слабо вероятно да работи. Няма семейство, деца, вероятно и приятели.

— Откъде знаеш?

— Повечето серийни убийци страдат от ананкастно разстройство на личността, което прави невъзможни продължителните връзки или задържането на една и съща работа, но има и друга причина.

Микаела посочи лявата си китка — въображаемия часовник, който липсваше на ръката ѝ.

— Времето.

— Времето ли?

— Да, в продължение на пет години е оставял кафяви пликове за писма в Стренгнес и Гьотеборг, а може би и на други места. Смазвал е цевите на пушките си с часове. Изучавал е задълбочено членовете на Академията, прониквал е в жилищата им, крил е микрочипове в дрехите им.

— Да, изглежда, че графикът му е запълнен.

— Именно, а в такъв случай не може да ходи на работа всяка сутрин в осем. Не може да взима децата от детската градина в три. Не може да води нормален живот, просто няма време. А и финансовото му положение — то също е интересно.

— Какво имаш предвид?

— Харчи големи суми, но вероятно няма работа — това води до един налагащ се от само себе си допълнителен въпрос.

— Откъде, по дяволите, идват парите?

— Точно така. Или ги набавя от криминална дейност, например с банкови обири.

— Като Лазерния човек?

— Да, или пък има някакво състояние, може би наследени пари. Едно е сигурно — разполага с големи суми.

Клаудия веднага промърмори една-единствена дума:

— Данъчната служба.

— Какво?

— Убиецът не е припечелил нито کرونا от няколко години, нали?

— Вероятно не.

— Значи няма обложен с данък годишен доход. Така че се обади на Данъчната служба и направи списък на всички, които са декларирали нулев доход през последните пет години. Сигурно става въпрос за десетки хиляди души, но...

— Но си струва да се опита — каза Микаела решително и записа в бележника си.

Клаудия погледна изтощено към балатума на пода, където бяха струпани вестници от няколко държави: The Academy Murders, Les assassinats de l'Academie, Akademia-tappajat, Vermoord Academy^[1]. Тя откъсна поглед от заглавията с удебелен шрифт и се обърна отново към Микаела Далстрьом.

— Какво още можеш да кажеш за убиеца? Кажи ми всяка подробност, която ти хрумва.

Микаела погледна с крайчеца на окото си към дългите списъци на екрана и се поколеба, преди да каже:

— Сега стрелям напосоки.

— Слушам.

— Както казах, само предполагам, няма доказателства, че...

— По дяволите, Микаела. Изплюй камъчето!

Микаела отново намести очилата си и леко повдигна лъскавите черни рамки.

— Мисля, че убиецът живее при близък роднина.

— Защо смяташ така?

— Серийните убийци, които страдат от зависимо личностово разстройство, често се нуждаят от помощ, за да се оправят в ежедневието, в противен случай са безпомощни.

— И убиецът на академиците страда от такова разстройство?

— Убедена съм в това. Той е способен да планира и изпълнява сложни деяния, използва високотехнологично оборудване, за да проследява жертвите си, отстранява отпечатъците си с клинична прецизност. Но с прости дейности като тези да купи кутия мляко със средна масленост от „Консум“ вероятно не е в състояние да се справи. Удивително често се оказва, че серийните убийци живеят с член на семейството, който се грижи за ежедневните задачи.

— Някой, който да им купува млякото?

— Да.

Клаудия се наведе толкова рязко над бюрото, че мониторът се разтърси.

— Мислиш ли, че този човек знае тайните на убиеца?

— Може би, ако изобщо има такъв човек.

Клаудия пак погледна ръчния си часовник.

— Дяволите да го вземат! — възкликна тя и тръгна към вратата.

— Трябва да бягам, оперативката е започнала вече.

— Клаудия, трябва да те попитам нещо, имаш ли време?

— Не.

Защо отиде точно при него?

Клаудия спря на вратата, обърна се.

— При кого?

— Онзи антикварен търговец — Лео Дорфман.

— За какво говориш?

— Можеше да отидеш в университета, да разговаряш с някой професор по литературознание. Или с литературен критик от някой вестник. Можеше да отидеш при дузина други експерти.

— Отидох при Лео, защото е най-добрият.

— Но двамата сте имали връзка, ти го спомена по време на един обяд преди няколко години. Не сте се виждали от края на деветдесетте, а сега изведнъж го търсиш. Не бих му отдавала голямо значение, но човек би могъл да го тълкува като...

— Микаела, нямам време за тези глупости.

Клаудия излезе ядосана от кабинета, кубинките ѝ трополяха по пода, докато притичваше през коридора, покрай стаята за почивка, асансьора, до североизточния край на Централното полицейско управление.

— Чакай!

Когато чу вика, се обърна и погледна към младия полицай от Националната криминална полиция, който излезе от асансьора.

— Да? — каза тя, без да забавя крачка.

Полицаят се опита да я настигне, на няколко метра зад нея съобрази задъхано за какво е дошъл.

— Ами... получихме купища въпроси и Свенения от обществеността.

— Не се учудвам. И повечето са съвсем налудничави, нали?

— Направо не е за вярване. Един дядо попита дали наградата се облага с данък. Искаше да разбере за данъчната декларация...

— Виж какво, в момента ужасно бързам. Ще поговорим по-късно, става ли?

— Да... но получихме свидетелски показания.

Клаудия спря рязко.

— От очевидец?

— Да, може би.

Полицаят от Националната криминална полиция ѝ подаде измачкан формуляр.

— Това е най-налудничавото, което съм чел досега, но е най-добре да хвърлиш едно око.

Тя дръпна листа и си пое дъх, докато четеше краткия документ.

— Получи се... преди три часа.

— Да.

Няколко секунди Клаудия стоя като вкаменена, формулярът трепереше в ръката ѝ. След това се обърна и затича в противоположната посока — обратно към сребристите врати на асансьора в другия край на коридора.

* * *

Областният полицейски началник Ларш Льовден хвърли поглед към ръчния си часовник и прекоси задушната заседателна зала. Лицето му беше бледосиво, измършавяло от умора, която дори сънят не можеше да победи. Той седна до дългата страна на масата и прошепна в ухото на началничката на щаба:

— Не можем да чакаме повече.

— Сигурно ще дойде скоро — отговори Фрида Сетерлунд.

Льовден погледна към останалите в групата: осем души и един празен пластмасов стол.

— Добре, тогава започваме. Клаудия Родригес ще дойде скоро, а в бъдеще ще присъства и някой от групата за профилиране. Ние сме разследващият екип, всеки ден ще се събираме тук на шестия етаж и целта, разбира се, е всички екипи да бъдат в течение на случващото се.

— А както знаете — добави Фрида Сетерлунд, — се случват доста неща.

Льовден изплю дискретно никотиновата си дъвка и веднага извади нова.

— От вчерашните събития всичко се промени. Сега изглежда, че онова, което тази сутрин ни се струваше случайно насилие, всъщност е поредица от изключително добре планирани атентати и е ясно, че ще работим от позицията на *worst case scenario*^[2]. А именно че извършителят планира още атентати срещу членовете на Академията. Може да се каже, че работим с оглед на две основни цели.

Той вдигна палеца и показалеца на лявата си ръка.

— Едно — да заловим извършителя. Две — да защитим членовете на Академията. Що се отнася до личната охрана, най-добре информиран по въпроса е Клаес.

Клаес Рутман, завеждащ отдела за лична охрана на Службата за охрана, отпи от минералната си вода, преди да заговори.

— Мерките за сигурност бяха значителни още преди тазсутрешните събития. Сега са повишени до степен, каквато никога по-рано не сме наблюдавали. Сигурд Вилхелмсон е единственият от членовете на Академията, който понастоящем не се намира под нашата закрила.

— Трудно се охранява дъртак, който не може да бъде открит, а?

Рутман обърна главата си надясно, кимна, но продължи, без да отвърне на хапливия коментар на Ролф Хедлунд.

— Под нас, в сектора за повишена сигурност, се намират петима от членовете на Академията. Други трима са във военната база КЗ до Карлсборг. Абсолютно невъзможно е извършителят да достигне до тези осем охранявани обекта. Гун-Брит Хьок също е в пълна безопасност на френското средиземноморско крайбрежие,

разстоянието и френската служба за охрана гарантират това. Но има двама членове, за чиято сигурност има какво да се желае.

— Ханс Екберг и Лисбет Хансон?

— Точно така. Разбира се, мерките за сигурност около фермата на семейство Екберг в покрайнините на Бурленге са значителни. Опитваме се да наблюдаваме всеки квадратен метър, всяка проклета стопанска постройка, но става въпрос за площ от 240 хектара.

Временно изпълняващата длъжността началник на Националната оперативна група Лена Бувин подсвирна.

— Това е по-голям район от Съодермалм.

Началникът на Службата за охрана кимна.

— В границите на фермата на Екбергови са разквартирувани осемнадесет служители на звено „Лична охрана“, денонощно. Освен нашите кадри има и двадесетина полицаи от запаса. Но огромният земеделски имот е разположен на плато, върху широко открит терен. От северозападната страна на фермата има иглолистна гора, там е невъзможно да се осигури охрана за цялата територия. В останалите посоки има ниви с ръж и овес.

— С други думи, свободна видимост за снайперист.

— Именно. Ако извършителят има PSG 90, може би оборудвана с термовизионен мерник, тогава това, за съжаление, е идеално място за снайперист.

Фрида Сетерлунд вдигна поглед от бележника си.

— Защо не доведем Екберг в управлението? Или да го заведем на друго сигурно място?

— Говорихме с него с часове, но той отказва да напусне фермата и семейството си.

Рутман отпи отново от минералната си вода и продължи:

— Що се отнася до Лисбет Хансон, знаете какво е положението. Не можем да я преместим от отделението по ЕКМО, не можем и да затворим университетска болница „Каролинска“. Това означава, че тя се намира в сграда, където денонощно влизат и излизат хиляди души — персонал, пациенти, роднини. Освен това болничната среда е особено сложна, това е място, на което необичайното поведение се смята за нормално. Куцане, писъци, превързано лице, обилно кървене — всичко това е напълно нормално в една болница. Тези фактори улесняват извършителя и затрудняват нашата работа.

— А проклетите микрочипове не подобряват положението — каза Льовден. — Както сигурно вече знаете, технолозите от Националната криминалистична лаборатория откриха седемнадесет микрочипа и...

Франк Ларшон поклати глава — предпазливо, за да не разлее топлото какао в пълната чаша.

— Току-що говорих с колежката ми Ева Гунаршон. Вече са открили двадесет и осем микрочипа.

Всички погледи в стаята се насочиха към прошарения криминалист.

— Двадесет и осем?

— Да, а три от тях са открити в стопанството на Сигурд Вилхелмсон до река Индалселвен.

Франк Ларшон остави внимателно чашата.

— Преди по-малко от два часа криминалистите от полицейското управление на Вестеръотланд започнаха да изследват фермата на Вилхелмсон. На таванския етаж намериха три чифта туристически обувки и във всичките имаше цифрови микрочипове, пъхнати между гумената подметка и тока. Предполагаме, че Вилхелмсон е обут с четвъртия чифт, едва ли е тръгнал на преход по чорапи, а в тези обувки вероятно има още един микрочип.

— Значи убиецът има възможност да проследи и открие Сигурд Вилхелмсон?

— Да, вероятно.

В стаята настана тишина, чуваше се само механичният звук на вентилатора на тавана — боядисани с бял лак метални перки, които се въртяха бавно над заседателната маса. След десетина секунди Льовден наруши мълчанието с примирена въздишка.

— А нямаме никакви следи, нищичко.

— Имаме нещо.

Всички в стаята се обърнаха към закръгления силует, който стоеше подпрян на перваза. Биргер Шьолин направи няколко крачки към центъра на стаята и повтори добре познатите думи:

— *Винаги съм те презирал, проклет самодоволен мръсник такъв.*

— Последните думи на Сикстен Йерпе?

— Да. Знаем, че Йерпе е познавал и презирал убиеца, това е единствената ни истинска следа.

Той седна до масата и продължи:

— Може да е съседът на Йерпе. Може да е някой съученик от тридесетте или назначен по заместване служител във видеотеката, от която е вземал под наем порнофилми. Може да е рецензент от „Дагенс Нюхетер“, който...

— Добре, *we get the point!*^[3] Може да бъде абсолютно всеки. Може да е уличен продавач, който е продал хотдог с картофено пюре на Йерпе през 1947 година.

— Именно, Ролф. Затова двама следователи от Криминалната полиция се опитват да направят списък на всички, с които Йерпе се е срещал — абсолютно всеки човек, с когото се е запознал през своите осемдесет и три години живот, до последния продавач на хотдог.

На устните на Ролф Хедлунд се прокрадна студена усмивка.

— Дяволите да го вземат, списъкът ще включва половин Европа.

— Да, първоначално, но с времето ще изтънее. Някои имат безупречно алиби, други отдавна са покойници. От Беатрис Елмстен знаем, че убиецът е мъж, вероятно на около четиридесет и пет години. Знаем, че говори шведски и използва културен, малко старомоден език. Знаем също, че може да борава с оръжия с черен барут. Освен това се е изкачил до балкона на Соня Бергвал по тясна и крива котешка стълба, това говори за превъзходна физическа форма. Също така знаем, че на дванадесети април 2007 година се е обадил на Брита Оман от Централната метро станция в Стокхолм. Онези, които могат да докажат, че са били на друго място, можем да зачеркнем веднага. Списъкът, който току-що обхващаше половин Европа, се скъси значително, нали? В него ще останат може би десетина души и някой от тях вероятно е убиецът. Този списък е доста интересен, не мислиш ли, Ролф?

Хедлунд помръдна едва забележимо главата си, отвори уста, за да каже нещо, когато боядисаната с бяла гланцова боя врата изведнъж се отвори и Клаудия се втурна в залата с развяващ се в дясната ѝ ръка лист хартия.

— Имаме очевидец!

С бързо движение на ръката тя отметна черната запотена коса от челото си.

— Току-що бях долу на регистратурата, показанията са приети от рецепционистката.

Льовден я погледна с широко отворени очи, предишната умора беше изчезнала от лицето му.

— Свърза ли се със свидетеля?

— Може да се окаже трудно да го открием.

— Какво искаш да кажеш?

Тя не отговори, а вместо това му подаде документа. Краткият формуляр беше измачкан и опръскан с кафе и сос усаби. Льовден веднага го взе, зачете на висок глас и всички в залата се заслушаха съсредоточено.

НАЦИОНАЛНА КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЯ

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ИЗВЪРШЕНО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

ЛИЧНИ ДАННИ

Име: Станислав Косниски Косински ЕГН: 590422–01241 (полски!!!)

Адрес: .....

Пощенски код/населено място: .....

Домашен телефон: .....

Мобилен телефон: .....

Електронен адрес: .....

СЪОБЩЕНИЕ/СВИДЕТЕЛСКИ ПОКАЗАНИЯ

Косински твърди, че е бил свидетел на убийството на Хюберт Рюдквист. Убиецът носел черна шапка и палто. Косински не можа да посочи други отличителни белези. Според предоставилия Свененията преди убийството извършителят казал: „Часът на отмъщението настъпи, Карл Билт“.

ДРУГИ СВЕДЕНИЯ

Мъжът има вид на бездомник, явно е, че се намира под въздействието на някакво вещество (вероятно алкохол).

Свидетелските показания са дадени в Полицейския участък на Нортул на 16 май 2012 година в 18:26 часа. Приети са и записани от Юлва Фредин-Холмстрьом.

В секундата, когато Льовден вдигна поглед от последните редове на документа, от другия край на заседателната зала се чу изсумтяване. Ролф Хедлунд поклати глава.

— Попадал съм на този пияница Косински. Не трябва да се има вяра на бръщолевенето му, *believe me*^[4]. Би продал и майка си за половин бутилка „Коскенкорва“.

Клаудия погледа за кратко през прозореца, изтощеният ѝ поглед се плъзна по кървавочервените била на покривите, по комините и телевизионните антени, които се очертаваха на фона на вечерното небе.

— Ролф — каза тя внезапно и се обърна, — онзи Косински лъже почти винаги, нали?

— *Always*.^[5]

— И е доста добър лъжец, а?

— Ако имаше световно първенство по лъжи, той щеше да спечели златния медал. Но накъде, по дяволите, биеш, Родригес? Свидетелските му показания са абсолютно *crazy*^[6].

— Съгласна съм с теб, Ролф. Показанията му са абсолютно *crazy* и точно затова вярвам, че всяка от думите му е истина. Ако се опитваше да ни измами, щеше да измисли по-достоверна лъжа.

Хедлунд отново изсумтя в отговор. Но Льовден кимна замислено и се обърна към началника на Национално звено „Убийства“.

— Няма да поемаме рискове с този убиец, Биргер. Веднага се свържи с Министерството на външните работи, съобщи им, че е налице предполагаема заплаха срещу министъра. Клаес, предполагам, че Карл Билт се намира под ваша охрана?

— Той винаги има многобройна лична охрана, денонощно. След кралското семейство Билт е един от най-стриктно охраняваните хора, така е от средата на осемдесетте.

— Звучи добре — каза Льовден, — но в такъв случай увеличи броя на дежурните охранители. Дори акар да не може да проникне в йостермалмския му апартамент. И претърсете всичките му дрехи. Всяко сако, всеки чорап. Имате ли достатъчно хора?

— Ще трябва да се обадим тук-там, да задействаме някоя и друга връзка. Но няма проблеми, до десет минути личната охрана на министъра на външните работи ще бъде от най-високата, десета степен на сигурност, гарантирам.

— Добре.

Ролф Хедлунд продължаваше да стои до прозореца, лицето му светеше огненочервено на светлината на залеза, когато се втренчи в Клаудия.

— За каква се мислиш, по дяволите? Нямаш място тук, кучко. *Comprende?*^[7]

Преди Клаудия да успее да отговори, Льовден се изправи и застана между тях, вдигна ръце като рефер между двама боксьори от тежка категория.

— Всички сме на края на силите си. Не мисля, че някой в тази стая е спал и за секунда през последните дни — тогава се стига до такива сблъсъци. Не можем да работим денонощно без сън и почивка. Все пак сме просто хора, трябва да се съобразяваме с това.

— Не.

Гласът на Род Йеглерц дойде откъм вратата и изпълни заседателната зала. След това той влезе и затвори след себе си.

— Имаме работа с убиец, който не се съобразява с нищо, затова и ние не можем да го правим. Трябва да бъдем безскрупулни като него.

Льовден погледна изненадано към своя колега и съперник.

— Род, какво правиш тук?

— Не съм длъжен да давам обяснения на никого, Ларш. Още по-малко пък на теб.

— Но тази сутрин решихме разследващата група да...

— Това беше тази сутрин — прекъсна го Йеглерц.

Огледа десетимата около масата един по един.

— От сега нататък аз ще ръководя следствените действия в разследващата група, всички решения ще се съгласуват с мен. Последната дума е моя, без изключения.

С решителни крачки той отиде до дългата страна на масата и застана под въртящите се перки на вентилатора, плътно до Клаудия.

— А, да, ще направим още една съществена промяна. Родригес, отстранена си от разследването.

Над задушната стая се спусна тишина, абсолютно безмълвие, което най-накрая беше нарушено от Йеглерц.

— Може би се нуждаеш от няколко дни почивка, кратка отпуска. Няма никакви проблеми, замини за една седмица на Банг Саен Бийч в Тайланд. След това можеш да се върнеш към обичайната си работа в Национално звено „Убийства“, задълженията ти в тази следствена група ще се поемат от Рофл Хедлунд.

Клаудия остана напълно безизразна, но Льовден направи няколко бързи крачки към директора на Национална служба „Полиция“.

— По дяволите, Род. Този случай е прекалено важен, за да стане част от играта между теб и мен.

— Между нас няма игра — отговори Йеглерц. — Ти не заемаш място в мислите ми, Ларш. Само правя най-доброто за разследването. Отървавам се от посредствена следователка, която до момента, за две денонощия, не е свършила нищичко. Тя не притежава необходимата квалификация за работа от този мащаб, така стоят нещата. Би трябвало да се занимава с обири на мазета и магазини в Бутшюрка, а не с най-големия проклет криминален случай в шведската история.

Той се обърна отново към Клаудия.

— Отстранена си от случая. Ако кракът ти стъпи в помещенията на следствената група, ако си навреш носа в работата по разследването, ако дори помислиш за убийствата в Академията, ще те тикна зад решетките за грубо нарушение на служебните задължения, разбрано ли е?

Клаудия стоеше на малко повече от десет сантиметра от директора на Национална служба „Полиция“ — толкова близо, че усещаше миризмата на дъха му.

— Ясно ли е, Родригес?

Тя срещна студените му сини очи, кимна, без да отмести поглед. След това излезе от стаята.

* * *

В антиквариата беше тъмно почти като в катран, между редиците с етажерки се движеха сенки без очертания, а огромни купчини с книги се издигаха към тавана като тъмни сталагмити в пещера.

Самотна чаена свещ осветяваше работното място до писалището и хвърляше сияние върху лицето на Лео Дорфман. Той отпи от димящия си чай, опита се да изпъне краката си, но в претъпканата стая беше невъзможно да се движиш. Върху капака на писалището се намираха ранните сбирки с лирика на Клас Фален от първата половина на шестдесетте, до тях лежеше последната книга на Сигурд Вилхелмсон „Там, където изгрява слънцето“ — последната част от поредицата романи за ловната дружинка от Йораватнет. Книгите бяха пълни с разделители и страници с прегънати ъгли, които обозначаваха интересни части от текста, други стояха отворени с лаконичните, почти нечетливи записки на Лео в полето.

В лявата си ръка той държеше екземпляр от устава на Шведската академия — лепена книжка. Обърна страницата с върха на палеца си и се зачете в старинния език от XVIII век. Когато стигна до един интересен член, остави чашата и записа няколко изречения в бележника си, след което продължи да чете с голямо въодушевление.

Внезапно забеляза един сиво-черен силует навън във вечерния сумрак, две тъмни очи, които следяха и най-малкото му движение. Сепна се, замалко да изпусне книжката в чашата с руски чай, но след това лицето му засия в усмивка и той махна на Клаудия да влезе. Тя кимна, както стоеше отвън на тъмната улица „Бундегатан“. Няколко секунди по-късно звънецът на входа издрънча и Клаудия влезе през тясната врата.

— Надявах се да дойдеш пак.

Тя направи няколко предпазливи крачки през затъмнения антиквариат, прекрачи през стихосбирките и разтворените томове на Националната енциклопедия. Когато се приближи, лицето ѝ се освети от златистата трепкаща светлина на чаената свещ.

— Изглеждаш изморена.

— Не съм спала от три денонощия.

Той стана от стола „Мадмоазел“, ръкавите му се разлюляха, щом махна към разпръснатите изрезки от вестници и купчините с книги, които се издигаха в полумрака.

— Не съм намерил надеждна следа, *sorry*. Не съм госпожица Марпъл, очевидно е. Но в компютърния архив на „Дагенс Нюхетер“ намерих доста интересна статия, тук някъде е.

— Лео, трябва да ти кажа нещо.

— Само секунда.

Той зарови сред книги и бележници и накрая намери измачкана разпечатка в бъркотията.

— Така, тук пише за страхотен скандал, който избухнал в Академията през есента на 1992 година. Тогава Лейф Линдер тъкмо бил наследил Ингвар Боргстрьом на стол номер 3 и много професори по китаистика по целия свят смятали, че...

— Лео — прекъсна го Клаудия, — много мило, че ми помогна. Но вече няма да има нужда.

— Какво искаш да кажеш? Заловихте ли убиеца?

— Разследването на това убийство е затворена страница за мен, отстраниха ме. Отбих се да ти кажа.

— Отстранили са те? Защо?

— Това е дълга история.

— Обичам дългите истории.

— Двамата най-големи началници се ненавиждат. В конфликт са от седемдесетте, а аз се оказах между чука и наковалнята, това е накратко цялата работа.

Тя сви рамене. Умората изгаряше тялото ѝ като огън и всяко движение изискваше усилие.

— Виж, Лео, беше ми приятно да се видим отново, но сега трябва да се прибера и да поспя. Вече едва се държа на краката си.

Тя го погали по брадичката за безмълвно довиждане и тръгна към входната врата. Тогава той се наведе над писалището и думите излетяха от устата му:

— Можеш да спиш тук.

Тя спря, след секунда колебание пусна дръжката на вратата и огледа препълненото помещение.

— Тук?

— Временно живея в антиквариата. Това също е дълга история.

— Представям си.

— Какво ще кажеш? Има дюшек и прилично чисти чаршафи.

Тя отново се поколеба, след това кимна и остави каската на една стойка за вестници.

— Добре.

— Супер. *Uno momento, por favor.*^[8]

Лео изчезна зад етажерките в затъмнения антиквариат, не се затрудни да намери шкафа с принадлежностите за чистене. Извади спалното бельо и изтъркания дюшек, успя да ги натика до секцията за фентъзи литература и постла между етажерките, колкото беше възможно. След това запали презареждащото се джобно фенерче и го пъкна между два от романите на Урсула Ле Гуин от 70-те.

— Не е Гранд хотел, но се ядва, нали?

— Перфектно е.

Тя изрита кубинките, захвърли дънките и коженото яке върху купчините с книги в полумрака, сви се под изтърканата завивка и затвори очи.

— Ще спя цяла седмица. Клиентите ти ще трябва да ме прескачат, ако им трябва книга от секциите по-назад.

— Спокойно, почти нямам клиенти.

Той седна с кръстосани крака до дюшека, облегна се на лавицата с лирика и погледна лицето ѝ: гарвановочерната коса, скулите, устните, затворените очи — всичко онова, което се бе променило, но въпреки това беше същото.

— Е, какви ги вършиш през последните петнадесет години?

Тя отвори очи и го погледна ядосано.

— Мислех, че ще мога да поспя тук, а не да ме разпитват.

— Наистина ми е любопитно. Например имаш ли деца? Омъжена ли си? Нали такива въпроси си задават хората един на друг, когато не са се виждали от петнадесет години?

— Вероятно.

— И?

— Добре, добре, ще отговоря на проклетите ти въпроси. Ще може ли да поспя след това?

— Може би, ако съм доволен от отговорите.

Тя вдигна поглед от лепената възглавница и отговори кратко:

— Мъжът ми беше прострелян преди пет години, оттогава е в кома. Сега може ли да поспя?

Лео протегна предпазливо ръката си към нейната, но се спря.

— Клаудия... ужасно съжалявам. Не исках да...

— Знам. Може ли да спя вече?

— Да...

Тя отново затвори очи и се настани удобно на изтъркания дюшек. След няколко секунди спеше.

---

[1] Убийствата в Академията (англ., фр., фин., хол.). — Б.пр. ↑

[2] Най-лошият възможен сценарий (англ.). — Б.пр. ↑

[3] Разбираме какво имаш предвид! (англ.) — Б.пр. ↑

[4] Вярвайте ми (англ.). — Б.пр. ↑

[5] Винаги (англ.). — Б.пр. ↑

[6] Откачени, налудничави (англ.). — Б.пр. ↑

[7] Разбираш ли? (исп.) — Б.пр. ↑

[8] Момент, моля (исп.). — Б.пр. ↑

12.

ДОРИС ЛЕСИНГ

Лауреат на Нобелова награда за литература за 2007 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... епичната поетеса на женското съществуване, която със скепсис, страст и пророческа сила поставя на обсъждане разединената цивилизация...

17 май 2012 година

Когато Клаудия се събуди, антиквариатът беше облят от пролетно слънце, а около нея се издигаха кули от книги с меки и твърди корици. Под етажерките се виждаха валма прах, квитанции, неплатени телефонни сметки, една празна консервена кутия, която блещукаше на сутрешната светлина.

За миг в главата ѝ проблеснаха събитията от предишния ден, в мислите ѝ изскочиха лицата на Йеглерц и Хедлунд, както и мъжът от стая 12 от отделението по обща неврология в Худинге.

Тя се изправи и погледна към бившия си любовник. Лео спеше на голия дървен под до долния край на дюшека, увит във вълнено одеяло, за възглавница му служеше сгънатата жилетка. Може би той почувства изпитателния ѝ поглед: събуди се и отметна косата от очите си.

— Добро утро, как спа?

— Много добре — отговори тя.

— Не те ли събуди боклукчийската кола преди няколко часа?

— Дори и земетресение нямаше да ме събуди.

Тя се протегна на дюшека и сложи краката си на най-долния рафт на секцията за научна фантастика. До нея Лео се подпря на лакти

и повдигна горната част на тялото си.

— Клаудия?

— Да?

— Мъжът ти... случилото се... искаш ли да поговорим за него?

— Не.

— Добре. Но ако размислиш...

— Тогава ще знам, че мога да поговоря с теб.

— Казвам го съвсем искрено.

— Знам. Какво ще закусваме?

— Ами трябва да има хляб и може би малко...

Той млъкна и вдигна поглед към витрината. После скочи на крака и затършува бясно из рафта с класика, зад стойките с вестници и под една отворена сбирка с есета. Накрая намери мобилния телефон под вълнената жилетка, успя да различи часа на счупения дисплей: 10:14.

— Мамка му!

Грабна маратонките и протритите дънки, замалко да падне, докато навличаше дрехите.

— Лео, какво става?

— Остани тук, Клаудия, и си дръж главата наведена. Тя не бива да те вижда.

— Коя?

— Сигрид Евертс.

Той запълзя между етажерките с лице към пода, промъкна се покрай кухненския бокс, скри се зад теологичната секция и надникна иззад събраните съчинения на Барух Спиноза.

— Дълга история — прошепна над изтърканите гърбове на книгите. — Ще ти обясня, когато се върна.

— Когато се върнеш ли? Къде отиваш?

— Трябва да отворя антиквариата, десет часът минава.

— Лео, ние сме в антиквариата.

— Знам, сложно е — каза той и изхвърча през задната врата.

Клаудия се изправи и се загледа след него през прозореца, видя как прекоси тичешком огрения от слънцето вътрешен двор. Когато изчезна през портата, тя се облегна на секцията за научна фантастика и зачака. След по-малко от минута той се появи пред входната врата на антиквариата на улица „Бундегатан“, потта блестеше на челото му, а пепеляворусата му коса стърчеше. Извади връзка с ключове, отключи

желязната врата и ръждясалата секретна брава, през магазина премина полъх, когато външната врата се отвори и той прекрачи през прага.

— Добре, Лео, сега трябва да ми разкажеш. За какво, по дяволите, става въпрос?

— Това е дълга история — каза той задъхано.

— Обичам дългите истории.

Той седна запъхтян на дюшека. Пое си въздух, а след това ѝ разказа, че помещението може да се използва само за търговска дейност и той влиза и излиза скришом, за да заблуди хазяйката. Когато свърши, Клаудия го погледна със сериозно изражение.

— И караш така от пет седмици?

— Да.

— Всяка сутрин?

— Да.

— И всяка вечер?

— Аха.

Няколко секунди двамата се гледаха в пълно мълчание. После избухнаха в неудържим смях, проснаха се на дюшека, а сълзите се стичаха по бузите им. През пристъпите на смях Клаудия успя да изрече няколко откъслечни думи:

— Лео... така ли мислиш да се промъкваш... година след година?

Той кимна, неспособен да говори, смехът запушваше гърлото му като тапа. Накрая и двамата утихнаха, само по лицата им останаха няколко бръчици от смях.

— А какво ще закусваме? Имаш ли нещо, което да става за ядене?

— Има орехов хляб, може би и малко кашкавал.

— Идеално.

Той побърза да отиде в кухненския бокс. Малката стая беше пълна е всевъзможни боклуци — празни консервени кутии, картонени опаковки от суши и мръсни чинии бяха натрупани на купчини по пода и в мивката, но накрая той успя да намери чайника и кутията с чай.

— Нямам кафе — извика през отвора на вратата. — Искаш ли чай?

Чу отговора ѝ иззад етажерката с лирика — няколко псувни на испански, които му бяха добре познати.

След половин час те седяха на възглавниците в прозоречната ниша. Остатъците от закуската стояха върху писалището пред тях — няколко корички хляб и сухари, кашкавал, един празен пакет от масло, две четки за зъби в празната чаша от сок. Външната врата беше отворена и през нея влизаше свеж въздух и глъчката от големия град. Лео погледна към „Бундегатан“, направи си последен сандвич от пълнозърнест сухар с кашкавал и изтръска трохите от наболата си брада.

— Е, какво ще правим сега?

— Първо ще допия този блудкав чай. После ще отида в някое кафене и ще си купя едно голямо лате.

— Имах предвид полицейското разследване.

— Знам какво имаше предвид.

Тя се облегна на витрината, в крайчеца на окото ѝ за секунда проблесна раздражение, когато повтори отговора си от предишния ден:

— Това е затворена страница за мен. *Finito*^[1].

По време на закуската им в антиквариата бяха влезли двама души. Първият, студент по литература, разлисти всички книги на Дейвид Фостър Уолъс, но не купи нито една. Втората посетителка, жена на средна възраст, попита как да стигне до сладкарница „Вивел“. Сега в магазина влезе трети човек — мъж на около осемдесет години, облечен с ленени панталони и синя карирана риза. Сигурно в младостта си беше изглеждал едър и силен, но сега беше леко закръглен, светлосините му очи се вгледаха в седящите в прозоречната ниша Клаудия и Лео.

— Здравсти, да не ви прекъсвам обяда?

— Закуската — поправи го Лео, — но изобщо не ни безпокоите. Как мога да ви помогна? Хубава книга ли търсите?

— Не, точно обратното.

— Обратното?

Мъжът се приближи, кимна.

— Жена ми, Астрид, почина преди няколко години.

— Съжалявам да го чуя.

— Последните години бяха трудни, не мога да го отрека. Алцхаймер. Но преди да се разболея, тя винаги беше изпълнена с живот и пипето ѝ сечеше. Много обичаше книгите, нали разбирате. Самият аз никога не съм си падал много по четенето, но Астрид постоянно седеше с книга на фотьойла вкъщи. През годините събра цяла библиотека.

— Звучи прекрасно.

— Да, така си беше.

За няколко секунди мъжът загуби нишката на мисълта си, улиса се в стари спомени, но изведнъж се изкиска.

— Ама че се заплеснах! Ами сега книгите ѝ стоят вкъщи и събират прах, затова си помислих, че...

— Разбира се, с удоволствие ще им хвърля око. Къде живеете?

— Точно зад ъгъла, на „Катарина Бангата“. Как разбрахте какво ще кажа?

— От четиринадесет години имам антиквариат — отговори Лео с усмивка. — Веднага ли да отидем?

— Да, устройва ме напълно. Ще изчакам отвън.

Лео се изправи, духна свещите и obu маратонките на босите си крака, клекна до Клаудия, развълнуван като малко дете, и прошепна:

— Обожавам да разглеждам библиотеките на хората, почти като фетиш ми е. Какво ще кажеш, ще дойдеш ли с нас?

— И още как. Искам да видя по-отблизо този фетиш.

— Супер, ела!

От чекмеджето на писалището той извади флумастер и написа на гърба на телефонна сметка „Скоро се връщам, Лео“, залепи я с тиксо от вътрешната страна на вратата и заключи. След това тримата тръгнаха по „Бундегатан“, завиха зад ъгъла и продължиха само две пресечки на юг. Докато вървяха по алеята между дърветата, старецът вдигна глава, погледна към сутрешното слънце, което надничаше между короните, и се обърна към Клаудия.

— Пролетта е прекрасна, нали?

— И то много.

— С Астрид се оженихме през пролетта — на деветнадесети април 1958 година. Между другото, казвам се Свен-Улуф.

— Приятно ми е да се запознаем. Аз се казвам Клаудия, а това е Лео.

Мъжът спря при номер 38 на улица „Катарина Бангата“ и извади измачкано листче с четири записани цифри.

— Паметта ми не е като едно време — обясни той и въведе кода.

Клаудия и Лео влязоха след възрастния човек и се заизкачваха по стълбите. Следваха го на няколко стъпала разстояние. Когато стигнаха до втория етаж, Клаудия хвана ръката на Лео и прошепна в ухото му:

— Как мислиш, дали в библиотеката ще има находки?

— Едва ли. Но винаги е еднакво вълнуващо да провериш.

На най-горния, пети етаж Свен-Улуф отключи боядисана в зелено врата и ги покани да влязат.

— Влизайте направо, не е нужно да си събувате обувките.

Те минаха покрай банята и гардероба, слаба миризма на готвено и затворено изпълваше апартамента. Свен-Улуф спря в края на дългото антре и махна към една врата.

— Вие си разглеждайте спокойно, а аз ще свърша малко работа в кухнята. На леглото съм оставил няколко празни торбички от „Консум“. Ако намерите интересни книги, можете да ги сложите в тях.

— Добре, благодарим.

Когато той отиде в кухнята, те влязоха в спалнята и забелязаха лавиците от тиково дърво покрай стените. Лео се приближи бързо до най-близката и започна любопитно да разглежда гърбовете на книгите, прегледа избледнелите от слънцето заглавия рафт по рафт.

— Еха...

Книгите представляваха своеобразен музей на издадените през двадесетте и тридесетте години криминални романи на английски език: Марджъри Алингам, Гилбърт Кийт Честъртън, Агата Кристи, Найо Марш, Дороти Л. Сейърс, псевдонимите Куентин Патрик и Патрик Куентин, Роналд Нокс — стотици писатели, подредени по азбучен ред, а заглавията — хронологично.

— Невероятно, цялата поредица за лорд Питър Уимзи! И то изданията с меки корици и зелен фон на криминалните романи на „Пенгуин“.

— Значи това е твоят фетиш? Парцаливите книги?

— Няма нищо по-хубаво на света.

С голямо въодушевление той започна да изважда един след друг криминалните романи, слагаше ги в оставените от Свен-Улуф торбички. Докато ги разлистваше, на пода падаха откъснати страници

и гърбове на книги, залепени с лепило или закрепени с телчета. Книгите изобилстваха от подчертани места, прилежно прегънати ъгли на страници и преведени думи в полетата, тук-там личаха петна от чай и мармалад.

— Наистина ли смяташ, че някой ще иска да ги купи?

— Луда ли си? Та те не стават дори за подарък.

— Какво ще правиш с тях тогава?

— Ще ги чета, естествено. Отдавна мечтаех за някои от тези заглавия, особено за криминалетата от тридесетте на Джорджет Хайър. „*Why shoot a butler*“^[2] е върхът, ако не ме лъже паметта.

— Значи вече си я чел?

— Когато бях на осемнадесет или деветнадесет. Но не си спомням кой беше убиецът.

— Лео, може ли да те попитам нещо?

— Разбира се — отговори той и продължи да търси между книгите.

— Въпросът няма да ти хареса.

— Вероятно не, но питай.

— Как, по дяволите, се издържа антиквариатът ти?

— Много хора са ми задавали този въпрос, страшно много.

— Какво им отговаряш?

— Само свивам рамене и се усмихвам загадъчно — отговори той и се усмихна.

— Това ли е загадъчната ти усмивка?

— Мда.

— Трябва да порботиш по нея. Изглеждаш като Джим Кери в „От глупав по-глупав“.

— Имаш ли други коментари за бизнеса ми?

— Цял куп, но не знам дали въобще може да мине за бизнес. Явно нищо не продаваш.

— Онзи ден продадох една книга за три хиляди крони — „Украсеният с рози олтар“ от Едит Съодергран, оригинално издание от 1919 година.

— За три хиляди крони?

— *Si, sehora.*^[3]

— За колко я купи?

Той сви рамене и докара най-загадъчната усмивка, на която беше способен. После взе още една торбичка от „Консум“ от леглото и започна да я пълни с внимателно подбрани криминални романи. След няколко минути Свен-Улуф подаде главата си през отвора на вратата и погледна доволно към пълните хартиени торбички.

— Колко хубаво, намерили сте нещо, което си струва четенето.

— И още как, тук е пълно със съкровища.

— Великолепно.

— Но мога да ви дам само по хилядарка на торбичка, за съжаление. Може би две хиляди.

Свен-Улуф размаха ръце в знак на отказ.

— Не искам нито крона. Правите ми услуга.

— Но поне петстотин можете...

— И дума да не става. Искате ли да пийнем кафе?

— С удоволствие, но не искаме да ви се натрапваме.

— Кафето вече е готово. Имам и малко дребни сладки. Купешки — добави той със съжаление в гласа. — Астрид печеше сладки няколко пъти седмично, но аз съм безнадежден случай по отношение на печивата.

— Малко кафе ще ми дойде добре — каза Клаудия и кимна към Лео. — Този тип има само билков чай в антиквариата си.

— Астрид винаги пиеше чай, а аз — кафе. Тя обичаше чай с мед и мляко, особено вечер. Елате, сложил съм масата ето тук.

Те тръгнаха след него, прекосиха дневната и отидоха в кухненския бокс, където преобладаваха кафявите нюанси: кафеарката, възглавничките за сядане, карираните тапети от класическата марка „Бурос“ — всичко беше кафяво. На перваза беше сложено радио, от високоговорителите звучеше втората соната на Брамс за виолончело и пиано. Те седнаха около масата, Свен-Улуф наля кафе в три чаши и посочи към подноса със сладки.

— Просто си взимайте. Колкото искате.

— Благодарим.

Клаудия веднага си взе една бисквита, Лео — две.

— Е, тук в Съодермалм ли живеете?

Главата на Лео трепна, той понечи да спомене стария си апартамент на „Готландсгатан“ само на няколко крачки улук, но не успя.

— Съодермалм е красив — продължи Свен-Улуф. — Аз съм роден и израсъл на „Бергсундестранд“ до Хурнстул. Но когато бях на девет, се преместихме на улица „Бюрхолмсгатан“ и оттогава живея тук в покрайнините. Виждате ли статуята там долу?

Лео кимна, без да погледне.

— Статуята на Нака Скуглунд?

— Знаехте ли, че изобразява как Нака вкарва гол от ъглов удар? Ние бяхме на този мач с големия ни син — срещу отбора на Карлстад през 1964 година, ако не ме лъже паметта. А вие?

Клаудия отпи глътка кафе.

— Какво ние?

— Отдавна ли сте заедно?

— Не сме заедно.

— Наистина ли? Изглеждате толкова...

Той не завърши изречението, а само махна с ръце.

— Познаваме се отдавна — обясни Лео.

В този момент радиото изпраця, втората соната на Брамс беше прекъсната от сериозен мъжки глас.

— *Прекъсваме временно предаването за извънредна емисия новини. Още един член на Шведската академия е бил намерен мъртъв тази сутрин.*

Клаудия остави с трясък чашата с кафе и се втренчи в радиото на перваза.

— *Рано сутринта, малко след седем часа, група норвежки любители орнитолози са открили мъртвото тяло на Сигурд Вилхелмсон във Фемундсмарка, на няколко километра западно от шведско-норвежката граница. Полицията не дава Свенения за смъртта, но вече е ясно, че Вилхелмсон е бил застрелян, и се предполага, че извършителят е същият, който по-рано уби шестима от членовете на Шведската академия. Говорителят на полицията, Вивека Йостлинг, не желае да коментира, преди да бъде готов техническият анализ, но в 13:00 часа този следобед в полицейското управление в Стокхолм ще се проведе пресконференция. Разбира се, ние ще я предаваме пряко и ще прекъсваме периодично сутрешния ни блок с новини за последния разстрел. Както разбрахте, Сигурд Вилхелмсон е мъртъв. Почина на шестдесет и седем години.*

Новинарската емисия свърши и втората соната на Брамс продължи от мястото, на което беше прекъсната — точно след алегрото.

— Ужасяваща история — каза Свен-Улуф и отпи от кафето си. — Наистина ужасяваща.

Лео кимна, опита се да улови погледа на Клаудия, но тя не отместваше очи от прозореца.

— Мисля, че трябва да си тръгваме — каза той и се изправи. — Кой знае, в антиквариата може да дойде клиент.

Свен-Улуф не можа да скрие разочарованието си, искаше му се да си поговорят още малко.

— Разбира се, разбира се. Но сте добре дошли отново. Може би ще намерите още интересни книги.

— Сигурно.

Тримата излязоха заедно в антрето, Лео с пълните торбички в ръце. Той остави едната на пода и се ръкува със Свен-Улуф, благодари му отново за книгите.

— Няма защо. И както казах, винаги сте добре дошли в дома ми.

Клаудия хвърли кратък поглед към възрастния човек, кимна, но не каза нищо. Едва навън на площадката отвори уста, изсъска под нос, докато бързаше по тясното стълбище.

— Седем души. Този мръсник уби седем членове на Академията и ще продължи... докато не го спрем.

— Как е успял да открие Вилхелмсон?

Тя обърна глава изненадана, почти беше забравила, че Лео е на стълбището зад нея.

— Какво?

— Нали полицията търси Вилхелмсон с кучета и хеликоптери. Училища и пенсионерски клубове го издирваха с хайки, но никой не го намери. Как, по дяволите, убиецът е успял да го открие?

— По микрочипа.

— Сигурно се шегуваш?

— Открихме тридесетина микрочипа в дрехите на членовете на Академията. Бяха сложени в шевовете, под токовете на обувките, в периферията на една шапка. Убиецът ги е поставял през последните пет години. През този период е могъл да открие членовете на Академията по цялото земно кълбо.

— Явно този убиец на академици се е подготвил старателно.

Клаудия въздъхна раздражено, когато излязоха през вратата и се озоваха на „Катарина Бангата“.

— Това разследване се разраства с всеки изминал ден — промърмори тя и тръгна по алеята между дърветата. — Вече е въввлечен и министърът на външните работи.

— Министърът на външните работи ли? — каза Лео задъхано с по една тежка торбичка с книги във всяка ръка. — Как така?

— Имаме очевиден убийството на Рюдквист — бездомник пияница. Според него убиецът е казал: *Часът на отмъщението настъпи, Карл Билт.*

— Карл Билт?

— Да.

— Не ти ли се струва странно?

— Да, дори много, но мисля, че свидетелят казва истината.

Когато стигнаха до улица „Йостьотагата“, завиха зад ъгъла, покрай магазина за хранителни стоки.

— Знам, че звучи странно, но възможно ли е да има някаква връзка между Билт и Шведската академия? Някаква допирна точка?

— Не ми се вярва — отговори Лео.

— Възможно ли е той да познава някого от членовете на Академията?

— Не, доколкото знам.

— Карл Билт изказвал ли се е някога за литература или изобщо за книги?

— Струва ми се, че любимият му писател е Ларш Густафсон. Май е чел „Тенисистите“ през седемдесетте, но това...

Изведнъж той спря.

— Карл Билт? Така ли е казал убиецът?

— Да...

— Възможно ли е?

— Кое?

— Може би паметта ме лъже.

— За какво, по дяволите, говориш, Лео?

Той не отговори, а забърза към „Бундегата“ с развяващите се наляво-надясно торбички. Накрая се затича, измъкна връзката с ключове от дънките си и започна да човърка в ръждясалата ключалка.

Когато най-после успя да отключи входната врата, Клаудия го беше настигнала.

— Лео, какво, по дяволите, става?

— Трябва да проверя нещо...

Когато влязоха в антиквариата, той остави торбичките и отиде запъхтян до една етажерка, която беше скрита зад останалите. На най-горния рафт намери подвързан том — твърдите корици от козя кожа бяха изтъркани, но златистата украса блестеше на слънчевата светлина: СКАНДИНАВСКА СЕМЕЙНА ЕНЦИКЛОПЕДИЯ, ТОМ III — ОТ БИЕ ДО БРЮНЕ. Никой не беше отварял тази книга от десетилетия, страниците зашумоляха, когато той я сложи на писалището и започна да я разлиства. Накрая спря на едно място в средата на енциклопедията.

— Ето!

Лео проследи с показалеца си редовете в най-долната част на страницата. Клаудия зачете над рамото му и се вгледа в кратката бележка:

Карл Нилс Даниел Билт (1850 — 1931) — шведски камерхер, историк и писател. Почетен доктор по философия от Университета на Упсала. Представител на Постоянния арбитражен съд в Хага. От 1901 година чл. на Шведската акад., заемал стол № 1.

— Божичко...

Във въздуха се разлетя прах, когато той затвори енциклопедията и вдигна поглед към Клаудия.

— Ами ако убиецът е имал предвид писателя Карл Билт — члена на Академията, живял преди сто години?

Клаудия се втренчи в него.

— Този Карл Билт — академика, искам да кажа — знаеш ли нещо за него?

— Не много. В началото на двадесети век е бил дипломат, ако не ме лъже паметта. Дори на него е наречена улица в Рим — „Виа Карло де Билт“. Но като писател е напълно забравен. Аз се занимавам с

литература от двадесет години, но никога не съм чувал да споменават книгите му.

— Но какво означава всичко това? Часът на отмъщението настъпи, Карл Билт. Какво може да е имал предвид убиецът?

— Нямам представа, но знам къде може да се намери отговорът.

— Къде?

— В добре охранявано подземно помещение под Борсата — там се съхранява архивът на Шведската академия. Ако някъде има отговор, то той е там.

Клаудия затвори очи. Когато отново ги отвори десетина секунди по-късно, беше взела най-трудното решение в живота си.

— Отивам там. Веднага.

— Това не беше ли затворена страница за теб?

— Така мислех. Но трябва да проверя този архив.

— Добре. Идвам с теб.

Тя веднага се вкопчи в него, заби пръстите си в ръката му.

— Това е разследване на убийства, а не литературен кръжок.

— Клаудия, архивът се състои от хиляди записки от заседания и писма, написани на ръка, с наименования, които никой не е използвал от началото на миналия век. Ще съм ти нужен там.

— Слушай ме внимателно, Йеглерц ми забрани да продължавам с разследването. Заплаши, че ще подаде жалба срещу мен за грубо нарушение на служебните задължения. Не обикновено, а грубо нарушение, разбираш ли какво означава това?

— Ни най-малко.

— Ако извършиш нарушение на служебните си задължения, ти налагат глоба. Ако те признаят за виновен в грубо нарушение, може да отидеш в затвора за шест години.

Тя пристъпи към него, лицето ѝ беше толкова близо до неговото, че почти се докосваха.

— Йеглерц не би се поколебал да ме вкара в затвора. Ако дойдеш с мен, ще се отнесе не по-малко безскрупулно с теб, разбираш ли, Лео? Това не ти е някаква си игра, дявол да го вземе.

Той отвърна на погледа ѝ за кратко, след което извади табелката с надпис ЗАТВОРЕНО и я окачи на вратата.

— Хайде да тръгваме.

* * *

Само десет минути по-късно Клаудия паркира своята „Хонда Шадоу“ на „Шьопманбринкен“ — завиваща под ъгъл улица до югоизточното крило на Кралския дворец. Зад нея Лео слезе от мотоциклета и двамата забързаха по тесните калдъръмени улички на Гамла стан, които бяха пълни с туристи и наситени с аромати от кафенетата.

Площад „Стурториет“ беше средището на града от Средновековието насам, неговото сърце и сцена на важни събития. Тук бяха екзекутирани благородници и техните прислужници по време на Стокхолмската кървава баня, тук жителите на столицата се бяха събирали за кралски сватби и коронации, но мястото никога не беше изглеждало като сега.

Площадът гъмжеше от журналисти, фотографи и оператори, репортажи на двадесетина езика отекваха тук, където през Средновековието се беше помещавал пазар. Радиорепортери се опитваха да се надвикат един друг, звукооператори от „Дойче Веле“ и Норвежкото радио и телевизия се бяха сбили.

По целия площад седяха хора, които разлистваха книгите на членовете на Академията и търсеха утеха в романите и стихосбирките на починалите писатели. На калдъръма до чешмата на „Стурториет“ се бяха настанили десетина студенти по литературознание, които четяха на глас от дебютния разказ на Сигурд Вилхелмсон „Кръвни връзки“. Над всички тях се издигаше Борсата като бдящ родител, нейната фасада в стил рококо и пастелни цветове сияеше на слънчевата светлина. Площадките на стълбището, което водеше към Голямата борсова зала, бяха покрити с букети, съболезнователни писма, свещи, чиито пламъчета трептяха на пролетния бриз.

Клаудия и Лео си проправиха път в тълпата покрай микробусите на телевизионните канали и се добраха до боядисаната в бяло дървена врата на югозападната страна на сградата. Лео погледна облата брава.

— В момента, в който влезем вътре, извършваш грубо нарушение на служебните си задължения, после няма връщане назад. Клаудия, напълно сигурна ли си?

— Не.

След това тя натисна най-горния бутон на домофона, под пластмасовата козирка се виждаше написано на машина: СЕКРЕТАРИАТ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ. Дървената врата се отвори почти моментално и на прага се появи белокож мъж.

— Махайте се. *Go away!*^[4] Академията е временно затворена, по причини, които едва ли е необходимо да разяснявам. *The Academy is closed.*^[5] *Geschlossen!*^[6] Молим журналистите да се обръщат към други институции.

Без да изчака отговор, той започна да затваря масивната дървена врата, но Клаудия прекрачи прага с дясната си кубинка. В процепа на вратата тя различи гневното лице на мъжа.

— Не сме журналисти — обясни тя спокойно. — Аз съм следовател от Национално звено „Убийства“. Казвам се Клаудия Родригес и съм тук по повод на убитите членове на Академията.

Мъжът разгледа обстойно полицейската значка в протегнатата ръка на Клаудия, след което отвори вратата и им позволи да влязат в сградата на Борсата. Те тръгнаха бавно по настлания с варовикови плочи под и прекосиха широкото преддверие, докато той залостваше вратата зад тях.

— Аз съм уредник в секретариата на Шведската академия — обясни мъжът и ги настигна. — Извинете ме за грубото посрещане. Но както разбирате, през последните дни тук е абсолютно...

Думите му заседнаха на гърлото.

— Да, разбирам — каза Клаудия и сложи ръката си върху неговата. — Сигурно сте прекарвали няколко ужасни дни.

Уредникът си пое дълбоко дъх и се поуспокои.

— Да, наистина ужасяващи, а тази сутрин до мен достигна новината, че и Сигурд е бил застрелян. Убит далеч на север в норвежките планини, вярно ли е?

— Да, съжалявам.

Тя хвърли поглед към стълбището и самотния горен етаж.

— Сам ли сте тук?

— Да, началникът на канцеларията не може да дойде, ковчежникът също. Преживели са прекалено силен шок, същото важи и за останалите служители. Нобеловият музей също е затворен. Разбира се, аз приех разстрелите не по-малко тежко от другите, но все някой трябва да държи настрана всички проклети журналисти.

— Да, няма спасение от тях — каза Лео. — Приличат на глутница гладни вълци, надушили плячка.

— Да, като глутница вълци са, имате пълно право. Тези така наречени журналисти са хищници без никаква съвест. Снощи един се изкачи по фасадата — един от онези папараци, нали разбирате. Беше се вкопчил като маймуна в улука на горния етаж и се опитваше да снима Борсовата зала, но успях да го прогоня с един ръжен. Трябва да беше французин, негодникът му с негодник. Или поне ругатните му, когато падна на земята, бяха на френски и не бяха никак изтънчени, ще знаете.

След това той разтвори ръце във въпросителен жест.

— Е, с какво мога да помогна на полицията?

— Нуждаем се от достъп до архива на Шведската академия.

Учтивостта изведнъж се изпари от лицето на уредника.

— И дума да не става. Архивът не е народна библиотека, където всеки може да влезе и да...

— Ние не сме всеки. Разследваме убийства.

— Никой — изсъска той, — абсолютно никой извън Шведската академия няма право да посещава секретния архив. Това беше първото, което Хюберт Рюдквист ми обясни, когато започнах работа тук преди двадесет и три години.

Клаудия отговори тихо, почти шепнешком, но гласът ѝ се чу ясно в огромното преддверие.

— Хюберт Рюдквист е мъртъв. Беше убит преди три дни, застрелян в главата с револвер. Шестима други членове на Академията също станаха жертви на убиеца. Ако не ни позволите да влезем и да погледнем в архива, може и други да загубят живота си. Искате ли това да тежи на съвестта ви?

Уредникът сведе поглед, втренчи се в каменната настилка и поклати бавно глава.

— Тогава отворете архива — каза Клаудия — и ни позволете да влезем.

Той се поколеба още няколко секунди, след което махна към тесен коридор, който водеше към подземие.

— Оттук.

Те тръгнаха по коридора и накрая спряха пред ниска желязна врата, вградена в зида. Уредникът погледа вратата, след което извади

връзка с много ключове и отключи двете ключалки. На подземния етаж отекна скърцане, когато мъжът бутна вратата и я притисна към стената с райбер.

— Тук долу — каза той — се съхраняват най-големите литературни съкровища на страната. С тях трябва да се борава много предпазливо.

— Не се безпокойте — отговори Клаудия. — Книгите ще бъдат в сигурни ръце.

Тя кимна към Лео.

— Неговите.

Уредникът хвърли бърз поглед с крайчеца на окото си към Лео. След това слязоха по каменното стълбище и минаха под тесния свод от XVIII век. В края на стълбището се разтваряха три подземни зали, а няколко електрически крушки разпръскваха златистокафява светлина. Трите зали се намираха в редица по протежение на западната страна на Борсата, отвън пред заградените с решетки прозорчета се различаваха уличките на Гамла стан и множество крака, които бързаха покрай сградата.

— Тук не са влизали много външни лица, вие може би сте първите.

Когато уредникът продължи нататък през залите, стъпките му отекнаха под каменния свод, гордостта личеше ясно в жестовете и се долавяше в гласа му.

— Това е секретният архив на Шведската академия, една от най-значимите съкровищници на литературния свят. Оказвам ви голямо доверие, като ви позволявам да пребивавате тук и да се запознаете с тайните на Академията.

Той се взря в тях.

— Не злоупотребявайте с това доверие.

Лео сложи лявата си ръка на рамото на уредника.

— Няма да злоупотребим, имате думата ни.

Уредникът погледна Лео и кимна. Сякаш ги свърза безсловесна роднинска връзка.

— Ако ви трябва за нещо, ще бъда в кабинета си, до Борсовата зала. А ако ви е необходима повече светлина за четене, от секцията с витрините могат да се вземат преносими лампи.

Той направи няколко крачки през залата на архива, но спря на най-долното стъпало и обърна леко глава.

— Постарайте се да заловите проклетия убиец, само това ви моля.

След това изчезна по кривите каменни стълби, стъпките му се чуваха все по-отдалеч и накрая напълно заглъхнаха.

Клаудия и Лео останаха в средата на залата, заобиколени от етажерки с книги и хиляди засекретени ръкописи. В подземното помещение цареше някаква тържественост, нещо плашещо, около себе си те усещаха поривите на хладния въздух като духове в обитавана от нечисти сили гробница. На рафтовете на архива продължаваха да живеят мъртви писатели като призраци от пресована ленена хартия и мастило. Старинни томове, протоколи, кореспонденция, написани на ръка от поети и кралски особи преди стотици години.

— Какво всъщност правят членовете на Академията в Борсата?

Лео отвърна шепнешком, както се говори в погребален параклис.

— Събират се всеки четвъртък точно в 17:00 часа. Сядат в заседателната зала, която се намира над нас, и на тези срещи могат да присъстват само членовете на Академията.

— Никой друг?

— Не, нито дори кралят или децата му. Всъщност точно така е записано в устава.

— Сигурно на мнозина им е любопитно какво се говори в тази зала.

— Повечето журналисти от секциите за култура и литературоведите биха дали дясната си ръка, за да могат да подслушват заседанията на Академията.

— Ти също, предполагам.

— Вероятно — отговори той с усмивка.

— Какво обсъждат на заседанията?

— Най-важната им задача е да определят лауреата на Нобеловата награда за литература. Събират се горе в залата привечер всеки четвъртък и разискват в продължение на няколко часа, а постоянният секретар записва всичко важно, което се казва, в протокола си от срещата.

— Но никой никога не разбира какво е било обсъждано?

— Всички номинации за Нобеловата награда и експертни становища се засекретяват за срок от петдесет години, а след това се публикуват в сборници, които могат да се купят от всяка книжарница. Но ръчно воденият протокол на секретаря съдържа най-големите тайни. Те се съхраняват тук, в подземиято, и никой извън Шведската академия никога няма право да ги прочете.

— Никой, освен теб.

Лео кимна замислено. Той разгледа хилядите томове на рафтовете покрай каменните стени, поглади с ръка някои гърбове от телешки бокс и тъкани корици с дантелена украса.

— Само предполагам, разбира се, но може би тук пише нещо за члена на Академията Карл Билт — нещо, което обяснява защо убиецът е споменал точно неговото име.

— Да, може би.

Той тръгна бавно покрай рафтовете, изучаваше щампованите със златни букви заглавия върху гърбовете на книгите.

— Карл Билт е избран за член на Шведската академия през 1901 година, това е много специален момент от историята ѝ.

— Защо?

— Тогава за първи път се връчва Нобеловата награда.

— Добре, значи Билт е бил избран през 1901-ва. Колко дълго след това е бил член?

— До смъртта си през 1931 година.

— С други думи, тридесет години?

— Да.

— Това означава, че имаш да изчетеш тридесет годишника. Дано да ти се чете.

Той отвърна с широка усмивка. След това се отдалечи между криволичещите етажерки на архива и скоро откри правилната секция: медночервен махагонов рафт в далечния край на залата.

— Тук са записките на постоянния секретар от заседанията — от времето на Густав III до днес.

Трите най-горни рафта бяха препълнени с дебели годишници, подредени в хронологичен ред. Лео свали един том от средния рафт, позлатените букви на заглавието се виждаха ясно в светлината от електрическите крушки: „Годишник на Шведската академия за 1901

година“. Той хвана тома с двете си ръце, внимателно, сякаш беше новородено дете.

— Представи си само — прошепна, — едва няколко души са докосвали тази книга през последното столетие. Кой знае, може би аз съм първият, който четете бележките, откакто са били записани.

Той извади една лампа за четене от витрината. След това седна в един от фотьойлите и започна да разлиства внимателно годишника и да четете записки, засекретени между марокеновите корици от над един век. Клаудия седна на отсрещния фотьойл.

— Какво търсим всъщност?

— Нямам представа.

Лео четеше бързо записките от заседанията на постоянния секретар, трудният за разчитане почерк лъкатушеше по листовете от ленена хартия страница след страница, стотици бележки, зачеркнати пасаж, нечетливи поправки, мастилени петна.

След малко повече от час четене той затвори внимателно кориците от козя кожа в бронзов нюанс на годишника и се изправи, опъна изтръпналите си крака.

— Намери ли нещо интересно?

— Намерих много, но не за Карл Билт.

Върна годишника на мястото му на рафта и извади следващия том, продължи със записките от заседанията през 1902 година.

В такива занимания, час след час, двамата прекараха деня в подземие на Борсата. Веднъж уредникът слезе отново в архива и погледна строго Лео, който точно беше започнал да четете годишника от 1911 година.

— Виждам, че обръщате страниците много предпазливо, без да натискате хартията на протритите от мастилени петна места. Очевидно е, че и преди сте си имали работа с ценни документи.

— Никога толкова ценни.

Уредникът кимна, след което отиде до масичката на един крак между фотьойлите и сложи две бутилки с минерална вода и малко плодове.

— Помислих, че сте гладни, седите тук и четете вече цял работен ден.

— Благодарим ви, много мило от Ваша страна — каза Клаудия и се протегна за една ябълка.

— Намерихте ли нещо, което може да ви бъде от полза?

— Не.

— Още не — добави Лео с пълна с банан уста.

— Само кажете, ако мога да ви услужа с нещо. Тук долу аз се ориентирам по-добре от всеки друг.

— Разбира се — каза Лео. — Веднага ще ви кажем... ако има нужда.

Уредникът остана още малко в подземие, може би очакваше въпрос за сложната структура на архива, за объркващата номерация на секциите, но и двамата посетители мълчаха като риби на фотьойлите си и ядяха от плодовете.

— Както казах, само ме повикайте.

След това той излезе от архива. Клаудия отхапа голяма хапка от втората си ябълка, погледна към каменното стълбище и изчака стъпките на уредника да заглъхнат.

— Май никога не съм била толкова гладна.

— Нито пък аз.

За няколко минути те изядоха плодовете и изпиха водата в бутилките до последната капка. Лео продължи да преглежда разтворения годишник, безкрайните пасажи, и скоро се свечери. Сумракът се спусна пред прозорчетата на подземие, минаващите отвън крака ставаха все по-малко, гласовете от „Стурториет“ все повече утихваха.

Изведнъж Клаудия забеляза изражението на Лео, видя как той попибва умислено ръба на корицата.

— Намери ли нещо?

— Не знам — промърмори той в отговор. — Може би.

— Нещо за Карл Билт ли пише?

— Да. И не.

— Какво искаш да кажеш?

— Карл Билт — отвърна той — не е споменат в никой от годишниците. Абсолютно никъде. Но в този текст се споменава номерът на стола му.

Тя стана от фотьойла и клекна до Лео.

— Какъв текст е това?

— Бележка от 1911 година, записана от Карл Давид аф Виршен.

— Кой е той?

— Бил е постоянният секретар на Академията в края на деветнадесети и началото на двадесети век и изглежда, че тук е написал нещо за Нобеловата награда.

И двамата се наведоха над разтворения протокол и прочетоха записките на Виршен от заседанието — черни мастилени букви, които криволичеха върху пожълтели и избледнели листове.

Натан Съодерблум, професор по история на теологията в Университета на Упсала и свещеник в църквата „Света Троица“, след близо двуседмично закъснение предложи номинация за Нобеловата награда за литература за 1911 година. Номинацията се отнася за познатия на всички ни писател и литератор Аугуст Стриндберг.

Трябва ли Шведската академия да номинира гореспоменатия писател като кандидат за Нобеловата награда за литература за 1911 година, въпреки че предложението беше получено след края на установения срок?

С оглед на горното взехме решение по поставения въпрос с открито гласуване на втори февруари, четвъртък. По този повод на всички членове беше напомнено в съответствие със завещанието на Алфред Нобел да вземат надлежно предвид националната принадлежност. Беше изрично желание на Алфред Нобел наградата да не се присъжда на скандинавци по-често, отколкото на други кандидати. В изготвения от Нобеловия комитет списък вече има двама души от шведска националност: № 13 — Густаф Фрьодинг, предложен от Адолф Нурен и С. Ю. Боетиус, професори в Университета на Упсала, както и № 23 — Вернер фон Хейденстам, предложен от Фредрик Вулф, професор в Университета на Аунд. Освен това носителката на Нобелова награда за литература за 1909 година Селма Лагерльоф също е от шведски произход.

Гласуването се проведе по следния въпрос: Трябва ли Аугуст Стриндберг да бъде номиниран за Нобеловата

награда за литература за 1911 година?

Решението на осемнадесетте членове беше, както следва:

Стол № 1: Не
Стол № 2: Да
Стол № 3: Да
Стол № 4: Не
Стол № 5: Да
Стол № 6: Да
Стол № 7: Да
Стол № 8: Не
Стол № 9: Да
Стол № 10: Не
Стол № 11: Да
Стол № 12: Не
Стол № 13: Не
Стол № 14: Не
Стол № 15: Да
Стол № 16: Да
Стол № 17: Не
Стол № 18: Не

Решението от гласуването, както се вижда по-горе, е девет гласа „за“ и девет „против“. Когато гласуването не доведе до единодушно решение, уставът на Академията постановява ясна процедура: гласът на постоянния секретар е решаващ. В този случай секретарят, на стол номер 8, гласува „не“.

Така въпросът се смята за решен.

А Стриндберг няма да бъде номиниран за наградата за литература на Алфред Нобел за 1911 година. Предложилият номинацията, професор Натан Съодерблум, трябва да бъде уведомен възможно най-скоро, че предложението му няма да бъде взето предвид, тъй като е получено след края на срока за номиниране.

Карл Давид аф Виршен, Постоянен секретар на Шведската академия, 2 февруари 1911 година

Погледът на Лео се плъзна по ръкописа, по списъка на гласувалите преди един век, и когато забеляза схемата, която се криеше в прилежните записки на Виршен, ръцете му затрепериха.

— Боже мой...

— Какво?

— Не може да е случайност, невъзможно е.

— За какво, по дяволите, говориш, Лео?

— Чакай...

От задния джоб на дънките си той извади листче с имената на настоящите членове на Шведската академия и го сложи до списъка с гласувалите в годишника. След това сравни двата списъка, подчерта бързо на няколко места със съвсем късо парченце молив.

ЧЛЕНОВЕ 2012 ГОДИНА

Стол № 1: Хюберт Рюдквист

Стол № 2: Беатрис Елмстен

Стол № 3: Лейф Линдер

Стол № 4: Сикстен Йерпе

Стол № 5: Кристин Далберг

Стол № 6: Нилст Флудстрьом

Стол № 7: Ян Коскинен

Стол № 8: Соня Бергвал

Стол № 9: Лисбет Хансон

Стол № 10: Сигурд Вилхелмсон

Стол № 11: Ханс Екберг

Стол № 12: Гун-Брит Хьок

Стол № 13: Орвар Шеле

Стол № 14: Пер Биркенс Селт

Стол № 15: Йоран Валин

Стол № 16: Сив Першон Макензи

Стол № 17: Вилгот Елмандер

Стол № 18: Клас Фален

ЧЛЕНОВЕ 1911 ГОДИНА

Стол № 1: Не
Стол № 2: Да
Стол № 3: Да
Стол № 4: Не
Стол №5: Да
Стол № 6: Да
Стол № 7: Да
Стол № 8: Не
Стол № 9: Да
Стол № 10: Не
Стол № 11: Да
Стол № 12: Не
Стол № 13: Не
Стол № 14: Не
Стол № 15: Да
Стол № 16: Да
Стол № 17: Не
Стол № 18: Не

Когато приключи, Лео остави молива и прошепна едва доловимо:

— Той не убива членове на Академията...

— Какво?

— Убива столове.

— Столове ли?

— Да, виж!

Показалецът на Лео се плъзна бързо по първия ред от списъка с гласувалите в годишника, а след това посочи към същия ред на листчето.

— Виждаш ли схемата?

— Да — отговори тихо Клаудия. — През 1911 година Карл Билт е седял на стол номер 1. Сто години по-късно на същия стол седеше Хюберт Рюдквист.

Лео кимна, лицето му беше съвсем бледо.

— Убиецът отнема живота на седелите на онези столове, които са гласували с „не“. Убива противопоставилите се на предложението

Аугуст Стриндберг да бъде номиниран за Нобеловата награда за литература през 1911 година.

Клаудия закрачи напред-назад в стаята, сянката ѝ трептеше върху каменните стени.

— Всичко това е отмъщение — промърмори тя. — Налудничаво стогодишно отмъщение.

Внезапно спря и погледна списъка с настоящите членове на Академията.

— Убиецът вече е застрелял седем от деветимата, които са гласували против, остават само два стола — номер 12 и номер 17.

Лео кимна, треперещият му глас изпълни подземиято.

— Да, а на тези столове седят Гун-Брит Хьок и Вилгот Елмандер.

---

[1] Край (ит.). — Б.пр. ↑

[2] Кой би убил иконом? (англ.) — Б.пр. ↑

[3] Да, госпожо (исп.). — Б.пр. ↑

[4] Махайте се! (англ.). — Б.пр. ↑

[5] Академията е затворена (англ.). — Б.пр. ↑

[6] Затворено! (нем.). — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ
O CRUX AVE SPES UNICA

13.

ПАБЛО НЕРУДА

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1971 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за една поезия, която със силата на
природна стихия вдъхва живот на съдбините и
мечтите на част от света...*

17 май 2012 година

Гробището беше обгърнато от тъмнина. Над върховете на дърветата се подаваше църквата „Свети Йоан“ — бледозелен шпил на фона на нощното небе, огромният готически прозорец отразяваше лунната светлина. Тухлената фасада беше украсена с гранитни фигури, апостоли, статуетка на Христос, лица без тела, които се вираха в гробището. В тъмнината всички изглеждаха еднакви, ужасяващи и жадуващи за отмъщение.

Станислав Косински извади бутилката си с водка и се сгуши до старата камбанария до южната страна на църквата. Той често търсеше подслон тук през нощта, гробовете и историите за призраци не го плашеха. Гробището беше чудесно място за почивка за живи и мъртви, алкохолът и старите вестници щяха да топят Станислав през нощните часове. Той поднесе бавно бутилката към напуканите си устни, усети как водката се разля по гърлото му и после се настани удобно до каменния зид.

В този момент до чугунения кръст в мемориалния парк се появиха две фигури. Те едва се виждаха зад дърветата, но намеренията им бяха очевидни, в пустинно тихата нощ Станислав чу, че споменават името му. С решителни стъпки те се приближиха до тревната площ от южната страна на църквата и камбанарията, погледите им се насочиха

към него и ужасът го обзе. Потта изби по челото му, когато той се изправи и тръгна да се отдалечава в тъмнината, като се олюляваше, а нараненият му крак се влачеше по чакъла.

Когато се обърна, все още можеше да различи двете фигури, този път между паметниците на около четиридесет метра разстояние. Опита се да ги измери яростно с бутилката с водка, единственото му оръжие, но тя се счупи в надгробна плоча наблизко още преди да я беше хвърлил, а стъкълцата се забиха в свитата му ръка. С капещата от кокалчетата на пръстите му кръв той закуцука по улица „Давид Багарес гата“, покрай тъмни входове и самотния закрит паркинг. Когато се огледа, му се стори, че фигурите са изчезнали, погълнати от мрака, но не забави ход. С несигурни крачки продължи в стокхолмската нощ, мина покрай редица таксите и святкаци неоновии надписи. Човешки гласове и приглушена танцова музика изпълваха улица „Биргер Ярлсгатан“ и прииждаха на талази от нощните клубове. На площад „Стюреплан“ фигурите отново се появиха — мъж и жена, които изникнаха отникъде като призраци и препречиха пътя му.

— Станислав — каза жената, — не се страхувай. Не ти мислим злото. Казвам се Клаудия и работя в полицията. Това е Лео. Искаме само да поговорим с теб.

Когато Лео му подаде няколко носни кърпички, Косински ги взе, все така нащрек, и ги уви бързо около разранените си ръце.

— Отдавна те търсим — каза Клаудия, — и тук, и в Съодермалм. Една от управителките на Градската благотворителна мисия, май се казва Лоти, каза, че често се навърташ в района на църквата „Свети Йоан“. Така те намерихме.

Станислав дишаше тежко, а зачервеното му и подутото лице лъщеше от пот.

— Гробищата са хубави места — отговори той запъхтяно.

— Разбирам.

Клаудия пристъпи предпазливо към него и сложи ръката си върху неговата, която трепереше.

— Станислав, знаем какво си видял в парка „Берцелиус“. Можеш ли да разкажеш всичко, което си спомняш от онази нощ? Ще ни направиш ли тази услуга?

— Вече разказах всичко.

Тя извади две стотачки от задния си джоб и ги сложи в лявата му ръка.

— Разкажи още веднъж.

— Добре — каза Станислав и скри банкнотите в джоба на якето си. — Случи се много бързо, но видях всичко. Убиецът трябва да е чакал зад някое дърво. Или храст. Когато писателят дойде, той се приближи към него и каза: *Часът на отмъщението настъпи, Карл Билт.*

— Нищо повече ли не си казаха?

— Мисля, че не.

— Би ли познал гласа на убиеца, ако го чуеш отново?

— Може би. Не знам.

— Какво стана после?

— После той застреля писателя. С револвер. Тук, по средата на челото.

— Спомняш ли си нещо друго?

— Само едно — револверът на убиеца беше много стар. Моят дядо във Вроцлав имаше същия. А когато стреля, замириса на... *siarka.*

— Сяра?

— Да, сяра! Замириса на сяра и се вдигна дим. Много дим. Нищо повече не знам. След като убиецът стреля, той си тръгна — към площад „Нормалмсторг“.

— Как изглеждаше? Можеш ли да го опишеш?

— Имаше шапка.

— Шапка?

— Да. Голяма черна шапка.

— Спомняш ли си нещо друго за външността му? Имаше ли някакви отличителни белези?

Неоновите надписи и уличните лампи на „Стюреплан“ се отразиха в лицето на Станислав, когато той поклати глава, неувереността пролича ясно в погледа му.

— Имаше мустаци. Може би. Или брада. И мисля, че...

Изведнъж думите заседнаха в гърлото му, той се втрени като омагьосан над рамото на Клаудия и посочи.

— Ето така изглежда! Така!

Тръгна по каменните плочи към книжарница „Хеденгрен“, като се олюляваше, и притисна дланите си към витрината. Зад осветеното

стъкло имаше нови издания на „Червената стая“ и „Защитната реч на един луд“, биографии и антологии, публикувани по повод на стогодишнината. Книгите с твърди корици бяха натрупани на високи по един метър купчини, между които висеше уголемена снимка в цвят сепия на писателя, направена с неговия фотоапарат „Вундер“. Станислав посочи с ръка към стогодишния портрет.

— Ето така изглежда убиецът!

Лео се приближи и погледна снимката на прочутия писател.

— На Аугуст Стриндберг ли напомняше убиецът?

Станислав тръсна глава, а когато заговори, от устата му се разнесе отблъскващ дъх на хвойнова водка.

— Не напомняше. Той е убиецът.

* * *

Само половин час по-късно Ларш Льовден вървеше през парка „Крунуберг“ в среднощната тъмнина. Между пръстите му висеше горяща цигара „Голоаз“, небесносинята кутия се подаваше от джоба на ризата му. Той бавно поднесе угарката към устните си и дръпна. След това продължи на запад, спусна се по пустия хълм и се отправи към своето „БМВ Купе“, което стоеше паркирано пред денонощната фитнес зала на улица „Санкт Йорансгатан“. Когато мина покрай бъзовите храсти, от тъмнината прозвуча глас.

— Ти не пушиш, забрави ли?

Областният полицейски началник спря рязко и се обърна към потъналите в сянка храсти, от ъгълчетата на устата му се извиваше цигарен дим, когато прошепна:

— Клаудия?

Откъм бъзовите храсти се чу пращане и сред обсипаните с бели цветчета клони се появиха двама души. Умората в очите на Льовден изчезна на мига.

— Добре ли си?

— Да — отговори Клаудия, — но бях принудена да те намеря по този начин. Надявам се, че не сме те изплашили.

— Прекарах деня в компанията на Род Йеглерц, след него нищо не може да ме изплаши.

— Има ли нещо ново?

— Доста — отговори Льовден, — но нищо съществено. Криминалистите откриха още единадесет микрочипа, всичките скрити в обувки и рокли, собственост на...

— Гун-Брит Хъок?

— Откъде знаеш, по дяволите?

— Просто предположение — отговори тя с крива усмивка. След това махна с ръка наляво, към кльощавия мъж до себе си.

— Това е Лео Дорфман.

— Старият приятел на Клаудия? Антикварният търговец?

— Да, точно така. Приятно ми е да се запознаем.

— И на мен.

Льовден пое протегнатата ръка на Лео и пак се обърна към Клаудия.

— Звънях ти няколко пъти през деня, но не отговори. Какви ги вършихте?

Тя излезе бавно от храстите, на светлината от уличните лампи Льовден видя блясъка в тъмнокафявите ѝ очи.

— Какви ги вършихме ли? Е, ще разбереш.

14.

УИНСТЪН ЧЪРЧИЛ

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1953 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... за неговото майсторство в историческата и биографична проза, както и за блестящото ораторско изкуство, с което изпъкна като защитник на високи човешки ценности...

17 май 2012 година

В заседателната зала цареше тишина. Всички от разследващата група присъстваха и погледите им, изморени и удивени, бяха насочени към областния полицейски началник, който току-що беше разказал за срещата си с Клаудия Родригес и Лео Дорфман.

До прозоречната ниша, на няколко метра встрани, стоеше Род Йеглерц, загледан в тъмните нощни улици на столицата. Невъзможно беше да се прочетат мислите на директора на Национална служба „Полиция“. Накрая мълчанието беше нарушено от Лена Бувин, началничката на Националната оперативна група.

— Това е пълно безумие. Убиецът застрелва онези членове на Академията, или по-точно номерата на столовете, които не са искали да дадат Нобеловата награда на Аугуст Стриндберг през 1911 година? Правилно ли съм разбрала?

— Да — отговори Ларш Льовден. — Убийствата явно са акт на отмъщение — за една неприсъдена Нобелова награда.

— И всичко сочи, че извършителят е бил предрешен като Аугуст Стриндберг?

— Точно така.

— Клаудия имаше право — каза Биргер Шьолин. — Трябва ни експерт по литература.

Думите му останаха да висят във въздуха неоспорени. След малко Льовден продължи:

— Тазвечерните разкрития дават отговор на много въпроси. Например знаем защо убиецът е решил да пожали Беатрис Елмстен.

Представителят на Службата за охрана Клаес Рутман кимна.

— Значи тя седи на стол, чийто представител е гласувал „за“ това Стриндберг да бъде номиниран за Нобеловата награда през 1911 година?

— Именно. Знаем точно какво е искал да каже Сикстен Йерпе с последните си думи: *Винаги съм те презирал, проклет самодоволен мръсник такъв*. Не е говорил на литературен критик от „Дагенс Нюхетер“ или на някой гръмогласен съсед от блока си. Говорил е на най-великия писател на Швеция за всички времена.

— Изглежда, че Сикстен Йерпе е бил на друго мнение.

По устните на Льовден премина усмивка:

— Лео Дорфман разказа една интересна случка от края на осемдесетте. Тогава е била учредена наградата „Аугуст“ и във връзка с нея Йерпе публикувал широко обсъждана статия в „Експресен“. Писал, че Аугуст Стриндберг бил позорно петно в шведската литература, и призовал читателите да използват книгите му по правилното им предназначение — за подпалки и тоалетна хартия. Освен това предложил новото отличие да бъде наречено „Селма“, а не „Аугуст“ — на името на Селма Лагерльоф.

Облегалката на пластмасовия стол изскърца, когато Льовден се облегна.

— Всички действия на убиеца сега изглеждат като миниатюрни парченца от огромен пъзел.

— Да — каза Биргер Шьолин, — човек веднага се сееща за датата.

— Датата ли?

— Хюберт Рюдквист беше застрелян на 14 май 2012 година, нали? Това е точно сто години след смъртта на Аугуст Стриндберг. Освен това убийството беше извършено на няколко крачки от салона на „Бернс“, където същата вечер са отбелязали стогодишнината от кончината му, едва ли става въпрос за случайности.

Франк Ларшон кимна в знак на съгласие.

— А използваният от убиеца револвер с черен барут е „Ремингтън Ню Модел Арми“, вероятно произведен през 60-те години на деветнадесети век в Илиън на Източното крайбрежие на САЩ. Установиха го криминалистите ни в Линщюпинг. Стриндберг е роден през 1849 година, ако не ми изневеряват старите знания от училище. Следователно той е представител на същата епоха като оръжието на убийството, това също едва ли е случайност.

Клаес Рутман изсумтя.

— Убиецът се облича като Стриндберг, говори като Стриндберг, използва револвер с черен барут от деветнадесети век. Дявол да го вземе, все едно самият Аугуст Стриндберг е излязъл от гроба, за да отмъсти.

Род Йеглерц продължаваше да стои до тъмния прозорец, сега погледна към останалите с прословутите си сребристосини очи, които никога не мигаха. Когато вдигна дясната си ръка, всички в стаята веднага замълчаха.

— Стоим на кръстопът. Трябва да вземем решение, и то сега. Да разкрием ли тази информация пред обществеността?

За кратко въпросът остана без отговор, но след това Клаес Рутман поклати глава.

— Недостатъците на този вариант са очевидни. В момента убиецът не знае, че сме запознати с мотива и дегизировката му. За първи път сме една крачка пред този мръсник, знаем нещо, което той не знае.

— Може би — каза Лена Бувин, — но все някой в тази държава трябва да знае за увлечението на убиеца по Стриндберг. Все някой трябва да го е виждал с мустаци като на Стриндберг или да го е чул как говори с озлобление за Нобеловата награда, която Стриндберг така и не е получил. Затова смятам, че трябва да оповестим информацията, с която разполагаме.

— Съгласен съм — каза Льовден, — предимствата надделяват над недостатъците. Трябва да дадем пресконференция колкото е възможно по-скоро, и да съобщим всичко, което знаем.

— Въпросът е как да съобщим.

Всички погледи в стаята се насочиха към Биргер Шьолин.

— Какво искаш да кажеш?

— През последните месеци наляво и надясно се организират мероприятия в чест на Стриндберг. Стогодишнината беше отбелязана в цялата страна, а и в чужбина. Във вестниците и телевизионните програми видяхме купища снимки на Стриндберг. Театри в цялата страна поставиха „Госпожица Юлия“, „Бащата“ и всички останали пиеси. Бъорие Алстет изигра остарелия Стриндберг в „Драматен“. Шанти Рони играе младия Стриндберг в „Стадстеатерн“, самият аз гледах премиерата преди няколко дни. Най-известните му романи бяха издадени наново с различни негови портрети на кориците. Има черно-бели снимки и цветни портрети. Понякога виждаме Стриндберг като младеж с едва наболи мустаци, друг път като сбръчкан старец с рунтави вежди. С две думи, има стотици изображения на Стриндберг. Трябва да създадем наш собствен портрет.

Фрида Сетерлунд се наведе над заседателната маса.

— Тук в полицейското управление има специалист, който може да конструира дигитални портрети. Казва се Андерш Фредин. Използва компютърна програма, която се казва Е-ФИТ. Ако някой може да създаде вярно изображение, това е той.

Льовден попипа небесносинята си кутия „Голоаз“.

— Фредин трябва да разговаря със Станислав Косински и да получи подробно описание. След това ще може да създаде портрет на убиеца в образа на Стриндберг — чисто и просто нещо като фоторобот.

Повечето около масата кимнаха одобрително, но Клаес Рутман сбърчи чело.

— Имаме лош опит с фотороботите. Мъжа от Хага^[1], убийството на Палме, Лазерния човек — в тези случаи фотороботите по-скоро затрудниха работата по разследването, вместо да помогнат.

Изведнъж Род Йеглерц се втурна към масата и така удари с юмрук по нея, че кафето се разплиска в чашите.

— Доведете специалиста по Е-ФИТ и онзи полски бездомник и не се помайвайте. Утре сутринта искам да дам пресконференция, на която да оповестим всичко. Тогава фотороботът трябва да бъде готов.

Той втренчи поглед в насядалите около масата и изсъска:

— Този мръсник трябва да е оставил някаква следа.

Микаела Далстрьом, специалистката по поведенческа психология, намести яката на пуловера си с надпис „Систърс ъф

Мърси“, неуверена и непривикнала към такива ситуации. За първи път на тазвечерната среща тя отвори уста, заговори толкова тихо, че всички трябваше да се наведат напред, за да чуят монотонния ѝ глас.

— Сигурно е оставил — каза тя. — Следа, искам да кажа. Създава впечатление за типична личност със CWS.

— CWS?

— *Celebrity Worship Syndrome*^[2]. В психиатрията се говори за личности със CWS предимно в поп културата и света на спорта. Обикновено става въпрос за хора, чието обожествяване на някоя рок звезда или футболист, например Мадона или Дейвид Бекъм, е придобило екстремни форми на изразяване. Убиецът на академиците наистина отговаря на тази диагноза.

С предпазливо движение Микаела намести черните си очила и леко повиши глас:

— Световната история е пълна с личности със CWS, извършили актове на насилие в името на идолите си. Джон Хинкли-младши е класически пример, който често се използва в съдебната психиатрия. Хинкли се възхищаваше на актрисата Джоди Фостър и през 1981 година стреля по Роналд Рейгън, за да я впечатли. Друг добре познат случай е...

— Добре, схванахме — прекъсна я Ролф Хедлунд, — тези типове със CWS са смъртоносно опасни луди. Освен това имат кофти вкус за филми. Но как това ще повлияе на разследването ни? Имаш ли нещо предвид с тъпите си психологически врели-некипели?

Бузите на Микаела Далстрьом пламнаха, тя отново намести рамките на очилата си и си пое дълбоко въздух, преди да отговори:

— Убиецът планира тези престъпления от поне пет години, но увлечението му по Стриндберг трябва да е започнало значително по-рано. В групата за психологическо профилиране преценихме, че е на средна възраст, може би от четиридесет до четиридесет и пет годишен. Затова има основания да се допусне, че през по-голямата част от зрялата си възраст е имал много специално отношение към Стриндберг, а личностите със CWS не правят нищо половинчато. Целият им живот се върти около идолите им. Чисто и просто са крайни екстремисти.

Микаела не изпускате Ролф Хедлунд от поглед, убедеността в гласа ѝ нарастваше с всяка следваща дума.

— Може би убиецът на академиците знае наизуст „Жителите на остров Хемсъ“. Може би гардеробът му е пълен с костюми като на Стриндберг и изкуствени мустаци. Може би се е сбил с някой съсед, който не харесва „Червената стая“. Може би си е татуирал известни цитати от Стриндберг по цялото тяло. Това, което описвам в момента, вероятно е ежедневието на убиеца, неговата действителност, а такъв човек трябва да е привлякъл нечие внимание през годините. Ни най-малко не би ме учудило, ако получим цяла камара отлични идеи веднага след утрешната пресконференция.

Микаела се облегна на стола и се втренчи в криминалния инспектор в другия край на масата.

— Това, Ролф, имам предвид с моите врели-некипели.

Род Йеглерц погледна младата психоложка с нещо като усмивка.

— Добре — каза той, — през следващите няколко часа имаме две основни задачи. Първата е да изготвим фоторобот и да оповестим цялата свързана със случая информация на пресконференцията утре. Другата е да преразгледаме личната охрана на всички членове на Академията, но особено на двамата, които са в списъка на убиеца. С други думи, Гун-Брит Хьок и Вилгот Елмандер — тяхната сигурност е най-високият ни приоритет.

След това той се обърна към началника на звеното за лична охрана на Службата за охрана.

— Клаес, свържи се незабавно с КЗ в Карлсборг и френската служба за охрана. Информирай ги за настоящата ситуация, погрижи се да бъдат направени всички необходими корекции.

Рутман кимна веднага.

— Разбира се, не мога да говоря от името на френските ни колеги, но що се отнася до Вилгот Елмандер, мога само да констатирам, че дори и в момента получава най-добрата възможна лична охрана. Военната база КЗ е заобиколена от ограда с бодлива тел, а в района се намират двете главни групи от звено „Лична охрана“, околността се наблюдава от патрули от полицейското управление на Вестра Йоталанд и област Йоншъопинг. Денонощно има кучета, обучени да откриват взривни вещества и да проследяват. Освен това сме поставили система за идентификация по пръстови отпечатьци, термокамери и четиридесетина детектора за движение, които се активират нощем.

Рутман разпери ръце, по лицето му се разстла доволна усмивка.

— Напълно невъзможно е убиецът да...

Род Йеглерц се спусна към него и го хвана за ръката.

— Слушай ме, и то дяволски внимателно. Този мръсник уби седем души под носа ни. Успя да се измъкне, въпреки че всички полицаи в страната го гонят, играе си на котка и мишка с нас. Ако успее да застреля още членове на Академията, това разследване и всички ние в тази стая ще бъдем запомнени като най-големия провал в европейската криминална история.

Той бавно отпусна хватката си около ръката на началника на Службата за охрана.

— Веднага удвои броя на постовите и да не съм те видял повече с това доволно изражение, докато убиецът не бъде тикнат в затвор с подсилена охрана или не получи куршум в челото, разбрано ли е?

Клаес Рутман кимна и Свене поглед към плота на масата като смъмрен ученик.

— Добре, сега всички знаят какво трябва да правят — завърши Йеглерц и се върна до прозореца.

Отново погледна навън към спящата столица. Долу пред полицейското управление се виждаха няколко репортери от вестници, бяха изчакали там в търсене на сензационно заглавие. След няколко часа желанието им щеше да се изпълни.

Внезапно Ларш Льовден се прокашля и стана, погледна към директора на Национална служба „Полиция“.

— Разкритията от тази нощ са най-големият ни пробив в разследването — единственият ни пробив, а тази, която изрови информацията, беше Клаудия заедно с Лео Дорфман, експерта по литература. Всичко това е тяхна заслуга.

Йеглерц веднага кимна.

— Сбърках за Родригес. Тя наистина има глава на раменете си, трябва да го призная.

— Род, трябва отново да ги включим в разследването. Притежават единствена по рода си специализирана компетентност, която ни е нужна. Какво ще кажеш, да им се обадя ли и да ги помоля да дойдат?

— Не.

Йеглерц се обърна към Ролф Хедлунд и обясни със спокоен глас:

— Дорфман се е представил за полицай в Борсата. А Родригес е продължила да работи самостоятелно по случая въпреки изричната забрана. Те застрашават цялото разследване. Затова ни остава само едно.

Той отново се вгледа в нощната тъмнина.

— Трябва да задържим и двамата, и то незабавно.

---

[1] Курт Никлас Линдгрен, наричан Мъжа от Хага, е известен шведски изнасилвач. — Б.пр. ↑

[2] Синдром на боготворене на знаменитости (англ.). — Б.пр. ↑

15.

НАГИБ МАХФУЗ

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1988 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... който със своите стойностни
произведения, ту проницателно реалистични, ту
сугестивно многозначни, е създал арабско
романово изкуство с общочовешка валидност...*

18 май 2012 година

Светлината от уличните лампи проникваше между гърбовете на книгите — тънки светлинни ивици върху най-значимите произведения от жанра на ужасите на Х. Ф. Лъвкрафт. Там отзад, на пода, стоеше самотна свещ и осветяваше малко пространство в тъмния антиквариат.

Клаудия беше изритала кубинките от краката си и седеше на протрития дюшек между редиците с етажерки, облегната на Г-образната препълнена секция за научна фантастика. Босите ѝ крака бяха подпрени върху купчина стари списания „Ню Йоркър“.

До нея седеше Лео. Разбъркваше старателно течността в чайника, гледаше стария часовник от 70-те на стената и следеше движението на секундната стрелка по циферблата.

— Нито прекалено кратко, нито прекалено дълго. Листенцата чай трябва да се запарват точно три минути и петнадесет секунди.

— Три минути и петнадесет секунди?

Той отговори сериозно, без да изпуска секундната стрелка от погледа си:

— Да, доказано е научно. А аз налучках точния момент след много опити.

Когато стрелката стигна до правилната позиция, той напълни чашите с димящ билков чай, едната подаде на Клаудия, а другата вдигна сам.

— Наздраве.

— Наздраве, Лео, и честито. Днешното ти постижение вероятно е най-важното в шведската криминална история, не е зле за антикварен търговец.

Двамата чукнаха със звън чашите си и отпиха от горещия руски чай.

— Бива си го, а?

— Става. Може би нямаше да е лошо да го оставим да се запари още няколко секунди.

Той отвърна само с крива усмивка и погледна към пламъка на свещта, който потрепваше в полумрака.

— Е, какво ще направи полицията сега? Ще съобщят ли на обществеността за дегизировката на убиеца като Стриндберг?

— Предполагам, че Йеглерц ще свика пресконференция утре сутринта — тогава сигурно ще оповести всичко.

— А какво ще стане после? Мислиш ли, че ще заловят убиеца?

— Нямам представа, този убиец не прилича на никой друг. Планирал е всичко до най-малката подробност.

Тя сви рамене и пак отпи от димящия чай.

— Всички полицаи в страната са ангажирани с този случай. Също и френската служба за сигурност и Интерпол, но въпреки това дори не сме се доближили до...

Изведнъж Лео поклати глава, очите му проблеснаха в тъмнината.

— Какво? Какво има?

— Нищо, нищо — отговори той, — просто ми хрумна колко странно е всичко. Аз, антикварен търговец без пукната пара, участвам в мащабно разследване на убийства.

Бретонът му се разлюля напред-назад, когато поклати глава.

— Обикновено си седя тук в антиквариата по цял ден, пия чай и чета книги. Понякога влиза някой клиент, ако имам късмет, а ако наистина ми провърви, дори купува нещо. Може би два-три изтъркани романа на Джон Фаулс по петнадесет крони парчето. Най-вълнуващото, което може да се случи, е Брюнолфсон, редовният ми

клиент, да открие някоя смешна правописна грешка в Националната енциклопедия.

— Звучи като доста приятно съществуване.

— Харесва ми тук, спокойно и уютно е. Но само си помисли, днес тършувахме в тайния архив на Шведската академия. Промъкнахме се в гробище след полунощ, проследихме очевиден и разрешавахме загадки за убийства. Чувствам се като главния герой в криминале от Реймънд Чандлър.

— Лео, това е разследване на убийства, а не някакво идиотско криминале от секцията ти с меки корици.

Етажерката се разклати, когато Клаудия се облегна. Тъмнината я обгърна, но ядосаният ѝ поглед се виждаше ясно в светлината на свещта.

— Не трябваше да те въвличам в това. Не трябваше да...

В този момент някой потропа силно по прозореца, отвън се чува шумни викове, а из антиквариата зашариха заслепяващи светлини. Клаудия обърна поглед към препречената с решетка входна врата и видя фигурата на Ролф Хедлунд, която се беше появила в нощния мрак. Зад него се забелязваха няколко униформени полицаи с прожектори и щанги тип кози крак, един от тях беше сложил ръка на полуавтоматичното си служебно оръжие. Изведнъж гласът на Хедлунд отекна между тъмносивите фасади на улица „Бундегатан“.

— Родригес, знаеш защо сме дошли! Отвори проклетата врата, иначе ще я разбием!

Клаудия се изправи бавно, дъските на пода изскърцаха под босите ѝ крака, когато се приближи до залостената входна врата. Скоро те стояха плътно един до друг — Хедлунд и тя, разделяха ги само прозорецът на вратата и ръждясалата желязна решетка. Зад тънкото стъкло по лицето на Хедлунд се разля подигравателна усмивка.

— Родригес, всичко свърши. Знаеш какво те чака.

Тя не можеше да чуе думите му, но разбра всичко. Той извади белезници и удари с тях по решетката, в нощта се разнесе дрънченето на желязо.

— Родригес, сама ли ще си ги сложиш, или аз да го направя?

Тя бързо преброи тъмните силуети, които се криеха от другата страна на витрината, разгледа оръжията на полицаите, колите — специално оборудван микробус и патрулна кола „Форд Мондео“.

После се върна при секцията за научна фантастика, обу си кубинките и духна свещта.

— Лео — прошепна тя. — Трябва да вземем решение. Веднага.

— Мисля, че вече сме го взели, нали?

Тя си пое дълбоко въздух.

— Добре...

След това хвана ръката на Лео и двамата се втурнаха през антиквариата, изскочиха навън през задната врата и прекосиха тъмния като в катран вътрешен двор, притичаха покрай контейнерите за боклук и навеса за велосипеди. Откъм улица „Бундегатан“ чуваха ругатните на Хедлунд, бързи стъпки и рязко потеглящи автомобили в пролетната нощ.

— Лео, изключи си мобилния телефон и извади батерията! Иначе могат да ни проследят.

Двамата изтичаха към отсрещния край на двора, отвориха вратата и излязоха на „Сконегатан“, само на няколко метра стоеше паркиран мотоциклетът. Скочиха на кожената седалка и Клаудия запали двигателя, потеглиха с тътен на изток, през пустите улици на Съодермалм. Когато подминаха площад „Нюториет“, полицейските автомобили се появиха на петдесетина метра от тях, най-напред сребристият „Форд“, а точно след него микробусът. Шумът на двигателя отекваше в ушите на Лео, а вятърът брулеше лицето му, но той все пак успя да долови вика на Клаудия.

— Дръж се! Колкото можеш по-здраво!

Гумите изсвистяха върху асфалта, когато тя заобиколи площада. Зави по улица „Реншернас гата“ и се провря на зигзаг между няколко таксите, свърна по „Лила Мейтенс гренд“ в парка „Витаберг“. Тогава Лео заби пръсти в ръката ѝ и изкрещя, за да надвика шума от двигателя.

— Луда ли си? Ако се заврем тук, няма да можем да излезем!

Тя не му отговори, а ускори и профуча покрай старинната сграда, заизкачва се по склона към църквата „София“, която се издигаше на фона на нощното небе. С бясна скорост те преминаха покрай църковната порта и продължиха към северозападната част на парка и обявените за паметници на културата дървени сгради, където бяха живели най-бедните жители на Стокхолм в края на XIX век. Аугуст Стриндберг беше описал бедняшкия квартал около улица

„Бергспренгаргрэнд“ в „Червената стая“, сега Клаудия и Лео летяха по същите улички, сто и четиридесет години по-късно.

Изведнъж гласът на Лео отекна в нощта.

— Това е улица без изход!

— Знам!

Тя наби рязко спирачки и чакълът се разлетя във всички посоки. На около половин метър зад стоманената ограда скалите се спускаха към улица „Реншернас гата“. Сребристият патрулен автомобил се приближаваше с пълна скорост, а зад люляковите храсти се подаде бялата каросерия на микробуса.

— Дръж се — извика Клаудия, — ще ни пораздрусат!

След това тя се спусна с мотоциклета по дървените стълби — по високите десет сантиметра стъпала. Стълбището се извиваше по западния и северния склон на хълма, тясно и стръмно, и на един завой Клаудия бе принудена да строши перилата с ритници, за да успеят да минат.

Лео се беше вкопчил в кожената седалка с дясната си ръка, а с лявата беше обгърнал талията на Клаудия. Зад себе си чуваше стъпки и силни викове, а когато се обърна, видя двама полицаи от специалните части в горната част на стълбището. Те се приближаваха бързо, скоро се оказаха само на няколко метра разстояние, но когато мотоциклетът стигна до последното стъпало, Клаудия завъртя ръчката за газта и двамата се понесоха с пълна скорост по улица „Реншернас гата“. Съвсем скоро специалните части и паркът „Зитаберг“ изчезнаха зад тях, над билата на покривите се подаваше само шпилът на църквата, когато продължиха през криволичещите улички на града, на север, на изток, на северозапад. На кръстовището тип детелина на Слусен свиха по улица „Хурнсгатан“ и навлязоха в тунела на магистралата „Сьодерледен“, с жълтеникавата му светлина, в посока към лабиринта от тунели на „Сьодраленкен“. След няколко минути се намираха на магистрала Е4 и се движеха в югозападна посока със 160 км/час.

Нощта беше все така тъмна, но първите слънчеви лъчи си проправяха път между блоковете в Бутшюрка, а небето се оцветяваше в пурпурен нюанс. Скоро забавиха и спряха до шестетажна сграда в центъра на Албю. Клаудия извади връзка ключове от раницата си и отключи масивната врата на мазето. Прекара бързо мотоциклета по стоманената рампа и го паркира в гаражна клетка, пълна с детски

колички, кашони и развалена аудиотехника. После махна с ръка към изтъркана сива желязна врата.

— Оттук.

Двамата се качиха по тясното стълбище, между бетонните стени ухаеше на пури и ирански плосък хляб. На петия етаж Клаудия спря до една бежова стоманена врата и натисна два пъти звънеца. От вътрешността на апартамента веднага се чуха стъпки и вратата се отвори. На прага се появи мъж с причудлива външност, носеше само протрити плъстени чехли и боксерки в цветовете на гръцкото знаме.

Георгиос Пападакис се втренчи сънено и ужасено в тях.

— Клаудия... какво се е случило? Нещо се е оплескало, това ми е ясно.

Тя стисна огромната му ръка.

— Оплескало ли? Да, може да се каже.

* * *

Когато Лео отвори очи, беше принуден да замижи. Вдигна ръка, за да се защити от сутрешното слънце, което блестеше през прозореца и осветяваше дивана, на който беше прекарал нощта. Зад затворената кухненска врата чу Клаудия и Георгиос. Говореха с приглушени гласове, но въпреки това долови думите „негодници“ и „Йеглерц“.

Дневната, в която се намираще, беше претърпана с грамофонни плочи с гръцка музика, саксии и боксови принадлежности. На стената висяха шест чифта боксови ръкавици, върху една изтъркана лява ръкавица имаше автограф от Ингемар Юхансон — черни мастилени черти върху напуканата кожа.

Внезапно кухненската врата се отвори и Клаудия и Георгиос влязоха в стаята.

— Добро утро — каза Клаудия и се настани на широката странична облегалка на дивана.

Георгиос все още беше обут с боксерки и чехли, но сега си беше сложил и син мрежест потник. Щом видя, че Лео се е събудил, отиде и го прегърна възхитено.

— Аха, поспаланкото е буден. Най-накрая! Добре ли спа, приятелю?

Лео кимна, сдържа се да не изскимти в силната прегръдка на Георгиос.

— Да, благодаря... страхотно — успя да изрече.

— Чудесно, чудесно. Клаудия ми разказа всичко. Ама че нощ сте прекарали, а?

— Така си е.

Без да сваля поглед от Лео, Георгиос седна на един от фотъйлите.

— Значи се интересуваш от бокс?

— Е, не чак толкова. Но съм чел „The Fight“^[1] от Норман Мейлър, там се разказва за мача за титлата между Мохамед Али и Джордж Форман в Конго през 1974 година.

— *The Rumble in the Jungle!*^[2] Може би най-добрият боксов мач на всички времена. Какво мислиш за серията от пет удара на Али в осмия рунд?

— Не съм гледал мача, само съм чел за него.

Георгиос се изправи леко удивен и свали една видеокасета от най-горния рафт на секцията.

— Боксът се гледа, не се чете за него. След закуска ще гледаме мача заедно, нали?

— Добре, супер.

— Нали разбираш, да четеш за бокс е като да се боксираш срещу книга.

По лицето на Георгиос засия усмивка.

— Нали чуваш, аз съм философ. Всички големи философи са били гърци, сигурно знаеш? Сократ, Платон, Аристотел.

— Хераклит, Питагор — продължи Лео.

Георгиос се взря в него със свъсени вежди и съсредоточен поглед, сякаш току-що бяха започнали да се боксират помежду си.

— Добре, момче, ако смяташ, че знаеш повече гръцки философи от мен, ще трябва да размислиш.

Той се настани във фотъйла, изпука кокалчетата си и започна да изрежда:

— Архимед, Софокъл... Зенон.

Лео прие предизвикателството и продължи в бързо темпо:

— Демокрит, Анаксимен, Епикур, Есхил, Евклид.

Георгиос почеса небръснатите си бузи с угрижено изражение. Отначало изглеждаше, че е победен, нокаутиран, но изведнъж избухна триумфално:

— Амалтея!

— Амалтея ли? Този не го знам.

— Тази — поясни Георгиос. — Това беше баба ми. Много мъдра жена!

Той потупа мощно Лео по гърба и сърдечният му смях изпълни дневната. Клаудия не можа да сдържи усмивката си.

— Браво, Георгиос, спечели този мач. А сега можеш ли да ни приготвиш малко закуска? Умираме от глад, а ти правиш най-вкусните бъркани яйца в цяла Бутшюрка.

— Най-вкусните в цяла Швеция — поправи я той.

После се обърна въодушевено към Лео като дете, което се е запознало с ново, интересно другарче за игра.

— Сега ще опиташ бъркани яйца, каквито не си подозирал, че съществуват. Черни маслини, пресен босилек, чесън, запържен в зехтин, и не на последно място: сирене фета. Истинско сирене фета! Не от тези, които можеш да си купиш от „Ика“. Това е от моя приятел, Сакис. Той има гръцки магазин в Шерхолмен. Ще те запозная с него, Лео. Той харесва книгите точно като теб. Издал е осем стихосбирки. Последната се казва „Сенките...“.

Клаудия му нанесе светкавичен ляв прав по ръката.

— Георгиос, ако продължиш да плямпаш, яйцата ще станат за вечеря, а не за закуска.

Той я погледна и кимна, изпълнен с възхищение.

— Хубав удар! Бърз, неочакван. Но имаш право, време е за закуска.

Отиде с широки крачки в кухнята. След няколко минути апартаментът се изпълни с миризма на пържено и с тракането на бъркалки и чугунени тигани, през процепа под вратата проникна аромат на запържени скилидки чесън.

— И вкусът на бърканите му яйца ли е толкова хубав, колкото ароматът?

— Дори по-хубав.

Клаудия се плъзна гъвкаво от облегалката и се изтегна върху дивана, пръстите на краката ѝ докосваха десните ребра на Лео, но и

дватамата се престориха, че не забелязват, и продължиха да разговарят.

— Е, какво мислиш за Георгиос? Истински чешит, а?

— Не бих искал да изляза срещу него в боксов мач, поне за това съм сигурен.

— Не би се затруднил. Георгиос е най-добрият треньор на света, но за нищо не го бива като боксьор.

— Не го бива ли? Още ме боли от прегръдката му.

— Прегръдките му са по-страшни от неговия десен прав.

— Да бе, майтапиш се.

Тя поклати глава.

— Георгиос е прекалено добродушен. През целия си живот не е насинил нито едно око, нито е сцепил нечия устна. На ринга трябва да бъдеш хищник. Трябва да се стремиш да нараниш противника си, иначе не става боксьор от теб.

— От теб нищо ли не става?

Тя се забави няколко секунди с отговора си.

— Аз спечелих три златни медала в шампионата на Швеция, всичките с нокаут.

— Така си и помислих.

В този момент Георгиос изхвърча от кухнята с буркан с черни маслини „Каламата“ в едната ръка и мобилен телефон в другата.

— Току-що говорих с Елена — каза той задъхано. — Полицията ще дава пресконференция, започва сега.

Той включи малкия аналогов телевизор, който беше заклещен между доматиените растения, и Клаудия и Лео се настаниха само на метър разстояние от него. На екрана се виждаше тясната зала на приземния етаж на полицейското управление. Беше претъпкана, а на подиум най-отпред стоеше директорът на Национална служба „Полиция“, Род Йеглерц, сребристосините му очи оглеждаха тълпата от журналисти.

— Добре дошли в полицейското управление и на тази извънредна пресконференция. *Welcome to this press conference. I will first make a statement in Swedish and after that in English. Our press spokesman, or spokeswoman rather, Viveka Ostling, will make the same statements in German and French afterwards.*^[3]

Йеглерц отпи от минералната си вода, преди да продължи.

— Издирването на убиеца на академиците навлезе в нова фаза. Тази нощ, след изключителна работа от страна на полицията, нашите следователи откриха важни доказателствени материали. Постигнахме истински *break through*^[4], така да се каже, и вече са ни известни мотивите и описанието на убиеца.

В залата избухнаха въпроси и светкавици на фотоапарати. Журналисти и телевизионни репортери махаха с ръце, протягаха микрофони, диктофони, цифрови камери.

— Какъв е мотивът за убийствата?

— *Is there a suspect? Do you know who the Academy killer is?*^[5]

— Как попаднахте на тази информация?

Йеглерц вдигна ръце и изчака, докато в залата отново настана тишина.

— Тези ужасяващи убийства са акт на отмъщение, насочен срещу Шведската академия. Отмъщение за това, че през 1911 година са решили да не присъдят Нобеловата награда по литература на писателя Аугуст Стриндберг.

В залата отново избухнаха стотици въпроси и викове, а Йеглерц повиши леко глас:

— Когато приключа след няколко минути, сте добре дошли да зададете въпросите си. Онези, които не спазват това просто правило, ще бъдат изведени извън сградата на полицията, а след това ще им бъде отказван достъп до нашите пресконференции.

В очите на Йеглерц се четеше непреклонност, която журналистите от всички страни разбраха. Когато в залата настана тишина, той кимна доволно.

— Що се отнася до описанието на извършителя, знаем едно. Минимум в четири от случаите, но може би при всички убийства, е бил дегизиран като Аугуст Стриндберг. По тази причина нашият технически отдел конструира цифрово триизмерно изображение — фоторобот, ако мога да се изразя така. Той се основава на описания на очевидци и показва убиеца в дегизировката му като Стриндберг. Следователно така се предполага, че е изглеждал убиецът по време на извършените в Стокхолм убийства през нощта на четиринадесети и сутринта на петнадесети май.

На плазмен екран зад Йеглерц се появи лице — мъж на средна възраст, който много приличаше на Аугуст Стриндберг. Имаше същата

буйна тъмноруса коса, същите характерни мустаци, същите изпъкнали скули, изпод периферията на бутнатата назад шапка гледаха две очи в същия син нюанс като на прочутия писател.

Клаудия и Лео гледаха фоторобота.

— Значи така изглежда убиецът на академиците.

Клаудия кимна.

— Андерш Фредин е свършил добра работа, едва ли е разполагал с много часове.

Тя не отместваше поглед от телевизионния екран, но вниманието ѝ беше привлечено не от триизмерния фоторобот, а от синеокия мъж до подиума. Род Йеглерц. Името му проблесна като проклятие в ума ѝ.

— Той е взел решение — прошепна тя.

— Какво искаш да кажеш?

— Йеглерц няма да пусне този кокал. Ще ни преследва денонощно, из цялата страна, ако е необходимо. Има само един начин да се измъкнем.

— Как?

Тя вдигна бавно лявата си ръка към телевизора и посочи към фоторобота.

— Като заловим убиеца на академиците.

8 юни 1865 година

Юхан Аугуст Стриндберг пълзеше сред боровинкови и хвойнови храсти. Лятното слънце проникваше през короните на дърветата и топлеше врата му. Той беше на шестнадесет години, едновременно момче и мъж, само малко юношески мъх украсяваше все още горната му устна. Сините му очи бяха изпълнени със свян и любопитство.

Около него се виждаха останалите членове на Стокхолмското доброволческо стрелково сдружение, бяха на път към Тюресо за учение по стрелба. Наоколо се ширеше боровата гора, а Стриндберг се промъкваше предпазливо напред, прекрачваше над сухите клонки, за да не издаде позицията си на мнимите вражески войски. Накрая спря на една стръмна скала и подпря огнестрелното си оръжие на един камък. Повечето от ротата се бяха сдобили срещу четиридесет риксдалера с по една винтовка с предно пълнене модел 1860 година, но

Стриндберг трябваше да се задоволи с револвер с черен барут, семейно наследство.

Стрелковият батальон продължи пътя си и скоро се натъкнаха на врага — мишени с диаметър шестдесет сантиметра. Батальонът откри огън начаса, гората се изпълни със залпове и с изплашеното пляскане с криле на глухарите. Но младият Стриндберг остана на скалата над стръмния склон, загледан в архипелага.

Като омагьосан.

Тази гледка към архипелага очерта посоката на живота му, на творчеството му. В този островен свят той щеше да разположи много от произведенията си. Карлсон и мадам Флуд, главните герои в „Жителите на остров Хемсъ“, щяха да живеят и умрат тук, а също и Алрик Аундстет, романтичният клисар. Самият Стриндберг щеше да прекара голяма част от живота си на островите Даларьо и Шюмендьо в южната част на архипелага.

Бъдещето щеше да го превърне в най-противоречивия писател в страната, а дори и в Европа. Но всичко това — шедьоврите, браковете, разводите, обвиненията в безнравственост, съдебните процеси, скандалите, заплахите за убийство, депресиите, чудовищните заговори, помислите за самоубийство, враждите, авантюрите с жени — то все още беше пред него.

Сега Аугуст Стриндберг още беше шестнадесетгодишно момче, облечено в униформа на стрелец. Лежеше на възвишението край Тюресо и нагрятата от слънцето скала топлеше тялото му, а револверът тежеше в ръката му.

Изведнъж той забеляза една речна рибарка, проследи с поглед полета на птицата над вълните. Вдигна револвера — „Ремингтън Нью Модел Арми“, който баща му беше наследил от своя тъст — и стреля. От цевта на оръжието бликнаха тънки бели струйки дим. Оглушителният трясък проехтя над островчетата и в ноздрите на Стриндберг проникна остра миризма на сяра и прах от дървени въглища.

Оловният куршум пропусна целта си, рибарката продължи полета си над запенените вълни на архипелага.

Очите на Аугуст Стриндберг проблеснаха на предобедното слънце с израз на облекчение и гняв.

[1] Битката (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Буквално „Гътенът в джунглата“ — така е известен споменатият мач между Мохамед Али и Джордж Форман през 1974 година. — Б.пр. ↑

[3] Добре дошли на тази пресконференция. Най-напред ще направя изявление на шведски, а после — на английски. След това нашият говорител, или по-скоро говорителка, Вивека Йостлинг ще повтори същите изявления на немски и френски (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Пробив (англ.). — Б.пр. ↑

[5] Има ли заподозрян? Знаете ли кой е убиецът на академиците? (англ.). — Б.пр. ↑

16.

БОРИС ПАСТЕРНАК

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1958 година.*

(Принуден да откаже наградата)

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за значимия му принос както към
съвременната лирика, така и в областта на
великата руска разказваческа традиция...*

18 май 2012 година

Главният инспектор от Стренгнес Съорен Едлунд вървеше покрай сенчестата страна на катедралата, покрай вратата с лъвовете и боядисаната в червено къща от дънери, където беше живял Пер Биркенфелт. Когато стигна до двора, той хвърли кос поглед към короната на дъба.

Отдалеч идваха хора да разгледат прословутото дърво — от Осло, Стокхолм, Люлео. За две денонощия дъбът се превърна в главната, може би дори единствена забележителност на града, короната му с направения в нея проход беше показвана в телевизионни репортажи и на страниците на вестниците по целия свят. Предния ден френският „Ле Фигаро“ сложи снимка на дъба на първата си страница. Една студентка по акушерство беше стигнала още по-далеч и срещу такса развеждаше група германски и холандски пенсионери през старите улици на града. Показваше им къщата от дънери на Биркенфелт, дъба с подрязаната корона, постовете на телохранителите и белия църковен приют, където убиецът беше съхранявал и стрелял със снайперската си винтовка.

През последните денонощия на Съорен Едлунд се бяха обадили неколкократно и шведски, и чуждестранни журналисти и един въпрос

се задаваше по-често от всички останали:

Как убиецът на академиците е успял да избяга от Стренгнес?

Този въпрос го държеше буден нощем и не му даваше мира деном.

Той клекна, за да се провере под лентата, с която беше отцепено мястото, поздрави дежурните от местния полицейски участък и влезе през дървената врата на някогашния църковен приют. Мина бавно през антрето и при всяка негова стъпка дъските на пода скърцаха в полумрака със звука на прогнило дърво.

Точно над него се намираще наетата от убиеца таванска стая, оръжието на убийството беше съхранявано в шлакобетонния под, който разделяше етажите. От гърлото на Съорен се изтръгна въздишка на примирение, а после той обърна поглед към дневната, където бяха скаутите. Гласовете на децата се чуваха ясно през отвора на вратата. Когато влезе вътре, видя тридесетина деца от началното училище, които бяха получили разрешение да дойдат тук преди обяд. Всички бяха облечени със сини скаутски ризи.

— Здравей, Елса, надявам се, че не ви преча.

Скаутската водачка, жена на около четиридесет и пет години, му се усмихна дружелюбно.

— Ни най-малко. Заповядай, Съорен, влез. Да не си дошъл да видиш как се прави прав възел?

— Не, но с радост ще се науча. Никога не се знае кога може да ти потрябва хубав, здрав възел.

Той пристъпи към жената.

— Елса, имаш ли нещо против да задам няколко въпроса на децата? Ще отнеме само минута.

— Нямам нищо против. Питай спокойно.

Той се обърна към децата и срещна любопитните им погледи.

— Здравейте, деца.

— Здравей! — отговориха те в хор.

— Както сигурно знаете, в района се случиха доста събития — ужасяващи неща, които ние в полицията трябва да разследваме.

Веднага се изправи едно светлокосо момиченце.

— Един убиец застреля писателя от червената къща — каза то и посочи през старинния прозорец. — Ей там.

— Точно така. Тук беше извършено убийство и именно него полицията се опитва да разкрие. Затова имам няколко въпроса към вас. Кой знае, може би ще ни помогнете да разрешим тази загадка, горедолу като Тюре Свентон. Или може би Батман? Да пробваме ли?

Дневната се изпълни с въодушевен вик.

— Дааа!

Съорен не можа да сдържи смеха си.

— Чудесно.

Той извади прилежно сгънат лист формат А4 от вътрешния си джоб.

— Кажете, виждали ли сте непознат мъж в тази къща? Може би някой, който е изглеждал така?

Той вдигна фоторобота и децата го огледаха внимателно от всички ъгли, сбърчиха замислено носове, започнаха да обсъждат помежду си с недоловим шепот и неясни жестове, но накрая всички поклатиха глави.

Тогава едно момче вдигна ръка.

— Не съм виждал този човек. Но веднъж видях една възрастна леличка тук.

* * *

Клаудия стоеше до прозореца на дневната, под него във всички посоки на километри разстояние се простираха сивкавите сгради от шестдесетте. Всяка улица носеше спомен от детството, парченце от живота ѝ. Зад търговския център се виждаше старата ѝ прогимназия. Зад будката за хотдог до южния изход на метрото се беше събрала с първото си гадже, три дни по-късно скъса с него до северния изход. На няколкостотин метра на север се намираше полицейският участък на Халунда — първото ѝ работно място.

С раздражено тръсване на главата тя откъсна поглед от спомените и бетонния пейзаж на Бутшюрка. Откъм душкабината в банята чуваше песните на Георгиос — гръцки шлагери от седемдесетте, които беше слушала почти ежедневно през целия си живот. Много от тях можеше да запее и сама на звучен гръцки, въпреки че не разбираше нито думичка. Сега тя се опита да не обръща

внимание на ритмичната песен в стил ребетико и закрачи напред-назад из дневната като диво животно в клетка.

— Не можем да останем тук — промърмори тя.

— Не.

— Хедлунд рано или късно ще намери този адрес.

— Вероятно.

Лео лежеше на протрития диван с ръце под тила, гледаше я изпод бретона си и следеше бясното ѝ сноване. После погледна с крайчеца на околото си към видеото под телевизора — цифрите на екрана светеха яркозелени: 13:08.

— Трябваше да отворя антиквариата преди три часа.

Клаудия не отговори. На стената между боксовите ръкавици беше залепила петдесетина листчета в различни цветове. Погледът ѝ премина по нахвърляните записки, обходи списъците с точки.

— Убиецът трябва да е оставил следа.

— Да.

— Все някъде трябва да е сгрешил.

— Всички грешат.

Клаудия продължи да снове неспокойно между саксиите с бакла и разхвърляните из стаята боксови принадлежности. Лео слушаше бързите ѝ крачки, босите ѝ крака, които тропаха по балатума. А после вдигна поглед и се загледа в едно от светлосините листчета: ПРОФИЛЪТ НА УБИЕЦА. Отдолу имаше списък от точки — дузина неоновозелени листчета, които образуваха криволичеща ивица по тапета на жълти цветчета.

Възраст: 35–60 години (вероятно 40–45)

Мъж

Среден ръст (прибл. 180 см?)

Патологично изряден

Интелектуална среда

Добра физическа форма

Висок коефициент на интелигентност (изключително висок?)

Убийствата нямат сексуален характер

The mask of sanity (нормален, симпатичен?)

Книги, литература (изключителен интерес)
Финансово независим
Неплащащ данъци?

Целия предобед той гледа списъка, изучаваше го внимателно в търсене на следа, на знак. Сега очите го боляха от умора и разочарование. Бавно изпъна краката си върху възглавниците на дивана и затананика в съпровод на гръмогласното пеене на Георгиос, което се носеше от банята. Вече беше слушал тези лирични шлагери на Харис Алексиу толкова пъти, че знаеше мелодията на няколко от тях. Лео затвори очи изтощен и затананика мелодичните припеви, размърда пръстите на краката си под приятния ритъм на ребетикото.

Изведнъж, наред припева на „Ta tango tis Nefelis“^[1], той спря да мърда с пръсти и да си тананика. Надигна се на дивана и погледна към листчетата.

— Убиецът навярно обича книгите, нали?

— Да. Вероятно.

— Сигурно е истински библиофил, не мислиш ли?
Изключително изряден библиофил.

Клаудия се приближи и го погледна.

— Какво става, Лео? Да не би да ти хрумна някоя идея?

— Може би.

Двадесет и пет минути по-късно на улица „Тюлегатан“, само на няколко метра от чугунената ограда на гимназия „Дора Реал“, спря сребристочерна „Хонда Шадоу“. Клаудия и Лео слязоха от мотоциклета и тръгнаха с бързи крачки, подминаха широката тухлена сграда и продължиха надолу по улица „Марквардсгатан“.

— Мислиш ли, че днес е на работа?

— Надявам се — отговори Лео. — Иначе сме загубени.

Когато стигнаха до улица „Свеавеген“, ги посрещнаха оживеното движение и яркото следобедно слънце. Пресякоха улицата и продължиха покрай североизточната част на парка „Обсерватуриелунден“, покрай фонтана и десетина души, които разхлаждаха краката си в студената му вода. Само след сто метра свиха

наляво, изкачиха се по широките каменни стъпала към входа на Градската библиотека, над тях като светилище се издигаше прочутата ѝ сграда, наричана „Асплундхюсет“. Влязоха през вратата и бързо се изкачиха по тясното стълбище, покрай сиво-черните релефи на гранитните стени: воините и бойните коне от „Илиада“ сякаш оживяваха на тъмното стълбище.

В края на стълбището пред тях се откри Ротондата — огромната главна зала. Посетителите се движеха тихо из помещенията на библиотеката, въпроси и отговори се прошепваха с приглушени гласове и дискретни жестове. В съседните читални седяха учени и студенти, потънали дълбоко в работата си, с осветени от лъскавите зелени лампи, марка „Фагерхулт“, лица. Под настлания с балатум под, в подземни катакомби и складове, се съхраняваха стотици хиляди издания, много от които не бяха виждали дневна светлина от края на 20-те, когато беше построена библиотеката.

Когато Клаудия и Лео стигнаха до гишетото за заемане на книги, Лео се облегна на тъмния дървен плот и погледна към стоящия до архивния шкаф библиотекар, който разлистваше картончетата. Той беше мъж на около петдесет години. Панталоните му от рипсено кадифе бяха кърпени толкова много пъти, че приличаха на пачуърк, червената му карирана бархетна риза беше разкопчана до средата, а раменете и огромният му гръден кош бяха покрити с пърхот и трохи от дребни сладки.

Лео се наведе над плота.

— *Von jour.*^[2]

Протритата бархетна риза потрепна за секунда, когато Брюнолфсон се обърна.

— Дорфман, какво правиш тук? Намери ли онова евтино издание, за което говорихме?

— *Нет*, днес ролите ни са разменени. Този път ти трябва да ми помогнеш.

После той посочи вдясно от себе си.

— Това е Клаудия.

— Здравсти — каза тя, — приятно ми е да се запознаем.

Брюнолфсон пое протегнатата ѝ ръка и се ръкува объркано с нея, сякаш това беше странен ритуал, който не му беше добре познат. След това се обърна отново към Лео.

— Да ти помогна? С какво?

— Трябва да поговорим — каза Лео и добави шепнешком: — На място, където няма... да ни безпокоят.

Брюнолфсон не изглеждаше ни най-малко изненадан от желанието му.

— Естествено, естествено — промърмори той. — Всъщност имам кабинет, елате с мен.

Те излязоха от Ротондата и тръгнаха към западното крило на библиотеката, покрай бронзовата статуетка на Гунар Екельоф, в посока към белия аварийен изход между секцията за лирика и Специализирана читалня 3. Едрото туловище на Брюнолфсон едва се побираше между перилата, докато слизаха по спираловидното стълбище към подземните коридори, шито се разклоняваха под основната сграда. Вървяха около четиридесет метра по коридора и спряха пред една сива и покрита с петънца желязна врата.

— Заповядайте в кабинета ми.

— Благодарим — каза Клаудия и мина през ниската врата.

Намираха се в складово помещение без прозорци. По бетонните стени минаваха сиво-бели канализационни тръби, а люминесцентните лампи на тавана бръмчаха и трепкаха. Стелажите бяха препълнени с кашони. На един пишеше „Бракувани учебници, Кс.3“. На друг — „Повредени от влага, Fs.OO“. Около кашоните имаше валма прах, хартийки от лакомства, товарителници и мъртви насекоми, върху един сандък в ъгъла стоеше пращен компютър „Дел“, а между стелажните конзоли с тиксо бяха залепени илюстрации на Спайдърмен.

— Виждам, че харесваш Спайдърмен.

Брюнолфсон се обърна към Клаудия и поясни тържествено:

— Уилям Шекспир и Стан Лий, създателят на Спайдърмен, са двамата най-големи гении в човешката история.

— Брюнолфсон — обясни Лео — има най-богатата колекция от комикси за Спайдърмен в Европа.

— Един белгиец от Антверпен твърди, че неговата колекция е по-пълна, но зависи как броиш. Той залага на количеството, а аз — на качеството. Например имам добре запазен екземпляр от „Amazing Fantasy“ № 15 от 1962 година.^[3]

След това Брюнолфсон погледна замислено към посетителите си.

— Е, за какво искате да поговорим?

Лео махна към изтъркания работен стол.

— Седни, ще отнеме известно време.

За десет минути Клаудия и Лео обобщиха събитията от последните денонощия. Отначало Брюнолфсон ги гледаше, без да ги прекъсва, но когато Лео спомена посещението в секретния архив на Шведската академия, библиотекарят не можа да се сдържи.

— Правилно ли чух? Бил си в архива на Шведската академия?

— Съвсем правилно си чул.

— Тоест говорим за тайното подземие на Академията? Това, което е скрито под Борсата? В Гамла стан?

— Да.

Брюнолфсон избърса няколко капки пот от горната си устна. Беше задъхан, въпреки че седеше съвсем неподвижно на стола.

— И си прочел ръчно написаните протоколи от заседанията? Тези, които никой извън Академията не е чел?

— Точно така.

— Дорфман, разбираш ли колко велико е това? Все едно си открил Атлантида на дъното на океана. Или живот на някоя планета в космоса. Все едно... все едно си срещнал Елвис Пресли.

— Знам.

На устните на Клаудия се появи усмивка.

— Искаш ли да разбереш какво открихме там долу, в подземиято?

Брюнолфсон кимна, неспособен да изрече и думичка, възторгът беше заседнал на гърлото му като тапа.

Клаудия седна на единия кашон и разказа за записките на Виршен, за отмъщението за неприсъдената Нобелова награда, за дегизировката на убиеца като Стриндберг, а въодушевлението на Брюнолфсон растеше с всяка изминала минута. Когато тя привърши разказа си, библиотекарят я гледаше със зяпнала уста.

— Но... защо сте дошли тук... при мен?

— Нуждаем се от помощта ти, разбира се.

— Не знаем много за убиеца — каза Лео, — но в едно сме сигурни: книгите са важни за него и може би ще успеем да го открием по този начин — чрез тях.

— Как така?

— Той е изключително изряден — обясни Клаудия, — затова съществува вероятност да е чел книгите на членовете на Академията. Не бих се учудила, ако е прочел всичко, написано от тях. Всеки роман, всяка стихосбирка.

— Въпросът е откъде се е снабдил с книгите им — каза Лео. — Може да ги е купил от интернет книжарница. Или ги е намерил по време на намаленията или на битпазара във Векшьо. А ако имаме късмет, е...

— Взел книгите от библиотека! — възкликна Брюнолфсон.

— Именно. Ако намерим човек, който да е взел няколко от книгите на членовете на Академията, значи може би сме открили убиеца.

Брюнолфсон веднага включи настолния компютър и кимна толкова въодушевено, че трохите от сладки по яката на ризата му се посипаха върху клавиатурата.

— Може да излезе нещо от тази работа — каза той запъхтяно, — наистина може.

Вентилаторът на компютъра забръмча, когато оперативната система се включи, а след това Брюнолфсон влезе с потребителското си име: „Д-р Октопус“.

— С нашата търсачка може да се търси само по един начин. Трябва да прегледаме всеки отделен екземпляр и да проверим дали някой не го е заел за вкъщи точно сега.

— Добре — каза Клаудия, — от коя книга да започнем?

Лео сви рамене.

— Какво ще кажете за дебютния роман на Сигурд Вилхелмсон „Кръвни връзки“?

— Перфектен избор — констатира Брюнолфсон, — класика.

Месестите му пръсти затанцуваха по клавиатурата. В сивото поле за търсене написа: „Кръвни връзки, Сигурд Вилхелмсон, swe Нс“ и веднага на монитора излезе дълга таблица. Той разгледа внимателно списъка.

— В четиридесет и четирите библиотеки в Стокхолм има общо тридесет и седем бройки от дебютния роман на Вилхелмсон. От тях приблизително половината са заети, но кажи-речи всички са били поискани след смъртта му, това е обичайно явление. Само една бройка

е била заета, преди убиецът да започне да действа. Това е станало в библиотеката на Юртхаген на двадесет и девети април.

— Как работи търсачката ви? — попита Клаудия. — Можеш ли да извадиш информация за човека, който е заел книгата?

— Мога да извадя всичко. *Everything, alles, tout*^[4].

Той хвана мишката и натисна раздел „Идент. номер“ — веднага в средата на екрана се появи каре.

— Името на читателката е Шарлота Хален Йорансон, живее на улица „Артемисгатан“ 49 С.

— Взимала ли е още книги, написани от членове на Академията?

С бързо движение на пръстите Брюнолфсон натисна „Заети книги“.

— Не, в момента у нея има още пет книги от библиотеката. Четири са детски, а петата е „Измислици“ от Хорхе Луис Борхес, което показва, че има великолепен вкус. Но у нея няма нищо друго, написано от членове на Академията.

— Тогава да видим следващата — каза Лео. — Какво ще кажете за „Любовният батальон — истинска измислица“ на Гун-Брит Хьок?

— Не ми е любима, но става.

Ръцете на Брюнолфсон отново заскачаха по клавишите и информацията се появи върху прашния екран. Седем души бяха заели „Любовният батальон“ преди 14 май 2012 година, от тях шест бяха жени. Една беше заела още един роман от Гун-Брит Хьок — „Нощем в Буенос Айрес“, но никоя не беше заемала други книги, написани от членове на Академията.

Така те продължиха до късния следобед, читател по читател. Веднъж колегата на Брюнолфсон почука на вратата и попита с какво се занимават. Тогава Брюнолфсон обясни, и то с любезност, която учуди и Лео, и Клаудия, че е поел грижата за важна и спешна поръчка, свързана със съхранявана на склад книга от Карл Юнас Луве Алмквист от 1846 година за справки само в библиотеката.

След почти двучасово търсене в компютърния каталог на Градската библиотека все още не бяха открили нищо интересно — нито един съмнителен читател или странни обстоятелства около някоя заета книга, но Брюнолфсон продължаваше със същото въодушевление като преди.

— Добре, Дорфман, с кого да продължим сега? С Клас Фален може би? Някоя от ранните му стихосбирки?

— Провери „Зимен сън“ от 1969 година, тя ми е любимата.

В бледосивото поле Брюнолфсон въведе ключовите думи „Зимен сън, Клас Фален, swe Нс.ОЗ“ и разгледа данните, които се появиха на екрана.

— Както виждате, Фален не оглавява класаците. „Зимен сън“ се намира само в три бройки на цялата територия на Стокхолм — една от тях е била заета тук, в Градската библиотека.

Брюнолфсон отново натисна „Идент. номер“, а след това „Заети книги“. Когато се появи списъкът с попаденията, той ахна.

— Боже мой! С-струва ми се... че го открихме.

Лео се втурна към сандъка. Втрени се в дългия списък и зачете на висок глас, заглавие по заглавие:

— „От старошведски до шведския в Ринкебю“ от Соня Бергвал. „Отломки“ от Сикстен Йерпе. „Удивителната съдба на госпожа Буден“ от Вилгот Елмандер. „Борбата за ректорския пост“ от Пер Биркенфелт.

Брюнолфсон гледаше опулено към раздела със заети книги.

— В списъка със заети книги има четиридесет и девет заглавия и всички са написани от членове на Шведската академия.

— Кой е заел книгите? — извика Клаудия. — Покажи името!

Брюнолфсон натисна бутона на мишката и на екрана се появиха името и адресът на читателя. Клаудия се втрени в името, в нормалмския адрес и прошепна с едва доловим глас:

— Арвид Фалк. Улица „Дротнинггатан“ 85.

Когато се обърна, очите ѝ блестяха от въодушевление.

— Готово. Имаме името и адреса на убиеца.

Но Лео и Брюнолфсон продължиха да гледат към монитора, не откъсваха поглед от раздела с идентификационния номер и разочарованието в очите им беше очевидно.

— Това не е истинското име на убиеца — каза Лео. — Нито пък адресът му — измислени са.

— Откъде знаеш?

Той се обърна към Клаудия.

— На „Дротниггатан“ 85 е бил последният дом на Стриндберг. Там е починал.

— А Арвид Фалк — каза Брюнолфсон — е главният герой в „Червената стая“.

---

[1] „Тангото на Нефели“ (гр.). — Б.пр. ↑

[2] Добър ден (фр.). — Б.пр. ↑

[3] „Amazing Fantasy“ („Удивителна фантазия“) е американски комикс, излизал през 1961–1962 година. В брой 15 от 1962 г. е въведен Спайдърмен. — Б.пр. ↑

[4] Всичко (англ., нем., фр.). — Б.пр. ↑

17.

ДЖОН СТАЙНБЕК

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1962 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за неговото едновременно реалистично и
изпълнено с въображение разказваческо изкуство,
отличаващо се с доброжелателен хумор и
социална прозорливост...*

18 май 2012 година

Един „Мерцедес Бенц S600“ в цвят черен металик потегли рязко от правителствената сграда „Русенбад“ и се понесе по моста „Стадсхюсбрун“ в центъра на Стокхолм. Затъмнените бронирани стъкла проблеснаха на вечерното слънце, когато автомобилът зави на запад по улица „Хантверкаргатан“, по средата на платното между двете ленти за движение, и подмина спрелите в задръстването коли, кръстовището с „Пулхемсгатан“ и скупчените пред полицейското управление стотина журналисти и телевизионни репортери, които не бяха получили акредитация за новата пресконференция, започваща след седем минути в конферентната зала.

Черната кола сви по улица „Дротнингхолмсвеген“, мина покрай будката на пазача и бариерите и продължи през дългия тунел под парка „Крунуберг“. Накрая стигна до слабо осветения гараж във вътрешността на полицейското управление и чакащата в дъното му тъмна фигура на областния полицейски началник. Когато мерцедесът спря до Ларш Льовден, лявата задна врата се отвори и от автомобила слезе Род Йеглерц.

— Пресконференцията започва след шест минути и половина. Преди това искам да чуя за онова момче скаут от Стренгнес.

Той тръгна бързо в полумрака, следван плътно от Ларш Льовден. Стъпките на двамата съперници отекнаха в паркинга, около тях се разнесе острата миризма на бензин и изгорели газове.

— Шьолин ми се обади тази сутрин преди срещата с премиера и ми каза за показанията на момчето. Какво е развитието оттогава?

— Голямо — каза задъхано Льовден.

— Искам да чуя и най-малката подробност, разполагаш с шест минути и десет секунди.

Йеглерц отвори една желязна врата и тръгна през бетонния коридор, вървеше толкова бързо, че Льовден едва успяваше да го следва.

— Всичко е започнало в девет тази сутрин — изпъхтя той. — Тогава главният инспектор на полицейското управление в Стренгнес показал нашия фоторобот на скаутската група в бившия църковен приют. В отговор едно от момчетата разказало нещо интересно. Преди около месец видяло от вратата на къщата да излиза възрастна жена и успяло да я огледа добре, въпреки че било късно вечерта. Била сбръчкана и посивяла, облечена с пола, тъмнобежово палто и по думите на момчето носела истински бабешки обувки.

— Но какво се е случило оттогава? Открили ли сме някоя следа?

Льовден кимна, когато продължиха по бетонното стълбище.

Тежкото му дишане отекваше в стълбищната клетка.

— Момчето е гледало нашата видеокасета.

В края на стълбището имаше бронирана врата. Йеглерц въведе кода, отвори вратата и влезе в помещението от другата страна. То беше претъпкано, десетина оператори се щураха между монитори, превключватели и прожектори, от тавана висяха макари и оптични аудио кабели като увивни растения в тропическа гора. В мига, в който Йеглерц се появи, между пултовете притича една продуцентка от Шведската национална телевизия.

— Крайно време беше, Род. След четири минути и двадесет секунди излизаме в ефир. Пресконференцията ще се излъчва на живо в над тридесет държави, така че...

Йеглерц вдигна ръка, за да я прекъсне, след което влезе в импровизираната гримьорна, която беше изградена до конферентната зала. Помещението беше тясно и задушно, топлината от стоватовите

лампи — натрапчива. Щом Йеглерц седна на стола, една гримьорка започна да пудри челото и скулите му.

— Каква видеокасета, по дяволите? — попита той.

Льовден все още беше задъхан след бързия преход през полицейското управление и се подпря на един гардероб.

— На шестнадесети май, точно след убийството на Пер Биркенфелт, съодерманландската полиция постави бариери на осем места в района на езерото Меларен. На всяка бариера имаше охранителна камера. Днес, след показанията на момчето, нашите компютърни специалисти започнаха да преглеждат филмовия материал от тези осем камери. Става въпрос за общо двеста часа нередактиран филм. Всички жени, които отговарят на описанието на момчето, се регистрират и проверяват. Освен това показваме материалите на Елиас, момчето скаут. Горкото, половин ден седя в управлението в Стренгнес и гледа стотици възрастни жени. Има и по-забавни начини за прекарване на един хубав пролетен ден, не мислиш ли? Но се грижихме за доброто му настроение с лакомства и сладолед.

— Ларш, пет пари не давам дали на момчето му е приятно, или не. То откри ли проклетата лелка?

Льовден кимна.

— След няколко часа ни излезе късметът. Една от охранителните камери, тази на остров Мершьон, беше запечатала кадри на възрастна жена, която кара виненочервен „Сааб 99 Турбо“. Когато Елиас я видя, замалко да се задави с лакрицовата пръчка. Веднага разбра, че е същата жена, която е видял до църковния приют миналия месец.

Изведнъж вратата на гримьорната се отвори и влезе Франк Ларшон, специалистът от Националната криминалистична лаборатория.

— *Sorry*, че закъснях. Току-що говорих с моята колежка, която се намира в Стренгнес. Тя ми докладва подробно за работата през последния час.

Той сложи разпечатка на снимка върху гримьорската маса.

— Ето как изглежда убиецът. Понякога.

На снимката се виждаше жена на около осемдесет години, която стоеше до виненочервен „Сааб 99“, подпряна на бастун от тъмно дърво. Тънките й, посивели, почти бели кичури падаха върху темето. Беше прегърбена, с хлътноло и набръчкано лице. Дрехите й бяха

протички, но стилни — бежово палто от петдесетте, зеленикава тясна пола, под карирания шал се долавяха очертанията на бюста.

До снимката Франк сложи фоторобота — старица и Стриндберг на средна възраст. Между двата образа нямаше почти никаква прилика, но погледът и формата на челюстта бяха абсолютно еднакви.

— Боже мой — изпъхтя Льовден. — Изглежда, че е той... дегизиран.

— Да.

Франк Ларшон посочи точно определено място на снимката — ръждясалата кола, която се подаваше отчасти в десния ѝ край.

— Както виждате тук, може да се различи малък фрагмент от регистрационната табела на сааба. Следобед работихме по този детайл и успяхме да възстановим всички цифри и букви на табелата. Само преди няколко минути открихме името на собственичката на автомобила. Казва се Фрида Юл.

В този момент изпълнителната продуцентка на Шведската национална телевизия подаде глава през вратата.

— Една минута и тридесет секунди до ефир.

Йеглерц изобщо не обърна внимание на продуцентката.

— Говорихте ли с тази Фрида Юл? Колата ѝ била ли е открадната? Или да я е заемала на някого?

— Нито едно от двете, предполагам — отговори Льовден. — Фрида Юл едва ли е действително лице.

— Какво, по дяволите, знаеш по въпроса, Ларш?

— Не съм експерт по Стриндберг, но си спомням едно друго от ученическите години. Фрида Юл е втората му съпруга, нали?

Франк Ларшон кимна.

— Точно така. Убиецът си е създал алтернативна самоличност — женско алтер его. Снабдил е Фрида Юл с документи за самоличност, имейл, телефонен номер. Дори е вписана в гражданския регистър с адрес тук, в Стокхолм — на улица „Ридархолмсхамнен“ 12.

Йеглерц удари толкова силно с юмрук по гримьорската маса, че кутийките с пудра паднаха на пода.

— Този мръсник трябва да е допуснал някоя грешка, да е оставил някоя следа. Например този проклет адрес — проверете го.

— Направихме го. На „Ридархолмсхамнен“ 12 се е намирала къщата, където е роден Аугуст Стриндберг. Била е съборена в средата

на деветнадесети век, когато той бил тригодишен, от сто и шестдесет години не съществува.

Изпълнителната продуцентка от Шведската национална телевизия отново надникна през вратата, очите ѝ бяха ококорени, а в гласа ѝ се долавяше паника.

— Род... остават четиридесет и пет секунди до ефир...

Йеглерц се наведе бавно над разпечатката, сиво-сините му очи се втренчиха в нея, леденостудени и ясни.

— Значи този мръсник отново ни е измамил? Все още не знаем нищичко за него.

Продуцентката вдигна треперещата си ръка, за да погледне часовника си.

— Двадесет и пет секунди...

Йеглерц не побърза да излезе от гримьорната, вместо това смачка разпечатката и я хвърли на пода. След това хвана ръката на Льовден и прошепна почти недоловимо:

— Ако всичко отиде по дяволите, Ларш, ако този негодник се измъкне, ако бъда запомнен с пълен провал, ще те завлека с мен в лайната, така да знаеш.

Двамата мъже се изгледаха втренчено като в безсловесна канадска борба.

— Десет секунди — каза продуцентката задъхано.

Йеглерц бавно отпусна хватката си около ръката на Льовден, изправи се от стола и излезе от гримьорната.

През отвора на вратата веднага се чу как конферентната зала се изпълни с глъчка и светкавици от фотоапарати. Тогава Франк Ларшон се наведе и взе снимката.

— Всъщност знаем немалко за убиеца.

Със старателни движения той заглади хартията.

— Например е напълно възможно, дори вероятно, точно в този момент да седи зад волана на виненочервен „Сааб 99 Турбо“, с перука на главата и с пола и да пътува към следващата си цел.

Ларш Льовден затвори очите си за кратко, след което въздъхна:

— Франк, моля те, обади се на отговорниците по сигурността в КЗ в Карлсборг и на френската служба за охрана на средиземноморското крайбрежие. Кажим им да се оглеждат за посивяла бабка.

* * *

Гун-Брит Хъок погледна през прозореца на спалнята, под стръмния склон се простираше Средиземно море като мозайка от сини нюанси и вълни с бяла пяна. Между скалите се виждаха кактуси и пинии, морският въздух се изпълваше с ароматите на скарата и песента на цикадите. Именно тук, между планинските върхове, се намираше средновековното селце Ез.

Обикновено туристите на Ривиерата се качваха и тук, посещаваха галериите и екзотичната градина до руините на замъка, но сега площадите и калдъръмените улички на селото бяха пусти, белязани от призрачна тишина. Полицейското управление на Ница беше затворило планинския път, който лъкатушеше между скалите, само на местните беше позволено да минават по него, туристите бяха принудени да се връщат, щом стигнат до градската порта.

В ресторанта на открито седеше кметът на селото, Франсоа Роцо, със заредена въздушна пушка в ръка. До него на пейката от кедрово дърво седяха двете му сестри. По-възрастната, Матилд, беше въоръжена с дебела точилка. Тези трима възрастни хора бяха основали прочутата гражданска гвардия. Всички френски вестници и телевизионни канали бяха разказали за тяхната смелост и предприемчивост и как патрулират по улиците и площадите на селото, за да защитят шведската писателка, прекарала толкова голяма част от живота си тук, в село Ез.

В малкото планинско селце живееха само двадесетина постоянни жители, сега тук имаше повече охранители, отколкото местни хора. Зад ресторанта се различаваха няколко тъмни фигури — трима облечени в черно мъже от френската служба за охрана, ДСТ^[1]. До църквата от осемнадесети век „Нотр-Дам дьо л’Асонсион“ стояха още двама, Еун-Брит Хъок ги виждаше ясно от прозоречната ниша в спалнята си.

Тя дръпна предпазливо дантелената завеса настрани, след което се приближи до прозореца, за да види кулата в кайсиев цвят на бароковата църква. Веднага един от охранителите от ДСТ се появи на прага на спалнята, беше облечен в черен добре изгладен костюм и бяла ленена риза.

— *Madame Héék, je vous prie. Ne vous tenez pas près de la fenêtre.*

[2]

Тя кимна, отстъпи крачка назад, но продължи да гледа към пенещите се вълни на Средиземно море.

Тази средновековна каменна къща беше нейното убежище от близо двадесет години, тук беше написала повечето си романи и пиеси, тук се беше омъжила за втория си съпруг, акварелиста Улуф Хултен, тук се беше спасила от журналистите в родината си. Ривиерата — Кот д'Азюр — беше нейният пристан. Сега Гун-Брит Хьок беше нейна затворничка.

— Знаеш ли — прошепна тя на Улуф предната вечер. — Граф Монте Кристо също бил държан затворен тук, на южния френски бряг, в крепост в покрайнините на Марсилия.

Той сложи ръката си върху нейната.

— Да, и успял да избяга, нали? Спасил се, ние също ще успеем.

За миг тя понечи да спомене приятеля на графа, абат Фариа, който не успява да избяга от острова затвор, а умира в пленничество. Но се въздържа. Сега стоеше до прозореца на спалнята и гледаше към голите скали и прибоя на Средиземно море, точно както графът сигурно ги беше гледал през годините си в плен.

Изведнъж се чу скърцане, тя обърна глава и забеляза мършавата фигура на Улуф на вратата. Той ѝ се усмихна.

— Гун-Брит, искаш ли нещо за ядене? В хладилника има картофена салата.

— Не съм гладна.

— Има и бутилка вино. „Шато дьо Бейе“, ако не ме лъже паметта. Може би малко червено вино ще ти дойде добре?

— Ти си пийни, Улуф. Аз не искам.

Той погали внимателно с длан нейната загоряла от слънцето ръка, след което понечи да излезе от спалнята, но се спря.

— Между другото, сега започва пресконференцията. Няма ли да гледаш?

— Не мога повече, не и днес.

Преди обяд беше видяла лицето на убиеца — цифровия фоторобот, който Стокхолмската полиция беше направила. На телевизионния екран се появи главата на Аугуст Стриндберг и се втренчи в нея с разсеян поглед. Онзи мъж, *Assassin de Academie*^[3],

както беше наричан във френските вестници, беше убил седем от колегите ѝ, хладнокръвно ги беше застрелял, включително Орвар Шеле, най-близкия ѝ приятел. Сега Гун-Брит не искаше да гледа повече — никакви вестникарски хроники, никакви телевизионни дебати, никакви пресконференции.

Когато от дневната долетя гласът на директора на Национална служба „Полиция“, тя затвори вратата на спалнята, но един от охранителите от ДСТ я отвори на мига.

— *Non, madame. Ne fermez pas la porte.*

— *Bien sir* — отговори тя. — *J'ai oublie!*^[4]

Приближи се бавно до вградената в стената варовикова лавица, взе Библията си и седна на ръба на леглото. Звеното за лична охрана на ДСТ беше отстранило повечето от личните ѝ вещи от къщата, но точно с тази Библия Хък отказваше да се раздели. Тя беше нейно притежание от 18 май 1959 година. Тогава, преди точно петдесет и три години, Гун-Брит беше получила първото си причастие в църквата на Сколерюд до езерото Венерн в югоизточен Далсланд.

Тя сложи ръката си върху изтърканата подвързия от козя кожа на Библията, докосна орнаментите, които някога бяха златисти. След това отвори на четиринадесета глава от Евангелието от Матея и зачете за ужасяващата смърт на Йоан Кръстител, за обезглавяването в тъмницата на Ирод. Произнасяше всяка от думите, прекарваше ги през устните си като молитви.

Това беше преводът на Светото писание от 1911 година на баптиста Хелге Окесон. Тя знаеше наизуст противоречивото тълкувание на Окесон, но въпреки това искаше да прочете тихо всеки стих. Пасажът ѝ напомняше за живота, едновременно мощен и преходен, напомняше ѝ за нейната майка.

Навлажни показалеца си е върха на езика си, обърна страницата и продължи да чете. Когато разгръщаше страниците, сгънатите листове шумоляха. Четеше пасаж след пасаж, глава след глава, както правеше от четиринадесетата си година. Изведнъж челюстта ѝ се схвана, думите от Евангелието от Матея залепнаха върху устните ѝ, заседнаха в гърлото ѝ.

Тя изпищя, но езикът ѝ не оформи нито звук.

Вдиша, но дробовете ѝ не се изпълниха с въздух.

Размаха ръце, но те останаха неподвижни върху кувертюрата.

Библията на Окесон се плъзна бавно от ръцете ѝ и падна върху настлания с варовикови плочи под. Веднага на вратата се появиха двама от охранителите от ДСТ.

— *Appelez un medecin! Vite, vite!*^[5]

В стаята нахлуха още двама охранители с извадени служебни оръжия, един от тях изкрещя няколко команди по радиостанцията си. Веднага след това в спалнята влетя Улуф Хултен, хвърли се до съпругата си и хвана вкочанените ѝ ръце. Погледите им се срещнаха.

— Гун-Брит! Не ме оставяй! Обичам те!

— И аз те обичам — отговори тя. — И аз те обичам.

Но вместо думи от широко отворената ѝ уста излезе пяна и кървава слюнка; в следващата секунда тя беше мъртва.

---

[1] Direction de la Surveillance du Territoire (фр.). — Б. ред. ↑

[2] Госпожо Хьок, моля ви. Не стойте до прозореца, (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Убиецът на академиците (фр.). — Б.пр. ↑

[4] „Не, госпожо. Не затваряйте вратата.“ „Разбира се — отговори тя. — Забравих.“ (фр.). — Б.пр. ↑

[5] Повикайте лекар! Бързо, бързо! (фр.). — Б.пр. ↑

18.

ОРХАН ПАМУК

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 2006 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... който в търсене на меланхоличната
душа на своя роден град е открил нови символи на
борбата и преплитането между културите...*

18 май 2012 година

— Арвид Фалк!

Клаудия изплю името, сякаш то беше проклятие, ругатня, и стисна толкова силно ръцете си в юмруци, че кожата върху кокалчетата ѝ се опъна. Седеше върху картонен кашон с бракувани учебници, прозрачното опаковъчно фолио с мехурчета под капака изпука, когато тя се обърна към компютърния монитор и се взря в раздела с идентификационни данни, където се виждаше измисленото име.

Въпроси вместо отговори.

Герой от роман вместо убиец.

Ядосана, тя отмести погледа си от монитора. Извади от кашона „Шведското общество в периода 800–1720 година: епохата на свещениците и благородниците“, започна да си вее с бракувания учебник. В складовото помещение под Градската библиотека ставаше все по-топло, беше задушно, върху преградения с решетка вентилационен отвор над нея се беше образувал конденз на едри капки.

До сандъците, на по-малко от метър, седеше Брюнолфсон. Клаудия чуваше дишането му и усещаше острата миризма на пот. Червената му карирана бархетна риза беше подгизнала под мишниците

и най-долу на гърба, а когато заговори, от брадичката му паднаха няколко капки.

— Интелигентен мръсник е този убиец на академиците. Напомня малко за *The Vulture*^[1], един от най-страшните врагове на Спайдърмен.

— Изигра ни — чу се гласът на Лео в другия край на помещението. — Това е положението.

Изведнъж между рунтавите вежди на Брюнолфсон се появи гънка, той стисна мишката и натисна върху един раздел от цифровия каталог на Градската библиотека. Пръстите му отново заиграха по изтърканите клавиши. Започна да си мърмори под носа, но Клаудия дочу думата „странно“ и веднага се наведе към него.

— Откри ли нещо?

Брюнолфсон не отговори, а продължи трескавото търсене между разделите на каталога. Внезапно изпъхтя.

— Т-те... те са забавени...

— Кои?

— Книгите, които убиецът е заел — той има неплатени глоби за закъснение в размер над пет хиляди крони.

— Глоби за закъснение?

Брюнолфсон кимна и продължи задъхано:

— В Стокхолм е разрешено да имаш едновременно по петдесет заети от библиотека книги, това е максималният брой. Арвид Фалк в момента има четиридесет и девет и всичките до една е трябвало да бъдат върнати преди три години.

Той продължи да чете в разделите със заети книги и скоро устните му се извиха в усмивка.

— Заел е още една книга — имал е петдесет.

— Имал?

— Да, имал, и знам къде се намира петдесетата книга сега.

— Къде?

— Тук, в нашата секция за художествена литература. Стои си красиво и спретнато на рафта за електронни книги, точно над главите ни.

— Сигурен ли си?

— *Oui*^[2], книгата е била върната в Градската библиотека точно преди десет дни.

Той изтри потта от челото си е ръкава си, след което продължи запъхтяно:

— Приела я е колежката ми, казва се Анет Фредриксон. Лео, ти сигурно си я виждал. Висока, слаба, червенокоса, привлекателна, на петдесетина години, винаги носи колие със скарабей на шията си.

— Да, виждал съм я.

— Анет е малко педантка, вижте какво е написала, когато забелязала заетата от Фалк книга.

Брюнолфсон натисна с показалеца си светлосивото поле за съобщения:

По време на сутрешната ми смяна на гишето за заемане на книги се случи странен инцидент.

Възрастен господин връщаше книгите си (4 бр.). Оказа се, че една от тях — Вилгот Елмандер//авт. „По море“//загл. (He swe) — е била заета от друг читател, а именно **АРВИД ФАЛК** (идентификационен номер: **GLY9010370MN**). При връщането на книгата компютърната система реагира на мига и червената сигнална лампа светна. Веднага проверих заемния статус на Арвид Фалк. Стана ясно, че въпросният Фалк в продължение на **ТРИГОДИШЕН ПЕРИОД** е държал цели **50** заети книги у дома (Внимание! Максималният брой!!!), поради което е задлъжнял с общо **5180 КРОНИ**. Когато възрастният господин чу това, той направи нещо, което едновременно ме изненада и зарадва. Въпреки че това, разбира се, не е негово задължение, той настоя да плати дълга (140 крони) за върнатия екземпляр от „По море“ на Вилгот Елмандер. „Правилата трябва да се спазват“ — каза той, а аз не мога да не се съглася. Но ми се иска всички наши читатели да бяха толкова съвестни и симпатични като този възрастен господин.

Опитах се — безуспешно — да открия Арвид Фалк (тел.: 08–555 351 45 **НЕ** съществува).

Анет Фредриксон, в.и.д. началник „Снабдяване“ в Градската библиотека, 8 май 2012 г.

Клаудия скочи от кашона и се вкопчи в прогизналата от пот риза на Брюнолфсон.

— Възрастен господин? Може ли да се провери в системата как се казва? Къде живее? Може ли да се намери някаква информация за него?

— За редовия библиотекар е напълно невъзможно да намери такава информация.

След това Брюнолфсон добави с лукава усмивка:

— Но за мен — *no problems*^[3].

Той се отблъсна с крака, както седеше на стола, придвижи се до сивата изтъркана врата и завъртя резето.

— Колегите ми не бива да виждат това — прошепна и се увери, че вратата е заключена.

После се върна при сандъците и обясни с приглушен глас:

— Тази зима шефката на Градската библиотека си взе ливанско ястие за обяд. След това използва компютъра в стаята за персонала и въведе паролата си. *Big mistake!*^[4] Мазните ѝ отпечатъци личаха ясно върху клавиатурата, оттогава имам свободен достъп до всички тайни на библиотеката.

Той въведе паролата ѝ — JariKurri 17 — и влезе в сървър на административния отдел. Веднага на екрана се появи подробна схема.

— Тук се вижда всичко — изплатени заплати, закупени книги, наложени глоби, хонорари за посещения на писатели, разходи за кетъринг за празненството на персонала — всичко, и погледнете тук.

Той натисна най-напред „Глоби за закъснение“, а след това подраздела „Плащания“. Когато дългият списък се появи на екрана, се придвижи надолу по страницата.

— Yes, ето го. На осми май в 10:52 часа е направено плащане с карта тук, в Градската библиотека. Плащането е било за точно сто и четиридесет крони, а сумата е била удържана от сметка номер 8327–864 471 333–4.

— Само номер на сметка ли е посочен? Без име, без адрес?

— *Nope*^[5] — отговори Брюнолфсон разочаровано. — Само номерът.

Клаудия седна по турски върху клатушкащия се сандък до клавиатурата и протегна ръка.

— Дай ми телефона си.

Брюнолфсон извади безжичния си телефон от калъфа на колана си и ѝ го подаде. Тя бързо набра номера на централата на полицейското управление и когато телефонистката отговори, помоли с учтив, малко превзет глас да я свържат с Ян Видеман от „Финансова полиция“.

Телефонистката прехвърли разговора и след четири извънпявания Клаудия чу, че отговори дрезгав мъжки глас.

— Яне — каза тя, — обажда се Клаудия Родригес. Нуждая се от помощта ти и е спешно. Трябва да разбера на кого е сметка номер 8327 — 8 64 471 333 — 4. Изглежда като обикновена спестовна сметка в „Свенбанк“, нали? Можеш ли да провериш?

Докато слушаше отговора на Видеман, тя барабанеше нетърпеливо с пръсти по олющения сандък.

— Няма проблеми — каза тя накрая, — ще изчакам.

Лео и Брюнолфсон я гледаха любопитно, както седеше там, в склада се чуваше само монотонен звук от ръждясалите канализационни тръби. След малко повече от минута Клаудия отново чу дрезгавия глас на Видеман в слушалката. Тя се заслуша съсредоточено и записа няколко думи на гърба на пакетче с дъвки.

— Благодаря ти, Яне. Следващия път, когато се видим, имаш една бира от мен. „Старопрамен“, нали?

Тя изслуша усмихнато отговора на Видеман.

— Добре, добре, две бири. Доскоро!

Затвори телефона и се обърна към двамата мъже:

— Знаем името на дядото.

Остави пакетчето с дъвки върху плота на масата и те видяха небрежните ѝ записки, тънките, написани с молив букви проблясваха на светлината от луминесцентните лампи:

Вернер Столте.

Улица „Страндвезен“ 31.

* * *

На шестия етаж на полицейското управление, до претрупаната заседателна маса, седеше Биргер Шьолин. Лицето му беше бледо,

медночервената му коса се извиваше леко на струята въздух от вентилатора на тавана.

През последните три часа беше разговарял по телефона с няколко началници от френската служба за охрана с помощта на позабравения френски от ученическите години. Разговорите протекоха хаотично и изобилстваха от недоразумения и обърквания, породени от езиковата бариера. Сега трябваше да обобщи тричасовите разговори в няколко минути. С изтощени очи той погледна към останалите в следствената група и вдигна шест пръста — по един за всяка жертва на револвера с черен барут.

— Рюдквист, Бергвал, Йерпе, Фален, Шеле и Вилхелмсон. Тези шестима членове на Академията убиецът е могъл да застреля от три-четири метра разстояние със стар револвер с черен барут. Що се отнася до Пер Биркенфелт, положението беше по-различно. Жилището му, а всъщност и целият Стренгнес се охраняваха от звеното за лична охрана на Службата за охрана. Беше невъзможно Биркенфелт да бъде застрелян с револвер и нестабилизирани оловни куршуми. Вместо това убиецът използва една от най-съвършените снайперски винтовки в света — PSG 90. Затова успя да произведе смъртоносния изстрел от разстояние точно сто и седемнадесет метра.

Ларш Льовден кимна, разбра накъде бие Шьолин.

— Гун-Брит Хьок — констатира той — се намираще на около две хиляди километра отук — на френското средиземноморско крайбрежие. Тогава дори добре калибрирана PSG 90 не върши работа.

— Именно — каза Шьолин. — Убиецът е знаел, че Хьок ще се намира на Френската Ривиера, тя винаги прекарва пролетните месеци там. Знаел е, че ще бъде под закрилата на френската служба за охрана. Знаел е, че самият той ще се намира в Швеция и ще бъде преследван от всички полицаи в страната. Следователно е бил принуден да убие Хьок, без да се приближава до нея. Затова е сложил отрова на Библията ѝ или по-точно е намазал с отрова долните ъгли на страниците от евангелието от Матей, глави 14–18.

Всички в стаята вдигнаха погледи.

— Само Евангелието от Матей?

— Да.

— Глави 14-18?

— Да, става въпрос за пет или може би шест страници.

От ноздрите на Ролф Хедлунд се разнесе сумтене.

— Как е могъл този мръсник да знае всичко това? Че Хьок ще вземе със себе си старата си Библия във Франция и освен това ще чете точно Евангелието от Матея. Можела е вместо това да чете Първото послание до коринтяните или Откровението на свети Йоан Богослов, а и защо да чете Библията точно днес? Дявол да го вземе, можела е да я прочете преди пет месеца, за коледната литургия!

Биргер Шьолин опря лакти на масата, няколко секунди обмисля как да разясни сложната верига на събитията. Накрая си пое дълбоко въздух и започна:

— През последните часове експертите от ДСТ разговаряха с мъжа на Гун-Брит Хьок — художника Улуф Хултен. Разбира се, той е в пълен шок, но разпитите са протекли добре, доколкото е възможно при тези обстоятелства, и се е оформила по-ясна представа за събитията. Едно можем да установим със сигурност. Нищо не е случайност или съвпадение, убиецът е знаел точно какво прави.

Шьолин отпи няколко големи глътки минерална вода, преди да продължи.

— Когато Гун-Брит Хьок била на четиринадесет години, взела първо причастие. Службата се провела на осемнадесети май 1959 година в църквата на Сколерюд, а Хьок трябвало да прочете няколко глави, които свещеникът бил подбрал за нея.

— Евангелието от Матея, тави 14-18?

— Именно. Била получила стара Библия като подарък за първото причастие от майка си. Всяка вечер в продължение на няколко седмици четяла тези пет глави. В деня на първото причастие можела да изрецитира всеки стих като по вода. Стояла в църквата заедно с останалите взимачи първо причастие и чакала реда си да чете. На пейките виждала много от роднините и приятелите си, но един човек липсвал. Тогава изведнъж вратата на църквата се отворила. Влезли двама полицаи, които носели ужасяващи новини. Майката на Хьок била загинала в автомобилна катастрофа, докато отивала на службата — блъснала се в млековоз в покрайнините на Мелерюд. Оттогава Гун-Брит Хьок изпълнява един и същ ритуал всяка година. На осемнадесети май изважда Библията си, която и е подарък за първото причастие от майка ѝ. След това прочита тези пет глави от Евангелието от Матея. Прави го от 1959 година насам и го е направила и днес.

Лена Бувин сбърчи чело в недоумение.

— Но как е била отровена? Французите имат ли някаква представа?

— Гун-Брит Хьок имала особен навик, докато чете — отговори Шьолин, — или може би по-скоро лош навик. Винаги навлажнявала показалеца си с върха на езика, преди да обърне страницата. При извършването на тази процедура няколко пъти е облизала смъртоносна доза от отровното вещество, което убиецът е нанесъл върху долните ъгли на страниците.

Тишината в стаята беше пълна. След малко Ларш Льовден се изправи и взе думата.

— Значи убиецът е бил запознат с всичко това — че майката на Хьок е починала в автомобилна катастрофа на осемнадесети май 1959 година, че Хьок чете тези библейски стихове на годишнината от смъртта ѝ, че обръща страниците по този начин — като си наплюнчва пръста.

— Да — отговори Шьолин, — така изглежда.

— Трябва да я е проучвал старателно в продължение на години.

— Това е единственото обяснение.

— Какво отровно вещество е използвал убиецът? — попита Льовден. — Знае ли се?

За първи път по време на заседанието Биргер Шьолин не можа да отговори. Точно щеше да обясни, че анализът на френските криминалисти не е готов, когато откъм вратата се чу мъжки глас.

— Батрахотоксин.

На прага се появи фигурата на Франк Ларшон.

— Отровата се нарича батрахотоксин — каза той и влезе в стаята. — Тоест секрет от кожата на жаба дърволаз.

С препълнена чаша топло какао в ръката криминалистът прекоси заседателната зала и седна до масата.

— Дърволаз? — възкликна Клаес Рутман. — Това да не са онези южноамерикански жаби, които индианците използват при лов?

— Точно така, индианците ембера в западните джунгли на Колумбия от векове използват секретата на дърволазите. Потапят стреличките си в отровата, след което стрелят с фунии по маймуни и птици, които умират веднага при досег с върха на стреличката.

Преди Франк да продължи, той отпи от димящото какао.

— Убиецът демонстрира необичайно старание във всички свои действия — грижите, които е полагал за снайперските си винтовки, подрязването на короната на дъба в Стренгнес, скриването на микрочиповете в шевове на дрехи и токове на обувки. Но нищо не е било така добре обмислено, както избора на отровно вещество.

Ролф Хедлунд погледна раздразнено към експерта криминалист.

— Какво, по дяволите, е толкова забележително в тази жабешка отрова? Та нали има купища опасни за живота вещества — стрихнин, газ зарин, цианкалий, нервнопаралитичния газ VX, арсен, антракс. *You name it!* Изборът е богат. Убиецът на академиците е можел спокойно да избере циановодород, това е най-обичайното отровно вещество през последните години.

Франк Ларшон погледна Хедлунд с повдигнати вежди, след което обясни търпеливо като учител на незнаещ ученик.

— Като оръжие за убийство циановодородът има няколко недостатъка, например издава силна миризма. На чист шведски: смърди, та се не трае. И се случва набеязаните жертви да усетят острата миризма на горчив бадем и така да си спасят кожата. Освен това може да минат до три минути, докато жертвата умре от отравяне с циановодород, а и има няколко противоотрови, например натриев сулфат.

— Следователно — каза Льовден — лекар, който си разбира от работата, може да спаси живота на отравения.

— Точно така, а същото важи за антраксните спори, стрихнина, VX и нервнопаралитичния газ зарин. Всички тези отровни вещества имат известни противоотрови, а естествено, убиецът иска да избегне това.

Франк Ларшон отпи голяма глътка какао.

— Ролф, ти спомена циановодорода, а той, разбира се, е изключително силна отрова. Петдесет милиграма са достатъчни, за да убиеш възрастен човек. Но е необходима много по-силна отрова, ако се приема така, както е било при Гун-Брит Хъок — с навлажняване на показалеца с върха на езика няколко пъти. Всъщност в света има само няколко вещества, които са достатъчно силни, за да имат смъртоносен ефект в толкова ниска доза.

Франк Ларшон започна да изброява на пръстите на лявата си ръка.

— Ботулинов токсин, рицин, тетрахлордибензо-парадиоксин и някои хемотоксични змийски отрови. Но всички тези отровни вещества имат очевидни недостатъци. Някои губят действието си при излагане на въздух, други трябва да бъдат инжектирани или вдишани, за да бъдат смъртоносни. Накрая остава едно-единствено вещество в целия свят, отговарящо на всички изисквания, които убиецът трябва да е поставил. Това е батрахотоксинът — секретът от кожата на дърволаз.

От джоба на ризата си Франк извади разпечатана снимка и я сложи на масата. На снимката имаше малка жълтеникава жаба.

— Това е най-опасното животно на света. *Phyllobates terribilis* — жабата златист дърволаз.

— Значи не бихме я отглеждали като домашен любимец?

— Едва ли. Именно секрет от такава жаба е убил Гун-Брит Хъок. Батрахотоксинът от златистия дърволаз е нечувано мощен. Достатъчни са само четиридесет милиграма, за да убиеш възрастен човек — това съответства на две кристалчета обикновена трапезна сол. А и няма противоотрова и жертвата умира за няколко секунди. Следователно няма значение колко добри лекари има френската служба за охрана на Ривиерата. Ако Гун-Брит Хъок е погълнала четиридесет милиграма отрова, смъртта е неизбежна.

— Две кристалчета трапезна сол? — каза Лена Бувин. — Не е много.

— Така е, а и кожният секрет от дърволаз има още едно предимство — това е сравнително непознато отровно вещество. Никога не е било използвано във военни действия или от терористи. Не го търсят службите за сигурност или кучетата, които са обучени да откриват отрови. Освен това отровата е трудна за откриване, не издава кой знае каква миризма. А и не се влияе от контакт с кислород или друг материал. Напротив, запазва смъртоносното си действие цяла година, след като бъде извлечена от жлезите на жабата.

Франк Ларшон разпери ръце в обобщаващ жест.

— С две думи, батрахотоксинът е перфектният избор за отрова.

— Как всъщност действа тази жабешка отрова? — попита Клаес Рутман.

На лицето на Франк се появи угрижено изражение.

— Гун-Брит Хъок е починала от бърза, но ужасяваща смърт. Мускулатурата ѝ е престанала да действа, дихателната функция на

белите дробове се е преустановила. Тялото ѝ е било обхванато от пълна парализа и всички нервни импулси са били прекъснати. Тоест била е в пълно съзнание, но неспособна да говори или да се движи. През последните секунди от живота си е била затворена в собственото си тяло, негова пленничка. И е починала в рамките на петнадесет секунди.

— Добре — каза Лена Бувин, — значи убиецът е използвал секрет от дърволаз. Това означава ли, че е имал от него в дома си?

— Няма такава вероятност — отговори Франк Ларшон. — В пленничество дърволазът не произвежда отрова. Трябва да се намира в естествената си среда в джунглата на Южна Америка и да се храни с особен вид бръмбари — те съдържат съвсем малки дози батрахотоксин. Чисто и просто дърволазите трябва да поглъщат големи количества бръмбари, за да напълнят жлезите си с отрова.

— Следователно това означава, че убиецът трябва да е бил в Южна Америка през последната година и да е набавил отровата там.

— Да, вероятно.

Ларш Льовден се обърна към началничката на щаба на областния полицейски началник.

— Фрида, свържи се с всички авиокомпании, които имат полети до Южна Америка. Провери дали са имали пътничка на име Фрида Юл през последната година.

Фрида Сетерлунд кимна и нахвърля набързо няколко думи в бележника си.

Лена Бувин вдигна бавно поглед към залепения с тиксо на стената лист във формат А4, разгледа записаните девет имена на членове на Шведската академия: осем от деветте бяха задраскани с черен флумастер.

— Той успя да убие още един член на Шведската академия. Това е катастрофа, пълна катастрофа.

— Защо?

Род Йеглерц беше седял мълчаливо през цялата среща. Сега той се обърна към Лена Бувин.

— Защо убийството на Гун-Брит Хьок да е катастрофа? Тя не беше наша отговорност, а на французите.

Директорът на Национална служба „Полиция“ закрачи около заседателната маса, погледът му беше съсредоточен, а гласът —

овладян.

— Тази серия от убийства започна в нощта на петнадесети май, оттогава бяха убити осем членове на Академията. Но ние, шведската полиция, не можем да бъдем държани отговорни за никое от тези убийства — за нито едно. Първите пет разстрела настъпиха, преди да бъде установена връзката между тях. Шестата жертва, Биркенфелт, отказа да има нещо общо с полицаите от Службата за охрана. Вилхелмсон беше безследно изчезнал в пустошта. А Хьок, която беше отровена тази вечер, се намираше под закрилата на френската служба за охрана, а не на нашата.

Той спря до късата страна на масата и вдигна десния си показалец.

— Сега в списъка остава само един академик — един-единствен човек.

— Вилгот Елмандер.

Йеглерц кимна и обърна очи към Клаес Рутман.

— Нищо не бива да се случи на този човек.

Без да отвърща на погледа на Йеглерц, началникът на Службата за охрана кимна и огледа седящите около масата.

— Както всички знаете, Вилгот Елмандер се намира в КЗ до Карлсборг. Разбира се, охраната там е изрядна. Освен това през последното денонощие направихме и няколко промени в списъка с приоритети. Лисбет Хансон все още се лекува в отделението за ЕКМО на университетската болница „Каролинска“, но намалихме личната ѝ охрана. Седем от охранителите, които бяха разпределени при Хансон, сега са преместени в КЗ, същото важи и за фермата на Ханс Еклунд до Бурленге. Там намалихме охранителите от четирима само на един, а вместо това увеличихме присъствието и правомощията на запасната полиция. А точно под нас, в сектора за повишена сигурност на полицейското управление, продължават да се намират петима членове на Академията, които...

Изведнъж вратата се отвори и в заседателната зала нахлу един младши полицаи.

— Хванахме негодника! Убиецът е заловен!

* * *

Четиридесет и пет минути по-късно над върховете на дърветата на десетина километра североизточно от Бурленге се появи полицейски хеликоптер. Долу се разстиляше боровата гора, дива и обхващаща десетки километри площ, медночервеният здрач се спускаше над Даларна.

Хеликоптерът тътнеше във вечерната тъмнина, зави рязко около пасището и кацна на едно бърдо между овесените ниви, вратата веднага се отвори и от кабината слязоха двама мъже. Род Йеглерц и Ролф Хедлунд си проправиха път през нивите. От околните гори настъпваха мракът и нощната мъгла, която се отъркваше в краката им като гальовна селска котка. Когато шумът от хеликоптера утихна зад тях, се чу жуженето на насекомите и лятната вечер се изпълни с буйната любовна песен на дървесните скакалци. По средата на бърдото ги посрещна мъж на четиридесетина години — беше облечен с черни дрехи, но избръснатата му глава се забелязваше ясно в полумрака.

— Матиас Борнедал, началник на останалото тук звено за лична охрана на Службата за охрана. Не очаквах да дойдете тук и...

— Къде е той?

Борнедал посочи към два огромни обора.

— Ей там. Състоянието му е критично, но лекарският екип прави всичко възможно. Вероятно ще бъде най-добре да изчакате в къщата. Засега си вземете по една канелена кифличка и чаша кафе. Лекарите искат да го преместят в болницата във Фалун, за да...

— Трябва да видя този мръсник. Веднага.

В очите на Йеглерц се четеше упорство и Борнедал кимна. Тримата забързаха през нивата и минаха покрай старинната селска къща, където живееше членът на Шведската академия Ханс Екберг. На прозореца на спалнята се очертаваше силуетът на академика — едрият езиковед стоеше там със съпругата и четирите си деца и гледаше ужасено към двора. Многочисленото семейство току-що беше станало свидетел на ужасяваща драма, в която самото то играеше главните роли.

Зад хамбара се различаваха мъжете от Службата за охрана, точно до тях, около канавката, се бяха събрали десетина униформени полицаи от управлението на Бурленге и запасната полиция. Джобните им фенерчета бяха насочени към земята, сноповете светлина шареха в

нощната тъмнина, а във високата към метър трева полицейски кучета търсеха следи.

Йеглерц погледна към канавката.

— Това ли е мястото, където го открихте?

Борнедал кимна, очите му проблеснаха неспокойно.

— Да... но го открихме не ние, а доберманите на Екбергови.

— Кучетата?

— Те са пуснати свободно в двора, денонощно. Винаги е било така и не е имало причина да правим промени, дори напротив. Отлични пазачи са, убедихме се в това преди малко повече от час, когато се разляха като побеснели. Петте кучета се спуснали и нападнали нарушител, който се криел в канавката. По това време аз се намирах в къщата. Веднага изтичах до северния прозорец на спалнята и видях светеща червена точка в тъмнината навън. В същата секунда кучетата го настигнаха. Замалко да убият мръсника, хапеха го по лицето, по гърлото, по слабините. Минаха тридесетина секунди, докато запасната полиция стигне до мястото, а пет озлобени добермана могат да нанесат големи поражения за половин минута. Убиецът на академиците не е приятна гледка, само това ще ви кажа, ще носи белезите от ухапванията до края на живота си.

— Звучи добре — каза Хедлунд със студена усмивка на устните.

Лицето на Йеглерц остана безизразно.

— Червена точка ли казахте? Тоест лазерен мерник?

— Това беше първото, което ми хрумна — отговори Борнедал, — но не сме открили лазерен мерник, нито прибор за нощно виждане. Но пък убиецът носеше цифров фотоапарат, вероятно индикаторът за светкавицата е светел в тъмното.

Тримата мъже закрачиха бързо през полето. Пред тях се простираха овесените ниви — идеално прав хоризонт, на който отделни бараки се очертаваха на фона на кървавочервеното небе на запад. До бараките имаше десетина души: лекари, полицаи, болничен персонал, охранители. Няколко прожектора осветяваха двора и линейката в отсрещното крило на обора. Върху кожената носилка до задната врата на линейката лежеше мъж в безсъзнание, до него имаше стойка със система и блещукащ електрокардиограф, изпод леглото се подаваха две кислородни бутилки.

Мъжът беше на около четиридесет години, пясъчнорусата му коса беше изтъняла на темето и гъста около главата, събрана в плитка, която изчезваше под лопатката. Очите бяха затворени, устата зееше.

Той лежеше на носилката чисто гол. Тялото му беше покрито с дълбоки драскотини — по лицето, гърлото, ръцете от лактите надолу, бедрата, дори и върху половите му органи ясно личаха кучешки ухапвания. Лекарите се опитваха да спрат кървенето, лепяха раните. Една медицинска сестра размахваше ръце над лицето на мъжа и пишеше, но беше невъзможно да прогони нощните пеперуди, върху кървавите рани лазеха мухи и комари. Челюстната кост на мъжа беше оголена и блестеше бяла в светлината от прожекторите.

От ремонтираната наскоро къща се чуваше необузданият лай на доберманите — напомняше за случилото се.

Йеглерц огледа внимателно мъжа.

— Ще оцелее ли?

— Вероятно — отговори един от лекарите, — но ще бъде значително обезобразен.

Йеглерц поглади бавно с ръка гладко избръснатата си буза, след което се обърна на запад и погледна към канавката.

— Канавката е съвсем близо до къщата на Екбергови, как, по дяволите, този негодник е успял да се приближи толкова много?

— По дренажните тунели.

— Какво?

Борнедал си пое дълбоко въздух, преди да започне да обяснява:

— Пропълзъл е по дренажните тунели. Те са прокопани покрай горските пътища и овесените ниви в околността. Находчив е, мръсникът му с мръсник, трябва да му се признае. Сигурно е планирал това деяние старателно и от дълго време. Промъкнал се гол, намазан с орехово масло, за да се придвижва по-лесно през тесните тръби, те са не повече от шестдесет сантиметра в диаметър. Трябва да е пропълзъл над два, може би три километра през тези пълни е шлака тунели чисто гол.

— Гол? Нищо ли не е носел?

— Напротив, на челото си имаше закрепена с ластик лампа, а след себе си е влачел найлонов чувал, завързан за глезена му. Той също беше намазнен, за да се плъзга по-лесно в тунелите. Носел е и малък

винтоверт с батерия, с него е отвинтил всички филтри и тръби, които са препречвали пътя му.

Йеглерц се приближи и разгледа пострадалия мъж.

— Казахте, че е носел найлонов чувал, какво имаше в него?

— Няколко карти и чертежи на района на Бурленге, например подробни геоложки карти от геоложкия архив на Градостроителната комисия. Имаше и въздушни снимки и подробни схеми на всички дренажни тунели и повърхностни води в централната част на Даларна. В чувала имаше и две бурканчета с бял вазелин и четири шишенца с орехово масло, носеше и цифров апарат и огнестрелно оръжие.

— Револвер с черен барут?

— Не, модерен пистолет — напълно зареден „Берета 92“ със седемнадесет патрона.

— Това ли беше всичко? Не носеше ли нещо друго, дрехи?

— Не, нямаше дрехи, но имаше още нещо. Книга.

Йеглерц вдигна поглед.

— Каква книга, по дяволите?

— „Das rote Zimmer“.

— Какво?

— „Червената стая“ — на немски.

Изведнъж мъжът изхърка, от устата му излязоха съсиреци и жлъчен сок, когато дойде в съзнание. Очите му бяха широко отворени и трескави, а погледът — блуждаещ. Всички лекари и сестри се втурнаха към носилката, наведоха се над него и погледнаха към заобикалящите го медицински апарати.

— Пулсът се е стабилизирал — каза запъхтяно една медицинска сестра. — P-Q-интервалът е 204, малко височко, но в норма.

С решителни крачки Йеглерц си проправи път между медицинския персонал, застана до кожената носилка и се наведе над разкъсаното лице на голия мъж.

— Погледни ме. Погледни ме, мръсник такъв!

Очите на мъжа блуждаеха, въртяха се в орбитите като порцелановите очи на повредена антична кукла. Йеглерц хвана оголената му челюст и го накара да срещне погледа му.

— Падна ми в ръцете, мръсничко. Сега ще започне кошмарът ти.

Един от лекарите се опита да препречи пътя на директора на полицията и полицейския комисар, но Хедлунд се добра до кожената

носилка и хвана ръката на голия мъж.

— Знаем, че си намазал библията на Хьок с някаква гадна жабешка отрова. Сложил ли си отрова и някъде другаде?

Мъжът не отговори, от устата му излезе само безсловесно скимтене.

— Защо се опита да убиеш Екберг? — изсъска Хедлунд. — Нали не е в проклетия ти списък с деветимата академици. Кой академици си набелязал, гадино?

Мъжът направи опит да заговори, но думите заседнаха на кървавите му устни.

— Отговори, по дяволите. Отговори! Само ще загазиш още повече, ако мълчиш, разбираш ли?

Главният лекар стисна силно ръката на Хедлунд.

— Знам, че това е важен случай за полицията. Знам, че търсите много отговори и е спешно. Но този човек се нуждае от грижи, и то незабавно, в противен случай ще...

Тогава се чу звук: почти неразчленими думи, които се оформиха в гърлото на мъжа.

— ... *w-was ist l-l-los? Ich h-habe schmerzen...*^[6]

Всички на двора веднага се скупчиха около кожената носилка и се вгледаха в лежащия на нея мъж.

— Говори така, че да те разбираме, мръсноко! — изсъска Хедлунд.

— *M-y face... it h-hurts...*^[7]

Долната челюст на мъжа трепереше, всяко вдишване, всяка дума изискваха огромно усилие.

— *I-ich bin nicht der Morder. Verstehen Sie I am not... the Academy killer.*^[8]

Хедлунд сграбчи напоената с кръв плитка на мъжа.

— Какви ги дрънкаш, по дяволите?

Главният лекар веднага отмести ръката на Хедлунд и се наведе над мъжа.

— *Who are you?* — попита той. — *Wer bist du?*^[9]

Когато мъжът отвори уста, от нея излезе кръв и едно име.

— *K-karsten. My n-name is Karsten Schulze.*^[10]

Той попипа с пръсти обезобразеното си лице.

— *Mein Gott! Was haben Sie mir angetan? I am not the Academy killer. I am not the Academy killer.*^[11]

Гласът на Хедлунд отекна между стените на обора:

— За идиоти ли ни взимаш, нещастнико? *Of course you're the fucking killer! Why else would you crawl in a pipeline for two kilometers? Through water and horseshit! Only a crazy serial killer would do something like that!*^[12]

Главният лекар погали ръката на мъжа.

— *Karsten, can you hear me? If you're not the killer, then why did you come here?*^[13]

— *Ich bin Fotograf. Ich arbeite bei der Bild-Zeitung. I am a photographer. Verstehen Sie?*^[14]

— *You're a photographer?*^[15]

— *Yes, a paparazzi. I take fucking pictures. What have you done to me? What have you done?*^[16]

— *Karsten, listen to me* — каза главният лекар. — *This is important. Why did you bring a gun?*^[17]

Гласът на мъжа едва се чу от разкъсаната му уста.

— *Wir sind in Schweden. There are wolves and bears in the forest. I was scared.*^[18]

Веднага се чу отговорът на Йеглерц:

— *You'll wish you met wolves and bears instead of me.*^[19]

С цялата си сила той удари с юмрук мъжа по лицето, ужасяващ звук изпълни нощната тъмнина, когато носната кост се счупи и човекът извика от болка. След това Род Йеглерц закрачи през обгърнатото в мъгла поле към чакащия хеликоптер.

22 януари 1912 година

Аугуст Стриндберг стоеше до прозоречната ниша и чакаше. Намести внимателно настолната лампа, побутна месинговия и крак няколко сантиметра настрана.

Четиридесет и шест години по-рано беше провел учение по стрелба на остров Тюресо, на десетина километра на юг. Тогава беше срамежлив младеж и целият живот беше пред него. Сега беше остарял и болен. Сам, с помощта на особени математически изчисления, беше

установил, че през тази година ще настъпи смъртта му. Изчисленията щяха да се окажат верни. Този ден — 22 януари 1912 година — се оказа неговият последен и най-паметен рожден ден.

Той бавно се отдалечи от прозореца и с несигурни крачки се отправи към трапезарията. През целия си живот беше вървял, беше излизал на ежедневни разходки след закуска, но това беше, преди да се разболе. Сега този кратък преход от спалнята до трапезарията предполагаше огромно усилие. Дишането му стана тежко и неритмично. Той се подпря на касата на вратата, а след това на черното пиано „Нойфелд“.

До масата в трапезарията седяха две от дъщерите му — Грета и Ан-Мари. Грета погледна тревожно към баща си, световноизвестния писател. Отначало тя се поколеба, защото познаваше темперамента му. След това махна към плетения стол.

— Не искате ли да поседнете, татко?

— Не.

— Жаден ли сте? Има два вида лимонада, да ви донеса ли една бутилка от хладилника?

— Не.

— Напълно ли сте сигурен, татко?

— Да.

Той пестеше думите си, не искаше да ги прахосва в празни приказки, беше им обяснил. Продължи с мъка към прозоречната ниша.

— Би трябвало да хапнете мъничко, татко. Има от варената херинга с копър, която толкова обичате.

Той отново поклати глава.

— Но нали докторът обясни колко е важно да...

Изведнъж в бистро сините очи проблесна светкавица.

— Докторът ли? Кой от всички? Бях при четирима и ми намериха четири различни болести. Камъни в жлъчката, рак на стомаха, перитонит и тения. Не ми трябва варена херинга, а еднозначна диагноза!

Усилието му дойде в повече, думите заседнаха на гърлото му и в гръдния му кош се чуха силни хъркания.

До масата в трапезарията седеше зет му, Хенри фон Филп. Той беше един от четиримата лекари, които бяха лекували Стриндберг. Перитонит — това беше неговата диагноза. Сега той протегна ръка, за

да може тъстът му да се подпре, докато кашля. Но Стриндберг не обърна внимание на жеста на зет си, а направи няколко несигурни крачки към прозореца на трапезарията. Оттук виждаше улица „Дротнинггатан“ в южна посока, чак до парка „Сентралбад“. Той погледна към дългите улици на Стокхолм, но все още не се виждаше нищо. Нито тълпи, нито факелно шествие.

Шега ли беше всичко това — жесток номер, който бяха погодили на един умиращ, човек?

Градът се простираше пред него, вечерно тъмен, замръзнал, изоставен. Тези нормалмски улици бяха станали негови и такива щяха да си останат, той щеше да бди над квартала като призрак сто години след смъртта си. На „Дротнинггатан“ щяха да бъдат увековечени цитати от неговите творби и кореспонденция — вградени в асфалта железни букви. На погребението му в Северното гробище щяха да се стекат шестдесет хиляди души и да го изпратят във вечния му покой до черния дъбов кръст със златния надпис: O CRUX AVE SPES UNICA^[20].

В парка „Тегнерлунден“ щеше да бъде издигната статуята на Стриндберг от Карл Елд, а стените на източния изход на метрото на станция „Родмансгатан“ щяха да бъдат украсени с портрети и реплики от неговите пиеси. Подозираше ли той това, когато стоеше до прозореца през 1912 година?

Може би.

Същия ден Карл Елд беше съобщил, че бронзовата статуя е готова. Но Аугуст Стриндберг не искаше да бъде увековечаван в бронз или с маслени бои, искаше да бъде увековечен в литературата.

Той се добра с мъка до вратата на балкона в спалнята, откъдето потърси с поглед онези, които щяха да го обезсмъртят. Все още не виждаше пламъците им в зимния мрак.

Няколко дни по-рано беше писал на приятеля си, уредник на музей, Рикард Берг: „За да могат хората да разпознават балкона ми измежду всички, слагам най-красивата си електрическа лампа с червения абажур до прозореца от страната на «Тегнерлунден». Сега той отново протегна треперещата си ръка и намести лампата на скрина, завъртя светещия в червено кристален абажур леко на югозапад.“

През първата година на века беше очаквал да получи Нобеловата награда. В дневника си, Окултния дневник, записа, че небесните звезди са показали недвусмислени знаци: щял да получи парична награда през декември! Но когато стоеше там, до прозореца в спалнята, на шестдесетия си рожден ден, той знаеше, че Нобеловата награда никога няма да стане негова.

Никога.

С изморени очи продължи да наблюдава зад кадифените завеси. Дъщеря му Грета и нейният съпруг още седяха до масата в трапезарията и го наблюдаваха тревожно през вратата на спалнята.

— Днес беше дълъг ден. Изморен ли сте, татко?

Той поклати глава, но очите му отговориха друго — в тях имаше умора, която никога нямаше да изчезне.

Грета погледна към ръчния часовник на съпруга си.

— Може би все пак трябва да седнете, докато чакате, татко?

В този момент във вечерната тъмнина се появиха първите пламъци.

— Ето ги.

Факелното шествие напредваше в здрача. Виеше се из стокхолмските улици като горяща змия, приближаваше се бавно към жилището на ъгъла на улиците „Тегнергатан“ и „Дротнинггатан“. Между фасадите на къщите отекваше звукът от хиляди гласове и се издигаше към черното зимно небе.

— Пристигнаха — прошепна той отново.

Изведнъж в пъстрите му очи проблесна нещо, наподобяващо възторг. Той взе принадлежностите си за писане от писалището: английска стоманена перодръжка с френско мастило, лист хартия от мярката „Лесебу“. С пламенно въодушевление записа няколко реда. Произнасяше задъхано думите с трескав шепот. След това облече най-топлия си зимен балтон, сложи листа във външния джоб и с несигурни стъпки отиде до вратата на балкона.

Малката дъщеря, деветгодишната Ан-Мари, се изправи бързо.

— Да ви помогна ли, татко? Можете да се подпрете на ръката ми.

Той кимна, хвана протегнатата ѝ лява ръка и двамата излязоха заедно на балкона. Ликуването и виковете „ура“ не стихваха.

— Да живее Стриндберг!

— Да живее кралят на перото!

Под балкона му и по улиците наоколо се бяха събрали десет хиляди души. Горящи факли и червени профсъюзни знамена оцветяваха стокхолмската вечер, оркестри я изпълваха с музика. Най-напред изсвириха „Марсилезата“, после и други песни за свободата. Сред множеството стоеше Ялмар Брантинг, водачът на Шведската социалдемократическа работническа партия. Той оглавяваше грандиозното честване за рождения ден и показа събраната за няколко месеца в цялата страна сума.

„Антинобеловата награда“, както я наричаха сред народа.

Шведската академия беше отказала да присъди на Стриндберг Нобеловата награда за литература, народът беше на друго мнение. Повечето бяха работници сиромаси от фабриките и пристанищните квартали на столицата, но заедно бяха събрали четиридесет и пет хиляди крони за Стриндберг.

Членът на Шведската академия Пер Халстрьом се опита да спре събирането на сумата. Писа в „Свенска Дагбладет“, че би било скандал, ако хулителят Стриндберг бъде отличен. Фредерик Бьок и Свен Хедин очерняха Стриндберг в ежедневниците и списанията, осмиваха го с години. Но народът не се остави да бъде спрял. Сега хората се бяха събрали пред апартамента му и гледаха към балкона на петия етаж.

А там стоеше той, прочутият писател. Зимният студ хапеше бузите му, а вечерният мрак го обгръщаше плътно. Неговият зет Хенри фон Филп вдигна един свещник, пламъците трептяха в тъмнината и осветяваха лицето на Стриндберг. То беше измършавяло и белезникаво, лице на умиращ.

Внезапно Стриндберг пъкна ръката си в джоба на балтона, извади сгънатия лист и се наведе през перилото на балкона. Пусна листа, който падна в тъмнината към скандиращата тълпа.

---

[1] Лешояда (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Да (фр.). — Б.пр. ↑

[3] Няма проблеми (англ.). — Б.пр. ↑

[4] Голяма грешка! (англ.). — Б.пр. ↑

[5] Не (англ.). — Б.пр. ↑

[6] ... к-какво с-с-става? Б-боли ме... (нем.). — Б.пр. ↑

[7] Л-лицето ми... б-боли ме... (англ.). — Б.пр. ↑

[8] А-аз не съм убиецът. Разбирате ли? Аз не съм... убиецът на академиците... (нем., англ.). — Б.пр. ↑

[9] Кой си ти? (англ., нем.). — Б.пр. ↑

[10] К-карстен. К-казвам се Карстен Шулце. (англ.). — Б.пр. ↑

[11] Боже мой! Какво сте направили с мен? Аз не съм убиецът на академиците. Не съм убиецът на академиците. (нем., англ.). — Б.пр. ↑

[12] Разбира се, че си проклетият убиец! Защо иначе ще пропълзиш два километра по тръбите? През вода и фъшкии! Само откачен сериен убиец би направил такова нещо! (англ.). — Б.пр. ↑

[13] — Карстен, чувате ли ме? Ако не сте убиецът, защо дойдохте тук? — Б.пр. ↑

[14] Аз съм фотограф. Работя за „Билд-Цайтунг“. Фотограф съм. Разбирате ли? — Б.пр. ↑

[15] Фотограф? — Б.пр. ↑

[16] Да, папарак. Правя снимки, мамка ви. Какво сте направили с мен? Какво сте направили? — Б.пр. ↑

[17] Карстен, слушайте ме. (...) Това е важно. Защо носехте пистолет? (англ., нем.) — Б.пр. ↑

[18] В Швеция сме. В гората има вълци и мечки. Беше ме страх (англ.). — Б.пр. ↑

[19] Ще ти се иска да си срещнал вълци и мечки вместо мен (англ.). — Б.пр. ↑

[20] Здравей, кръст, наша едничка надежда (лат.). — Б.пр. ↑

19.

ЖУЗЕ САРАМАГУ

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1998 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... който с метафори, основани на
фантазия, състрадание и ирония, отново и
отново прави една изплъзваща се
действителност понятна...*

18 май 2012 година

Покрай пристанищния док се простираха водите на езерото Меларен, катраненочно и издължено, отвъд протока се виждаше остров Юргорден като приказен свят с подобните си на замъци сгради и въртележките на увеселителния парк, които блещукаха на фона на нощното небе. Но Клаудия и Лео стояха с гръб към величествената гледка, очите им не изпусаха дори за секунда входа на сградата на номер 31. От близо четири часа се криеха между дърветата на улица „Страндвеген“ и наблюдаваха самотната сграда. Веднъж Лео изтича през улицата и купи сладкиши, чай и лате от едно отворено до късно кафене. Сега отхапа от третия си шоколадов мъфин и отпи от студения чай.

— Работата в антиквариат може да бъде еднообразна, понякога чак до обяд не се случва нищо. Но това разследване е още по-зле.

Клаудия сви рамене.

— Е, четири часа е нищо, в края на деветдесетте работих четири месеца по едно разследване. Бяхме по следите на хероинова банда и се криехме в един занаятчийски магазин в Рог Свен. Час след час, ден след ден. Огладнявахме и ни се допикаваше, но бяхме принудени да останем там, пласьорите можеше да се появят всеки момент.

— И сте карали така четири месеца?

— Да.

— Заловихте ли бандата?

— Не.

Той отхапа още веднъж от мъфина си и изчисти трохите от брадата си.

— Знаеш ли какво?

— Какво?

— Професиите ни доста си приличат. Ти търсиш злодеи, аз — книги.

— Но твоите издания с меки корици не вадят полуавтоматичен „Глок“, когато ги откриеш, нали?

— О, не. Веднъж си сецнах кръста, докато вдигах кашон от банани, пълен с научна фантастика. Но нищо по-лошо не ми се е случвало. Да чулна на дърво.

— Добре звучи — каза тя, но не отвърна на усмивката му.

Вторачи се в облия варовиков свод на входа, съсредоточи изцъкления си поглед върху вратата. На няколко глътки допи оставащото кафе и смачка празната картонена чаша. Когато я изхвърли, забеляза напрегнатия поглед на Лео.

— Столте ли е? Виждаш ли го?

Той поклати предпазливо глава.

— Не се обръщай. Идва полицейска кола.

Тя веднага обгърна с ръце врата на Лео, целуна го, няколко секунди по-късно специализираният автомобил на стокхолмската полиция мина точно зад вплетените им едно в друго тела.

— Видях този номер в някакъв филм — прошепна Клаудия с устните си върху неговите.

— Бива си го.

Той я придърпа към себе си и проследи полицейската кола с поглед — тя се отдалечаваше по „Страндвеген“ в посока на изток и подмина будката за хотдог. Когато най-накрая се изгуби по улица „Нарваеген“, Лео пусна талията на Клаудия.

— Отминаха.

— Знам.

Но тя не отслаби прегръдката си, а вместо това хвана гайките на дънките му и го придърпа към себе си.

— Клаудия... сигурна ли си за това?

— Не — отговори тя, докато устата ѝ търсеше неговата.

Ръцете им започнаха да опипват под коланите на панталоните и пуловерите, двамата впиха устни, диви и необуздани, сякаш телата им искаха да наваксат петнадесетте изгубени години. Когато върховете на пръстите му докоснаха драскотина под лявата ѝ гърда, той спря.

— Белег?

— Да.

— Преди петнадесет години го нямаше.

— Нима помниш такива дреболии?

— Помня всичко.

— Значи ти предстоят много открития: четири татуировки и три белега.

— Три белега?

— Една огнестрелна рана, две прободни. Да видим дали ще ги намериш.

— Ще се постарая.

Той бавно прокара пръсти по голата ѝ кожа, лопатките, гърдите.

— Тук няма.

След това пръстите му се плъзнаха по пъпа ѝ, по извивката на гърба, талията, хълбоците, дишането на двамата ставаше все по-тежко с всяка изминала секунда, с всяко движение.

— Ето го!

Запъхтените думи бяха произнесени от Клаудия. Двамата се обърнаха, дишащи тежко, и се втрениха в тротоара покрай фасадите, веднага познаха високия, слаб мъж, който вървеше по пешеходната алея на „Страндвеген“.

В Градската библиотека четири часа по-рано Брюнолфсон беше направил търсене в „Гугъл“ за Вернер Столте и бе намерил скорошна снимка и няколко реда в „Уикипедия“:

ВЕРНЕР ЮХАН Столте е роден на 3 ноември 1931 година в Йостермалм в Стокхолм.

В. Столте е внук на строителния предприемач Карл-Оскар Столте, който участва в строежа на Олимпийския стадион на Стокхолм през 1912 година. От януари 1974

година В. Столте е изпълнителен директор на строителната фирма „Палмариус“ АД. Тя е основана от неговия дядо Карл-Оскар през 1905 година и днес има над 2300 служители в скандинавските и балтийските страни.

Лео издърпа разпечатката от задния си джоб и сравни снимката с лицето на високия мъж, който крачеше бързо на около четиридесет метра от тях.

— Той е — Столте.

Той закопча ризата си с максималната бързина, на която бяха способни пръстите му, след което хвана ръката на Клаудия и направи една крачка към тротоара.

— Трябва да побързаме, иначе ще влезе в сградата.

— Искам да влезе.

— Защо?

Тя не отговори, само продължи да стои в сумрака зад липата и проследи Столте с поглед, докато той с бързи стъпки стигна до боядисаната в зелено врата от тик на „Страндвеген“ 31. Там въведе кода и се изгуби във фоайето на сградата на името на милионера Бюнсов. В момента, когато вратата хлопна, Клаудия се отправи към построеното в края на миналия век здание, притисна лицето си към домофона и дъхна върху правоъгълната метална кутия. Веднага се появиха следите от пръстите на Столте — ясни отпечатаъци върху бутони 1,2,5,7,9.

— Петцифрен код, необичайно.

— Да — каза Лео запъхтяно зад нея. — Тези цифри могат да образуват стотина комбинации, ще ни отнеме цялата нощ да намерим правилния код.

— Ръката на Столте се премести най-напред нагоре — по диагонал от дясно наляво. След това право надолу, значи кодът би трябвало да е... 95217.

Показалецът ѝ се местеше по стоманените бутони и повтаряше движението на ръката на Столте, а когато накрая натисна седмицата, заключващият механизъм издаде жужащ звук.

— Заповядай.

Двамата побързаха да влязат в сградата — енергични крачки, които тропаха по мраморния под. Над тях се издигаха стените на фойето, украсени с лампи и гранитни скулптури. Между две скулптури на русалки Лео откри списъка на живеещите тук — десетина имена върху алуминиево табло.

— Столте, четвърти етаж.

Асансьорът беше от края на миналия век, но добре смазаната решетка не издаде нито звук, когато Клаудия я отвори. Двамата влязоха в кабината и когато Лео натисна бутон 4, асансьорът се заизкачва през сградата от XIX век. Лео гледаше през решетката към етажите, които бавно подминаваха.

— Мислиш ли, че Столте може да е убиецът на академиците?

— Не, според групата за психологическо профилиране убиецът трябва да е към четиридесетгодишен, а Столте е на повече от осемдесет. Но в някой момент пътищата им трябва да са се пресекли.

Когато асансьорът спря на най-горния етаж, Лео бутна вратата, двамата излязоха и погледнаха двете двукрили врати в цвят теракота на етажа. На лявата имаше месингова табелка с черни емайлирани букви: „Семейство Столте“. Клаудия веднага пристъпи напред и натисна звънеца. Изминаха само няколко секунди, преди Вернер Столте да отвори вратата, да се вгледа в двамата посетители и да погледне към полицейската значка в протегнатата ръка на Клаудия. Лицето му не изразяваше нито учудване, нито тревога.

— Моля за извинение, че ви безпокоим по това време в петък вечер. Казвам се Клаудия Родригес, а това е Лео Дорфман. Изпратени сме от Национално звено „Убийства“ и трябва да поговорим с вас, ще отнеме само няколко минути.

Столте се усмихна доброжелателно, без да свежда поглед и да бави отговора си.

— Разбира се. За какво става въпрос? Не се е случило нищо сериозно, надявам се?

— Не, не, нищо подобно. Трябва само да ви зададем няколко рутинни въпроса.

— Заповядайте, влезте.

Апартаментът беше огромен, трите салона в стил ар нуво бяха разположени в редица и на всяка стена, във всяко ъгълче имаше множество произведения на изкуството. Когато Лео се огледа, той

веднага разпозна няколко картини и скулптури — творби на Карл Ларшон, Андерш Сорн, Карл Елд, Едвард Мунк.

— Виждам, че колекцията ми от произведения на изкуството събуди интереса ви.

— Да, имате страшно красиви неща тук.

Погледът му се стрелна нагоре към един акварел над кахлената печка.

— Тази картина на Сорн съм виждал само в учебници по история на изкуството и брошури от аукциони. „Ева“, нали така се казва? Спомням си, когато беше продадена в аукционна къща „Бюковски“ преди няколко години, наддаването стигна до близо единадесет милиона, ако не ме лъже паметта. Отдавна се чудех кой я е купил.

Лицето на Столте грейна в усмивка.

— Вече знаете.

Той седна до една маса за бридж и даде знак на посетителите си да последват примера му.

— С годините се превърнах в колекционер на произведения на изкуството, но няма да се поколебая да призная, че страстта ми надхвърля знанията ми. Привилегия е да имаш възможността да се обградиш с творбите на най-големите майстори, това донесе голяма радост на мен и съпругата ми. За съжаление Май-Лис заболя от левкемия и си отиде преди близо петнадесет години. Но заедно със сина ни продължих да развивам започнатото от нея.

За няколко секунди той остана загледан в паркета със звездовидни шарки и сякаш забрави за посетителите си, но след това отново вдигна поглед.

— Като всеки изкуфял дъртак, и аз се увлякох в спомени за по-добрите времена. Извинете ме.

— Няма нищо.

Столте им се усмихна и се поизправи.

— Имахте рутинен въпрос, нали?

— Чиста дреболия — каза Клаудия, — но в полицейската работа трябва да проучиш всяка следа. Никога не се знае накъде водят.

— Понякога дреболиите се оказват най-важни. За какво става въпрос?

— Една книга от библиотеката.

Столте вдигна посивелите си вежди, учудването в гласа му не можеше да се сбърка.

— Книга от библиотеката?

— Да, преди малко повече от седмица сте върнали няколко книги в Градската библиотека на „Свеавеген“. Имаме няколко въпроса за една от книгите — „По море“ на Вилгот Елмандер.

Столте кимна, по устните му се разля усмивка.

— А, да, този епизод си го спомням много добре. Трябваше да върна няколко книги и изведнъж мониторът на библиотекарката замига в червено. Горката жена май се поизплаши. Оказа се, че за една книга е натрупано закъснение от цели три години и беше именно прелестният пътепис на Елмандер, но точно тук идва забавният обрат в историята. Разбирате ли, тази книга не беше от моите, някой друг я беше заел. Представяте ли си? Погрешка неговата книга се беше озовала между моите.

Изведнъж на челото на Столте се появи угрижена гънка.

— Но кажете ми, защо Национално звено „Убийства“ търси върнати със закъснение книги от библиотеката? Сигурно в обществото ни има по-тежка престъпност?

— Не търсим „По море“, но проявяваме огромен интерес към човека, който е заел книгата.

Клаудия огледа внимателно Столте, разгледа ръцете му, устата, сиво пъстрите очи.

— Той се казва Арвид Фалк — продължи тя, — познавате ли го?

Столте поклати мълчаливо глава.

— Уви. В младостта си имах съученик в техникума, казваше се Алберт Фалк. Симпатично момче. Но не, не познавам никого на име Арвид Фалк.

— Но именно той е заел „По море“. Как така книгата се озова у вас?

Столте се забави малко с отговора си, след което попита замислено:

— Познат ли ви е Уилям Окам, средновековният философ? Този, който създава научната теория, наречена на английски *Ockham's razor*^[1].

Лео кимна.

— Най-простото обяснение вероятно е правилното.

— Точно така — каза Столте. — Кое обяснение е най-простото в този случай — това не знам. Може би някой библиотекар е допуснал грешка. Може би този Арвид Фалк и аз сме посетили Градската библиотека едновременно и сме разменили книгите си. Може би сме седели един до друг в трамвая и сме объркали книгите. Във всички случаи нямам ни най-малка представа кой е този човек, за съжаление.

Когато Клаудия се наведе над масата за бридж, тонът на гласа ѝ се промени.

— И въпреки това сте платили глобата му в размер на сто и четиридесет крони. Много щедро от ваша страна да помогнете така на непознат.

Столте навлажни устните си, след което отговори все така доброжелателно:

— Народните библиотеки са може би най-хубавата ни институция. Ядосвам се, направо побеснявам, когато хората злоупотребяват и саботират тази дейност. Затова платих глобата на онзи нехранимайко.

Той посочи към картината на Сорн над кахлената печка.

— Както забелязахте, съм купил произведения на изкуството за няколко милиона. В такъв случай мога да си позволя да помогна на Градската библиотека с една-две стотачки, не мислите ли?

— По-рано споменахте трамвая — каза Лео. — Има ли друго място, на което може да сте срещнали този Фалк?

— Стотици. Ежедневно посещавам музеи и галерии. И обядвам, и вечерям навън, обикновено в „Гранд Хотел“, но понякога в други ресторанти и кафенета наоколо. Всеки понеделник сутрин посещавам басейна „Стуршюркубадет“ заедно с Брур Аксен, един от най-старите ми приятели. В четвъртък вечер играя бридж в пенсионерския клуб на площад „Карлаплан“. Член съм на управителните съвети на няколко фирми и на няколко комитета. Кръстосвам Европа нашир и надлъж, за да проучвам и купувам произведения на изкуството. Е, сами чухте. Посещавам много места и се срещам с много непознати, не мога да отговоря на въпроса дали някой от тях е заел „До море“ на Вилгот Елмандер.

Той склочи ръце и в интонацията му се долавяше окончателност.

— Уви, не мога да ви помогна.

Клаудия продължи да седи до масата за бридж, не изпускате от очи белокосия мъж.

Има нещо.

Нещо под кожата му, в движенията на ръцете, във фините мускулчета около устата, нещо скрито в думите му.

Нещо.

Тя изчака десетина секунди, чакаше той да каже още нещо, да прояви признак на тревога, да попипа нервно плота на масата. Но лицето на Столте не помръдна, той не промълви нито дума, срещна погледа ѝ с абсолютно самообладание. Накрая Клаудия се изправи и стисна ръката му — беше топла и суха.

— Благодаря ви — каза тя и се обърна, за да излезе от салона.

В същия миг чу гласа на Столте зад гърба си.

— Между другото, просто от любопитство, за какво става въпрос всъщност? Този Арвид Фалк — той издирван престъпник ли е? Някакъв гангстер?

Клаудия спря на вратата на вестибюла и обърна леко глава, когато отговори:

— За съжаление не можем да обсъждаме този въпрос, това е текущо полицейско разследване.

— Има ли нещо общо с убийствата на академиците?

Тя се обърна към възрастния човек, адреналинът течеше на тласъци във вените ѝ.

— Защо... предполагате така?

— Та това е доста близо до ума, вие работите по този случай, нали? Водите разследването. Или по-точно го водехте.

Ударите на сърцето пулсираха мощно в гръдния ѝ кош, когато тя се приближи до масата за бридж и втренчи поглед във Вернер Столте.

— Откъде, по дяволите, сте запознати с тези подробности?

— Моля за извинение, ако съм казал нещо неуместно, но тези подробности сигурно са известни на всеки в тази страна. Е, или поне скоро ще станат известни.

— За какво говорите?

— За това.

С дясната си ръка той протегна вечерната притурка на „Афтонбладет“, сложи я на масата пред нея. На първата страница на вестника имаше две снимки и две имена, написани с едри черни букви.

КЛАУДИЯ МАРИЯ ЕВАНХЕЛИНА РОДРИГЕС.
ЛЕО ВАЛДЕМАР ДОРФМАН.

Отдолу пишеше една-единствена дума, печатарското мастило изпълваше страницата: ИЗДИРВАНИ.

22 януари 1912 година

Карл-Оскар Столте вървеше в средата на шествието. Беше с една глава по-висок от повечето, но не виждаше нито началото, нито края на морето от хора, горящи факли осветяваха тъмния зимен град, докъдето му стигаше погледът. Стокхолм се изпълваше с бойни песни и червени профсъюзни знамена.

Казваха, че са се събрали десет хиляди души, цялата столица щяла да разбере за рождения ден на Стриндберг, независимо дали жителите ѝ искат, или не. Празненствата бяха като неговите творби — не убягваха на никого. Полицията беше затворила улиците около дома му, файтоните и малкото автомобили трябваше да заобикалят по улица „Вестманатаган“. Носеше се и един забавен за мнозина слух: трамваят бил толкова претъпкан с почитатели на Стриндберг, че един вагон излязъл от релсите до площад „Густав Адолфс порт“.

През последните години Карл-Оскар работеше като главен инженер на строежа на Олимпийския стадион на Стокхолм. Много от мъжете, които крачеха до него, работеха точно там. Пред него вървеше якият зидар, който беше поставил последната тухла на камбанарията. Сто неща деляха Карл-Оскар Столте от тези мъже, но едно и обединяваше — един човек.

Аугуст Стриндберг.

Накрая факелното шествие стигна до дома на писателя. На прозореца на спалнята Карл-Оскар виждаше червената електрическа лампа, която отличаваше жилището на Стриндберг. Най-отпред в множеството се забелязваше един черен цилиндър — той беше на главата на Ялмар Брантинг. Скоро водачът на Работническата партия щеше да отчете резултата от националната кампания за събиране на пари.

Когато рожденикът излезе на балкона, улицата се изпълни с оглушително ликуване, сигурно се чу в цял Стокхолм! Оркестърът отново изсвири „Марсилезата“, събралите се скандираха, а Карл-Оскар се включи във възгласите им.

— Кралят на перото! Кралят на перото!

Някои крещяха и обиди по адрес на Хейденстам и Свен Хедин, един се осмели дори да хули Густаф V, но веднага го накараха да замълчи.

На балкона зетят вдигна свещник и в светлината от пламъците се видя ясно колко е преbledнял и измършавял световноизвестният писател. Той махаше и се усмихваше, но изглежда всяко движение му струваше усилие. Тогава внезапно извади нещо от джоба на балтона си, Карл-Оскар ясно го видя от мястото си срещу магазина за кафе. Стриндберг направи една несигурна крачка към перилото на балкона, след което почти незабелязано отвори ръката си и пусна предмета. Той полетя бавно в тъмната стокхолмска вечер, рееше се напред-назад от тласъците на вятъра, кръжеше над тълпата и замалко да бъде опърлен от горящите факли.

Карл-Оскар проследи движението на предмета — от балкона на петия етаж чак до „Тегнергатан“, а след това протегна ръка и го улови само на няколко сантиметра от пламъка на една факла. Беше сгънат лист хартия.

Двама работници до него също бяха забелязали пуснатия от балкона лист. Единият, изглежда, беше докер на пристанището, другият беше зидарят от камбанарията.

— И аз искам да хвърля едно око на този лист — каза той.

— Аз също — каза пристанищният работник.

Карл-Оскар разкопча балтона си и сложи внимателно листа във вътрешния си джоб.

— Ако искате да видите листа, ще имате възможност за това. Но не тук и сега. Тази необуздана тълпа ще го разкъса или ще го подпали с факлите си. Предлагам да се срещнем след това в някоя кръчма или винарна. Там ще можем да разгледаме листа на спокойствие. Какво ще кажете, господа?

Двамата работници го погледнаха и в очите им се надигна един и същ въпрос, накрая заговори зидарят:

— Как, по дяволите, да бъдем сигурни, че няма да офейкате и да запазите листа за себе си?

— Имате думата ми.

През голямата стачка от 1909 година зидарят и Карл-Оскар стояха от двете страни на барикадата. Зидарят беше стачен водач от новоосновената профсъюзна организация, а Карл-Оскар — посредник от Съюза на работодателите. Тогава за малко да се сбият пред трамвайното депо. Но сега между мъжете възникна доверие. Те стояха там, наред десетте хиляди участници в шествието, и се гледаха. След това си стиснаха ръцете и си уговориха среща в „Ерхарт“ на улица „Йотгатсбакен“, далеч от този квартал.

След малко повече от час тримата мъже се срещнаха пред бирарията в Съодермалм, влязоха вътре и си поръчаха по един „Пилзнер“. После седнаха на отделна маса, далеч от бара и прозорците, а и от любопитни погледи. Там отпиха мълчаливо от бирата си.

Смехът и песните на останалите посетители отекваха между стените от шлакобетон, но тримата непознати не се включиха в тях. Масата им потъна в тъмнина, само една самотна свещ озаряваше лицата им.

— Сега е моментът да се представим, не мислите ли? Казвам се Карл-Оскар Столте.

— О, да — отговори зидарят, — знам много добре как се казвате. Но вие едва ли знаете името ми — Хенинг Андершон.

Докерът остави празната си халба.

— Нилс Блумберг. Сега ни покажете листа, Столте. Покажете ни какво Стриндберг хвърли от балкона си.

Карл-Оскар кимна и извади листа от вътрешния си джоб. Много предпазливо го разгъна на половин метър от халбите и пламтящата свещ. Сложи го на масата и в светлината на свещта тримата различиха забързания почерк на Стриндберг.

Скъпи приятели! Вече не съм мъжът, който някога бях. Силите ми ме напуснаха. Трябва вие да продължите да носите запалената от мен факла. Никога не забравяйте

онези, които ме унищожиха. Трябва да отмъстите. Винаги помнете: Отмъщението!

Те няколко минути размишляваха върху написаното от Стриндберг, накрая мълчанието беше нарушено от Карл-Оскар. Той изрази с думи чувствата и мислите на всички тях и така щеше да бъде до края на живота им.

— Господа, случи се нещо величествено, нещо нечувано.

Двамата работници кимнаха.

Карл-Оскар Столте стисна листа, гласът му прошепна в най-тъмния ъгъл на бирарията:

— Ние бяхме избрани.

През следващите години тримата мъже щяха да продължат борбата на Стриндберг, да се борят за същите идеали и срещу същите врагове.

Покрай работата си като строител Карл-Оскар познаваше добре Стокхолм, знанията му изиграха решаваща роля. В скалата под една къща до площад „Бренда томтен“ имаше голяма кухня. През XVI век монасите доминиканци я бяха използвали за едно от многобройните си скривалища, а след това пещерата бе потънала в забвение, с векове беше стояла неизползвана. В началото на XX век само няколко души знаеха за това кътче от Късното средновековие — Карл-Оскар беше един от тях. За сто и тридесет хиляди крони той купи къщата до „Бренда томтен“, след което подготви подземната стая заедно с Андершон и Блумберг. В скритото подземие братството им щеше да се събира в продължение на сто години, оттам водеха борбата си срещу враговете на Стриндберг.

Братството се бореше с хитрост и със силата на перото, те очерняха, саботираха, вандалстваха, изпращаха заплашителни писма, клеветяха, разкриваха доказателствени материали, сплашваха, фалшифицираха документи. Но никога не предприемаха насилствени действия, никога. През есента на 1915 година подкупиха един критик да оплuye „Нови стихове“ на Вернер фон Хейденстам. През 30-те

разпространяваха ужасяващи слухове и за Хейденстам, и за Свен Хедин — някои бяха верни, други измислени.

През 1922 година повредиха валяците в една печатница в Гьотеборг, почти седемстотин бройки от книгата на Свен Хедин „Войната срещу Русия“ бяха съсипани. На следващия ден вината за инцидента беше хвърлена върху бригадира и той беше уволнен. Тогава Карл-Оскар се погрижи бригадирът да получи анонимно дарение. Късно една нощ през процепа под вратата на апартамента му беше пхнат плик, в който имаше едногодишна заплата — две хиляди шестстотин шестдесет и две крони.

Братството се грижеше и да събира и съхранява хиляди предмети, които бяха принадлежали на Стриндберг: стоманени перодръжки, дрехи, един фотоапарат от марката „Кодак“, заложен книги, кореспонденция, мебели, презервативи от вулканизиран каучук, снимки, ръкописи на книги, един телефонен апарат, китайски речник с бележки в полетата, научни инструменти.

През 1917 година Карл-Оскар се отправя към Копенхаген. Там проведе продължително детективно издирване, проучи няколко следи, подкупи полицаи и чиновници. Накрая успя да открие ръчното огнестрелно оръжие, с което Аугуст Стриндберг беше стрелял на площад „Конгенс Нюторв“ през 1887 година, след като беше отпразнувал положителните рецензии на критиците за постановката на „Бащата“ в театър „Казино“: револвер с черен барут, който датската полиция беше конфискувала и от три десетилетия криеше в един склад на улица „Пугордсгеде“. Карл-Оскар даде четиристотин и петдесет датски крони — две месечни заплати — на управителя на склада. След това пренесе тайно револвера до подземие в Гамла стан и го сложи на съхранение там в стария долап на Стриндберг.

Братството просъществува дълго време и понякога пътищата на тримата мъже се пресичаха и извън подземие. Веднъж семейства Столте и Андершон се качиха на един и същ трамвай на площад „Нормалмсторг“, но Карл-Оскар и Хенинг се престориха, че не се познават. Нямахше издаващи познанството погледи, нито дискретни поздравявания. Такова беше споразумението. Но в подземие под „Бренда томтен“ в Гамла стан те завързаха връзки, които бяха по-силни от кръвните, и така щеше да продължи сто години.

Когато настъпваше подходящият момент, някои от децата и внуците им биваха посвещавани в тайната. Карл-Оскар Столте беше още жив, на седемдесет и девет години, когато внукът му, Вернер, отиде с него на първата си сбирка в подземиеото. Годината беше 1941.

Тридесет и шест години по-късно, в една тъмна и ясна ноемврийска вечер през 1977 година, Вернер Столте взе за първи път собствения си син със себе си. Тогава той беше десетгодишен.

Двамата вървяха заедно по тесните улички на Гамла стан, сенките танцуваха по фасадите на къщите, а статуите изглеждаха като живи в зимната тъмнина. Очите на сина светеха от очакване. Той гледаше учудено обгърнатите от сенки средновековни сгради, всичко това му се струваше като началото на невероятно приключение. До „Бренда томтен“ се издигаше голият кестен, клоните му се полюляваха на лунната светлина като пръстите на зли вещици, дълги и мършави.

— Оттук — каза Вернер и се приближи към една врата.

Той отключи вратата и двамата прекрачиха прага и заслизаха по стълбището към мазето.

— Внимавай за гредата на тавана, по-ниско е, отколкото на човек му се струва.

Вернер се обърна и посочи към познатия белег до косата си.

— Нали питаше за белега ми, а аз ти отговарях винаги едно и също?

Момчето кимна.

— Че ще ми разкажеш, когато му дойде времето.

— Когато бях четиринадесетгодишен, бързах да сляза по тези стълби и си ударих главата. Резултатът беше двадесет и два шева — сега вече знаеш.

Двамата свиха наляво, минала покрай парния котел и килера и накрая спряха до една стоманена врата. Тя беше ръждясала и изкривена и когато Вернер дръпна бравата, вратата изскърца и се отвори. Момчето надзърна в килера, там имаше разпадащо се електрическо табло, кутия с инструменти, малко паяжини в ъгъла — нищо друго.

— Това ли е голямата тайна?

Разочарованието в гласа му беше безгранично, но Вернер не отговори, а отвори електрическото табло. На тухлената стена зад ламаринената врата имаше равноностранен триъгълник, зазидан в

хоросана, със страни от сребърна сплав. До горния и левия ъгъл имаше две думи — шестнадесет букви, излети в стената.

От кутията за инструменти Вернер извади лапландски нож. Притисна много старателно върха му към осем от почернелите букви, една по една — така изписа име: ЛУНДСТЕТ. Когато докосна второто „т“, сребърната конструкция издаде механичен звук и в стената на подземие то се появи цепнатина.

Момчето погледна ококорено. Тухлите се отдръпваха настрани като възшебна врата на замък една след друга, закрепени върху релси в настлания с варовикови плочи под. Сега то видя тунела, а в края му се долавяше светлина.

— Ще... ще влезем ли?

— Да.

Вернер приведе едрото си тяло и тръгна през леко наклонената шахта на тунела, а синът му го последва. Когато стигнаха до края на прохода, пред тях се разкри просторна стая. В средата ѝ, под пламтящите свещи на полилея, стояха мъж и жена, и двамата към петдесетгодишни. Момчето застана плътно до баща си и хвана ръката му. Със свободната си лява ръка Вернер махна към двамата непознати.

— Това са Еверт и Барбру, тук, в подземие то, нямат други имена. Когато идваме тук, те са ми като брат и сестра. Също толкова близки, дори по-близки, отколкото някога са ми били истинските ми братя и сестри.

Жената пристъпи към тях, звукът от токчетата ѝ отекна между каменните стени. Тя сложи дланта си върху бузата на момчето и го погледна със сърдечни, дружелюбни очи.

— Само да знаеше колко сме те чакали, Фредрик, и ето че сега си тук. Най-после!

Момчето се отдръпна леко, докосването до бузата му беше приятно, но необичайно. То отново се огледа в подземие то.

— Какво... какво е това място?

Тримата възрастни не можаха да сдържат усмивките си при въпроса на момчето. Вернер сложи ръката си на рамото му, докато обясняваше.

— Твоят дядо се казваше Карл-Оскар Столте, знаеш. Заедно с дядовците на Еверт и Барбру той построи тази подземна стая и основа нашето братство.

Вернер отиде до един шкаф с витрина и синът му го последва. В шкафа върху червена копринена покривка имаше лист хартия. Беше изтъркан и избледнял, мастилените букви бяха започнали да разяждат стогодишната хартия с марка „Лесебу“.

— Фредрик, нито дума за това. На никого. Не трябва никога да издаваш тайната ни, да разказваш на какво сме се посветили.

Момчето погледна към баща си с широко отворени, любопитни очи.

— На какво сме се посветили, татко?

Вернер Столте погледна тържествено към своя син и каза:

— На Отмъщението. Посветили сме се на Отмъщението.

---

[1] Бръснача на Окам (англ.). — Б.пр. ↑

20.

АЛБЕРТ КАМЮ

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1957 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... за неговото значимо творчество, което с прозорлива сериозност осветлява проблемите пред човешката съвест в наши дни...

18 май 2012 година

Синапено жълт „Опел Кадет“ се движеше бавно в югозападна посока по път Е4. Около магистралата се простираха нивите на Йостерьотланд, предните фарове на автомобила се опитваха да осветят засетите с ръж площи в здрача.

Шофьорът беше възрастен мъж, седеше зад волана прегърбен и с треперещи ръце. Кожата на главата му беше увиснала, покрита със старчески петна и тънки кичури коса на темето. Беше облечен със сив костюм и червена копринена риза, около него се разнасяше натрапчива миризма на афтършейв и урина.

След като подмина Линшьопинг, той сви по междуградски път 206. Щом го настигнаха други коли, отби в десния банкет и махна с треперещата си ръка, когато преминаващите шофьори му благодариха. Движенията му бяха мудни, но очите му се въртяха зорко напред-назад в хлътнолите си орбити. Скоро той зави по един черен път между нивите и гумите на опела изскърцаха върху чакъла. От другата страна на залива се виждаше замъкът Вадстена, оръдейният купол и сводестият му покрив се очертаваха на фона на нощното небе на север.

От южната страна на залива, в края на скалистия нос, имаше горичка: огромни дъбове, хвойнови храсти, каменни могили от викингско време, малка полянка, където мъжът паркира. За миг той се

вгледа в остарялото си лице в огледалото за обратно виждане, среса кичурите си, намести най-голямото старческо петно на челото, преди да излезе от колата. Изглеждаше така, сякаш краката поддаваха под тежестта на тялото му, докато вървеше бавно покрай лявата страна на опела, наложи се да се подпре на топлия капак на двигателя.

Мъжът се огледа внимателно в полумрака, но не се виждаше нищо — нито възбудени тийнейджъри в лятната трева, нито ловящи раци градски жители на брега. Тогава изправи прегърбеното си тяло, треперенето на лявата му ръка спря, а краката му изведнъж застанаха уверено във влажната от росата трева. С мощни движения той отвори пътническата врата и наклони седалката напред, попипа с върховете на пръстите си под изгърканото покривало на задната седалка и разкопча три кожени катарамии. След това вдигна възглавничката за сядане и разгледа широкото тайно отделение, което беше скрито в каросерията на колата и изпълнено с жълтеникавата светлина на един светодиод. Тук имаше женски дрехи от края на петдесетте, сива дамска перука, регистрационни табели, снайперска винтовка модел PSG 90. До резервната гума бяха събрани няколко дебелы пачки с банкноти по петстотин крони, до тях имаше старателно сгънат балтон, ниски обувки, изгъркан черен цилиндър, сгънат. В кутия от ясен се съхраняваше револверът с черен барут, който Карл-Оскар Столте беше намерил в Копенхаген преди почти сто години.

Но мъжът не се интересуваше от тези предмети сега. Той извади от скривалището десетина боядисани в черно алуминиеви профили, пластмасови винтове и гайки, медни кабели, резервоар за гориво и няколко електрически апарата, както и две газови турбини, задвижвани със самолетно гориво. Сложи всичко в тревата до опела. В нощната тъмнина беше невъзможно да се различат отделните части, но той ги беше сглобявал много пъти в миналото, често с превръзка на очите или в стаи с изгасено осветление. Сега мъжът сглоби светкавично конструкцията, затегна винтовете един по един.

Само след няколко минути хеликоптерът беше готов, роторните перки се разстлаха върху тревата с дължина колкото широчината на опела. Мъжът отиде бързо до скривалището в колата, извади кутия от твърда пластмаса и я закрепил върху шасито на хеликоптера, внимателно, за да не разплиска прозрачната течност. После взе няколко инструмента от тайното отделение: телевизионен монитор, екран с

течни кристали, собственоръчно конструиран радиопредавател с шест канала. Екраните постави върху капака за двигателя на опела, след което погледна между дъбовете право на запад, където вечерното слънце беше залязло преди час и бе оставило след себе си кървавочервена ивица небе.

За първи път от почти две денонощия мъжът отвори уста и заговори, езикът му се движеше непривично в устната кухня.

— *O Crux Ave Spes Unica.*

Той издърпа антената до пълната ѝ дължина, близо три метра над земята, нагласи честотата на предавателя на 35 мегахерца, натисна ръчката за управление и нагласи руля за височина. Опашната и главната перка на хеликоптера се завъртяха, отначало бавно, после все по-бързо, двете газови турбини издадоха оглушителен тътен и от тях изскочиха огромни пламъци. Високата лятна трева се разлюля от въздушното течение и огнените езици на реактивните двигатели я опърлиха. Хеликоптерът се издигна бавно от земята и се зарея над главата на мъжа, който сякаш не забелязваше горещината и шума, докато наблюдаваше творението си. Внимателно натисна руля за управление и сега летателната машина набра скорост и височина и прелетя с тътен над водите на широкото десет километра езеро Ветерн и покрай голите, диви скали.

Мъжът продължаваше да стои на поляната, на шестдесетина метра от брега. С уверени движения на китката той въртеше ръчката за управление на радиопредавателя, като през цялото време погледът му беше насочен към двата екрана. На телевизионния монитор виждаше картината от термокамерата на носа на хеликоптера — все още само покрити с бяла пяна вълни в нощната тъмнина. На монитора с течни кристали се забелязваха две червени точки. Едната показваше позицията на хеликоптера и се движеше бавно по екрана.

Другата точка беше Вилгот Елмандер.

* * *

Стаята се намиреше на най-горния етаж на войнишкото общежитие. Вилгот Елмандер куцукаше неспокойно между бетонните стени, спря до прозореца, прокара ръка по мръсното бронирано стъкло

и погледна към вътрешния двор на военната база. В сумрака се появиха десетина фигури: между бараките, хангарите и казармите патрулираха телохранителите от Службата за охрана и парашутни рейнджъри.

Той продължи да крачи напред-назад из стаята. Намести панталоните си и тясната яка на ризата, чуждите дрехи му бяха неудобни, чувстваше се смешен, беше се принудил да вземе назаем дори боксерките от един охранител.

За първи път тримата членове на Шведската академия бяха съвсем сами в стая във военната база. Но Лейф Линдер, професорът по китаистика, беше заспал почти веднага на ратановото кресло, при всяко вдишване от устата му излизаше свистене.

Сив Першон Макензи, полуизлегната на леглото, разлистваше вечерен вестник. Дрехите ѝ бяха в крещящи цветове, ноктите на краката — с розов лак: младежки вид, който караше Вилгот Елмандер да се чувства остарял. Двамата с нея бяха връстници, родени през зимата на 1934 година, но никой нямаше да се досети за това.

Изведнъж тя хвърли вестника.

— По дяволите, чашата преля!

Елмандер се сепна, очите му изразяваха загриженост, която не се долавяше в гласа му.

— Какво, нещо за нас ли пише?

— „Синьо-белите“ играят срещу ГАИС^[1] в понеделник. За първи път от пет години ще пропусна дерби.

Тя се усмихна като ученичка след сполучлива шега.

— Дяволите да го вземат, Сив. Винаги се шегуваш, дори сега.

— Особено сега.

Тя кръстоса гъвкаво краката си и хвана ръката му, очите ѝ изведнъж се изпълниха със същата сериозност като тази в стихосбирките и пиесите ѝ.

— Вилгот, аз също изгубих осем близки приятели. И също седя тук заключена и се крия от един луд. Но не мога да позволя това да ме пречупи, за мен е невъзможно. Искам винаги да мога да се смея, а и да плача. С теб сме коренно различни в това отношение.

С голяма топлина в погледа тя стисна ръката му.

— Може би затова бяхме толкова добри приятели през всичките тези години — точно защото сме така различни.

— Наистина ли сме толкова различни?

— Естествено! — засмя се тя. — Аз съм жизнерадостна жена, а ти си мрачен дъртак.

Сърдечният ѝ смях беше заразен, устата на Вилгот Елмандер се изкриви против волята му в нещо като усмивка, но тя изчезна също толкова бързо, колкото се беше появила. Той отново закрочи из стаята с подозрителен поглед.

— Сив, трябва да поговорим за нещо.

— За какво?

Елмандер се озърна във всички посоки и прошепна:

— Службата за охрана крие от нас информация, и то важна.

— Можеш да говориш нормално, Вилгот. Зад рамките на картините няма поставени микрофони, нито под огледалото има шпионка. Проверих.

— Говоря сериозно, с тези неща шега не бива. Службата за охрана знае повече, отколкото ни казва.

Ядосан, той подръпна ризата на сини цветчета и прекалено дългите си ленени панталони.

— Вие с Лейф не сте облечени във взети назаем дрехи. Оставили са ви вашите, нали?

— Да.

— Не са ви взели четките за зъби и чехлите, нали? Не са ви взели книгите, химикалките, компютрите, халатите, инсулиновите писалки, бележниците.

— Не, не ни ги взеха.

— Ето, виждаш ли, с мен се отнасят по-различно. Ти живееш в една и съща стая, откакто дойдохме тук преди три дни, Лейф също. Но аз трябваше да се местя три пъти. Защо?

— Сигурно е заради тези микрочипове, които намериха в дрехите ти.

— Точно, става въпрос за проклетите микрочипове. Криминалистите от полицията откриха чип дори в шапката ми с надпис ГАИС, разбра ли?

— Да, ти ми каза.

— Абсолютно всички мои вещи са били бъкани с онези проклети микрочипове. Под яката на любимата ми риза, в тока на обувките ми,

навсякъде. Но при теб не са открили нито един, нито пък при Лейф. Нито при Ханс Екберг или Лисбет Хансон, само при мен.

— Да, но полицията вече претърси вещите ти и намери всички микрочипове, напи?

Той кимна.

— И от съображения за сигурност — продължи тя — се наложи да си смениш стаята и да предадеш вещите си, в това няма нищо странно, не мислиш ли? Вилгот, полицаите от Службата за охрана просто си вършат работата. Не търси налудничави заговори.

— Не става въпрос за заговори, става въпрос за факти. Допреди няколко дни Службата за охрана държеше под пълно наблюдение фермата на Хасе в Бурленге, говорих с него и знам. Денонощно се сменяха четири дежурни групи. Изведнъж преди два дни три от групите бяха пренасочени тук. Защо?

Той се втренчи със съсредоточен поглед през прозореца в пролетната нощ.

— Какво, по дяволите, се е случило преди два дни — ето това искам да знам. Службата за охрана трябва да е получила нова информация, това е единственото обяснение. Изведнъж намалиха наблюдението в Бурленге и го усилиха тук, става въпрос за най-обикновен консеквенциализъм.

— Приключи ли с анализа, професоре?

Тонът ѝ беше шеговит, но той отговори много сериозно:

— Не.

Елмандер се подпря на стената, хвана се за левия си хълбок и лицето му се изкриви от болка, но той отказа да седне на някой от столовете.

— Службата за охрана изпрати тук почти всичките си охранители, знаеш ли? Четиридесет и осем души — повече, отколкото има кралското семейство. А знаеш ли какво правят тук?

— Не, какво?

— Охраняват мен.

Тя не можа да сдържи смеха си.

— Теб?

— Да, охраняват мен по-стриктно, отколкото теб и Лейф. През последното денонощие не ми позволяват дори до тоалетната да отида сам, не си ли забелязала?

— Вилгот, защо Службата за охрана да охранява точно теб по различен начин?

— Не знам. Сигурно смятат, че съм в по-голяма опасност от вас, това е единственото обяснение. Става въпрос за най-обикновен...

— Консеквенциализъм?

Той кимна и отиде до вратата.

— Късно е, трябва да си тръгвам.

Тогава тя стана от леглото.

— Вилгот, почакай, исках да ти кажа нещо. Всъщност чакам удобен случай, откакто дойдохме тук.

— Нима, какво искаш да ми кажеш?

Тя отново хвана ръката му, склочи пръстите си около неговите.

— Че може би най-красивият момент в живота ми беше онази октомврийска нощ през седемдесет и осма, когато ми предложи да се оженим. Искам да го знаеш.

Той бавно затвори очи.

— Защо, по дяволите, ми отказа, след като е било толкова красиво?

— Знаеш защо, Вилгот. И също знаеш, че и двамата живяхме по-добре един без друг, разделени.

Той отвори очи и срещна погледа ѝ.

— Знам, че ти имаше по-хубав живот, и това ме радва много. Но, Сив, не е минал и ден, в който да не ми се е искало да беше до мен.

Двамата се гледаха дълго. За разлика от друг път, от устата на Сив не излезе саркастична реплика, нито лекомислен смях.

— Сега е време да тръгвам — каза той накрая и почука по вратата.

Тя веднага се отвори отвън от двама охранители. Вилгот хвърли бърз поглед към Лейф Линдер, който продължаваше да спи на ратановото кресло, след което погледна за последно към Сив Першон Макензи и излезе с решителни крачки от стаята. Придружен от двамата охранители, тръгна бързо по коридора, хвана се за болния си хълбок, но ги помоли да не забавят крачка.

Единият охранител приближи радиостанцията си към устата.

— Излизаме с обект 3. Край.

От радиостанцията веднага отговори глас:

— Прието. Край.

Минаха през вратата и прекосиха вътрешния двор, който беше осветен от ярки прожектори. От всички страни наоколо се простираха катраненочерните гори. Чакълът пращеше под взетите назаем маратонки на Вилгот Елмандер, бяха му малко тесни на петите, но и за това си замълча. Побързаха да влязат в жълтата казарма, където в момента беше настанен, и се качиха по стълбите до третия етаж.

— Е, лека нощ — промърмори той и отвори вратата си.

— Лека нощ.

Вилгот влезе бавно в стаята и затвори вратата след себе си. Казармената стая беше просторна и гола, тук нямаше нищо негово. На хавлиените кърпи и халата пишеше „Кралски хусарски полк, КЗ“. Върху кувертюрата на леглото имаше няколко книги, които беше заел от полковата библиотека, върху възглавницата лежеше отворена „Записки от подземие“ на Фьодор Достоевски.

Вилгот Елмандер си пое дълбоко дъх, след което докуцука до прозореца и се загледа в нощта.

* * *

Хеликоптерът прелетя над катраненочерните води на Ветерн само на няколко метра над пенещите се вълни, а газовите турбини оставиха след себе си оранжево сияние в пролетната нощ.

След няколко минути отпред се появи западният бряг на езерото, в далечината блещукаха уличните лампи и жилищните сгради на Карлсборг. Сега наклонът на роторните перки се промени леко, само с няколко градуса, и хеликоптерът започна бавно да се изкачва. Когато полетя над сушата, достигна височина сто и петдесет метра. Долу, на площ от десетки километри, се простираха вестеръотландските гори и блата, само тук-там еднообразната гледка се нарушаваше от някоя самотна ферма, бензиностанция и езерце.

Над националния парк „Стуре Мосе“ турбините се изключиха. Когато скобите охлабиха захвата си около реактивните двигатели и резервоара с гориво, те полетяха надолу и изчезнаха в блатото. Хеликоптерът веднага изгуби височина и започна да пада към гарвановочерната вода. В този момент електрическият двигател се

включи и построената летателна машина прелетя над върховете на боровете, като издаваше само глух, почти недоловим звук.

Така хеликоптерът продължи да лети в нощта, километър след километър. Накрая пред него се показва висока ограда с бодлива тел. Покрай електрифицираното заграждение имаше няколко трупа: катерици, фазани, синигери, един бобър, някои от животинските тела бяха овъглени и неразпознаваеми. Хеликоптерът прелетя бавно над оградата, мина само на двадесет-тридесет сантиметра над железните шипове, навлезе между боровете и скалите и продължи право през обширната военна зона. Изведнъж инфрачервената камера примигна: в северозападна посока, на малко повече от сто метра, имаше три източника на топлина, които се приближаваха. Хеликоптерът веднага се спусна зад няколко хвойнови храсти, приземи се тихо и мощните движения на роторните перки утихнаха. Зачака там в тъмнината, зад хвойната и папратта. Скоро от другата страна на храстите, само на няколко метра разстояние, минаха трима мъже от Службата за охрана, сноповете светлина от джобните им фенери обхождаха пространството между дънерите. Мъжете бяха толкова наблизко, че гласовете им проникваха в микрофона върху шасито на хеликоптера.

— По дяволите, Карлберг, привижда ти се. Да не си се накъркал пак?

— Видях нещо, може да е било сова, разбира се.

— Да, да, внимавай да не се блъснеш в електрическата ограда, пияндурник такъв.

— Затваряй си човката. Ела да проверим ей там.

Охранителите продължиха с бърза крачка в горската тъмнина и пет минути изминаха в пълна тишина. След това се чу жуженето на двигател и зад хвойновите храсти отново се появиха роторните перки. Хеликоптерът се издигна бавно. Когато достигна над върховете на дърветата, набра отново скорост и продължи да лети към целта си на северозапад. След малко повече от километър гората свърши и започна откритото пространство на военната база — десетина казарми и войнишки спални, разпръснати из двора. Летателната машина профуча с максимална скорост между хангарите и покрай паркираните военни автомобили. Тогава между казармите отекна мъжки глас.

— Видях нещо! Изглеждаше като хеликоптер, мамка му!

От една барака изскочиха двама млади мъже от формирането за парашутни рейнджъри, вдигнаха автоматите си и се прицелиха, но хеликоптерът изчезна зад ламаринената фасада на хангара, преди да успеят да стрелят. Напрегнатите им гласове отекнаха из базата.

— В района има радиоуправляем хеликоптер!

Хеликоптерът заобиколи хангара с пълна скорост и продължи да лети над жълтеникавата казарма. От всички страни изскочиха охранители и войници от националната отбрана, техните викове и команди отекнаха из военната база, някой стреля с пистолет, но не уцели хеликоптера.

— По дяволите, ще се разбие в сградата!

В този момент хеликоптерът спря, закръжи във въздуха точно до казармата и прелетя пред един прозорец на третия етаж.

До прозореца стоеше Вилгот Елмандер с изкривено в гримаса лице, случващото се пред очите му беше по-страшно, по-невъобразимо от всичко, описано в книгите му. Само на метър зад бронираното стъкло кръжеше черен сглобяем хеликоптер и го наблюдаваше.

Наблюдаваше го!

Изведнъж летателната машина изтрещя, в пластмасовата кутия върху шасито на хеликоптера избухна малко взривно устройство и кутията веднага се разцепи, течността в нея се разнесе по вятъра като красив фонтан. Тогава избухна друго взривно устройство и искрите запалиха течността, последвалата експлозия беше нечувана, ударната вълна връхлетя като невидим юмрук. Притичалите охранители и парашутни рейнджъри бяха хвърлени на земята. Някои бяха уцелени от парченца стъкло, други — от бетонни късове и огънати алуминиеви профили, във въздуха се разхвърчаха откъснати страници от взети от библиотеката книги.

Мъжете бавно се изправиха един по един и се огледаха замаяно. След като облакът от дим и прах се разнесе, те осъзнаха мащабите на атентата. Укрепената стая на третия етаж на казармата зееше, бронираното стъкло и бетонът се бяха взривили на парченца, бяха се разтрошили като къщичка от джинджифилови курабии. Тялото на академик висеше върху няколко огънати арматурни железа, безжизнено и обезобразено. Лицето му беше неразпознаваемо, дясната ръка — откъсната от рамото. Взривната вълна беше запратила Вилгот

Елмандер като парцалена кукла през убежището, създаденият от бомбата вакуум беше изпразнил дробовете му и ги беше разкъсал.

Началникът на звеното от Службата за охрана огледа мястото, отначало неспособен да говори, неспособен да се помръдне, а след това над военната база прозвучаха заповедите му.

— Обявете тревога, по дяволите! Разпратете всички групи, включително парашутните рейнджъри. Претърсете всички храсти до един, отцепете всички пътища!

С трепереща ръка той избърса лицето си от хоросан и прах, а после огледа чернеещата гора.

— Този мръсник трябва да е наблизо.

На малко повече от тридесет километра на изток — отвъд горите и блатата, отвъд границите на град Карлсборг, отвъд огромното езеро — стоеше Фредрик Столте. Намираще се на поляната, съвсем близо до брега на Ветерн. В лявата си ръка държеше радиопредавателя, дългата антена се протягаше към ясното и обсипано със звезди нощно небе.

Пред него върху капака на двигателя на опела стояха телевизионният монитор и мониторът от течни кристали, и двата със сиво-черни трепкащи екрани. Само преди няколко секунди той можеше да различи ужасеното лице на Вилгот Елмандер и да чуе виковете на охранителите. На монитора от течни кристали двете червени точки се припокриха и сляха.

Последният микрочип на Вилгот Елмандер, той си спомняше ясно как беше протекло всичко.

Беше заминал за университетската болница „Салгренска“ в центъра на Гьотеборг. Облечен като шофьор на линейка, проникна в клиниката по ортопедия, отделение 233, и с помощта на лазерен скалпел вмъкна микрочип във вътрешността на изкуствената тазобедрена става, която на следващата сутрин щеше да бъде сложена на Вилгот Елмандер.

Оттогава бяха минали малко над три години. Как щеше да постъпи, ако хрущялът на лявата тазобедрена става на Елмандер не беше износен?

Как?

С рязко движение на главата той се отърси от спомените и прибра всичко в тайното отделение в задната седалка. Затегна старателно катарамите и заглади коженото покривало, разпръсна голям

брой купони за храна и измачкани от четене регионални вестници върху седалката. После се настани на шофьорското място и потегли. Отново старец, прегърбен, с мудни движения и непрестанно трепереща лява ръка. Пътуваше бавно в пролетната нощ между йостеръотландските ниви към Стокхолм, към крайната си цел.

---

[1] „Синьо-белите“ и ГАИС са футболни отбори от Гьотеборг. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ЧАСТ
ANTE NUPTIAL

21.

ДЖОРДЖ БЪРНАРД ШОУ^[1]

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1925 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за неговото наситено както с
идеализъм, така и с хуманност творчество,
чиято свежа сатира често се преплита със
самобитна поетична красота...*

18 май 2012 година

Стокхолмската нощ беше тиха, единствените звуци на улица „Руслагсгатан“ идваха от едно западнало кафене, чиито тенти и прозорци бяха украсени с изтъркани от неблагоприятните атмосферни условия букви: „Кафене Нашата“, винаги отворено. Три електрически крушки се опитваха да осветят помещението, в полумрака почти не се виждаха трохите, прахът и мъртвите насекоми. На бара седяха няколко таксиметрови шофьори и говореха със собственика, понякога смехът им отекваше между боядисаните в зелено стени.

В уединен ъгъл зад автомата за цигари седяха Клаудия и Лео, на масата им беше разгърнато извънредното вечерно издание на „Афтонбладет“.

— Знаех, че Йеглерц е способен на какво ли не, на всичко. Но не вярвах, че е способен на това.

Клаудия промърмори думите под носа си, докато гледаше заглавията и добре познатите снимки. На средната страница на вестника имаше статия, в която подробно се описваше как тя се беше противопоставила на ръководството на полицията, как Лео се беше представил за полицаи в Борсата, как двамата заедно бяха саботирали работата по разследването на най-големия криминален случай от

убийството на премиера Улуф Палме насам. Не пишеше дори ред за откритието им в подземията на Академията, нито думичка.

С изморени очи Лео погледна снимката на директора на Национална служба „Полиция“, отговори му студеният поглед на Род Йеглерц.

— Дали е направил всичко това само за да се изгаври с теб и Ларш Льовден?

— Не, всъщност той пет пари не дава за нас. Просто си търси две изкупителни жертви.

— Изкупителни жертви?

— Ако попиташ някого от групата, която разследва убийството на Палме, защо не са разрешили случая за двадесет и шест години, те ще се оправдаят с аферата „Ебе Карлсон“. Ще кажат, че Ебе Карлсон и Ханс Холмер са провалили разследването с кюрдската следа и собствените си частни разследвания. Удобно е да хвърлиш цялата вина за провала на двама души.

— Значи Йеглерц иска ние да изиграем ролята на Карлсон и Холмер?

— Именно. Ако всичко отиде по дяволите, ако убиецът на академиците се изплъзне, ако успее да ги избие до крак, Йеглерц ще стовари цялата вина върху нас. Той е хитър. Единственият ни шанс е да разрешим този проклет случай сами.

— Напълно ли си...

— Да, напълно сигурна съм.

Клаудия се втренчи през прозореца: в сумрака покрай пешеходната алея бяха паркирани няколко таксита, автомобил на „Пътна помощ“, куриерски автомобил със запален двигател.

— Надявах се да разберем нещо от Столте — промърмори тя, — да ни даде някоя следа, от която да продължим. Но не стана така и сега имаме два проблема.

— Какви?

Клаудия вдигна палеца и показалеца си.

— Първо, нямаме нито една следа. Второ, не знаем къде се намира убиецът.

— Не съм завършил полицейската школа, но съм чел купища криминални романи и това ми звучи като два огромни проблема.

— Така е.

— Е, какво ще правим?

— Ще ядем — отговори тя и отхапа голяма хапка от сандвича си с шунка. — Трябва да хапнем нещо, иначе няма да ни стигнат силите.

След като опита сандвича с риба тон, Лео се огледа в мрачното кафене.

— Каквото и да говорим за това капанче, да ме вземат дяволите, ако този сандвич не е най-вкусният, който съм ял през живота си.

Докато ядеше, той продължи да разлиства вечерния вестник, прочете за убийствата на академиците, за Службата за охрана, за златистите дърволази и изведнъж се вцепени.

— Клаудия...

— Да?

— Те пишат... за него.

— За кого?

— За мъжа ти.

Без да оставя сандвича с шунка, Клаудия прегледа статията, по лицето ѝ не помръдна нито мускул, докато четеше, тя не промълви нито думичка, а продължи да яде бързо. Над рамото ѝ Лео виждаше части от написаното: петте години в университетската болница „Каролинска“ в Худинге, перманентната кома, няколко думи за някаква полицейска акция в Албю, престрелка. Накрая погледът му беше привлечен от снимката в левия ъгъл на страницата — сега споменатият в текста мъж придоби лице и име.

— Микаел Станкович?

— Да. Микаел.

— Изглежда симпатичен...

— Такъв е. Беше.

Лео прокара левия си палец по покривката, проследи шарката на зелени карета, поколеба се няколко секунди.

— Какво се случи?

— Искаш да разбереш какво се случи? С Мике?

— Да... ако искаш да ми разкажеш.

Клаудия остави сандвича в чинията, след което продължи с безизразен глас, лаконично, сякаш отговаряше на въпроси от анкета.

— Проникване с взлом в едно мазе. Аз влязох първа, той ме следваше. Беше тъмно, изглеждаше празно. Имаха полуавтоматичен „Глок“. Два изстрела улучиха Мике. В главата и гръдния кош.

Лео я погледна, усети как думите засядат в устата му.

— Ти беше с него?

— Да.

— Но се спаси?

— Без нито една драскотина.

— Трябва да е било...

— Да. Беше.

Тя не искаше да говори повече, беше ясно. Звучите в кафенето ги обгърнаха — гласовете на таксиметровите шофьори, машината за еспreso, някакво радио в кухнята. Те продължиха да ядат сандвичите си съвсем мълчаливо. Когато Лео приключи, пак хвърли поглед към тъмнокосия мъж, който го гледаше от вестника.

В същия момент външната врата се отвори и в кафенето влезе мъж на около петдесет години, голото му теме блестеше от пот, наполовина разкопчаната униформена риза на „Такси Стокхолм“ се развя на гърдите му, когато дотича до бара.

— Еркан, смени канала! Бързо, бързо!

— Добре, добре, успокой топката. Кой канал да пусна?

— Шведската национална телевизия, ТВ4 — който и да е.

Собственикът на кафенето вдигна дистанционното към завинтения за тавана аналогов телевизор. Когато увеличи звука на новинарската емисия на канал Ес Ве Те 24 на Шведската национална телевизия, телевизорът започна да вибрира, в помещението отекна думата „атентат“. Клаудия и Лео се втренчиха в отсрещния ъгъл на кафенето, на екрана се виждаше жена с червеникава коса в студиото на „Новините“, която говореше със сериозен глас.

— ... и невъзможното се случи. Въпреки стотиците войници от националната отбрана и формирането за парашутни рейнджъри, въпреки петдесетина охранители от Службата за охрана, въпреки електрическата ограда, инфрачервените охранителни камери и кучетата пазачи — въпреки всички тези предпазни мерки убиецът на академиците отне живота на още един член на Шведската академия, деветия поред. По-рано днес Гун-Брит Хьок беше отровена в дома си на френския южен бряг, а сега беше убит и писателят и член на Академията Вилгот Елмандер. Нашата репортерка във Вестерьотланд, Стина Блад Еквал, се намира на място в Карлсборг. Стина, какво можеш да съобщиш към момента?

На телевизионния екран се появи жена на средна възраст, стоеше до пътя с микрофон на Шведската национална телевизия, зад нея гората чернееше в нощта.

— *Както виждате, се намирам съвсем близо до база КЗ, на няколко километра северозападно от Карлсборг. Обикновено мястото е спокойно, това е предимно горски и селскостопански район, няма кой знае какво друго. Но в момента тук прилича по-скоро на военните зони, които познаваме от Ирак и Афганистан. И в двете посоки по междуградски път 202 минават военни и полицейски автомобили. Над района кръжат бойни хеликоптери, осветяват го с огромни прожектори и претърсват с камери за нощно виждане. От обширните гори се чува лаят на кучетата следотърсачи. Извикани са всички войници от КЗ в Карлсборг и П4 в Шьовде, за да претърсят горите наоколо, повикана е и танкова рота от Скараборгския полк, а също и няколко отряда от Националната оперативна група. Следователно става въпрос за около пет хиляди души. Всъщност, като изключим Втората световна война, това е най-масивната военна операция в Швеция от 1814 година, когато сме били във война с Норвегия.*

— *Стина, какво е известно към настоящия момент за атентата във военната база?*

— *В първите съобщения се говореше за ракетно нападение, но Службата за охрана вече потвърди, че става въпрос за радиоуправляем хеликоптер. Предполага се, че този хеликоптер е долетял в базата на Кралския хусарски полк, преминал е покрай охранителите и защитните съоръжения на Службата за охрана и е стигнал чак до казармата, където се е намирал Вилгот Елмандер. Там е избухнало взривното вещество, което напълно е разрушило бронираната стая и е убило Елмандер.*

— *Казваш взривно вещество? Имали изобщо някакви Свенения за него?*

— *Нито Службата за охрана, нито ръководството на армията са излезли с официално изявление за самия взрив. Но разговарях с няколко души, които са се намирали на мястото на атентата, и всички смятат, че става въпрос за така наречена термобарическа или аерозолна бомба. Това означава бомба, при която във въздуха се разпръсква гориво, то се запалва и създава невероятна ударна вълна.*

Отново се чу гласът на водещата от студиото:

— *Колко сериозни са нараняванията? Колко души са загинали, има ли данни за това?*

— *Няколко войници и охранители се лекуват от телесни наранявания и увреждания на слуха. Няколко други са получили белодробни проблеми от създадения от аерозолната бомба вакуум. Но членът на Шведската академия Вилгот Елмандер е единственият загинал при нападението.*

Когато Лео се облегна на стола, отчаянието в гласа му беше пълно.

— Значи е успял. В списъка не остават повече академици, Елмандер беше последният. Всички до един бяха убити.

Клаудия се взираше в телевизора, очите ѝ проблясваха от ярост и разочарование.

— Моята работа беше да го спра и се провалих.

Лео понечи да протегне ръката си и да я сложи върху нейната, но се отказа, знаеше, че тя ненавижда да я докосват, когато е ядосана. Вместо това той отпи от шоколадовата си напитка.

— Сега сигурно все пак ще заловят убиеца. Не може да се измъкне от онези гори, невъзможно е. Нали кучета следотърсачи, полицейски хеликоптери и хиляди войници го търсят под всеки храст.

Отначало тя остана мълчалива и продължи да се взира в телевизора, след това изсумтя в отговор:

— Няма смисъл да претърсват горите на Вестеръотланд, той не е там.

— Откъде знаеш?

— Видях на какво е способен. Ако му е трябвал радиоуправляем хеликоптер, не си е купил играчка от хоби магазин — вероятно сам го е направил.

Лео остави празната бутилка.

— Собственоръчно?

— Да, сигурно е построил мощен хеликоптер, нали е трябвало да пренесе термобарическа бомба. За нея е необходим съд с няколко литра аерозол, вероятно пропилен, и две взривни устройства — едното, за да взриви съда, и още едно, за да възпламени течността. Трябва да е монтирал и инфрачервена камера на хеликоптера, иначе нямаше да може да навигира през горския терен в пълна тъмнина.

Целият този товар води до значително по-голямо потребление на гориво.

За кратко тя се втреничила умислено в плота на масата.

— Вероятно е използвал истински газови турбини и реактивно гориво, за да може хеликоптерът да пренесе товара. Ако е конструирал много сполучлива летателна машина, а очевидно го е направил, тогава хеликоптерът може да прелети големи разстояния.

— Колко големи?

— Към сто километра.

— Сто километра! Значи може да е стоял където и да е в радиус от сто километра от Карлсборг? Може да е насочвал проклетия хеликоптер от Йоресбру или Йоншьолинг.

— Да.

— Значи е напълно безсмислено да се претърсват горите? Той може вече да се намира почти навсякъде в Швеция.

— Да.

Лео се отпусна бавно на стола.

— Какво мислиш, че ще направи сега?

— Нямам представа, знам само едно. Трябва да го заловим, трябва да хванем този мръсник.

От телевизора отново звучеше повторението на някакво риалити шоу. На бара таксиметровите шофьори поръчваха сандвичи с кюфтета, шоколадови топчета, кафе, гласовете им изпълваха помещението, докато се опитваха да се надвикат един друг с конспиративни теории и разсъждения за убиеца.

Клаудия завъртя леко настрана пластмасовия си стол, настани се с гръб към бара.

— Ех, защо Шведската академия не е присъдила проклетата Нобелова награда на Стриндберг през 1911 година? Сега нямаше да седим в това долнопробно кафене.

Тя говореше, без да се замисля, но Лео се вторачи удивено в нея с полуотворена уста.

— Боже мой...

— Какво пък сега?

— Трябва да съм бил сляп — сляп като смок. Как можа да ми убегне такова нещо?

— За какво говориш, Лео?

— За убиеца. Откъде е можел да знае какво е направила Шведската академия през 1911 година? Как, по дяволите, е знаел, че са отказали да присъдят Нобеловата награда на Стриндберг?

— Какво искаш да кажеш?

— Онова гласуване на академиците през 1911 година — това е една от най-добре пазените тайни в литературната история. Тази информация е записана на едно-единствено място — в секретния архив в подземиято на Борсата. До него имат достъп само осемнадесет души. Осемнадесет души от цялото земно кълбо и те са членовете на Шведската академия.

Погледите им се срещнаха над масата.

— Възможно ли е? — прошепна Клаудия. — Може ли някой от Академията да е разказал всичко на убиеца?

— Нямам представа, но трябва да разговаряме с членовете. Веднага.

— Лео, деветима от тях са убити, останалите се пазят денонощно от стотици полицаи. Освен това нас с теб ни издирват, забрави ли? Дори не можем да изпратим есемес на академиците. И думичка не можем да измъкнем от тях.

— Напротив, можем.

— Как по-точно?

— В архива в Борсата се намират ръчно водените протоколи от заседанията през годината. Там можем да прочетем какво е написал Хюберт Рюдквист на заседанието на Академията в четвъртък — онова, което се е провело преди малко повече от седмица, четири дни преди той да бъде убит в парка „Берцелиус“.

Без да сваля поглед от Клаудия, Лео се наведе към нея.

— Трябва пак да се вмъкнем в архива. Трябва да прочетем записките от заседанието — последните думи, написани от Рюдквист. В тях може би има някаква следа.

Тя се забави малко с отговора си.

— Не е кой знае каква възможност — каза накрая.

— Не, но е единственият ни шанс.

Клаудия прокара бавно пръсти през косата си, втренчи се в двете големи цветни снимки на първата страница на „Афтонбладет“.

— Онзи ден ни пусна уредникът на Шведската академия. Сега ни издирват, лицата ни са във всеки вечерен вестник в страната. Тази

вечер няма да можем да влезем през главния вход.

— А как ще влезем тогава?

Клаудия погледна през мръсния прозорец и остави въпроса на Лео без отговор, вместо това отхапа за последен път от сандвича с шунка и се изправи.

— Ела, до Руслагстул има денонощна бензиностанция.

* * *

На няколко километра на юг, в подобна на пещера подземна стая под площад „Бренда томтен“, стоеше Вернер Столте. Над главата му висеше чугуненият полилей със седемте си почти изгорели свещи, пламъците трептяха неспокойно, сякаш предсещаха какво ще се случи.

Той стоеше неподвижно, но сянката му танцуваше бурно по скалната стена. Столте не отделяше очи от листа в стъкления шкаф, проядените от масилото букви почти не се четяха, но думите се бяха врязали завинаги в паметта му. Онова, което в продължение на близо век беше изглеждало от ясно по-ясно, за една нощ беше станало неясно.

Той бавно прекоси издълбаната в скалите стая и седна на един от кожените фотьойли. На масата от тик до джобната месингова бутилка лежеше един брой на тазвечерния „Афтонбладет“. Погледът му пробяга по снимките и сензационните заглавия, които изпълваха централните страници на вестника. След това Столте погледна към камината, огнените езици ближеха почернелите ѝ стени.

До него седяха двамата, които споделяха тайните му и дадените от него обети. Жената сложи ръката си върху неговата и погледите им се срещнаха в мълчание. До долапа седеше другият мъж — този, чийто дядо беше работил като докер на кея Стадсгордсхамнен, по челото му бяха избили едри капки пот, докато гледаше втренчено празните рафтове на шкафа. Той навлажни устните си и дълбоко в гръдния му кош се оформи въпрос, който излезе от устните му като шепот:

— Можехме ли да постъпим по-различно? Можехме ли да действваме по друг начин?

Вернер Столте насочи погледа си към мъжа.

— Не, приятелю, не можем.

---

[1] Приема отличието, но не паричната награда. ↑

22.

КНУТ ХАМСУН

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1920 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... за неговата монументална творба
„Благодатта на земята“*

18 май 2012 година

Североизточната част на Гамла стан беше безлюдна и пуста в среднощната тъмнина, само тук-там по някой купонджия се прибираше у дома, но никой не обърна внимание на мотоциклета, който мина покрай кея Стрьомкайен, изкачи се по „Шьопманбринкен“ и спря до бронзовата статуя на свети Георги и дракона.

— Готов ли си, книжен плъх такъв?

— Мисля, че да.

С безшумни крачки Клаудия и Лео се спуснаха по „Шьопмангата“ и се отдалечиха по тъмните улички. В края на Средновековието, когато столицата се беше разраствала, хората наричали тази част от денонощието „призрачния час“. В залите на Кралския дворец се появявала Бялата дама, на улица „Дарестгата“ се навъртали духовете на езекутираните, под сводовете на басейна „Стуршюркубадет“ изниквали призраците на убити доминикански монаси. Ноци като тази карали жителите на Стокхолм през XVII век да вярват в привидения и не намерили покой духовете.

Сега между църковните кули светеше зловещ лунен сърп, а воалите на мъглата се спускаха като призраци над залива Салтшьон, проникваха между сградите, очите на статуите сякаш следваха Клаудия и Лео в мрака. Когато минаха покрай един кестен с бели цветове,

Клаудия спря и погледна към залепения на плоча от ПДЧ цирков афиш, който беше закован върху посивелия дънер.

— Ще ни свърши идеална работа.

Тя откъсна плочата от дънера и продължи с бързи крачки нагоре по улица „Свартмангатан“, пъхнала под мишница афиша на Джек Бразилеца. Когато стигнаха до дългата страна на „Стурториет“, се скриха зад едно скеле и огледаха площада за полицейски патрули и нощни пазачи. След малко повече от минута Клаудия кимна и тръгна към Борсата. На горния етаж светеха два прозореца, изглеждаше сякаш наблюдават зорко площада. Каменното стълбище беше все така отрупано с букети и съболезнователни писма, няколко паметни свещи трептяха на нощния вятър, но тълпите от хора и журналистите бяха изчезнали. Клаудия спря до един приземен прозорец на фасадата, остави раницата и цирковия афиш на земята и се огледа.

— Лео, досега действахме в рамките на закона, поне що-годе. Сега прекриваме тази граница.

— Знаем.

Четвърт час по-рано Клаудия беше спряла на денонощната бензиностанция до Руслагстул и беше купила хидравличен крик. Сега го извади от раницата и го сложи на калдъръма под решетката на прозорчето, след това натисна бързо двадесетина пъти с крика. Железните скоби, с които решетката беше закрепена, пращяха, когато се откъсваха от фасадата.

Лео се вторачи в нея смаян и омагьосан, но когато тя извади полуизядения сандвич с шунка от кафене „Чашата“, той прошепна:

— Боже мой, нали няма да ядеш сега?

— Не.

Тя изхвърли сандвича, но запази алуминиевото фолио, сгъна го на две, след което клекна до прозорчето и разгледа стъклото.

— Густав III е създал Шведската академия през осемнадесети век, нали?

— През 1786, защо?

— Тази алармена система с магнитен датчик е почти на същата възраст като Академията — отговори тя усмихнато. — Ако бяха монтирали модерна инфрачервена аларма с вибрационен датчик, щеше да бъде невъзможно да влезем оттук. Сега трябва само да внимаваме да не разделим двете половини на магнитния контакт.

Тя повдигна внимателно крика и притисна един парцал към горната част на стъклото. След това удари силно по парцала и приглушен звук от счупено стъкло изпълни пустите улици наоколо. Клаудия пхна бързо ръката си през счупеното прозорче и закрепил алуминиевото фолио върху правоъгълния магнитен прекъсвач на алармата. Изчака десетина секунди, без да помръдва нито мускул, след което отвори рамката на прозореца.

— Внимавай за стъкълцата — прошепна, когато се вмъкна през тясното прозорче.

След като и двамата се спуснаха в подземие, Клаудия хвана цирковия афиш и го сложи пред прозорчето. После те се запромъкнаха предпазливо и пипнешком през тъмния като катран архив.

— Лампите трябва да са някъде тук — прошепна Лео.

Тя чу как стъпките му заглъхват в мрака, чу как стъкленият шкаф се отвори, секунди по-късно подземие се изпълни с яркожълта светлина. Той стоеше на няколко метра разстояние, вдигна лампата за четене и снопът светлина обходи подземния архив. Лео се запровира бавно между етажерките, докато не стигна до махагоновия шкаф, и започна да търси сред старинните томове. Пръстите му се плъзгаха по гърбовете на книгите, по тайни писма и засекретени номинации, накрая спряха върху един годишник на най-горния рафт. Той беше подвързан с козя кожа — с марокенова подвързия в бронзов цвят точно като по-старите томове, но гърбът му беше в по-тъмен нюанс и нямаше щампован златен надпис. Лео свали книгата от рафта и я сложи върху катедрата за четене, а когато отвори кориците, текстилната подвързия изпраця. Той се обърна към Клаудия с възхитена усмивка.

— Yes, ето го.

— Добра работа — усмихна се тя в отговор.

Лео разлисти годишника много предпазливо и опитно, обръщаше страница след страница, разглеждаше датите. Преди малко повече от седмица Хюберт Рюдквист беше записал тези редове, тогава Академията бе провела заседанието си както всеки четвъртък, а членовете се бяха събрали в заседателната зала на втория етаж на Борсата. Сега деветима от тях бяха убити, застреляни с револвер и снайперска пушка, отровени със секрет от дърволази, взривени в атентат с аерозолна бомба.

Малко по-късно в полумрака се чу гласът на Лео:

— Представи си само, Хюберт Рюдквист е мъртъв от четири денонощия. Сега гласът му отново се чува — от гроба. Като на призрак.

Върху ръчно пресованите листове пред него се появиха последните записани от Рюдквист редове в живота му.

— Ето.

Ръцете на Лео обгърнаха кориците и се разтрепериха от очакване, когато започна да чете записките на висок глас.

Четвъртък, 10 май 2012 година, Стокхолм

В склада за материали липсват кламери и пликове размер А3 — за пореден път! Да се обсъди с Класе и Ингер. (Да се определи кой за какво отговаря!!)

Дати за заседания на Нобеловия комитет: 24.05, 25.05, 04.06 и 05.06. (Елмандер ще закъснее с 45 минути на 4-ти заради влака от Гьотеборг — да преместим ли заседанието в по-късен час? Да! Предлага начало в 10:15 ч.)

Цветя с картичка за Лисбет в „Каролинска“. (Уви: състоянието ѝ се е влошило.)

Постоянен секр.

Лео удари с двете си ръце по катедрата.

— Нищо, ама съвсем нищо.

Той обърна една страница назад, прочете записките от заседанието в предишния четвъртък — трети май 2012 година. Точно под датата беше записан кратък ред:

Заседанието бързо и ефективно. Като никога...

По-долу на същата страница Рюдквист беше записал бележка от четвъртък, 26 април:

ВиК фирма ще смени уплътнителите за крановете в зала „Рентметарсален“ на 23 май, 08:00 — 09:30. Топлата вода спряна в посочения период.

Лео заразливства годишника все по-отчаяно, бележка по бележка — към седемдесет страници с кратки записки, накрая затвори с въздишка кориците от козя кожа.

— Мамка му...

— Абсолютно нищо ли?

— Нищо.

Когато вдигна поглед от годишника, лицето му беше мрачно и изразяваше безсилие.

— Въобразявах си, че последните записки на Рюдквист ще съдържат някакво разкритие. Следа, тайна — все нещо. Но тук пише само за тъпи канцеларски материали и други дреболии.

Той започна да снове напосоки между тъмните етажерки.

— По някакъв начин убиецът е научил абсолютно всичко. Всичко за Стриндберг, за невръчената Нобелова награда, всичко, записано в годишника от 1911 година. Някой член на Академията трябва да му е казал.

— Има още една възможност.

Той спря, втренчи се в Клаудия.

— Каква?

— Ако никой не му е казал, значи...

— ... го е разбрал сам! — заключи Лео.

— Именно.

Той се спусна към нея и хвана ръцете ѝ, въодушевен като дете.

— Имаш право, убиецът трябва да е бил тук, в подземиеето. Трябва да е влизал тук и да е чел годишника от 1911 година, това е единственото обяснение. Но как, по дяволите, е успял?

— Нямам представа.

— Може би е разбил прозореца? Като нас.

— Тогава проникването щеше да бъде разкрито и щяхме да сме чули за него. Не, трябва да е влязъл и излязъл напълно незабелязано. Тайно.

— Но как е успял тогава? Не може да се е проврял през стената.

Клаудия прокара ръка по масивните каменни стени.
— Може би точно това е направил.

* * *

Рикард Алстрьом се изплю върху асфалта. Пред него магистралата лъкатушеше през селскостопанския пейзаж тъмносива и самотна, а откъм полицейската кола долиташе шумът от комуникационната система — непрекъснати рапорти от горските райони между Карлсборг и Шьовде.

Няколко от колегите им от норшьопингската полиция бяха командировани там и сега участваха в най-голямото издирване на убиец на шведска територия за всички времена. Снабдени с кучета следотърсачи, бинокли за нощно виждане, бронирани жилетки и картечни пистолети, те претърсваха вестерьотландските гори и блага.

Но той трябваше да си остане у дома. Заедно с още десетина младши полицаи му бе наредено да постави бариери на път Е4 в северна посока, а също и на национален път 56. Намираше се в покрайнините на Ставшьо, на сто и четиридесет километра от центъра на събитията. Вместо да вземе участие в полицейския командоски отряд, работеше като регулировчик. Никога не беше побеснявал от ярост така, както когато районният директор на полицията не включи името му в списъка на младшите полицаи, които само преди два часа бяха отлетели за Карлсборг с военен хеликоптер.

Именно гневът и разтворимото кафе го държаха буден на поста му на самотната магистрала. Беше спрял петдесетина шофьори, предимно източноевропейци с тирове и жители на Нюшьопинг, които бяха посетили фестивала „Линди хоп“ в парка на Мутала. Той изплю тютюна си за смучене, изтри устата си с ръкава на якето и изплакна остатъците с истинало кафе. Тогава горе на хълма се появи синапено жълт „Опел Кадет“. Движеше се бавно, в най-дясната част на пътното платно.

— Този е твой, Алстрьом — извика един от колегите му.

Той измърмори:

— Добре, добре.

Когато Алстрьом вдигна лявата си ръка, опелът забави и спря на банкета. Стъклото от страната на водача се спусна бавно и пред погледа на полицаия се появи възрастен мъж. Седеше приведен над волана, силно прегърбен, а гласът му се оказа дружелюбен и писклив.

— Какво има? Нали не се е случило някое сериозно произшествие?

— Само рутинна проверка — отговори Рикард и светна с джобния си фенер.

Лицето на стареца се показва ясно на светлината. Беше към деветдесетгодишен, може би дори по-възрастен, голата му глава беше покрита със старчески петна и тук-там отделни кичури коса.

— Шофьорската ви книжка и регистрацията на автомобила, ако обичате.

Старецът се наведе бавно напред и завъртя копчето на слуховия си апарат.

— Извинете, какво казахте?

— Шофьорска книжка и регистрация!

— Разбира се, разбира се. Един момент.

Мъжът отвори жабката с треперещи ръце и извади документите си, бяха прилежно прибрани в плик за замразяване, пристегнат с ластици.

— Заповядайте.

През мръсния найлон Рикард различи снимка и име.

— Алрик Лундстет?

— Да, точно така.

— Изчакайте.

Алстрьом отиде до полицейската кола и въведе регистрационния номер и пълното име на мъжа в комуникационната система РАКЕЛ. Скоро екранът показва същата снимка като в шофьорската книжка, фигурираха и всички лични данни, телефонен номер с код 0158 и адрес в Енеста. След като Рикард прегледа данните, той се върна при „Опела“ и протегна плика за замразяване през спуснатото стъкло.

— Излезте за малко от колата, ако обичате.

— Да, разбира се, на секундата — отговори мъжът доброжелателно.

Той се подпря на рамката на вратата и излезе с усилие от колата. Беше среден на ръст, но толкова прегърбен, че главата му едва-едва се

подаваше над покрива на опела.

— Можете ли да отключите багажника?

— Отключен е, полицай. Заповядайте, направо погледнете вътре.

Рикард отиде до задната част на „Опела“ и натисна заключващия механизъм. Капакът се вдигна и се показа тесният, почти празен багажник, в който имаше туба с бензин, няколко ръждясали инструмента, охлаждаща течност и нищо повече. Рикард попипа по настланото с филц дъно и зад тубата с бензин, след което затвори капака с трясък. Когато отиде от страната на шофьора, чу немощния глас на стареца:

— Извинете, полицай. Може ли пак да седна? Краката ми не са като едно време.

— Разбира се.

Мъжът се настани отново зад волана с голямо усилие, а Рикард го гледаше през отворената врата откъм шофьорското място.

— Откъде идвате?

— Посетих сестра си в болницата в Мутала. Тя от години страда от алцхаймер. Сега отгоре на всичко е развила и пневмония, а това не е шега работа на нейната възраст. Следващата неделя, да чукна на дърво, става на сто и три. Казва се Агнес Холм. Участва в лятната олимпиада в Берлин през 1936 година, макар че тогава се казваше Лундстет, естествено — Агнес Лундстет. Стигна до втория кръг на квалификациите по рапира. Може би сте чували за нея?

— Не. Накъде пътувате?

— Прибирам се у дома в Гнеста, разбира се. Но утре отивам отново в отделение 11 на болницата, така да знаете. Все някой трябва да наглежда бедната Агнес, не мислите ли?

Рикард кимна разсеяно и надникна в тъмното купе на автомобила. Когато го заля задушаващата миризма на пот и урина, той се отдръпна леко назад и направи гримаса. В сумрака не се виждаше добре, но в светлината от фенера той различи множество купони за храна и десетина вестника на задната седалка, няколко пожълтели броя на „Сьодерманландс Нюхетер“, а отдолу — порносписание.

Изпълващата колата миризма беше непоносима, но заповедите на районния полицейски началник бяха ясни — всички автомобили трябваше да се претърсват за скривалища за оръжие. Всички, без изключение. Рикард се опита да не обръща внимание на миризмата,

като си пое дълбоко дъх, а след това бутна напред облегалката на мястото на шофьора и започна да претърсва задната седалка, върховете на пръстите му опипваха под купоните и между приложенията на вестниците.

Старецът се обърна, между кафеникавите му зъби излизаше кисел въздух, когато говореше.

— Нали разбирате, бяхме много братя и сестри. Седмина, а Агнес беше най-голямата. Мама беше болна от туберкулоза. А татко работеше в железната мина в Гренгесберг в Бергслаген, затова го виждахме само по празниците. А и тогава почти не го виждахме. Той веднага отиваше в ресторанта на гарата в центъра на града. Там имаше евтин „Пилзнер“, нали разбирате. Така че Агнес се грижеше за нас, малчуганите. Представяте ли си? Единадесетгодишно момиче, което се грижи за шестимата си братя и сестри?

Рикард не отговори, върховете на пръстите му внезапно напипаха подгъва в задната част на кожената седалка, а когато го дръпна, шевовете се разкъсаха. Старецът веднага се наведе към него, устните му докоснаха дясната скула на Рикард, когато повиши пискливия си глас.

— Тя переше и готвеше. Слагаше ни да си легнем вечер и ни изпращаше на училище в Льовосбериет сутрин. Агнес винаги ни е била като майка. Но сега тя е тази, която се нуждае от помощ, и на мен се пада да се грижа за нея, защото от всички братя и сестри останах само аз.

Слюнката се стичаше от ъгълчетата на устата на стареца, когато говореше, няколко капки паднаха на врата на Рикард, докато опипваше шевовете на задната седалка. Въпреки това той продължи да търси под регионалните вестници, порносписанието и купоните за храна, изведнъж обзет от любопитство, и през ума му премина една мисъл.

„Крие ли се нещо в този безпорядък?“

В този момент той усети нещо най-отзад до левия ъгъл на седалката — под списанията пръстите му докоснаха парче плат. Точно тогава треперливият глас на стареца стана още по-писклив.

— Да, останахме си саминки, Агнес и аз. Еверт почина още през 1929 година, когато се скъса язовирната стена до хартиената фабрика в Хова. Вера се зарази с туберкулозни бактерии точно като мама и умря

на седемнадесети март 1934 година, в същия ден, когато навърши двадесет и една. А Ерланд, той...

Рикард бавно стисна парчето плат и го издърпа от купчината с вестници. Вонята, която сега го блъсна в лицето, беше ужасяваща, по китката му потече златистокафява течност. Платът беше чифт гащи, пропити с урина и изпражнения. С рязко движение Рикард издърпа главата си от опела и затръшна вратата. Жадно си пое дъх и гаденето се надигна в гърлото му, той затърка трескаво ръката си във влажната от росата трева край пътя. Когато се изправи, не беше в състояние да срещне погледа на възрастния човек. Преглътна гаденето и залепил поглед за асфалта, промърмори:

— Можете да тръгвате.

— Моля? — каза старецът и отново завъртя копчето на слуховия си апарат.

— Казах... че можете да продължите. Продължете пътя си. Тръгвайте!

Разочарованието в гласа на стареца беше явно, много му се искаше да продължи да си говори с него, Рикард разбра това. Вероятно сега за първи път от дълго време му се удаваше да си поговори с някого.

— Аха, ясно. Лека нощ, полицай.

С трепереца ръка той освободи ръчната спирачка и запали двигателя, а после потегли.

Рикард се загледа след синапено жълтия „Опел“, видя как той бавно продължи по пътя си в среднощния мрак. След това напълни устата си с огромна глътка от пластмасовата чаша, силното разтворимо кафе премахна донякъде разяждащия вкус от гаденето. После той се обърна и извика на колегата си, който стоеше на двадесетина метра по-надолу по магистралата:

— Колко типично. Можехме да търсим убиеца на академиците в горите на Вестеръотланд, да се промъкваме с по един АК4. Вместо това стоим тук на Е4 и претърсваме стогодишни напи кани старчета.

Смехът на колегата му отекна в пролетната нощ.

— Животът е несправедлив, Алстрьом, страшно несправедлив.

* * *

Клаудия седеше в средата на подземната стая и осветяваше архива с преносимата лампа. Прокара светлинния сноп покрай прозорчетата, покрай етажерките, по стълбището, което водеше нагоре към масивната желязна врата.

— Убиецът трябва да е бил тук.

— Да.

— Трябва да е чел годишниците. Но как, по дяволите, е влязъл?

— Може би е откраднал ключовете за вратата към подземнието?
— предложи Лео и кимна към катраненочерното стълбище.

— Не, този мръсник прави всичко скришом. Би представлявало прекалено голям риск да влезе през главния вход на Борсата и да отключи вратата на архива от външната страна.

Тя обхождаше бавно архива с лампата, осветяваше частите от стените, които се виждаха между редиците от етажерки.

— Вратата и прозорчетата са очевидните входове — тези, които са известни на всички. Може би има някакъв друг начин да се влезе.

— Трети вход?

— Именно.

Клаудия продължи да осветява каменните стени, проучваше всеки участък от грубата зидария метър по метър.

— Какво търсим всъщност?

— Нямам представа — промърмори тя в отговор.

Докато обхождаше подземнието със светлинния сноп, попила с длан по неравната повърхност на стената, търсеше процеп или пролука в тъмнината, невидим райбер, скрито резе, ключалка.

Все нещо трябва да има тук. Каквото и да е.

Спря до шкафа с витрината и го бутна внимателно настрана, из архива се разнесе пронизително скърцане, докато краката се движеха по каменната настилка. Изведнъж тя спря и погледна участъка от стената, който допреди малко беше скрит.

— Лео, ела да видиш това.

Той притича между етажерките и спря до Клаудия, а когато забеляза стената, ахна.

— Боже мой...

Очите му бяха впити в една иззидана в стената емблема — равностраничен триъгълник от сребърна сплав, почерняла с годините. До

два от ъглите се различаваха по няколко сребърни букви, високи по един сантиметър, които бяха вградени в каменната стена.

Лео гледа втренчено триъгълника в продължение на десет секунди, а после гласът му отекна под сводестия таван на подземието.

— Това е тримурти!

— Какво?

Той отговори, без да отмества поглед от сребърната конструкция:

— Когато Стриндберг живял в Париж през 90-те години на деветнадесети век, често се отдавал на едно забавление, което наричал игра на тримурти. Тя произлиза от индуистката тройца — Брахма, Вишну, Шива — и правилото е да нарисуваш равноностранен триъгълник. След това пишеш по една дума във всеки ъгъл, а думите трябва да се римуват помежду си — много забавна игра. Брюнолфсон вероятно е най-големият експерт по тримурти в Швеция.

— Въобще не ме учудва. Но той не е тук.

— Не, не е.

— Какво да правим тогава? Случайно ти да си вторият най-голям експерт по тримурти в Швеция?

— Уви, не съм, но ще трябва да пробвам.

Когато той вдигна лампата, сребърните букви се видяха ясно в снопа светлина.

— Играта на тримурти е нещо като главоблъсканица, така да се каже — като гатанка в рими.

— Значи нещо като sudoku, само че с букви вместо с цифри?

— Точно така.

За кратко той размишляваше върху думите, опипа старателно излятата сребърна конструкция.

— Добре, имаме две думи — *Monsieur* и *Dynamitk*?

Той посочи с показалец към левия ъгъл на триъгълника.

— Тук трябва да има трета дума — продължи той, — предполагам, че трябва да я отгатнем.

— Звучи логично, каква може да е думата?

— Трябва да се римува с първите две, а буквите да бъдат включени в останалите думи.

— Защо смяташ така?

— Защото всяка буква е бутон. Пипни!

Тя прокара внимателно върховете на пръстите си по почернените сребърни букви.

— Имаш право, буквите са бутони. Това да не е нещо като код за отключване на врата?

— Така мисля. Просто трябва да напишем третата дума — ако я напишем правилно, вратата ще се отвори.

— А ако я напишем погрешно?

— Дано никога да не разберем.

— Дано — каза тя. — Та значи коя дума може да бъде?

— Игрите на тримурти на Стриндберг са били налудничави безсмислици, с които се забавлявал. Колкото по-откачени рими, толкова по-добре, не би ме учудило, ако и тук важи същото.

Той отметна бързо бретона си, но косата веднага падна отново в очите му.

— Всъщност *Monsieur* и *Dynamitk*? изобщо не се римуват, това е просто измислена рима, нескопосана и натаманена. Но това няма значение в играта на тримурти, дори напротив. Целта не е да се измислят елегантни рими, а да се създаде трудна за решаване загадка.

— Колкото по-откачено, толкова по-добре?

— Именно, въпросът е колко откачена е третата дума.

Те наблюдаваха конструкцията в пълно мълчание, разглеждаха сребърните букви, но скоро Клаудия въздъхна.

— Та възможностите са стотици, вероятно дори хиляди. *Me, de, sne, nysne, te, stre, matk?*...

— *Kymmend?*!

— *Kymmend?* — какво е това?

— Остров в стокхолмския архипелаг — Шюмендьо — обясни Лео много въодушевено. — Там е била писателската хижа на Стриндберг и няколко от творбите му са създадени на острова. Например Шюмендьо е първообразът на острова от романа „Жителите на остров Хемсъ“.

— Май можеш да предизвикаш Брюнолфсон на тази игра на тримурти — каза Клаудия с широка усмивка. — „Шюмендьо“ ми се струва добра идея.

— Въпросът е как да го напишем.

— Какво искаш да кажеш?

— Официално думата се пише с две *m*, но жителите на острова и Стриндберг винаги са я писали само с едно. Така че въпросът е дали да опитаме с общоприетото изписване, или с това на Стриндберг?

Двамата се погледнаха и казаха едновременно:

— На Стриндберг.

Лео пак отметна бретона си и той отново падна върху очите му.

— Добре — каза Лео запъхтяно, — решаваме така: *Kumend?* с едно *m*. Сега ни трябва само някакъв остър предмет.

Клаудия пъкна ръката си в задния си джоб и му подаде клечка за зъби, която беше взела от кафене „Чашата“.

— Идеално.

Лео хвана клечката за зъби с палеца и показалеца на дясната си ръка и доближи върха ѝ към вградения в стената символ.

— Лео, напълно ли си сигурен за това *Kumend?*

— Не.

Той натисна внимателно с върха на клечката почернелите сребърни букви една по една: *K-Y-M-E-N-D*.

Когато накрая натисна последната буква, *O*, от скалата се чу механичен звук, нещо като тътен, и в стената на подземието се появи цепнатина. Тухлите бавно се отдръпнаха настрани една по една, закрепени на стоманени релси в застлания с варовикови плочи под. На мястото, където допреди малко имаше масивна каменна стена, сега зееше тунел — спускаща се под лек наклон скална шахта.

— Мисля, че намерихме третия вход.

— Така изглежда — отговори Клаудия.

— Искаш да слезем долу, предполагам?

— Правилно предполагаш.

Той си пое дълбоко въздух.

— Клаудия, нямаме никаква представа какво има там долу.

— Точно затова ще слезем.

Тя прекрачи предпазливо през отвора и светна в тъмнината с лампата за четене. Скоро чу стъпките на Лео зад гърба си, дишането му, което бавно се приближаваше. След няколко метра криволичещият подземен проход се разклоняваше.

— Надясно или наляво?

— Не знам, надясно.

— Добре.

Те тръгнаха бавно през десния тунел, започнаха да слизат все понавътре в земята, навеждаха се под стърчащи скали и варовикови отлагания.

— Пази си главата.

Клаудия вдигна лампата за четене и освети скалните стени, катраненочерни и влажни, с падащи от тавана студени капки вода и пълзящи по камъните насекоми. Когато стъпи в една кална локва, два плъха побягнаха и изчезнаха в цепнатина в скалата.

— Що за място е това, по дяволите?

— Чел съм за него — каза Лео запъхтяно. — Предполага се, че в Гамла стан има много такива тунели. Тридесетина, може би дори повече. Съществуват от Средновековието.

— Шегуваш ли се?

— Не. Някои са построени от монасите доминиканци през петнадесети век. Други били тайни проходи, които кралете наредили да бъдат прокопани от двореца — така стигали незабелязано при любовниците си в града.

Те повървяха стотина метра през подземния проход, понякога той се спускаше рязко надолу, друг път се извиваше нагоре. Когато стигнаха до второ разклонение, Клаудия освети с лампата в двете посоки.

— Мамка му, надясно или наляво?

— Наляво?

— Добре. Не мога да проумея как кралете са се ориентирали тук долу.

Те продължиха през по-широкия от двата тунела. След няколко минути минаха покрай един сталактит, добре познатата му варовикова форма стърчеше от тавана на тунела.

— Мисля, че вече сме минавали оттук.

— И аз мисля така. Какво да правим?

— Не знам. Предполагам, че...

Изведнъж тя замлъкна, направи няколко крачки встрани и вдигна лампата покрай скалната стена.

— Тримурти!

Лео застана до нея и разгледа проблясващия сребърен символ — вградени в скалата букви.

По устните на Клаудия премина сурова усмивка, докато разглеждаше двете думи в ъглите на триъгълника.

— С този ще се справя дори и аз.

Тя извади клечката за зъби от задния си джоб, хвана я здраво с дясната си ръка и натисна сребърните букви: A-R-V-I-D-F-A-L-K^[1]. Каменната стена се разтвори отново пред тях и този път разкри страничен тунел — кратък проход, в края на който се виждаше светлина. Те прекрачиха през отвора и Клаудия сложи дясната си ръка върху своя „Зиг Зауер“, Лео вървеше плътно зад нея. Само след няколко крачки пред тях се разкри огромна зала в скалите. От сводестия таван висеше кристален полилей от черен чугун, много от свещите бяха изгорели, но две продължаваха да горят, пламъците осветяваха пещерата и хвърляха златисточервено сияние върху Клаудия и Лео. Те веднага забелязаха трите фигури до камината — три човешки тела, които лежаха неподвижно на каменния под.

— По дяволите...

Втурнаха се към Вернер Столте и клекнаха до него, огледаха безжизненото му тяло.

— Значи ни е излъгал.

— Да, излъгал ни е.

— Мислиш ли, че той е бил убиецът... въпреки всичко?

— Не, но трябва да го е познавал, поне това е сигурно.

Бясна, Клаудия удари с юмрук по скалната стена.

— Мамка му, ако само бяхме дошли малко по-рано.

С опитни движения тя докосна каротидната артерия на жената и прокара пръсти по лицевата ѝ мускулатура.

— Самоубили са се, нали?

— Да — отговори тя, — и не може да е било отдавна. Още не са се вкочанили. Ако бяхме дошли десет минути по-рано, може би сега щяхме да имаме всички отговори.

Тя се изправи, приближи се до масата от тик и хвана високата десет сантиметра месингова джобна бутилка. Внимателно поднесе отвора на бутилката към лицето си и острата миризма проникна в ноздрите ѝ.

— Бял арсен, разтворен във вода, предполагам.

Тя остави бутилката и се обърна към Лео.

— Арсенът е бил най-често използваната отрова през деветнадесети век и в началото на двадесети.

— Да, Стриндберг заплашвал през ден, че ще се самоубие, особено докато пишел „Ад“. Твърди се, че носел у себе си джобна бутилка, съдържаща арсен на прах.

Лео хвана внимателно бутилката и я завъртя леко, гърлото ѝ проблесна на светлината от огъня и той успя да различи надписа върху нея — двата инициала бяха гравирани в месинга: Ю. А.

— Юхан Аугуст.

Когато забеляза и останалите предмети, Лео се втурна в полумрака ококорен и поразен, освети с лампата за четене стотиците томове, снимките и научните инструменти, които бяха струпани покрай скалните стени. На рафтовете намери части от бутална парна машина, няколко дъгови лампи, ютии. При един ръкопис се спря и разгледа изтърканата хартия на заглавната страница.

— Чернова на „Майстор Улуф“ — прошепна той. — Сигурно е първата версия на Стриндберг — тази, която е била отказана от „Драматен“.

С бързи крачки продължи покрай етажерките, между архивните шкафове, погледът му се плъзгаше по стогодишните предмети.

— Това е невероятна съкровищница. Всички вещи на Стриндберг, които са изчезнали от почти сто години, са били скрити тук долу.

Накрая спря до един шкаф с витрина и разгледа разядената от мастилото хартия, положена върху червен копринен плат под стъклото. Клаудия го чу как се мъчи да си поеме дъх.

— Този почерк ми е познат — каза той. — Има само един човек, който може да е написал тези редове.

— Стриндберг?

Лео кимна и се наведе към защитното стъкло.

— Написани са върху лист на редове от марката „Лесебу“, произведен от ленени нишки. Стриндберг започва да използва толкова скъпа хартия едва когато издателство „Бониерш“ купува правата за сборните му съчинения — именно тогава забогатява. Следователно тези редове трябва да са написани през 1911-а или 1912-а, само няколко месеца преди смъртта му.

Клаудия застана до стъкления шкаф и разгледа проядените от мастилото букви.

— Можеш ли да прочетеш какво е написал?

— Може би.

Той разчете текста буква по буква — проядени букви и изтрити фрази, заключителните редове прочете на висок глас:

— *Никога не забравяйте онези, които ме унищожиха. Трябва да отмъстите. Винаги помнете: Отмъщението!*

Клаудия го погледна.

— Отмъщението?

— Да, така пише. Отмъщението.

Изведнъж от камината се чу звук — хъркане — и те се втурнаха към тухления цокъл, където лежеше прострян Вернер Столте. Лицето му беше бледо като на мъртвец, но очите му се движеха бавно в орбитите си. Клаудия клекна бързо на пода до него.

— Кой е убиецът? Кажете как се казва! Какво е истинското му име?

Столте изгледа и двамата и думите бавно си проправиха път през устните му, полузадушени от кръв и жлъчен сок.

— М-м-може би... може би допуснах... грешка. Ужасяваща г-г-грешка... М-може би е така... Може би...

— Каква грешка? Обяснете!

За момент той остана да лежи напълно неподвижно, безжизнен, но след това отново отвори очи.

— Т-той... той заговори за това п-преди седем години. Истинското Отмъщение... т-така го наричаше. От седем години се подготвя. Непрестанно... без почивка. Дори не сме подозирали, че ще осъществи плановете си... н-но накрая разбрахме.

— Защо не го спряхте? Защо не разказахте всичко на полицията?

— Ние принадлежим към... б-б-братството. Обвързани сме от дадения обет... заклетите сме. Всички тези убийства, тези зверства... те ме и-измъчваха. Но как бих могъл да го и-издам? Та той е моя п-п-плът и кръв. Единственото ми дете... синът ми...

Лео взе ръката на умирация мъж в своята, погали с пръсти грапавите му кокалчета.

— Поне вече всичко свърши. Убийствата — всичко свърши.

— Н-н-не... не е с-свършило. Има о-още един... ч-ч-човек. П-п-последен.

Клаудия стисна силно ръката му.

— Кой? Кажете, по дяволите! Кой е?

Вернер Столте затвори бавно очи, гласът му беше толкова слаб, че едва се чуваше.

— Не знам...

След това издъхна.

---

[1] Името Арвид Фалк. — Б.ред. ↑

23.

ИСАК БАШЕВИС СИНГЕР

Лауреат на Нобелова награда за литература за 1978 година.

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

... за неговото въздействащо разказваческо изкуство, което с корените си в полско еврейската литературна традиция пресъздава основите на човешката същност...

18 май 2012 година

Те оставиха мотоциклета в самотната улица зад църквата „Хедвиг Елеонора“. После тръгнаха с бързи крачки покрай източното крило на Музея на армията и кея Нюбрухамнен. В тихата нощ на големия град се чуваха единствено стъпките и дишането им.

— Коя може да е последната набелязана жертва? — изпъхтя Лео.

— Нямам представа.

На кея вълните се удряха в корпусите на лодките за разходка из архипелага. От другата страна на залива Ладугордсландсвикен лунапаркът „Грьона Лунд“ почиваше в нощната си премяна, тих, черен, изоставен.

— Дали е някой от Шведската академия?

— Може би, но едно знаем с абсолютна сигурност. Убиецът ще действа бързо. Така направи при предишните убийства, по същия начин ще действа и сега. Всяка минута може да се окаже решаваща.

Улица „Страндвеген“ се извиваше покрай пристаните за лодки, след което продължаваше на изток покрай алеята с дървета. Без да промълвят и дума, те се затичаха между тъмните липи, през листата се мяркаше тухлената фасада на сградата „Бюнсов“ — на черни и

тъмночервени квадрати. Когато приближиха номер 31, Лео се обърна към Клаудия и каза запъхтяно:

— Помниш ли?

— 95217.

— Добра памет за цифри.

Тя въведе кода и побутна леко масивната врата от тик. Стъпките им отекнаха върху мраморния под във фоайето, двамата минаха покрай статуите на русалки и стигнаха до асансьора. Решетката се отвори безшумно и за втори път тази нощ те се заизкачваха в асансьорната шахта на великолепната сграда от края на предишния век.

— Колко е часът?

Тя хвърли поглед към ръчния си часовник.

— Почти един и половина.

— Значи са минали три часа, откакто убиецът извърши бомбеното нападение в Карлсборг. Сега той може да се намира навсякъде в Швеция или пък в Норвегия. Или пък седи в самолет над Атлантическия океан.

— А може би е горе, в апартамента.

Когато асансьорът спря на четвъртия етаж, Клаудия отвори вратата, излезе на площадката и погледна двойните врати, които се издигаха пред тях. От задния си джоб извади ключовете, които бяха намерили в сакото на Вернер Столте, и отключи вратата. Служебното ѝ оръжие стоеше стабилно в дясната ѝ ръка, когато влязоха в тъмното преддверие. Тя спря на вратата на салона и показалецът ѝ притисна леко спусъка.

— Тук няма никого — прошепна Лео до нея. — Апартаментът е празен.

— Да...

Но Клаудия не прибра своя „Зиг Зауер“, а го насочи право напред, включи кристалния полилей и влезе в осветения салон в стил ар нуво. Само след няколко крачки обърна поглед наляво, към кахлената печка.

— Той е.

На полицата имаше снимка в рамка. Показваше млад мъж с костюм на тънки райета, под бялата абитуриентска фуражка се подаваха няколко пепеляворуси къдрици. Най-долу, в десния ъгъл на снимката, беше написано с прилежен почерк: „На скъпия ни син,

Фредрик, в деня на дипломирането — най-сърдечни благопожелания! Мама и татко“.

— Значи това е истинското му име. Фредрик Столте.

— Името му вече няма никакво значение — каза тя. — През последните години се е наричал Арвид Фалк, а вероятно е имал и дузина други имена.

За кратко те наблюдаваха младежкото лице, сиво пъстрите очи, които бягаха от фотоапарата, скованата усмивка. След това продължиха през пустия апартамент, покрай картината на Сорн и масата за бридж, където бяха разговаряли с Вернер Столте само няколко часа по-рано. Изведнъж Лео въздъхна отчаяно.

— Дявол да го вземе!

— Какво?

— Как не видях тази връзка по-рано!

— Коя връзка?

Той махна с ръка към скъпите предмети на изкуството, които изпълваха салона.

— Картините и скулптурите тук са дело на Андерш Сорн, Едвард Мунк, Карл Ларшон и Карл Елд. А в онзи ъгъл виси рисунка с гваш от Рикард Берг.

— И?

— Между тези творци има нещо общо.

— Стриндберг?

— Мда, всички са били близки приятели на Стриндберг и са създали известни негови портрети и скулптури. Тази стая е като сбирка на старата тайфа.

Той отново въздъхна огорчено.

— Ако се бях сетил за това по-рано, щяхме...

— Забрави за това — прекъсна го тя, — сега имаме друга работа.

Тя продължи през салона с предпазливи крачки, излезе в дългия и тесен коридор, мина покрай кухнята и един дрешник. Щом забеляза двойната врата в дъното, двамата веднага се втурнаха към нея и разгледаха катинарите с шифър, които бяха монтирани един под друг по средата.

— Три катинара на обикновена вътрешна врата, доста необичайно.

Без да изпуска вратата от очи, тя кимна.

— Трябва да влезем тук.

— Да, но има един голям проблем с тази врата. Заключена е.

— Ще трябва да направим нещо по въпроса.

Тя свали една бронзова скулптура от стенната ниша до вратата и кимна доволно, когато попипа острите външни ръбове на гранитната основа.

— Това — отбеляза Лео, — изглежда, е фигура на Атина Палада от Карл Елд, вероятно струва два-три милиона.

— Би трябвало да свърши работа.

Тя замахна с цялата си сила със статуята по посока на двойната врата, удари я десетина пъти, накрая дървото се напука и вратата поддаде с пращане. Лео отвори предпазливо дясното крило и понечи да влезе в скритата стая.

— Не влизай! — изсъска Клаудия и го блъсна яростно на пода.

В същата секунда се чу свистене, последвано от оглушителен трясък. Лео вдигна ужасено очи и погледна към вратата. На мястото, където току-що се беше намирала главата му, сега имаше чугунена стрела — дългото десет сантиметра острие беше проникнало през вратата, острият като шило железен връх стърчеше от другата страна. Той се изправи с треперещи крака и видя странната конструкция, която се криеше в стаята.

— Това... арбалет ли е?

— Да.

Средновековното оръжие беше монтирано на една греда на тавана и насочено към вратите, покрай стените минаваше усукан конец от ленена прежда — от вратата на стаята до спусъка на арбалета. Клаудия погледна към острата желязна стрела, а след това към Лео.

— Внимавай тук вътре — прошепна тя — и не пипай нищичко.

— Добре.

Когато влязоха през вратата, ги лъхна застоялият въздух; топлината и влагата в стаята бяха угнетяващи. От отсрещния край на помещението се разпръскваше ослепително сияние — върху касетъчния таван бяха монтирани осем луминесцентни тела с 24-ватови тръби и дузина спотове. Всички прозорци на стаята бяха закрити със зелено полиестерно платнище. Лео отметна мокрия си бретон и избърса капките пот от челото си.

— Що за място е това? Тук е почти като в тропическа гора.

— То си е тропическа гора — отговори Клаудия и махна към спалната ниша вдясно.

В дълбоката ниша бяха сложени два терариума. Единият беше препълнен с дълги по сантиметър бръмбари, които пълзяха по лиани и цъфтящи орхидеи. В другата Лео различи пет златисти жаби и веднага ги позна от снимката в извънредното издание на „Афтонбладет“.

— Дърволази.

— Да, развъждал ги е тук, в апартамента. Хранил ги е с южноамерикански бръмбари и е взимал отровния им секрет.

Петте златисти дърволаза стояха напълно неподвижни върху парче дърво в терариума и наблюдаваха двамата посетители.

— Сигурно не са получавали храна от сутринта на петнадесети май — от убийството на Соня Бергвал. Оттогава има близо четири денонощия.

— Лео — прошепна Клаудия и хвана ръката му. — Тук сме, за да спасим човек, а не жаби.

Тя продължи да се промъква през претрупаната с вещи стая — през лабиринт от стелажи и струпани кашони. Навсякъде имаше клатушкащи се купчини с книги, които се издигаха към тавана като гранитни колони в римски храм. В една от купчините Лео видя няколко от книгите, взети от Стокхолмската градска библиотека три години по-рано на името на Арвид Фалк.

— Клаудия, какво всъщност търсим?

— Ще разберем, щом го намерим.

Всеки рафт, всяка купчина, всеки кашон, всеки участък от стените — всичко в стаята отвеждаше мислите към убийствата на академиците. В един ъгъл сред мъртви мухи и мокрици стоеше сандък с газови турбини и реактивно гориво „Джет А1“ в пожароустойчиви стоманени туби, до него имаше прояден от молци дюшек и преносима химическа тоалетна. На огромна купчина в долния край на дюшека бяха струпани перуки, радиопредавател с 6 канала, мерници, дрехи, алуминиеви профили, бинокли за нощно виждане, калъпи за силиконови отливки.

— Та тук е по-голяма бъркотия, отколкото в моя антиквариат — прошепна Лео.

На най-горния рафт на един стелаж бяха наредени девет класьора с ламинирани гланцови корици, на гърбовете на всеки от тях бе

написано името на един от членовете на Шведската академия и номер на стол. Отстрани имаше бюро със стотици разпръснати върху него листчета с бележки. Лео се приближи и разгледа прилежно написаните с флумастер записки.

— Наистина е научил всичко за академиците — всяка подробност от живота им.

Удивен, той продължи да чете записките.

— Тук е написано името на котарака на Соня Бергвал. Адрес и код за входната врата на любовницата на Пер Биркенфелт в Упсала. Серията от рекорди на Сигурд Вилхелмсон по стрелба по глинени гълъби. Часовете на посещенията на социалните асистенти на Сикстен Йерпе. Карта на вечерната разходка на Хюберт Рюдквист и снимка, на която докосва статуята на Маргарета Крук. Тук е абсолютно всичко.

— Да — каза Клаудия, — тогава трябва да има и нещо за последното убийство.

Мина само половин минута, а може би и по-малко, докато Лео открие един предмет в най-десния край на бюрото.

— Май намерих нещо интересно тук...

Той се вгледа в протритото листче — записка точно като останалите, но качеството на хартията и почеркът се различаваха значително.

— Това е ръчно пресована ленена хартия с мастилени букви. Текстът е написан от Стриндберг през пролетта на 1912, мисля. Графологията не ми е силна страна, но по почерка личи, че ръката му е треперела, сигурно скоро е щял да умре.

— Какво е написал?

Лео взе внимателно листа и започна да разчита неравния почерк, тук-там със скрити от зачерквания и капки мастило букви.

До знанието ми достигна тайна! Сега тя почива в ръката ми като дълъг меч кавалерийски меч с добре наточено острие. За нея знаем само половин дузина неколцина души, а може би и по-малко. Това знание е превъзходно оръжие. То ще нанесе смъртоносен удар по оголения гръклян на моя враг. Ще разглася, че Свен Хедин, монархистът, псевдооткривателят, страхливецът, лакеят на

военните, ненавистникът на справедливостта, мнимият учен, двуличникът, който ме охули в кафене „Бланш“, влечугото змията, която ме клеветеше и осуети номинацията ми за Нобеловата награда, демонът дяволът, който ме очерняше в „Дагенс Нюхетер“ и т.н., и т.н., и т.н., не е добродетелният човек, за какъвто се представя; Хедин е заченал дъщеря със своята слугиня — копеле! Слугинята, чието име е Мария Карлсон, е продала своето мълчание и стоворчивост благоразположение за четиристотин крони. Моето мълчание не може да бъде купено! Моето благоразположение не се продава! Това може ще бъде краят на Свен Хедин! Дано успея да отмъстя, преди смъртта да ме прибере.

Това — и нищо друго — е последното ми желание!

Лео измърмори под нос, докато бавно смъкваше ръката си с листа:

— Значи все пак е имал дете.

— Какво?

Той отметна потния си бретон и поясни:

— Свен Хедин е последният шведски гражданин, който получава благородническа титла, но тъй като умира бездетен, родът му се прекъсва. Или поне така пише в учебниците по история. Но явно има потомък.

Клаудия се вторачи в изтъркания лист в ръцете на Лео, в заключителните редове, и каза задъхано:

— Потомъкът на Хедин... това е последната жертва!

— Божичко, наистина може да е така.

— Стриндберг е искал да отмъсти на Хедин преди сто години, нали? *Това — и нищо друго — е последното ми желание!* Сега Фредрик Столте смята да изпълни желанието му!

— Имаш право. Сякаш Стриндберг се провиква от гроба си и изисква отмъщение. По дяволите, дори за неполучената си Нобелова награда обвинява Свен Хедин!

Клаудия направи няколко трескави крачки между стелажите, не можеше да се спре на едно място.

— Чувала съм за този Хедин, май се появяваше в някое контролно по история в гимназията. Но кой е бил всъщност?

— Откривател, световна знаменитост. Освен това е бил един от най-големите врагове на Стриндберг. В началото на двадесети век двамата се счепкват няколко пъти, особено по време на скандала „Стриндберг“.

— Скандалът „Стриндберг“?

— През пролетта на 1910 година Стриндберг публикува статия в един вестник за некадърността на Карл XII. Тя поставя началото на огромна препирня, в която е намесен целият шведски културен елит. В продължение почти на година Стриндберг и враговете му написват стотици статии. Те кипят от обвинения и груби лични нападки, а Стриндберг е нападан най-ожесточено от...

— Свен Хедин?

— Именно, той въплъщава всичко, което Стриндберг мразел — кралското семейство, армията, висшата класа. През тридесетте години Хедин се превръща и в един от най-големите симпатизанти на нацистите в Швеция, в края на Втората световна война публикува хвалебствие за Адолф Хитлер. Като че ли не бих могъл да го опиша по-добре от Стриндберг. Свен Хедин е лъжец, двуличник.

Клаудия огледа лабиринта от етажерки и боклуци в стаята и избърса потта от челото си.

— Хедин трябва да е мъртъв от половин век, нали?

— Умира в началото на петдесетте, струва ми се.

— Точно. Значи не е възможно да бъде застрелян с револвер с черен барут или отровен с жабешки секрет. Но ако има роднина, за когото никой не знае...

Тя не завърши разсъжденията си, вместо това хвана ръкава на ризата на Лео.

— Трябва да разберем кой е този наследник.

— Невъзможно е, Клаудия, може да бъде всеки. Начален учител от Кируна или тибетски будистки монах, който...

— Знам — прекъсна го тя. — Но ще постъпим точно като Фредерик Столте.

— Как, по дяволите, е постъпил той?

— Отишъл е тук — каза Клаудия и вдигна една брошура от бъркотията върху бюрото.

Архив на град Стокхолм

Адрес за посещения: ул. „Кунгскипан“ 6

Работно време на читалнята^[1] и гишето:

пон.-ср. и пет. 9-16; четв. 9–20.

В долния край на брошурата беше написано с прилежния почерк на Фредрик Столте: „Мария Карлсон — слугиня — извънбрачна дъщеря преди 14.05.1912 — Хедин баща“.

— Нямаме време за губене. Трябва да намерим този наследник, преди Фредрик Столте да стигне до него.

Клаудия пъкна брошурата и бележката на Стриндберг в задния си джоб, след което двамата излязоха от задушната стая и апартамента и се втурнаха по стълбите. Половин минута по-късно излязоха през външната врата в стил ар нуво на сградата, свежият въздух откъм езерото Меларен брулеше лицата им, докато тичаха покрай кея. Само на няколко пресечки на север се намираха улиците „Стриндбергсгатан“ и „Хединсгатан“, кръстосваха се като две саби в бой, но Клаудия и Лео тичаха в обратната посока — през катраненочерната йостермалмска нощ, към църквата „Хедвиг Елеонора“, където беше паркиран мотоциклетът.

— Клаудия — изпъктя Лео изведнъж и хвана ръката ѝ. — Ти отиди в Градския архив. Аз трябва да проверя нещо друго — една книга.

Тя се вторачи в него.

— Каква книга?

— Има една биография на Хедин — „Приключения не на шега: историята на откривателя Свен Хедин“. Там може да има нещо злепоставящо за него. Може би се споменава за онази слугиня, Мария Карлсон. Трябва да надзърна в тази книга.

— Часът е два през нощта, забрави ли? Не можеш да се добереш до книгата сега, всички книжарници и библиотеки са затворени.

По устните на Лео премина усмивка.

— Има едно сносно място, където можеш да прочетеш почти всичко, дори и далеч след полунощ. Казва се антиквариат „Дорфман“. Там красиво и прилежно на най-горния рафт на секцията за биографии стои „Приключения не на шега“.

— По дяволите, Лео. Преследват ни, издирвани сме от полицията. Ако искаме да успеем, трябва да се държим един за друг. Ела вместо това с мен в Градския архив, а после ще отидем в антиквариата заедно.

— Клаудия, ти сама каза, че всяка минута може да се окаже решаваща, нали? Ако се разделим, ще спечелим много време.

Тя погледа няколко секунди към бушуващите вълни в залива Салтшъон. Накрая кимна.

— Добре, добре, но бъди много внимателен. Напълно е възможно Хедлунд да е сложил някого да наблюдава магазина ти, вероятно цивилни полицаи. Ако са там, сигурно ще седят в сребристо „Ауди Кю 3“. Няма да използват същия „Форд Мондео“ като онази нощ. Аудито ще бъде паркирано на петдесетина метра от вратата ти — от другата страна на улицата с видимост към антиквариата. Ако видиш сребристо „Ауди“ със затъмнени стъкла, се махай оттам, и то веднага.

— Добре.

За момент те останаха неподвижно между тъмните силуети на дърветата на „Страндвеген“, гледаха се мълчаливо. След това, без да промълви и дума, тя се обърна и тръгна с бързи крачки към улица „Артилеригатан“, мъглата обгърна тялото ѝ като сиво кожено палто.

---

[1] Без течности, връхни дрехи, напитки, или храна в читалнята.

↑

24.

1914 ГОДИНА

Не е връчена Нобелова награда.

18 май 2012 година

Двадесет и пет минути по-късно мъж и жена се изкачваха бързо по улица „Пармметаргатан“ от южната страна на „Кунгсклипан“. Лицето на Ларш Льовден едва се различаваше в полумрака, но когато той мина покрай една улична лампа, изтощените очи и сивкавите му бузи се виждаха ясно. Между пръстите му висеше почти изгоряла цигара „Голоаз“, а от устата му се извиваха тънки струйки дим.

Вървящата до него жена беше няколко години по-млада — към петдесетинагодишна. Льовден я беше събудил едва преди четвърт час, но въпреки това тя се взираше в мрака с ясен поглед. Двамата спряха пред дългата тухлена сграда на Градския архив и жената се огледа, в гласа ѝ се долавяше известно раздражение.

— Къде се губи? Трябваше да бъде тук, нали ти така каза?

В същия момент в храстите зад тях се чу шумолене и между гъсто преплетените клони на хвойната се появи една фигура.

— Здравсти.

Льовден се обърна, угарката проблясваше между устните му.

— Клаудия, добре ли си?

— Да.

— Добре, чудесно, но какво, по дяволите, става?

— Разказах всичко на Фрида Сетерлунд, тя ще се погрижи. Но трябва да влезем веднага в Градския архив, може да е въпрос на минути да успеем да предотвратим следващото убийство.

— Следващото убийство?

Гласът на Льовден отекна между жилищните сгради, но Клаудия не отговори, а се обърна към жената.

— Клаудия Родригес, следовател от Национално звено „Убийства“.

— Знам, чела съм вестниците — отговори тя и хвана протегнатата ръка на Клаудия. — Маргарета Дювермарк, архивар. С Ласе сме стари познати.

Клаудия направи крачка към главния вход на тухлената сграда, но Дювермарк не се помръдна, а се обърна към областния полицейски началник.

— Ласе, само един въпрос. Тя все пак е издирвана от цялата полиция. Снимката ѝ е на първата страница на всички вестници. Във всяка новинарска емисия говорят за нея и за онзи антикварен търговец. Ако пусна двама ви в Градския архив, ще има ли за какво да съжалявам до края на живота си?

— Не знам, Маргарета. Може би.

За кратко Дювермарк остана загледана в стокхолмския пейзаж, който се разкриваше над ръба на скалата — отвъд тъмния силует на Кметството се виждаха хиляди улични лампи и осветени прозорци. Тя си пое дълбоко въздух, след това още веднъж. А после с решително движение извади картата си за достъп, въведе личния си код за сигурност, който се изискваше след 22:00 часа, и отвори вратата на главния вход.

— Най-добре да слезем в архива — прошепна тя. — Там никой няма да може да ни види.

Те прекосиха тъмното фоайе, минаха покрай рецепцията и тръгнаха към бронираната врата в дъното на обществената читалня. Дювермарк отключи и продължи през отделението за персонала в посока към асансьорите. Отвори вратата на левия асансьор и се качи в кабината, там отново постави картата си в разчитащото устройство и въведе кода. Когато след това натисна бутона — 7, асансьорът се разклати и започна да се спуска към подземните етажи. Льовден погледна към Клаудия с изпълнен с тревога и въпроси поглед.

— Клаудия, с какво всъщност се занимавахте през последните денонощия с Дорфман? Знаете ли кой е убиецът на академиците?

— Казва се Фредрик Столте. Живее в апартамент на „Страндвеген“ 31, на четвъртия етаж. Фрида сигурно е изпратила група от специалните части на адреса, ще намерят всички необходими доказателствени материали. Има и смъртоносни капани, затова трябва

да внимават, когато влизат. Друга група ще отиде в Борсата — през подземен тунел от секретния архив на Шведската академия могат да стигнат до огромна пещера. Намира се дълбоко в земята под Гамла стан и съдържа хиляди ръкописи и предмети на изкуството. Там има и три трупа.

— Боже мой, да не би този мръсник да е убил още трима души?

— Не, тези са се самоубили, изпили са отровен разтвор, съдържащ бял арсеник. Но Фредрик Столте търси още един човек — последна набелязана жертва.

Льовден се вторачи в нея.

— Кой? Кой е последната жертва?

— Нямам представа — отговори Клаудия, — затова сме тук.

Асансьорът спря рязко и те излязоха: седем етажа и повече от тридесет метра под земята. Забързаха през тесни коридори и архивни помещения, а когато минаха покрай Хранилището за карти и чертежи, Дювермарк се обърна към Клаудия.

— Така, значи търсиш неизвестен човек. Предполагам, че имаш някаква отправна точка, някаква следа, в противен случай архивите ни са неизползваеми.

— Имам едно име — на жена, която е живяла в началото на двадесети век. Казвала се е Мария Карлсон.

— Мария Карлсон?

— Да.

— Лошо, много лошо.

— Какво искаш да кажеш?

— Мария е най-често срещаното женско име в Швеция, а Карлсон е на второ или трето място сред фамилиите. В началото на двадесети век вероятно само в Стокхолм са живели няколкостотин жени на име Мария Карлсон. В останалата част от страната трябва да е имало хиляди.

Дългият коридор се разклони, Дювермарк тръгна наляво, високите ѝ точета отекваха в помещението.

— Нямах ли други лични данни за тази жена? Например дата на раждане или пък пълното ѝ име?

— Не, но знам няколко други неща.

Клаудия вдигна три пръста във въздуха.

— Първо, работела е като слугиня в дома на Свен Хедин. Второ, някъде около 1912 година е родила дъщеря. И трето, бащата на детето е бил Хедин. Но това е тайна, която едва ли е известна на някого, нито тогава, нито сега.

— Свен Хедин ли? — възкликна Льовден. — Какво общо има той с това? Нали е бил някакъв световноизвестен откривател и нацистки симпатизант?

— Така е — каза Клаудия, — но е бил и един от най-големите врагове на Стриндберг. В началото на двадесети век написва множество вестникарски статии за него, бъкащи от груби нападки и обиди. Сега, сто години по-късно, идва отмъщението.

При една пожароустойчива стоманена врата Маргарета Дювермарк беше принудена отново да извади пропуска си. Зад вратата се криеше зала, покрай боядисаните в бяло бетонни стени стояха пет компютъра „Компак dbz“ и десетина сървъра, които бучаха приглушено. Клаудия влезе в претъпканата компютърна зала и завърши разсъжденията си:

— Някъде живее неизвестен наследник на Свен Хедин. Може би в Швеция, може би в чужбина. Може да е неговият внук или правнук. Знам само едно — този човек трябва да е последната мишена на Фредрик Столте.

Дювермарк седна на един работен стол и погледна замислено към бежовите гипсови плоскости на тавана.

— Добре, ето какво е положението. За да открием човек в Швеция, обикновено са необходими три неща: пълно име, точен единен граждански номер и родена енория. Ако разполагаме с трите, можем да намерим абсолютно всеки в нашите бази с данни или архиви. Детска играчка е, *no problems*. Но ти не разполагаш с никое от тези Свенения — нито едно. Честно казано, нямаш нищичко, от което да тръгнеш. Само приблизителна година и непълно женско име, което освен това ще даде десет хиляди попадения в регистрите на населението и списъците от преброяванията.

Тя разпери ръце в израз на отчаяние.

— *Sorry*, но е невъзможно да намерим тази жена, поне не тази нощ.

Със светкавично движение Клаудия хвана ръката на Дювермарк.

— Сега ме слушай адски внимателно. Можем да намерим името на тази жена тук в Градския архив, знам го с абсолютна сигурност.

— Откъде го знаеш?

Клаудия бавно отпусна ръката на архиварката.

— Защото убиецът е успял.

* * *

След като се разделиха половин час по-рано, Лео остана под липите на „Страндвеген“, загледал след Клаудия, докато тя не изчезна в обвитите в мъгла улици на Йостермалм. Сега той се отдалечаваше забързано покрай кея. Когато мина покрай парка „Берцелиус“, пред погледа му се мярнаха синьо-бели полицейски ленти и букети, те все още показваха мястото, където Хюберт Рюдквист беше застрелян преди четири денонощия.

Лео откъсна поглед от мястото на убийството и продължи към източното пристанище на Гамла стан, вървеше покрай улични лампи и неонов табели, които се отразяваха във водата на Стрьомен, мина през зле осветените и вонящи тунели на „Слусен“ и се качи по стълбите, които водеха към театър „Тур Муден“, накрая сви по улица „Сьодермангата“. Когато наближи антиквариата, луната надзърна иззад облаците и освети самотните улици на Сьодермалм.

Той спря до обявеното за паметник на културата занаятчийско ателие на ъгъла и се скри зад един контейнер. От скривалището си имаше видимост към цялата улица „Бундегата“ в западна посока. Покрай тротоара пред входа на антиквариата бяха паркирани десетина леки коли, но нямаше сребристо „Ауди“, нито автомобил със затъмнени стъкла. Повечето коли му бяха познати, принадлежаха на живеещи наоколо хора. Двадесетина метра по-нататък, от другата страна на улицата, стоеше тъмнозелен „Пасат“, който Лео никога преди не беше виждал. Беше стар модел, капачките на джантите липсваха, а на страничните стъкла бяха сложени сенници с мотиви от „Цар Лъв“.

Едва ли е цивилен полицай.

Въпреки това той остана на мястото си, държеше под око всички коли и входове, оглеждаше се за движещи се тела, за човешки силуети,

скрити в сенките. След няколко минути тръгна към улица „Сконегатан“, там постъпи по същия начин. Когато се увери, че наблизо няма цивилни полицаи, се приближи до номер 61, отключи и притича през коридора, прекоси вътрешния двор и стигна до скрития заден вход на антиквариата. Беше толкова тъмно, че ключалката едва се виждаше, но накрая той успя да отключи изкривената брава. Шмугна се вътре предпазливо като крадец и тръгна на пръсти между етажерките. Помещението беше почти катраненочерно, но светлината от уличните лампи на „Бундегатан“ проникваше през витрината и осветяваше донякъде. Лео обиколи бавно с поглед антиквариата, не беше стъпвал тук от две денонощия — откогато Ролф Хедлунд се появи от другата страна на витрината.

Две денонощия!

Не си спомняше да е отсъствал толкова дълго от антиквариата, може би никога не се беше случвало. Огледа се между рафтовете и купчините с книги и гръдният му кош се изпълни с топлина. Прокара бавно пръсти по гърбовете на книгите от рафта с лирика — леко докосване, както се поздравява близък приятел или любовница. Щом мина покрай кухненския бокс, не се сдържа и влезе. Без да пали лампата на тавана, свари вода в каната от марка „Хьоганес“ и намаза с масло два пълнозърнести сухара, приготви цялата закуска на светлината на газовия пламък. След това отиде с претрупан поднос при секцията за биографии и избута няколко книги и една празна кутия от консерва сардини, която се търкаляше на пода. От чекмеджето на писалището извади късо моливче и бележник и свали биографията на Аксел Оделберг за Свен Хедин от най-горния рафт. После седна удобно на дървения под и отвори дебелината 600 страници книга.

— Е, Хедин, какви си ги вършил всъщност?

Лео запали една свещ и зачете с бясна скорост, глава след глава. Понякога отпиваше от чая с подправки, но никога не отместваше поглед от книгата, продължаваше да чете жадно за детството на Хедин по улиците около площад „Хьоториет“. За пътуванията до Персия и Пекин, до Санкт Петербург, Хималаите, пустинята Гоби. За срещите с Теодор Рузвелт, Адолф Хитлер, Оскар II, Ото фон Бисмарк, Панчен Лама, Саломон Аугуст Андре, Херман Гьоринг. Погледът му бягаше по страниците в търсене на следа, на разкритие.

Непрекъснато взимаше нови книги от всички кътчета на антиквариата, проучваше непознати имена и далечни пустинни места. Скоро се обгради с купчини с книги — атласи, речници, енциклопедии. На пода бяха разтворени няколко тома от „Скандинавска семейна книга“ и Националната енциклопедия, прашни и изтъркани. След малко повече от час първите страници на бележника бяха запълнени с размисли и записки с неравния му почерк:

„Нора Бласиехолмсхамнен“ 55: дом на Хедин 1404-а...

Семейството на Хедин (родители/сестра) живяло в същата сграда на Бласиехолмен, от другата страна на коридора (Мария К. работила ли е при тях?)

Мария Линдстрьом (по баща Бруман): младежка любов на Хедин и негова любовница от 1910-а!!! Може ли тя да е Мария К.? Стриндберг е бил стар и болен, може би е сбъркал фамилията?

Апартамент на „Дастюгатан“: любовно гнездо, където Хедин тайно се срещал с Мария Линдстрьом. Срещал ли се е и с други там? С кои?

Пътувания на Хедин: 1405–04 в Тибет; 1427–35 в Централна Азия. Тоест: предимно в Стокхолм 1404–27.

Важен въпрос: как е можел Стриндберг да знае, че Хедин има дете от слугинята си? Тази тайна едва ли е известна на някого. Познавал ли е Стриндберг някого, свързан с Хедин? Кого? Карл-Ото Бониер (издателят и на двамата)? Свен Палме (общ познат в края на XIX век)? Професор Вилхем Карлхейм-Юленшьолд (от Академията на науките)?

Хора, с които Стриндберг е контактувал през последната година от живота си: Аксел и Анна (неговите брат и сестра); почитателите на Бетовен (Карл Елд, Алберт Енгстрьом, Рикард Берг); Фани Фалкнер; дъщерята Грета и нейният мъж, Хенри фон Филп. Може ли някой от тях да му е казал за слугинята на Хедин?

Изтощен, Лео остави книгата и се облегна на рафта с научна фантастика, едва сега усети схващането на врата и умората, от която клепачите му тежаха. Нощта се беше превърнала в сутрин, първите лъчи на изгряващото слънце надничаха над черните и червени ламаринени покриви на Съодермалм. С последно усилие той прегледа записките, отпи от студения чай, изгриза последния останал пълнозърнест сухар. Тогава от отсрещния край на магазина се чува скърцащи стъпки.

— Клаудия, приключи ли вече? — попита той и вдигна поглед.
— Откри ли нещо в Градския архив?

Но в полумрака до задната врата на антиквариата не стоеше Клаудия Родригес. Беше Аугуст Стриндберг.

* * *

Те седяха на пластмасови столове в подземното хранилище на Градския архив, на тридесет метра под земята, потънали дълбоко в мислите си, търсещи следа, стратегия. В помещението се чуваше единствено бръмченето на сървърите, върху кутиите от твърда пластмаса блещукаха светлозелени и оранжеви индикаторни лампички.

Накрая мълчанието беше нарушено от Маргарета Дювермарк.

— Да направим търсене за Мария Карлсон в списъците от гражданския регистър или от преброяването на населението от 1910 година е безсмислено, ще получим хиляди резултати. Но може би трябва да търсим не точно нея.

— Какво искаш да кажеш?

— Детето на Мария Карлсон е родено преди 1917 година, това го знаем.

— Да — каза Клаудия, — има ли някакво значение?

— Може да има голямо значение. Между 1864 и 1917 година е било незаконно да родиш извънбрачно дете в Швеция, в много случаи дори наказуемо. Затова следите на нежеланите раждания често били прикривани. Дори по закон било забранено да се помага на жените, раждащи извънбрачни деца. Трябвало да се оправят сами, както могат. Това може и да улесни, и да затрудни търсенето ни.

Тя пое дълбоко въздух и констатира:

— Поне едно е сигурно. Ако убиецът на академиците е успял да намери този потомък на Хедин, значи е бил дяволски умел.

След това тя вдигна поглед към тавана и се опря с дългите си токчета в перваза на пода, изтърканите метални части изскърцаха леко, когато се залюля върху работния стол напред-назад с ритмични движения, но изведнъж спря. Клаудия вдигна глава и видя как угрижените бръчки около очите на Дювермарк бавно изчезнаха, нещо се появи в погледа на архиварката.

Очакване.

— Хрумна ти идея, нали?

— Членка съм на управителния съвет на Шведския съюз за родословни изследвания — отговори Маргарета Дювермарк замислено. — Ако председателят ни, Арне. Г. Клементсон, беше чул необоснованите ми предположения преди малко, щеше да ме изхвърли от Съюза като мръсно коте. Но нямаме избор. Разполагаме единствено с непълно име и приблизителна година. Освен това трябва да се съобразим и с фактора време, нали така?

Клаудия кимна.

— В най-лошия случай потомъкът на Хедин вече е покойник — констатира тя, — застрелян с PSG 90 или взривен с аерозолна бомба само преди няколко минути. Какво е твоето необосновано предположение?

— Трябва да открием къде е живял Свен Хедин през 1912 година.

Дювермарк включи най-близкия компютър и на екрана се появиха регистрационни полета за парола и потребителско име.

— В началото на двадесети век всички лични данни са били събрани в Регистъра „Рутеман“. По онова време Хедин, разбира се, често е пътувал — в Тибет, Сибир и бог знае къде. Но ако е имал постоянен адрес в Стокхолм, той ще фигурира в цифровия ни архив.

Тя влезе в базата с данни на Градския архив и написа пълното име на Хедин в полето за търсене на архива „Рутеман“.

Няколко секунди по-късно личните данни на прочутия авантюрист се появиха на екрана — данни, записани в тетрадките за регистрация на населението преди малко повече от век от чиновниците в Нормалм:

БРОЙ ПОПАДЕНИЯ: 1 от 8
Име: Свен Андерш Хедин
Титла: д.ф.
Рождени данни: 19.02.1865 г. (Клара), град Стокхолм
Семейно положение: неженен
Улица: „Нора Бласиехолмсхамнен“ 5Б
Сграда: „Бласиехолмен“ 40
Енория: Якоб
Регистрационно поделение и квартал: 07 (Нормалм)

— Ето го — живял е в Бласиехолмен.

Ларш Льовден гледаше объркано данните.

— Сега изобщо не схващам. Какво общо има старият адрес на Хедин с потомъка му, който живее през двадесет и първи век?

— Много, надявам се — отговори Маргарета Дювермарк, — иначе никога няма да намерим правилния човек. Това е единственият ни шанс.

Тя се завъртя бързо на стола.

— В началото на двадесети век — обясни тя — в Стокхолм е имало електрически трамваи и към шестдесет хиляди велосипеда. Хората били започнали да се придвижват за работа от единия до другия край на града. Един фабричен работник можел да живее в Сундбюберг и да работи в телефонния завод на „Д. М. Ериксон“ във Васастан. Един пристанищен работник можел...

— Добре — прекъсна я Клаудия, — през двадесети век е имало много велосипеди и работници. Накъде биеш?

— Натам — продължи Дювермарк, — че фабричните работници можело да живеят в единия край на града, а да работят в другия. Същото се отнася за администраторите, докерите, надничарите от завода за безалкохолни напитки в Грьондал. В началото на двадесети век всички тези професионални групи започнали да пътуват на големи разстояния, за да отидат на работа. Но слугините не го правели, поне не толкова често. Ако Мария Карлсон е работила в Нормалм, има вероятност също да е живяла там. В такъв случай е принадлежала към някоя от енориите на Нормалм, а ако е родила дете около 1912 година,

законно или незаконно, това раждане трябва да е вписано в техните църковни книги.

— Звучи логично — каза Клаудия и неохотно се усмихна.

Дювермарк отвърна едва-едва на усмивката и продължи разсъжденията си.

— Следователно Свен Хедин е живял на „Нора Бласиехолмсхамнен“. Днес Бласиехолмен е част от Стокхолмската катедрална енория, но в началото на двадесети век този район е бил разделен на три енории — Катедралната, „Клара“ и „Якоб“. Искам да разгледам по-подробно църковните книги на трите енории от 1912 година.

— Звучиш като вряла и кипяла следователка от отдел „Убийства“ — каза Льовден впечатлено.

— Аз съм архиварка, това е на практика същото.

Плотът на масата се разклати, когато тя се наведе над клавиатурата и много въодушевено започна да въвежда справочни кодове и ключови думи в SVAR — Базата с данни на шведските архиви, но очите ѝ веднага се присвиха, щом започна да разглежда появилите се в сивото поле данни.

— Мамка му...

— Какво?

— Страхотни каръци сме. Но и страхотни късметлии.

— Какво искаш да кажеш?

Вместо да отговори, Дювермарк се изправи рязко и тръгна бързо към вратата.

— Елате!

Тя пак забърза през криволичетните коридори на Градския архив, стъпките на двамата полицаи отекваха на метър зад нея.

— Маргарета — изпъхтя Льовден, — за какво става въпрос?

Отговорът на Дювермарк проехтя между стените:

— Към осемдесет процента от църковните книги в цялата страна са сканирани и вече са достъпни в цифров вид. Мога да извадя тези материали на компютъра с натискането на един клавиш. *Like this!*^[1] — извика тя и щракна с пръсти.

— Но книгите, които искаш да разгледаш, още не са сканирани?

— Именно.

В асансьора тя отново използва картата си за достъп и кода за сигурност. Качиха се два етажа нагоре, след което излязоха от кабината и продължиха по нови коридори, нови лабиринти на петия етаж.

— А защо да сме късметлии? — попита Клаудия до нея.

— Защото микрофишовете с оригиналите се съхраняват тук...

Дювермарк спря до още една пожароустойчива врата. Най-горе в десния ъгъл на вратата имаше метална табелка с щамповани обозначения: М5-СПИСЪЦИ НА ЕНОР. // ЦЪРКОВНИ КН. // РЕГИСТРИ НА НАСЕЛ. Тя отвори оранжевата стоманена врата, влезе в помещението и запали осветлението на тавана, луминесцентните лампи премигаха няколко пъти, когато се включиха. Клаудия и Льовден се огледаха в осветеното архивно помещение — стотина сиви стелажа бяха наредени плътно един до друг в дълги редици, монтирани върху железни релси в бетонния под.

— Някъде тук — промърмори Дювермарк и се приближи до един стелаж на четвъртия ред.

Хвана ръчката и я завъртя по посока на часовниковата стрелка. Стелажът изскърца, когато започна да се плъзга по релсите.

— Върху тези стелажи са струпани петнадесет тона архивни материали — изпъхтя тя. — Следователно да преместиш такъв стелаж отговаря на това да носиш три възрастни слона. Понякога човек се чувства като Пипи Дългото чорапче, когато работи в Градския архив.

Със съвместни усилия преместиха останалите архивни стелажи и скоро се добраха до секцията, която беше обозначена като: ЦЪРКОВНИ АРХИВИ GVI:1 — PШ:70 // АШ:1 — AIVd:l // B1a:47 — FIL13. Между секциите A058 и A059 се беше получил тесен процеп, през който успяха да се проврат странично. Дювермарк вървеше по тесните пътеки между редиците и разглеждаше обозначенията за година, енория и серия, накрая спря до една секция в най-вътрешната част до бетонната стена. Там започна да търси между папки и класьори.

— През 50-те всички църковни книги в Швеция са били прехвърлени на микрофилми. По някое време през есента на 1985 година започнахме да пренасяме съдържанието им върху микрочипове. Да се надяваме, че документацията за ражданията, която търсим, е тук.

— Невъзможно ли е да се открие потомъкът на Хедин иначе?

— Не, не е невъзможно, но вместо тридесет минути, ще отнеме тридесет часа. Или тридесет дни. Само в държавните архиви има четиристотин километра документация.

— Въпросът е дали името на детето на Мария Карлсон фигурира в архива ви.

— Отговорът може да се намира тук — каза Дювермарк и извади една папка с прозрачни фишове във формат А6. — Това са книгите за ражданията и кръщенията на Катедралната енория от 1903 до 1926 година.

Тя продължи да търси между рафтовете и скоро намери още две папки, и двете с маркировка от гравираща машина в десния ъгъл.

ЕНОРИЯ „КЛАРА“ — КНИГИ ЗА РАЖДАНИЯ И
КРЪЩЕНИЯ 1909-1918-SE/SSA/0010/C I d/9

ЕНОРИЯ „ЯКОВ“ — КНИГИ ЗА РАЖДАНИЯ И
КРЪЩЕНИЯ 1907-1915-SE/SSA/6609/C1/1

— Сега ще отидем в читалнята, там ще можем да разгледаме по-подробно фишовете.

Те си проправиха път между стелажите, излязоха от архива, отново взеха асансьора до най-долния етаж и притечаха до вратата от плексиглас в края на коридора. Тя зееше и когато влязоха, осветлението на тавана се включи автоматично.

— Заповядайте в читалнята на Хранилището за карти и чертежи.

В правоъгълната читалня имаше прикрепени за стените работни маси по протежение на двете по-дълги страни на помещението, а върху масите имаше десетина прожекционни апарата за микрофишове и един за микрофилми. Дювермарк седна до един от апаратите за микрофишове, натисна превключвателя, сложи трите папки на масата и започна да търси между тънките пластмасови фишове, които се съхраняваха вътре.

— Микрофишовете са като диапозитиви — обясни тя, — но вместо една-единствена снимка, могат да поберат цели църковни книги. Тоест става въпрос за стотици, може би хиляди страници, които са умалени и разположени върху тези пластмасови фишове.

Тя вдигна един от тях и го сложи внимателно върху четящото устройство на монитора — осветеният фиш веднага се проектира върху екрана, уголемен и ясен.

— Добре, започваме.

Маргарета Дювермарк започна да изучава методично книгите за раждания и кръщения на Катедралната енория, ден по ден, седмица по седмица. С опитни движения нагласяше ръчката на апарата, а погледът ѝ не се отлепяше от екрана. Пред очите им се сменяха изтъркани листове и църковни документи, кръщелни имена и рождени дати. Свидетели на кръщения, родители, свещеници. Мъже и жени, живели в Стокхолм в началото на века, които тогава са били живи хора от плът и кръв. Сега бяха мъртви, останали бяха само имената и рождени данни, преснимани върху микрофишове и съхранени в Градския архив, скрити в подземен лабиринт от бетонни хранилища и архивни стелажи, заключени зад половин дузина бронирани врати.

От двете страни на архиварката Клаудия и Льовден мълчаха като риби и се опитваха да схванат нещо от огромния текстови поток, който преминаваше пред очите им.

— Какво търсим всъщност? — попита Клаудия.

— Трудно е да се каже — отговори Дювермарк, — може би ще успеем да намерим името на Мария Карлсон или издайническа бележка, вписана от някой свещеник. Те често записвали клюки и необичайни обстоятелства в църковните си книги.

Тя разгледа подробно всички записи за раждания и кръщения в Катедралната енория от януари 1910 до май 1912 година. След това внимателно извади микрофиша и сложи следващия в четящото устройство. Така продължи да изучава записаните на ръка рождени данни, които се сменяха на монитора, бележка по бележка, раждане по раждане. Първо книгите на Катедралната енория, след това на енориите „Клара“ и „Якоб“. След четиридесет и пет минути Маргарета Дювермарк въздъхна от отчаяние и умора. Блещукалото в очите ѝ очакване беше угаснало.

— Цялото ни търсене е основано на необосновани предположения. Никакви факти, нито пък потвърдени лични данни. Мария Карлсон може да е живеела до Руслагстул и затова да е принадлежала към енория „Юханес“. Или може би е живеела в работническия квартал до улица „Хурнсгата“ и да е спадала към

енория „Мария Магдалена“. Може да е живеела у Хедин, но да е произхождала от Даларна и да е била вписана в някоя енория в Мура или Силянснес. Годината на раждане на детето също не ни е известна. Може би е била 1912-а, но също може и 1911-а или 1910-а, или пък по-ранна. Освен това има още една възможност и тя би била най-лошата — раждането на Мария Карлсон да не е вписано в никоя църковна книга. Понякога ражданията на извънбрачни деца са били скривани, за да се избегнат правните последици.

Льовден хвърли поглед към бръмчащия прожекционен апарат.

— Значи това е като да търсиш игла в купа сено.

— Още по-зле. Иглата поне е някъде в купата, но ние търсим човек, който може би никога не е фигурирал в шведските църковни книги.

Тя продължи да претърсва документацията за ражданията, но движенията ѝ ставаха все по-вяли. Въртеше бавно ръчките за настройване, проследяваше трудните за разчитане ръкописни текстове с изморени очи. Но изведнъж спря да върти ръчките и се изправи толкова рязко, че столът падна на пода. Посочи с десния си показалец към екрана — към протрития, пресниман върху микрофилм църковен документ.

— Ето я... дъщерята!

На монитора пишеше с прилежен свещенически почерк: Хедвиг Мария Еушения...

Сърцето на Клаудия биеше силно в гръдния ѝ кош, докато тя гледаше пълното име и рождени данни на момиченцето.

— А. N.?

— *Ante Nuptialis* — обясни Дювермарк, — с други думи, родена преди брака. Това е било по-изискано обозначение в църковните книги за незаконородените деца. Може да се каже, че е било вратичка в закона — както казах, според законите на Кралство Швеция е било забранено да имаш незаконородено дете. Но да родиш дете, преди да си сключил брак — *Ante Nuptialis*, било само греховно и осъдително.

Погледът на Клаудия беше втренчен в първото попълнено поле.

— Значи е родена на четвърти май, само десет дни преди смъртта на Стриндберг.

Ларш Льовден кимна, но в погледа му имаше колебание.

— Можем ли наистина да бъдем сигурни, че това е точната жена? Маргарета, самата ти каза, че в началото на двадесети век в Стокхолм е имало стотици на име Мария Карлсон. Тази може би е някоя от другите.

— Не, точната жена е. Погледни тук.

Дювермарк протегна ръка към екрана на прожекционния апарат и посочи към името на третия свидетел.

— Фани Фалкнер? — каза Льовден. — Коя, по дяволите, е тази?

— Тя е била последната любов на Стриндберг. Дватамата си пишели редовно и често се срещали в апартамента му на „Дротнингтан“ 85. Така трябва да е разбрал за историята с Хедин — от Фани Фалкнер.

— Добре — каза Клаудия въодушевено, — вече имаме трите най-важни данни: дата на раждане, енория и пълно кръщелно име. Тогава остава само да включим някой компютър и да потърсим в цифровите ви граждански регистри, нали? И там трябва да направим подробно търсене с всички информационни променливи, за да може тя да излезе дори ако се е омъжила и е сменила фамилията си или ако е пишела „Карлссон“ с две с-та.

Маргарета Дювермарк кимна впечатлена.

— Би могла да работиш като архивар.

— Аз съм следователка от Национално звено „Убийства“, това е на практика същото.

Те излязоха от читалнята и забързаха по дългите коридори на най-долния етаж на Градския архив.

— Сега би трябвало да намерим потомъка на Хедин — каза задъхано Льовден няколко метра зад тях. — Мамка му, сега вече трябва да успеем.

— Да — отговори Клаудия, — но може да изникне проблем. Хедвиг Карлсон може да е имала пет или шест деца, кой знае? А те може също да са имали много деца и още повече внуци. В такъв случай днес има стотици потомци на Хедин и не знаем кого от тях Фредрик Столте е избрал за своето отмъщение. Беше невъзможно да защитим осемнадесет членове на Шведската академия, как тогава ще успеем да защитим няколкостотин наследници на Хедин?

Токчетата на Маргарета Дювермарк отекнаха между бетонните стени, когато тримата влязоха в компютърната зала. Тя седна пред

компютъра, влезе в цифровия архив и започна да си мърмори, докато търсеше между прозорците.

— Вероятно е мъртва, а тогава трябва да фигурира тук.

С две бързи движения тя натисна иконата РЕГИСТЪР НА СМЪРТНИТЕ СЛУЧАИ В ШВЕЦИЯ 5 и въведе данните от книгата за раждания и кръщения. За няколко секунди намери последната енория, в която беше вписана Хедвиг Карлсон.

— Починала е през 1947 година в енория Тебю.

— 1947-а? Значи е била на тридесет и пет.

Дювермарк влезе във вътрешната мрежа на Градския архив и започна да отваря засекретени прозорци, накрая влезе в A-IV-d: ЛИЧНИ ДОСИЕТА НА ПОКОЙНИЦИ И ОБЯВЕНИ ЗА ПОЧИНАЛИ. В полетата за търсене въведе пълното кръщелно име на Хедвиг Карлсон, датата на раждане и последната ѝ вписана енория.

— В миналото всички лични данни бяха разпръснати из цялата страна, скрити в попълнени на ръка формуляри в хиляди църковни килери и енорийски домове. Можеше да отнеме седмици, понякога дори месеци, за да се съберат такива данни. Сега мога да ги изкарам на екрана си с натискането само на един клавиш.

Когато тя натиска Enter, на екрана веднага се появи сканиран списък — попълнени на машина букви във формуляр.

Лично досие — RSV 7190 (версия 1) — Досието
обхваща брой страници: 1

Име: Хедвиг Мария Еушения

Фамилия: Бюрман, по баща Карлсон

Пол: Ж

Дата на раждане и ЕГН: 1912-05-04-058

Занятие: продавачка

Гражданство: Швеция

Място на раждане: „Якоб“, област Стокхолм

Раждане: извънбрачно

Родители:

Баща: —

Майка: Екхолм, Мария Алберта Лувиса, по баща
Карлсон

Брак:
Сключване: 23.10.1943 // Бюрман, Антон Манфред
Разтрогване: —
Деца:
Пол: Ж // 06.12.1947 // Бюрман, Рос-Мари Клара
Матилда // Тебю, Стокхолм
Вписана (прехвърлена) в енорията (регистър на
отписаните лица):
1: „Якоб“, Стокхолм
2: „Мария Магдалена“, Стокхолм // 22.01.1931
3: Тебю, Стокхолм // 19.04.1943
Настъпване или обявяване на смъртта: 06.12.1947,
Клиника по акушерство и гинекология на болница
„Дандерюд“
Причина за смъртта: При раждане /-/ Cysta ovarii,
retroflexio uteri gravidi^[2]

— Не е имала шест деца. Родила е едно и е починала при раждането.

Дювермарк хвана пак мишката, натисна два пъти иконата НАСЕЛЕНИЕ НА ШВЕЦИЯ 1990 и написа личните данни на Рос-Мари Бюрман — когато съобщението за резултатите се появи на екрана, тя удари шумно по масата с лявата си ръка.

— Мамка му, нула попадения! Значи личното ѝ досие не е въведено в енорийския регистър.

— Какво означава това?

— Да се надяваме, че означава, че е починала преди 30 юни 1991 година. В противен случай цялото ни търсене е безсмислено.

Дювермарк натисна още веднъж РЕГИСТЪР НА СМЪРТНИТЕ СЛУЧАИ В ШВЕЦИЯ 5 и повтори търсенето, данните се появиха и тя си отдыхна с облекчение.

— А, ето, починала е в енория „Катарина“ през 1989 година

Архиварката отново влезе в системата с личните досиета на покойници и обявени за починали и когато въведе датата на смъртта на Рос-Мари Бюрман и последната ѝ вписана енория, на екрана се появи същият формуляр:

Лично досие — CFJ 3901 XII.67 — Досието обхваща
брой страници: 1

Име: Рос-Мари Кдара Матилда

Фамилия: Дорфман, по баща Бюрман

Пол: Ж

Дата на раждане и ЕГН: 1947-12-06-1389

Занятие: художничка, разни

Гражданство: Швеция

Място на раждане: Тебю, област Стокхолм

Раждане: в брак

Родители:

Баща: Бюрман, Антон Манфред

Майка: Бюрман, Хедвиг Мария Еушения, по баща

Карлсон

Брак:

Сключване: 13.03.1972 // Дорфман, Тобиас Теодор

Разтрогване:-

Деца:

Пол: М // 1972-09-22-1599 // Дорфман, Лео Валдемар

//

Готсунда, Упсала

Вписана (прехвърлена) в енорията (регистър на
неоткриваемите лица):

1: Тебю, Стх

2: Готсунда, Упсала // 05.08.1967

3: „Катарина“, Стокхолм // 30.11.1972

Настъпване или обявяване на смъртта: 29.09.1989,
болница „Сьодершюкхюсет“

Причина за смъртта: Хронично сърдечно заболяване

/-/

Ruptura cordis *

Клаудия се втренчи в сиво-бялото поле е данните най-долу вляво
на монитора с течни кристали, в което бяха показани децата на жената
от личното досие, и от устата ѝ се изтръгна един-единствен звук —
шепот:

— Лео...

След това тя изхвърча от компютърната зала, чу виковете на Льовден зад гърба си, но не можа да различи думите. Пробяга криволичещите коридори на Градския архив, всяка нейна стъпка отекваше между бетонните стени. От задния си джоб извади мобилния телефон, който беше взела назаем от Георгиос Пападакис, но тук, на тридесет метра под земята, нямаше сигнал.

— Маmicата му!

Тя влетя като побесняла в асансьора, отвори рязко вратата и натисна бутоните на таблото, но за да използва асансьора, се нуждаеше от карта за достъп и код за сигурност. Изскочи от кабината и сви зад ъгъла, изкачи на бегом спираловидното стълбище етаж по етаж, по три стъпала наведнъж. Когато стигна до приземния етаж, дишаше тежко, потта се стичаше по челото ѝ. Извади отново мобилния телефон и сега той проработи. Докато тичаше през тъмното преддверие, набра един номер, отвори входната врата и изскочи навън в ранната стокхолмска сутрин. В същия момент до ухото ѝ прозвучаха първите сигнали на телефона.

— Вдигни, по дяволите. Вдигни...

След десетия сигнал тя пхна телефона в задния си джоб и затича надолу по хълма към Кунгсхолмската църква и люляковия храст, където беше паркирана нейната „Хонда“.

---

[1] Ей така! (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Киста на яйчника, прегъната назад бременна матка (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Разрив на сърцето (лат.). — Б.пр. ↑

25.

ВЕРНЕР ФОН ХАЙДЕНСТАМ

*Лауреат на Нобелова награда за
литература за 1916 година.*

МОТИВИ НА ШВЕДСКАТА АКАДЕМИЯ:

*... като признание за значението му като
поддръжник на един нов етап в нашата
художествена литература...*

19 май 2012 година

С револвера в ръка Фредрик Столте закрачи бавно през антиквариата, дъските на пода скърцаха под лъснатите му до блясък ниски обувки, балтонът с двойно закопчаване се поклащаше леко на въздушното течение. На главата си носеше гарвановочерния цилиндър, леко килнат назад.

Това беше Стриндберг на средна възраст, мъж от 1890 година. Като пропътувал през времето, излязъл от Латинския квартал на Париж от края на XIX век. Лицето му бе изгубило младежкия си блясък, но посивелите коси и бръчките на старостта още не се бяха появили. Пъстро сините му очи просветваха изпод копринената периферия и наблюдаваха Лео Дорфман.

Лео стоеше само на няколко метра от него, свит между секцията за история и рафта за научна фантастика. Между двамата мъже стоеше почти изгорялата свещ, лицата имменяха цветовете си на светлината от пламъка, сенките им танцуваха по редиците с етажерки и купчините с книги. Пронизителното звънене ги накара да обърнат погледи към телефона върху капака на писалището. След третия сигнал Фредрик Столте разтвори устни и ги навлажни с върха на езика си.

— Може би се обажда приятелката ти, Клаудия Родригес, която се опитва да се свърже с теб от Градския архив.

Щом Лео чу името на Клаудия, все едно го удари ток. Той кимна, парализиран от ужас.

— Може би...

Тъмнобежовият телефон от седемдесетте извънтя още няколко пъти, остро и оглушително. Когато и последният сигнал утихна, Фредрик Столте заговори отново:

— Или може да е била жената на хазяина ти. Сигрид Евертс — онази, която се опитва да те изгони от антиквариата през всичките тези години.

Лео се вторачи в тъмната фигура на Стриндберг, която препречваше пътя му.

— К-как... как си научил толкова много за мен? Откъде знаеш тези... неща?

— Знам почти всичко за теб, а през последните денонощия следях двама ви с Клаудия Родригес с голям интерес. Разследването ви беше достойно за възхищение.

— Следил си ни?

Фредрик Столте кимна в полумрака.

— Два пъти посетихте Борсата. И двата бяхте в югозападната част на сградата. С други думи, били сте в секретния архив на Шведската академия, нали?

Лео кимна, неспособен да отговори.

— Снощи — продължи Фредрик Столте — дори направихте откритие. Намерихте механичната тайна врата — онази, която пращало ми е конструирал преди близо сто години.

Докато говореше, върхът на показалеца му се плъзгаше напред-назад по запънатия спусък на револвера.

— Много от най-изтъкнатите писатели и професори в страната са били в този подземен архив. Всички членове на Шведската академия от 1914 година насам, когато архивът започва да се използва, са гледали малкия сребърен триъгълник в стената. Но никой не е успял да разреши загадката на Карл-Оскар. Освен теб.

Лео си пое дълбоко въздух и успя да проговори.

— Шюмендъо.

— Именно, Шюмендъо. Само с едно „м“, както го пишат Стриндберг и жителите на острова. Разбирам, че си разгадал и тази главоблъсканица, иначе варовиковата врата нямаше да се отвори.

Той направи няколко крачки между редиците с етажерки, приближаваше се все повече.

— След това намерихте пътя през подземните тунели на доминиканските монаси. Там долу успяхте да откриете тайната пещерна стая на братството. Е, имаше ли хора в нея?

Лео се поколеба за миг, стисна ръцете си в юмруци.

— Имаше трима души — каза той най-накрая.

— Наистина ли, и тримата? И какво направиха, когато с Клаудия Родригес прекрачихте прага на стаята ни? Тази, която никоой външен човек не е виждал. Какво казаха баща ми и двамата му съмишленици, когато влязохте?

— Не казаха нищо, бяха изпили джобна бутилка с бял арсен. Бяха мъртви.

Няколко секунди Фредрик Столте остана напълно неподвижен, сякаш беше статуя на Стриндберг, изсечена от камък или излята от бронз. След това продължи да говори със същия тон на гласа като преди:

— От подземната стая отидохте в Йостермалм, нали? Паркирахте до църквата „Хедвиг Елеонора“, зад надгробния паметник на Карл фон Кардел, предполагам. След това се отправихте към апартамента ни. Там влязохте в моята стая. Кажете, златистите дърволази бяха ли живи?

— Да... живи бяха.

— Радвам се да го чуя. Не искам да им се случи нещо.

Ръцете на Лео трепереха от ужас и гняв.

— О-откъде... откъде знаеш всичко това? Откъде, по дяволите, знаеш кои места сме посещавали?

В гръдния кош на Фредрик Столте се надигна безгрижен смях.

— О, обяснението е съвсем просто. В лявата ти маратонка, в цепнатина между каучуковата подметка и стелката, има микрочип. С негова помощ можех да те следя неотлъчно през последните две денонощия.

— Това е... невъзможно. Кога, по дяволите, си успял да сложиш микрочип в обувката ми? Напълно невъзможно е!

Фредрик Столте отговори спокойно.

— Всичко се случи в една студена и снежна априлска нощ. Може би си я спомняш? Ти прекара нощта при една позната дама, а когато се

върна в антиквариата на сутринта, някой беше разбил задната врата с щанга, тип кози крак, и беше откраднал една книга. Аз бях. През нощта влязох в магазина и сложих осем микрочипа в няколко от дрехите ти. Сложих и един в подметката на маратонките, с които си сега. Освен това взех екземпляр с автограф от автобиографията на Пати Смит „Просто деца“. Моля за извинение, не съм привърженик на кражбите. Но бях принуден да открадна нещо, за да може влизането с взлом да изглежда като истинско, нали? Няколко дни по-късно, когато ти беше зает с един клиент, влязох в антиквариата и оставих три стотачки на писалището. Това беше преди пет седмици.

Лео поклати глава, сянката му върху гърбовете на книгите потрепна.

— Т-това... е невъзможно, тогава убийствата на академиците не бяха започнали. Не си можел да знаеш, че ще се замеся в разследването.

— Не, не можех да го знам. Но съдбата въпреки това насочи стъпките ми към твоя антиквариат. И към теб.

— Съдбата? Какво... какво, по дяволите, искаш да кажеш?

Фредрик Столте не отговори, а пристъпи още по-близо до Лео между етажерките.

— В стаята ми, на бюрото, трябва да сте намерили една ръчно написана бележка от май 1912 година. Разбира се, прочели сте я с голям интерес, а след това сте се разделили. Клаудия Родригес е отишла в Градския архив, за да търси информация за споменатата в бележката слугиня. А ти си дошъл тук, в антиквариата си, за да прочетеш за Свен Хедин, нали?

— ... да.

— С други думи, знаете, че той е имал дъщеря — копеле, и че днес има неизвестен потомък на Свен Хедин.

Лео кимна мълчаливо.

— Но не знаете кой е той?

— Не.

— Нека тогава да ти помогна в търсенето. Родената през 1912 година дъщеря е била кръстена Хедвиг. Името звучи ли ти познато?

Лео поклати глава, върхът на езика му беше съвсем сух, докато се движеше в устата.

— Хедвиг е често срещано име.

— Да, така е. Но точно тази Хедвиг се е омъжила, приела е фамилията на съпруга си — Бюрман, и двамата са имали дете — дъщеря. При раждането в АГ клиниката на болница „Дандерюд“ възникнали сериозни усложнения, май медицинският термин е руптура на матката. Лекарят се опитал да спре вътрешния кръвоизлив с големи дози морфин, но положението по-скоро се влошило, отколкото да се подобри. Животът на Хедвиг не можел да бъде спасен, но новородената ѝ дъщеря Рос-Мари оцеляла. Израснала в градчето Тебю североизточно от Стокхолм. Живеела там с баща си и новата му съпруга. На двадесет и една години започнала да учи журналистика в Университета на Упсала. Там се запознала с бъдещия си съпруг, културния журналист, поета и пътеписец Т. Т. Дорфман, и им се родил син.

Когато Лео чу имената на покойните си родители, сякаш земята се разтвори под краката му. Той се хвана за рафта с лирика, за да не падне.

— З-значи... значи аз съм потомъкът на Хедин?

Фредрик Столте кимна.

— Ти си правнукът на Свен Хедин. Единственият му жив наследник по права линия.

На устните на Фредрик Столте се появи усмивка.

— През последните дни много пъти се заигравах с една мисъл. А по-точно, че ти търсиш мен, а в същото време аз търся теб. Тази случайност, това съвпадение, щеше да бъде оценено по достойнство от Аугуст Стриндберг. Може би щеше да напише няколко реда за него в Окултния си дневник.

След това усмивката изчезна и ъгълчетата на устата му се върнаха в обичайното си положение.

— Сега двамата с теб най-накрая се намерихме.

Фредрик Столте вдигна револвера с решително движение, излъсканите му метални орнаменти проблеснаха в полумрака.

— Както разбираш, съм дошъл по особен въпрос.

— Ч-чакай...

— Много години чаках. Сега чакането свърши.

Той се прицели, нагласи показалеца си върху спусъка и каза с решителен глас:

— Часът на отмъщението настъпи, Свен Хедин.

Лео се втренчи в дулото на револвера, парализиран от ужас, и зачака оглушителния трясък на черния барут. Но се чу друг звук — звукът на счупено стъкло, и ръмжащ 750-кубиков двигател изпълни антиквариата, във всички посоки се разлетяха парченца стъкло и книги с меки корици, когато през витрината влетя мотоциклет „Хонда Шадоу“. Предното стъкло удари Фредрик Столте по лопатките и той беше запратен с мощен тласък към рафта с фентъзи романите. Десният му крак беше премазан от останалия без водач мотоциклет, въртящата се предна гума притисна черепа му и отлепи силиконовата отливка и грима от дясната половина на лицето му. Когато той вдигна глава, чертите му бяха оголени: наполовина Аугуст Стриндберг, наполовина Фредрик Столте. С огромно усилие успя да избута мотоциклета настрани. Изправи се окървавен, насочи погледа си и револвера към счупеното стъкло и улица „Бундегатан“, но там не се виждаше никой.

— П-п-покажете се!

Той тръгна през лабиринта от етажерки и купчини с книги, като се олюляваше, под обувките му скърцаха стъкълца и шумоляха изпокъсани стихосбирки. Погледът му обхождаше все още тъмното помещение разярен и уплашен — като наранен хищник, преследван ловец. Кръвта се стичаше по челото му, строшеният череп пращеше.

— Къде... сте?

Внезапно долови движение зад писалището, обърна се светкавично въпреки раните и стреля няколко пъти. Антиквариатът се изпълни с барутен дим и ехтящ тътен. После Фредрик Столте застина на място, напрегна слуха си да чуе падащо на пода човешко тяло, стон, звукът от капеща кръв, но в антиквариата цареше абсолютна тишина. Той продължи бавно между етажерките, запъна спусъка на револвера и изпъхтя:

— Не... можете... да... се... скриете...

Когато мина покрай секцията с класика, забеляза нещо между гърбовете на книгите — в пролуката между „Острова на съкровищата“ и „Доктор Джекил и господин Хайд“ се подаваше един „Зиг Зауер“. Фредрик Столте се хвърли настрани и стреля четири пъти към рафта, където бяха сложени романите на Робърт Луис Стивънсън. Оглушителните трясъци отекнаха в стените и в антиквариата отново се разнесе барутен дим. После пак всичко утихна, настана мъртвешка тишина. Фредрик Столте се свлече бавно на пода, притисна лявата си

ръка към горната част на шията си, точно под челюстта, където гърлото му беше пронизано от куршум с калибър 9x19 мм от полуавтоматичен полицейски служебен пистолет. Той се задъхваше, мъчеше се да си поеме дъх, но гърлото му се пълнеше с кръв вместо с въздух. Тогава чу скърцане, приближаващи се решителни крачки зад рафта с класика и скоро пред него застана фигура. Той вдигна револвера с огромно усилие и го насочи към появилата си тъмнокоса жена. Но когато пръстът му се сви около спусъка, барабанът издаде кух звук.

— Вече стреля шест пъти, револверът „Ремингтън“ от 1860 година не побира повече патрони.

Клаудия се провря между етажерките и насочи служебното си оръжие към гърдния кош на Фредрик Столте, без да откъсва поглед от него. До нея куцукаше Лео, двамата бавно се приближаваха към простреляния мъж, към убиеца, когото издирваха от четири дълги денонощия. Фредрик Столте ги гледеше втренчено с трескав поглед, отвори бавно уста и успя да изговори няколко изречения с разкъсаното си гърло.

— П-п-приятели... Ще п-п-позволите ли да ви н-н-нарека така... У-учудени сте... виждам го в о-о-очите ви... Но аз г-г-гледам на вас като на свои приятели... въпреки че т-т-това... е п-п-първатани... с-с-среща...

Само толкова успяха да разберат. От устата на Столте излизаха пяна, съсиреци и неразбираеми думи. Лео повдигна внимателно главата му, сложи ленена възглавница между дъските и пукнатия череп.

Фредрик Столте продължи да говори, изрече запъхтяно последните си думи, изкашля ги и ги изплю. Неразличим шепот, удавени в кръв и жлъчен сок изречения. Клаудия и Лео бяха клекнали плътно до него сред стъкълца и преобърнати етажерки, опитваха се да чуят какво казва умирацията убиец на академиците. Но последните думи на Фредрик Столте бяха неразбираеми, неразчленими, само той знаеше значението им. Накрая той склопи клепачи зад маската на Стриндберг, мускулите изгубиха живеца си, а револверът се плъзна бавно от кървавите му пръсти.

Те гледаха мълчаливо мъртвия мъж, отдалеч се чуваха само сирените на приближаващи се полицейски коли. Миризмата на прах от

дървени въглища и сяра изпълваше антиквариата, бели воали от барутен дим обгръщаха Лео и Клаудия.

— Лео, добре ли си?

— Така мисля.

Откъснати страници от книги е меки корици и сборници с лирика се рееха на въздушното течение, някои излетяха през счупената витрина, вятърът ги понесе и ги разпръсна из самотните улици на Съодермалм.

* * *

Двадесет минути по-късно „Бундегатан“ се изпълни с полицейски автомобили и линейки, с напрегнати викове и звуци от радиостанции, със сини лампи, които осветяваха фасадите. По асфалта бяха разпръснати стъкълца, скъсани корици на книги и парченца пластмаса.

Лео седеше на носилка срещу антиквариата. Той се понамръщи, докато медицинската сестра почистваше раните на лактите и скулите му, дезинфекциращият спирт пареше върху кожата.

— Само драскотини са и няколко синини.

Той кимна и се загледа след медицинската сестра, докато тя се изгуби в суматохата. Погледът му се задържа върху антиквариата и счупената витрина. В ярката неонова светлина на помещението различи десетина души — криминалисти, цивилни полицаи, един съдебен лекар, Клаудия — движеха се бързо между купчини с книги и преобърнати етажерки. Повечето спираха при рафта с лирика — до тялото на Фредрик Столте, което се очертаваше под жълто велурено одеяло.

В западния край на улицата, зад синьо-белите ленти, се мяркаха журналисти, телевизионни репортери и фотографи, вече имаше тридесетина и прииждаха още. Протягаха напред цифровите си фотоапарати и диктофони, викаха на шведски, английски, немски, докато въпросите им отекваха без отговор между жилищните сгради.

Лео се подпря на носилката и се изправи, втренчи се в асфалта и забеляза протрит лист до бордюра. Вдигна го, опита се да разчете

кратките строфи, но под мръсотията и следите от автомобилни гуми се различаваха само няколко отделни думи.

— Съжалявам, че ти съсипах антиквариата.

Той веднага вдигна глава и погледна към Клаудия с крива усмивка.

— Така или иначе трябваше да поразчистя.

Тя застана до него, марлята на лявата ѝ ръка беше оцветена от кръв, ръждивочервена. Погледът ѝ се насочи към беembeето, което стоеше паркирано на десетина метра разстояние, и чакащия на задната седалка Ларш Льовден — в лявата му ръка просветваше угарка, а димът се извиваше през отворената задна врата. Зад прозореца от страната на пътническото място тя долови силует — неподвижно очертание, което принадлежеше на директора на Национална служба „Полиция“.

— Трябва да тръгвам.

— Към полицейското управление ли?

— Да.

— Ще имаш ли проблеми? С Йеглерц?

— Не.

Той отметна бавно бретона от очите си, след което пусна листа и го остави да отлети към напукания сив асфалт.

— Клаудия...

Тя го погледна, изчака да продължи.

— Какво ще стане сега?

— Нямам представа.

— Искам да кажа...

— Ясно ми е какво искаш да кажеш, Лео. Не знам.

Те се погледаха. Между билата на покривите и комините се показва бледото утринно слънце и озари лицата им. Тя погали бузата на Лео. После забърза към чакащото беembeе и се настани на задната седалка, затвори вратата, не се обърна, когато колата бавно изчезна надолу по улицата.

Издание:

Автор: Мартин Олчак

Заглавие: Убийства в Шведската академия

Преводач: Анелия Петрунова

Издание: първо

Издател: Ера

Град на издателя: София

Година на издаване: 2016

Тип: роман

Националност: шведска

Печатница: ЕКСПЕРТПРИНТ ЕООД

Редактор: Евгения Мирева

ISBN: 978-954-389-397-3

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/7899>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.